సీతా మహాత్మ్యము

Slno 480-

విషయసూచిక.

అధ్యా. సం.	విషయము.	పుటసంఖ్య.
౧.	సూతముని విజయము ...	౨
,,	సేతుస్నానఫలము ...	,,
౨.	సేతుమాహాత్మ్యము ...	౬
౩.	సేతుమధ్యంబుననుండు తీర్థములలో ప్రధానమగు చక్రతీర్థప్రశంసయు, గాలవచరిత్రయు ...	౧౦
౪.	విశ్వావసు సుమంతుడను దుర్దముని రాక్షసత్వము చక్రతీర్థంబున గాలవమునీంద్రునిచే విముక్తిబొందుట ...	౧౩
౫.	చక్రతీర్థప్రభావాకరంబును అలంబుసాదిధూమశాపమోక్షణము ..	౧౫
౬.	దేవీపుత్రాఖ్యానంబును, మహిషాసురయుద్ధంబు ...	౨౧
౭.	చక్రతీర్థప్రశంసయు దేవీపురాభిధానకథనంబును మహిషాసురవధయు ...	౨౪
౮.	భేతాళవరదతీర్థప్రశంసయు - విద్యాధరాత్మజుండగు సుదర్శను భేతాళత్వంబునొందుటయు ...	౨౬
౯.	భేతాళవరదతీర్థప్రశంసయు సుదర్శన సుకర్ణునికి శాపవిమోచనంబు ...	౨౯
౧౦.	గంధమాదనప్రశంసయు పాపవినాశనతీర్థప్రభావంబు ...	౩౨
౧౧.	సీతాసరోవరప్రశంసయు ఇంద్రబ్రహ్మహత్యావిమోచనంబును ...	౩౬
౧౨.	మంగళతీర్థప్రశంసయు మనోజవాలక్ష్మీనివారంబు ...	౩౮
౧౩.	అమృతవాపీప్రశంసయు అగస్త్యభ్రాతృవిముక్తియు ...	౪౨
౧౪.	బ్రహ్మకుండప్రశంసయు కమలాసనశాపవిమోచనము ...	౪౪
౧౫.	హనూమత్కుండప్రశంసయు ధర్మసఖిశతపుత్రావాప్తియు ...	౪౬
౧౬.	అగస్త్యతీర్థప్రశంసయు కక్షీవద్వివాహోద్యోగంబు ...	౪౯
౧౭.	కక్షీవద్వివాహనిష్పత్తియు ...	౫౨
౧౮.	రామతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రమిథ్యాదోషశాంతి ...	౫౪
౧౯.	లక్ష్మణతీర్థప్రశంసయు బలభద్రబ్రహ్మహత్యావిమోచనంబు ...	౫౮
౨౦.	జటాతీర్థప్రశంసయు శుకచిత్తశుద్ధ్యవాప్తియు ...	౬౧
౨౧.	లక్ష్మీతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రరాజసూయావాప్తియు ...	౬౩
౨౨.	అగ్నితీర్థప్రశంసయు దుష్పణ్యపైశాచమోచనంబు ...	౬౫
౨౩.	చక్రతీర్థప్రశంసయు ఆదిత్యహిరణ్మయపాణిప్రాప్తియు ...	౬౮
౨౪.	శివతీర్థప్రశంసయు భైరవబ్రహ్మహత్యామోచనంబు ...	౭౧

అధ్యా. సం.	విషయము.		పుటసంఖ్య.
౨౫.	శంఖతీర్థప్రశంసయు కృతఘ్నదోషశాంతియు	...	౭౩
౨౬.	యమునా గంగా గయా ప్రశంసయు జ్ఞానశ్రుతిజ్ఞానప్రాప్తియు	...	౭౫
౨౭.	కోటితీర్థప్రశంసయు శ్రీకృష్ణమాతులవధదోషశాంతియు	...	౭౯
౨౮.	సాధ్యామృతతీర్థప్రశంసయు పురూరవశ్శాపవిమోచనంబు	...	౮౩
౨౯.	సర్వతీర్థప్రశంసయు సుచరితోపాఖ్యానము	...	౮౬
౩౦.	ధనుష్కోటిప్రశంసయు సర్వనరకబాధనివారణంబు	...	౮౮
౩౧.	ధనుష్కోటిప్రశంసయు అశ్వత్థామను సుప్తమారణదోషశాంతి	...	౯౨
౩౨.	ధర్మగుప్తోన్మాదమోక్షణంబు	...	౯౬
౩౩.	ధనుష్కోటిప్రశంసయు పరావసుబ్రహ్మహత్యావిమోచనంబు	...	౯౯
౩౪.	ధనుష్కోటిప్రశంసయు సుమతిమహాపాతకినాశోపాయము	...	౧౦౧
౩౫.	ధనుష్కోటిప్రశంసయు సృగాలవానరమోక్షణంబు	...	౧౦౪
౩౬.	ధనుష్కోటిప్రశంసయు దురాచారసంసర్గదోషశాంతియు	...	౧౦౭
౩౭.	క్షీరకుండస్వరూపకథన ముద్గలోపాఖ్యానము	...	౧౧౩
౩౮.	క్షీరకుండప్రశంసయు క[illegible]దోషశాంతి	...	౧౧౬
౩౯.	కపితీర్థప్రశంసయు రంభాశాపవిమోచనంబు	...	౧౨౦
౪౦.	గాయత్రీ సరస్వతీతీర్థప్రశంసయు యేతత్సన్నిధానకథనంబు	...	౧౨౩
౪౧.	గాయత్రీ సరస్వతీతీర్థప్రశంసయు కాశ్యపపాపశాంతియు	...	౧౨౫
౪౨.	సర్వతీర్థప్రశంసయు	...	౧౨౮
౪౩.	రామనాథపూజావిధి	...	౧౩౦
౪౪.	రామనాథప్రతిష్ఠావిధి	...	౧౩౫
౪౫.	శ్రీరామచంద్రుండాంజనేయునకు జ్ఞానోపదేశంబుచేయుట	...	౧౩౯
౪౬.	శ్రీరామచంద్రుండు గంధమాదనంబున ఆంజనేయప్రతి లింగప్రతిష్ఠ గావించుట.	...	౧౪౨
౪౭.	బ్రహ్మహత్యానిరూపణము	...	౧౪౫
౪౮.	రామనాథప్రశంసయు పాండ్యశంకర బ్రహ్మహత్యా స్త్రీహత్యాదోషశాంతి	...	౧౪౭
౪౯.	శ్రీరామచంద్రాదులు శ్రీరామనాథుస్తోత్రంబుగావించుట	...	౧౫౨
౫౦.	సేతుమాధవప్రశంసయు పుణ్యనిధిచరితస్తోత్రంబు	...	౧౫౬
౫౧.	సేతుయాత్రాక్రమంబు	...	౧౫౯
౫౨.	సేతుస్నానప్రభావ మాహాత్మ్య పఠనాదిఫలకథనము	...	౧౬౩

ఓమ్.

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణేనమః.

స్కాందపురాణమునందలి

సేతుమాహాత్మ్యము.

మొదటి అధ్యాయము.

శ్లో॥ వ్యాసంవసిష్ఠనప్తారం శక్తేఃపౌత్రమకల్మషమ్।
పరాశరాత్మజంవన్దే శుకతాతంతపోనిధిమ్॥

శ్లో॥ వ్యాసాయవిష్ణురూపాయ వ్యాసరూపాయవిష్ణవే।
నమోవైబ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయనమోనమః॥

శ్రీమన్నిఖిల మహీమండలంబునంగల క్షేత్రంబులలో నుత్తమంబును ముక్తిప్రదంబునునగు నైమిశారణ్యంబను పుణ్యక్షేత్రంబుగలదు. అందష్టాంగయోగ నిరతులును, బ్రహ్మజ్ఞానతత్పరులును, మోక్షాపేక్షగలవారును, మహాత్ములును, మదరహితులును, బ్రహ్మవాదులును, ధర్మజ్ఞులును, అసూయారహితులును, సత్యవ్రతులును, జితేంద్రియులును, జితక్రోధులును, సర్వభూతహితంబుగోరువారును, ఆదిపురుషుండును తేజోరూపుండును సనాతనుండునునగు విష్ణుదేవునిం బూజించుచుండువారును, సర్వధర్మజ్ఞులును, లోకాను

గ్రహతత్పరులును, మమతలేనివారును, నిరహంకారులును, పరబ్రహ్మసంసక్తమానసులును, జటావంతులును, బ్రహ్మచారులును, సూర్యసమాన తేజోవంతులును, సకలాగమపారగులును, సకలశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞులును, యజ్ఞంబులచే యజ్ఞేశ్వరుని, జ్ఞానంబులచే జ్ఞానాత్ముకుని, పరమభక్తిచే శ్రీమన్నారాయణుని బూజించువారును, ధర్మార్థకామమోక్షోపాయంబులం గోరుచుండెడువారును, పాపప్రణాశనంబులు పుణ్యంబులునగు కథలం బరస్పరంబుం జెప్పుచు ముక్త్యుపాయంబుగోరుచుండువారును, అనేకశిష్యప్రశిష్యులతోఁ గూడియుండువారునునగు నిరువదియాఱువేల శౌనకాదిమహామునులు తపంబుచేయుచు నొకానొక దినంబున సమాజంబు చేసియుండు సమయంబున వ్యాసశిష్యుండును పౌరాణికోత్తముండును విద్వాంసుండునునగు సూతుం డచటికేతెంచెను.

సూతమౌనివిజయము.

అంత శౌనకాదిఋషిశ్రేష్ఠులు ప్రజ్వలించు నగ్నిహోత్రసమానతేజుండగు నా సూతుని నర్ఘ్యాదులచే బూజించి శుభకరంబైన యాసనంబున సుఖోపవిష్టుండగునట్లు గావించి లోకానుగ్రహకాంక్షగలవారలగుచు నిట్లనిరి, ఓ సూతుండా! నీవు సాత్యవతేయువలన సకలపురాణంబులను విన్నవాడవు, సకలధర్మార్థంబులం దెలిసినవాఁడవు, గాన నీకుం గోచరంబుగాని విషయం బెయ్యదియుఁ గలుగదు, ఈ భూమండలంబున నే యే క్షేత్రంబు లేయే తీర్థంబులు పుణ్యకరంబులు, జనంబులకు భవసాగరంబువలన ముక్తియెవ్విధంబునం గలుగు, భగవత్పాదంబులయందు భక్తి దేనిచే జనించు త్రివిధంబగు కర్మఫలం బెద్దానివలనం గలుగు నివి యన్నియు మాకు విశదంబుగా కృపసేయుము, లోకంబున విశ్వాసవంతులగు గురువులు శిష్యుల కతిరహస్య విషయంబులను కరుణచే నుపదేశింపుచున్నారుగదా యని వేడ, సూతుండు పరమహర్షపరిపూర్ణహృదయుండై స్వగురువందనం బొనరించి చెప్ప నుపక్రమించెను.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తములారా! లోకంబునకు హితంబగు విషయంబడిగితిరి ఈరహస్యం బెవ్వరికి నిదివరకు జెప్పినవాడంగాను మీరాదరించి యడిగినందున జెప్పుచున్నాడను మనశ్చంచలనంబు మాని భక్తిపురస్సరంబుగా నాకర్ణింపుడు.

సేతుస్నానఫలము.

శ్రీరామునిచే నిర్మింపంబడిన సేతువుచే బవిత్రంబును, సకలక్షేత్రోత్తమంబును, సర్వతీర్థశ్రేష్ఠంబునునగు రామేశ్వరంబను నొక క్షేత్రంబు గలదు. ఆ సేతుదర్శనంబుచే సంసారసాగరోత్తారణంబును, హరిహరభక్తియు, పుణ్యసమృద్ధియు, త్రివిధంబగు కర్మఫలంబులును గలుగు. ఎవ్వడు తన జీవితకాలమధ్యంబున భక్తిపూర్వకంబుగా సేతుదర్శనం బొనరించునో వాఁడు పితృమాతృకులకోటిసమేతుండై యీశ్వరసన్నిధానంబున నొక్క

కల్పపర్యంతంబు నివసించు. భూపరాగంబులను తారకంబులనైన లెక్కింప నలవియగుం గాని సేతుదర్శనంబువలనంగలుగు పుణ్యంబు లెక్కింప నాదిశేషునకైనం దరంబుగాదు. మరియు సమస్తదేవతారూపంబగు సేతుదర్శనంబొనరించు నరుని పుణ్యంబుగణింప నెవ్వరికి శక్యంబు? మరియు సమస్తతీర్థసేవాఫలంబులును సర్వయాగఫలంబులును సర్వతపఃఫలంబులును సేతుదర్శనంబునంగలుగును.

ఇంతేగాక యేనరుండైన సేతుస్నానంబునకుం బోయెదనని వచించునతఁడు సర్వఫలంబులంబొందుటకు సందియంబులేదు. మరియు సేత్వవగాహనంబుజేయు మనుజుండు సప్తకోటికులంబులంగూడి పునరావృత్తిరహితంబగు విష్ణులోకంబునొంది యచ్చటనుండి శంభులోకంబునకుం బోయి తత్సన్నిధానంబునం గల్పత్రయకాలంబు నివసించు. రామేశ్వరలింగంబును గంధమాదనపర్వతంబును దలంచునతండు సమస్తపాపంబులనుండి దొలంగును. పంచమహాపాతకంబులుజేసిన నరుండు సేతుస్నానంబొనర్చిన పితృమాతృకుల శతకోటి సమన్వితుండగుచు గల్పత్రయకాలంబు విష్ణుపదంబున వసించు. నిరంతరంబు సేతుస్నానంబునకుం బోవలయునని దలంచుచుండువానికి సకలపాపంబులు నాశనంబగు.

మరియును మహాపాతకవస్థయు, నరకరూపంబును, వైతరణీనదియును, శ్వభక్షణంబును, కాలసూత్రంబును, తప్తశూలంబును, తప్తశిలయు, పురీషహ్రదంబును, శోణితకూపంబును, శాల్మల్యారోహణంబును, క్రిమిభోజనంబును, స్వమాంసభక్షణంబును, వహ్నిజ్వాలాప్రవేశనంబును, శిలావృష్టియు, వహ్నివృష్టియు, మూత్రపానంబును, క్షారోదకంబును, ఉష్ణతోయంబును, అధశ్శిరశ్శోషణంబును, క్షారసేచనంబును, పాషాణయంత్రపీడయు, మరుత్ప్రపతనంబును, పురీషలేపనంబును, క్రకచదారణంబును, పురీషభోజనంబును, రేతఃపానంబును, సంధిదాహనంబును, అంగారశయ్యాభ్రమణంబును, ముసలమర్దనంబును, బహుకాష్ఠయంత్రకర్షణంబును, శస్త్రభేదనంబును, పతనోత్పతనంబును, గదాదండనిపీడనంబును, గజదంతహననంబును, నానాభుజంగదంశంబును, ధూమపానంబును, పాశబంధనంబును, నానాశూలనిపీడనంబును, ముఖనాసికా క్షారోదకానిషేచనంబును, క్షారాంబుస్నానంబును, తప్తాయస్సూచీభక్షణంబును, క్షారాంబుపూర్ణరంధ్రంబును, మేహభోజనంబును, స్నాయుచ్ఛేదంబును, స్నాయుదాహంబును, అస్థిభేదనంబును, శ్లేష్మాదనంబును, మహాతిక్తనిషేవణంబును, అత్యుష్ణతైలపానంబును, దశనమర్దనంబును, తప్తాయశ్శయనంబును, కషాయోదకపానంబును, క్షారోదకపానంబును, అత్యుష్ణశిలాస్నానంబును, తప్తపాషాణభోజనంబును, నేత్రముఖనంధినూచీప్రక్షేపణంబును, శిశ్నవృషణామోఘబంధనంబును, వృక్షాగ్రపతనంబును, దుర్గంధపరిపూరితంబును, తీక్ష్ణధారాస్త్రశయ్యయు నను నీమొదలగు నరకంబులను సేతుస్నాయియగు మనుజుండును, సేతుదర్శనంబుచేసిన నరుండును వీక్షింపరు.

సేతుమధ్యస్థిత సైకతప్రదేశంబులం దత్పరాగ పరిప్లుత శరీరుండై శయనించునతని శరీరంబున నెన్నిపరాగంబులు సక్తంబులగునో యన్ని బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకంబులు నశించు. సేతుమధ్య పవనం బెవనిశరీరంబుపై వీచునో యాతండు జేసిన సురాపానాద్యయుతపాతకంబులు తత్క్షణంబ నశించు. సేతుమధ్యంబున పవనంబొనర్చునతండు గురుతల్పగాద్యనేక దురితసమూహంబుల విదళించు. ఏమానవుండైన దాఁజేసిన దురితంబులం దలంచి పశ్చాత్తాపంబునొంది సేతువునకుంబోయి మజ్జనంబొనరించినచో మహాపాతకసంసర్గాదులంబాసి నిర్మలుండగు. ఏనరునిశల్యంబులు సేతుమధ్యంబునస్థాపింపంబడునతండు సకలదోషపుంజంబులంబాయు.

మరియు మార్గంబుల విధ్వంసనంబుఁజేయువాఁడును, ఏకాకియై భుజించువాఁడును, యతిబ్రాహ్మణనిందఁ జేయువాఁడును, అత్యాశాబద్ధుండగువాఁడును, వేదవిక్రేతయు, బ్రాహ్మణజనంబులకు విత్తంబొసంగెదనని వచించి పిమ్మట ద్రవ్యాశచే లేదనువాఁడును, సకల శాస్త్రోపదేష్టయగు గురునకు ద్వేషంబొనర్చువాఁడును, జలపానంబు జేయు గోబృందమును నివారించువాఁడును బ్రహ్మఘాతకులనంబడుదురు. అట్టి దూషకులు సేతుమజ్జనమాత్రంబునం బాపసంచయంబులం బాయుదురు. ఇంతేగాక తత్సమాన దోషకారులు సేత్వీక్షణంబునం దోషపుంజవిముక్తులగుదురు.

మరియును ఔపాసన పరిత్యాగియు, దేవతాన్నభోజియు, వ్రతదినంబుల స్త్రీలఁగలయువాఁడును, గణికాన్నభోజియు, గణాన్నభోజియు, వనితాన్నభోజియు సురాపులని చెప్పంబడుదురు. అట్టి సర్వకర్మబహిష్కృతులు సేతుమజ్జనంబుచే పాపసంచయంబులం బాయుదురు. కస్తూరీ కటివాస క్రముక కర్పూరాజ్య పయశ్చందన మధ్వాజ్య కాంస్య తామ్ర రుద్రాక్ష చోరకులు స్వర్ణస్తేయులనంబరగుదురు. ఆమనుజులు సేతుస్పర్శనంబుచేఁ బాపసమూహంబుల దొలంగుదురు. మరియు దత్సదృశ దోషవంతులును సేతుస్నానంబువలనం బాపపుంజ విముక్తులగుదురు. పుత్ర భ్రాతృ మిత్ర భార్యా జనంబులను సహోదరిని విశ్వస్తను మద్యపానంబొనర్చు వనితను, హీనవంశ సంభవయగు దాసిని రాగాంధుండై గవయునతండును దత్సదృశకల్మషులును దత్సహవాసంబుచేయు నరులును సేతుస్నానంబు జేసిన క్షణంబున పాపపుంజంబులంబాయుదురు, యజ్ఞంబులంజేయక దేవలోకంబునంగల ఘృతాచీ మేనకాద్యప్సరసల భోగంబులం గోరువారును, సూర్యాది దేవోపాసనంబులం జెడ్డియుంజేయక శుభంబులంగోరు నతండును, భూసువర్ణధాన్యతిలాదిదానంబులం జేయక స్వర్గం బనుభవింపఁ గోరు నతండును, ఉపవాస వ్రతాదులచే దనశరీరంబు దపింపజేయక స్వర్గంబుగోరునతండును సేతుస్నానంబుగావింపవలయు. కోరిక లేక సేతుస్నానంబొనర్చువాఁడు పునర్జన్మరహితుండని పూర్వాచార్యులు చెప్పుదురు.

సంపదలంగోరి సేతుస్నానంబు చేయుమానవుం డఖిలైశ్వర్యంబులం బొందు, ముక్తింగోరి సేతుస్నానంబు గావించు నతం డీప్సితంబు బడయు, ముక్తింగోరి సేతుస్నానంబొనరించుమనుజుండు పునరావృత్తి రహితంబగు ముక్తింగాంచు, బ్రహ్మలోక వైకుంఠ కైలాసంబులకుం బోవలయునని దలంచి సేతువునం దవగాహనంబు జేసిన నట్లు సంఘటించు. ఆయురారోగ్యైశ్వర్యంబులను అతిరూపగుణంబులను సాంగంబుగఁ జతుర్వేదపాఠంబును సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వపరిజ్ఞానంబును సర్వమంత్రాభిజ్ఞతయుంగోరి సేతుస్నానంబు గావించునతం డీప్సితపరంపరలం బొందు, దారిద్ర్యాదులకు భయంబునొందువారు విముక్తితంబగు సేతుమజ్జనంబు గావింపవలయు. శ్రద్ధాసహితుండైనను శ్రద్ధాహీనుండైనను సేతుస్నానంబుచే ఇహపరలోక సుఖంబులం బొందు. సేతుస్నానంబు మోక్షదంబనియు మహశ్శ్రప్రదంబనియు జప తపో హోమ యోగ యజ్ఞ దాన వ్రతంబులకంటె నుత్తమంబనియు సకల కామప్రదంబనియు సకలపాపనాశకరంబనియుం బురాణంబుల జెప్పంబడు. సేతుస్నానంబుచే ధర్మరాశి శుక్లపక్ష నిశాకరుంబోలె దినదినప్రవృద్ధమానంబగు. మరియును సముద్రంబున రత్నసమూహంబు లెవ్విధంబున వృద్ధినొందు నావిధంబున సేతుస్నానకృజ్జనపుణ్యంబులు వృద్ధిబొందు. కామధేను కల్పవృక్ష చింతామణు లెట్లు జనంబుల కఖిలేప్సితంబు లొసంగునో యట్లు సేతుస్నానంబు సర్వాభీష్టంబుల నొసంగు. మనుజుండు సేతుయాత్రకుం బోవ దారిద్ర్యదోషంబుచే నశక్తుండగునేని శిష్టజనంబుల యాచించి లబ్ధక్రీత ధనుండై సేతుస్నానంబు గావింపవలయు. నట్లొనర్చు మనుజుండును దత్ప్రదాతయు నవికలంబగు ఫలంబులం బొందుదురు.

సేతుయాత్రార్థంబుగా నరుండు బ్రాహ్మణజనంబుల యాచించి ధనంబు గ్రహింపవలయు. విప్రు లొసంగరేని క్షత్రియులవలనం గ్రహింపవలయు. పార్థివులొసంగనితరి వైశ్యులవలనం గ్రహింపవలయు, వైశ్యులొసంగని పక్షంబున మిక్కిలి ప్రయాసంబునొందినను బోవలయుగాని శూద్రజనంబువలన గ్రహింపఁదగదు. సేతు యాత్రకుంబోవు మనుజునకు ధన ధాన్య వస్త్రంబు లొసంగునతం డశ్వమేధాది యజ్ఞఫలంబును చతుర్వేద పారాయణ ఫలంబును, తులాపురుష దానఫలంబును, బ్రహ్మహత్యాది పాపనాశనంబును, సర్వాభీష్టంబులం బొందు బహుభాషణంబులేల తద్విధంబునం దత్ప్రతిగృహీతయు ప్రతిగ్రహక్లేశ రహితుండై, తత్తుల్యఫలంబులం బొందు సేతుయాత్రార్థంబు బోయెదనని నరునకు ద్రవ్యంబొసంగెదనని పచించి పిమ్మట లోభంబున లేదనునతండును, సేతుయాత్రకుం బోయెదనని శిష్టజనంబులవలన ధనంబు నంగ్రహించి పిమ్మటం బోకయుండు మనుజుండును, బ్రహ్మఘాతకులనంబడుదురు. సేతుయాత్రార్థండై తానసమర్థుండయ్యు దరిద్రునివిధంబునం బరులయాచించునతండు స్వర్గస్థేయి యనంబడు. ఎన్నిభంగులనైనను మనుజుండు సేతుయాత్రకుం బోవలయు. నట్లుబోవుట కశక్తుండయ్యెనేని విత్తం బొసంగి విప్రోత్తమునిం

బంధవలయు, ద్రవ్యహీనుఁడగు నేని యాచ్నవలననైన గ్రహించి సేతుయాత్రకుం బోవలయు. మనుజుండు యజ్ఞకరణాది విషయంబగు యాచ్నయం దేవిధంబున దోషంబు నొందఁడో యట్లు సేతుయాత్రార్థంబై యాచించునరుండును ప్రతిగ్రహదోషంబు నొందఁడు. జనంబులకు కృతయుగంబున మోక్షంబు జ్ఞానంబువలనం గలుగుననియుఁ, త్రేతాయుగంబున యజ్ఞంబులవలనం గలుగుననియు, ద్వాపర కలియుగంబుల దానంబులవలనం గలుగుననియు, సర్వ యుగంబులయందును సేతుస్నానంబునం గలుగుననియు పురాతనులగు ఋషిశ్రేష్ఠులు చెప్పుచున్నారు.

ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
మొదటి యధ్యాయము సంపూర్ణము.

రెండవ యధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుం జూచి యో సూతుఁడా! అప్రతిహతవిక్రముండగు శ్రీరామునిచే నగాధంబగు వరుణాలయంబున సేతువెవ్విధంబున జేయంబడె నందును గంధమాదనపర్వతంబునం దెన్నితీర్థంబులు గలవవి విశదంబుగా జెప్పుమని యడిగిన నతం డిట్లనియె. శ్రీరాముండు జనకశాసనంబున సీతాలక్ష్మణ సమేతుండై యరణ్యంబునకుం బోయి పంచవటీ తీరంబున నుండు సమయంబున రావణుం డామహామహుని భార్యం గపటంబున నపహరించె, నంత నద్దశరథాత్మజుండు శోకమోహసమన్వితుండును, భార్యాన్వేషణ తత్పరుండునగుచుఁ బంపానదీతటంబునకుం జనియె నాసమయంబున సుగ్రీవప్రేరితుండగు నాంజనేయుం డచటికేతెంచె నప్పుడు రామచంద్రుండు వివేకసహితుండై నీవెవ్వాం డిచటికేల వచ్చితివని యడిగిన నావాయుపుత్రుండు సుగ్రీవవృత్తాంతం బంతయుం జెప్పి, యేనతనిభృత్యుండ నంజనాపుత్రుండ డను యుష్మత్సఖ్యంబుఁగోరి నన్నుం బంచెననివాక్రుచ్చె, నంత రాఘవుండు లక్ష్మణ హనుమత్సమేతుండై సుగ్రీవాంతికంబునకుం బోయి యగ్నిసాక్షికంబుగా సఖ్యంబొనర్చి వాలివధకృతప్రతిజ్ఞుండయ్యె. నప్పుడు సుగ్రీవుండు వైదేహ్యానయన కృతశపథుండయ్యె, నంత వానరేశ్వర నరేశ్వరులు కృతసమయులును పరస్పర నివేదితోదంతులును పరస్పర కృతాశ్వాసులును పరమప్రీతి సంయుతులు నగుచు ఋశ్యమూకంబున నివసించియుండిరంత. రఘూత్తముండు సుగ్రీవ ప్రత్యయార్థంబై పాదాంగుష్ఠక్షిప్త దుందుభికళేబరుండు విభిన్న సప్తసాలుండయ్యె నాసమయంబున సుగ్రీవుం డత్యంత సంతోష పరిపూరితాంతరంగుఁడగుచు రాఘవుం గాంచి ఓరఘువీరా! యుష్మత్సఖ్యంబు గలిగెంగాన నింద్రాదులఁగాంచి నాకు భయంబు నొండ, రావణుంబరిమార్చి సీతం దెచ్చెదనని పచించి రామలక్ష్మణయుక్తుండై

వాలిపాలితంబగు కిష్కింధాపురంబునకుం బోయి వాల్యాగమనకాంక్షచే గర్జించె, నంత వాలి యనుజగర్జితాసహమానుండై యేతెంచి సుగ్రీవుం జేరి ముష్టియుద్ధంబునం బీడించె, నంత సుగ్రీవుండు పలాయమానుండై రాఘవు సమీపంబునకుం బోయి స్వపరాభవం బెఱింగింప నృపోత్తముండు తత్కంధరంబున పుష్పమాలను చిహ్నంబుగా నొనర్చి యుద్ధంబునకుం బంపె నప్పుడు వానరాధిపతియగు వాలి సుగ్రీవగర్జితంబుచేఁ బునరాగతుండై బాహుయుద్ధంబుచేయుచుండ రాఘవుం డేకశరంబున వాలిం బరేతనిలయుం జేసి సుగ్రీవునకు వానరరాజ్యంబొసంగె. నంతవర్షాకాలంబు గడచిన వానరాధిపుండు వసుధాధిపు సమీపంబుచేరి సీతాన్వేషణంబునకై వానర సమూహంబుల సర్వదిశలకుం బంపె, నంత నాంజనేయుం డంగదాది వానరవీర సమేతుఁడై దక్షిణాశకుంజని లంకాపురాశోకవనంబున వైదేహిం గాంచి తద్గృహీతచూడామణియగుచు రాఘవుసమీపంబునకరుదెంచి తద్వృత్తాంతంబంతయుం జెప్ప, నంత రాఘవుండు హర్షశోకంబులం బొంది లక్ష్మణ సుగ్రీవాంగద హనుమన్నలాది వానరసమూహ సమేతుండై యభిజిన్ముహూర్తంబునం గృతప్రయాణుండై వివిధదేశంబులం గడచి మహేంద్రపర్వతసమీపస్థిత చక్రతీర్థోపాంతంబున నివాసంబొనరించె నయ్యవసరంబున రావణావరజుండగు విభీషణుండు మంత్రిచతుష్టయ సహితుండై రాఘవు శరణంబు వేడె నప్పుడు సుగ్రీవాదులు శంకింపుచుండ, రాఘవుం డభయప్రదానంబుగావించి రాక్షసరాజ్యంబున కభిషేకంబొనరించి సుగ్రీవసదృశుంగా జేసి వానరులం గాంచి కాలయుక్తంబగు వచనంబు వక్కాణించెను.

ఓ వానరశ్రేష్ఠులారా! ఈపారావారం బతిదుస్తరంబును, చంచలోర్మిసమాకులంబును, ఉద్యన్మత్స్యంబును మహానక్రశంఖశుక్తిసమావృతంబును ఔర్వానలాక్రాంతంబు నతిభీషణంబును ప్రకృష్ట పవనాక్షిప్త నీలమేఘ సమన్వితంబును శతయోజనాయతంబును మనోదురాసదంబును ప్రళయాంభోధరారావసారవంతంబును భీషణంబునగుచు దనరారుచున్నది, ఏయే యుపాయంబుల మత్సైన్యంబు తరింపందగు, విఘ్నంబులు బహుళంబులై యున్నయవి, ఏవిధంబున వైదేహిం బొందెద, రాజ్యంబుపోయె వనవాసంబుగలిగె, జనకుండు మృతుండయ్యె, భార్యాపహరణంబాయె, మహాజలంబగు సముద్రసమీపంబున నిరాశ్రయులమైతిమి, ఈవ్యసనంబులకంటె సాగరలంఘనంబతిశయంబై యున్నది. ఋషిపుంగవుండగు నగస్త్యుండు రావణాసురుంజంపి తద్వధజనితపాపోపశమనార్థంబుగా గంధమాదన పర్వతంబునొందెదవనివచించె నవ్వచనంబును మిథ్యయయ్యెయని యివ్విధంబున పరిక్షుభితమానసుండగు రాఘవుగాంచి సుగ్రీవాదులు ప్రాంజలులగుచునిట్లనిరి.

ఓ రఘునాయకా! ఈసముద్రం బనేక విధంబులగు ప్లవాదులచేఁ దరింపందగు, నిందులకు చింతింపనేల యనుచుండు సమయంబున విద్వాంసుండగు విభీషణుండు విన్నవం

బోధించెను. ఓ రఘువీరా! ఈరత్నాకరుండు యుష్మద్వంశసముద్భవ సగరతనయసమూహఖనితుండగుటంజేసి సాగరుండనుపేరం బ్రసిద్ధినొందెంగాన శరణంబువేడ నస్మత్ప్రార్థ్యానుకూలుం డగునని వచించిన నంగీకరించి వానరులంగాంచి యోకపివరులారా శతయోజనాయతంబు నతిభీషణంబగు సముద్రంబు ప్లవాదులచేదరింపనశక్యంబు విభీషణోక్తప్రకారంబున మార్గసిద్ధింగోరి వరుణాలయంబు నుపాసించెద, ఏనుపాసించినంబ్రసన్నుండగుచేని యప్రతిహతాస్త్రంబుల నితనిందండించెదనని సౌమిత్రిసహితుండై యాచమనంబుజేసి దర్భశయనంబున శేషభోగనిభంబగు స్వహస్తంబుదలగడగానిడికొని వేదగతుండగు మునులాశనుంబోలె దర్భశయనంబునశయనించె నివ్విధంబున త్రిరాత్రంబులు సకలధర్మవేదియు నియమసమన్వితుండు నగు రామచంద్రుండు యథార్థంబుగా ననేకవిధంబులవేడినం బ్రసన్నుండగు సాగరుండు దర్శనంబొసంగకపోయె, నంత నృపోత్తముండు కోపసంరక్తాంతలోచనుండగుచు సమీపవర్తియగు లక్ష్మణుంగాంచి, యో సౌమిత్రీ ఈ సముద్రుండు మదయుక్తుండగు నన్నసమర్థుంగాదలంచె నేతాదృశజనవిషయంబై సామంబుదగదు, ధనుంచాపంబు నాశీవిషోపమంబులగు బాణంబులనొసంగు మీక్షణంబ మహాపాతకసంకులుండును మహామకరనక్రాఢ్యుండును మహావీచీసమాకులుండును నిర్మర్యాదుండునునగు నితని నమోఘాస్త్రంబులచే శోషింపంజేసి నిచ్ఛిన్నమకరుండును నిర్జలుండునునగునట్లు కావించెద, వానరసమూహంబులు పాదంబులచే గృతగమనులగుదురని లక్ష్మణగృహీత ధనుర్ధారియై క్రోధపర్యాకులేక్షణుండగుచుఁ ద్రిపురాంతకుంబోలె ధనురాకర్షణంబుగావించి తన ప్రజ్జ్వలంబులుకంపంబునొంద నుగ్రంబులగు బాణంబులంబ్రయోగించె, నంత రామప్రేరితంబులయిన దశదిగ్విభాసమానంబులగు బాణంబులు తోయంబులంబ్రవేశింప సాగరుండు పాతాళోద్ధతుండును నతిభీతుండును కంపమానగాత్రుండును ననన్యశరణుండును కృతాంజలియగుచు నైకల్యపదకారణుండగు రాఘవుశరణంబునొంది యిట్లని స్తుతించె.

ఓరఘునాయకా నీవు తాటకాంతకుండవు కౌశికయాగరక్షకుండవు మహాదేవశరాసనవిదారిని భక్తాభీష్టఫలప్రదాయకుండవు దేవకార్యార్థివి, రఘువంశసముద్భవుండవు, మహానుభావుండవు, ఆదిమధ్యాంతరహితుండవు, సకలసురబృందసేవ్యుండవు నిన్నుంగొనియాడ నాతరంబగునే నీకనేకవందనంబులాచరించెద శరణాగతుండగు నన్నుంగావుము, కోపంబుపసంహరింపుము, క్షమింపుము భూమ్యాదులుపరమేష్ఠికల్పితంబులును స్వగుణంబులనెట్లువిడువ దట్లయేను నగాధంబగు మత్స్వభావంబుమాననేర మన్నింపుము, యుష్మత్ప్రేరణంబునకుందగిన సాహాయ్యంబుజేసెదనని విన్నవించినం బ్రముదితుండై రామచంద్రుండు ఓ రత్నాకరా, మత్సైన్యసమూహంబు లంకకుంబోవలయుంగాన శోషంబునొందకుండిన సముద్రుండిట్లనియె. ఓ నృపోత్తమా నీవు సైన్యసమేతంబుగా లంకకుంబోవ నుపాయంబువచించెద నాకర్ణింపుము, యుష్మదాజ్ఞాగౌరవంబున శోషంబునొందిన

నన్నుంగాంచి జనంబులు దనుబాలంబునకు భీతుండనై తినని వచింతురుగాన మరియొక్క యుపాయంబు సెప్పెద, బలవంతుండును విశ్వకర్మపుత్రుండునగు నలుండు కాష్టంబైన తృణంబైన శిలనైన నాయందుంచిన నవియన్నియును ధరించెద, అది సేతువనంబడు నా సేతువుచే రావణపాలితంబగు లంకాపురంబునకుంబొమ్మని పలికి సముద్రుండంతర్హితుండయ్యె నంత రాఘవుండు నలుంగాంచి సేతువొనర్ప నాజ్ఞాపింప నతండిట్లనియె, ఓ నృపోత్తమా నేనుమందరంబున మత్పితృదత్తవర తత్సదృశ సామర్థ్యుండ సేతువుంగావించెదనని మహాకాయ గరుడానిలవేగులగు వానరులు లతా తృణ మహీరుహ పర్వతాదులం దెచ్చియిచ్చుచుండ దశయోజనవిస్తీర్ణంబును శతయోజనాయతంబగు సేతువొనర్చె నివ్విధంబున్న రఘుపుంగవుండు విశ్వకర్మసుతుండగు నలునిచే సేతువుంగావించె నాసేతువుంబొందిన జనంబులు సర్వపాతకంబులం బాయుదు రీశ్వరుండు సేతుమజ్జనంబున నెవ్విధంబునం బ్రీతుండగు నవ్విధంబున జప తప హోమాదులం బ్రీతుండుగాడు. సకలతేజంబులు సూర్యతేజస్సమానంబులుగానియట్లు లోకంబున నెవ్వియు సేతుస్నాన సమానంబులుగావు. రామభద్రుండు వానరసమేతుండై యిచ్చట సేతువొనర్చుటకారంభించె నది సేతుమూలంబని వచింపంబడె నదియ దర్భశయనంబని ప్రసిద్ధిఁగాంచె.

మరియు నిచ్చట కోటిసంఖ్యాతంబులగు తీర్థంబులుగలవు వానిగణింప శేషునికైనం దరంబుగాదు. అందు గొన్నితీర్థంబుల వచించెద, సేతువంద లిరువదినాలుగు తీర్థంబులు ముఖ్యంబులై యుండు చక్రతీర్థంబు, బేతాళవరదంబు, పాపవినాశనంబు, సీతాసరస్సు, మంగళతీర్థంబు, అమృతవాపి, బ్రహ్మగుండంబు, హనుమత్కుండంబు, అగస్త్యతీర్థంబు, రామతీర్థంబు, లక్ష్మణతీర్థంబు, జటాతీర్థంబు, లక్ష్మీతీర్థంబు, అగ్నితీర్థంబు, చక్రతీర్థంబు, శివతీర్థంబు, శంఖతీర్థంబు, యామునతీర్థంబు, గంగాతీర్థంబు, గయాతీర్థంబు, కోటితీర్థంబు, సాధ్యనామామృతంబు, మానసతీర్థంబు, ధనుష్కోటి అను నీయిరువదినాలుగుతీర్థములు సేతుమధ్యగతంబులై సకలపాపనాశనంబు జేయుచుండును. ఇట్టి సేతుబంధనంబు పఠించువాండును, ఆకర్ణించు నతండును సకలపాప రహితుండగు. మరియు భక్తియుక్తుండై వినునతండు విహాపరంబుల ననంతజయంబునుబొంది, పునర్భవంబునొందడు.

ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
రెండవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

మూఁడవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాది మహామునీంద్రులు, సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుంజూచి ఓ సూతుఁడా ? సేతువునంగల చతుర్వింశతి ప్రధాన తీర్థంబులలోఁ బ్రథమంబగు తీర్థంబునకు చక్రతీర్థంబను నామంబు గల్గినవిధంబును వచింపుమని యడిగిన నతండిట్లనియె. విప్రోత్తములారా! చతుర్వింశతి తీర్థంబులలోఁ బ్రథమంబగు చక్రతీర్థంబు లోకప్రసిద్ధం బందుస్నానంబుగావించినను స్మరించినను లక్షజన్మార్జిత పాపనాశనంబగు, మరియు పునర్భవంబుగలుగదు, లోకంబున నీతీర్థంబుకంటె నధికంబును, తత్తుల్యంబును లేదు, గంగా, సరస్వతీ, రేవా, పంపా, గోదావరీ, కాళింది, మణికర్ణికాది సకలతీర్థంబులును నీతీర్థకోట్యంశంబునకైన సమంబులుగావు, ఈతీర్థంబును పూర్వకాలంబున ధర్మతీర్థంబని వచింపుదురు, పిమ్మట చక్రతీర్థంబను నామంబునొందె.

ఎట్లనిన, పూర్వంబున విష్ణుపరాయణుండగు గాలవుండను మునిపుంగవుండు దక్షిణాంబోధితీరంబున హాలాస్య (మధుర) సమీపంబునవెలయు ఫుల్లగ్రామ సమీపస్థిత క్షీరసరోంతికంబుననుండు ధర్మపుష్కరిణీతటంబున సకలభూతదయాళుండును, నిరాహారుండును, జితేంద్రియుండును, విషయనిస్పృహుండును, సర్వద్వంద్వవివర్జితుండును, సత్యవంతుండును, నిరుచ్ఛ్వాసుండును, నిరాస్పదుండును, వర్షాకాలంబుల నాకాశగుండును, గ్రీష్మంబునఁ బంచాగ్నిమధ్యవర్తియు, హేమంతంబున జలాశయుండును, క్వచిత్ శయనంబులు జీర్ణపర్ణాశనుండును, క్వచిత్ వర్షంబులు జలాహారుండును, క్వచిదబ్దంబులు వాయుభక్షకుండునగుచు, అష్టాక్షరమంత్రధ్యానతత్పరుండునునై నిరంతరంబు హృదయంబున నారాయణునిందలంచుచు నివ్విధంబున నయుతయుగంబులు తపంబొనర్చె. నంత శ్రీమన్నారాయణుండు శంఖచక్రగదాధరుండును, వికచాంబుజపత్రాక్షుండును, సూర్యకోటిసమప్రభుండును, వినతానందనవాహనుండును, ఛత్రచామర శోభితుండును, హారకేయూరమకుట కటకాది విభూషితుండును, విష్వక్సేన సనందాదిసూరిజన పరివృతుండును, వీణావేణుమృదంగవాదక నారదాది పరమహంస ప్రగీయమానవిభవుండును, పీతాంబరవిరాజితుండును, లక్ష్మీవిరాజితోరస్కుండును, నీలమేఘసమప్రభుండును, మధుసూదనుండును, సనకాదిమహాయోగిస్తేయుండును, మందస్మితసకలభువన మోహనాకారుండును, దశదిగ్విభాసమాన భూషాలియు గంఠలగ్న కౌస్తుభశోభితుండును, సువర్ణవేత్రహస్త ద్వారపాలగీయమానాద్భుతచరిత్రుండునగుచు ప్రత్యక్షంబునొందె. నంత గాలవుండు విష్ణుదేవుంగాంచి పరమభక్తియుక్తుండగుచు నిట్లని స్తుతింపందొడంగె.

ఓ దేవా, నీవు శంఖచక్రగదాధారివి, నిత్యుండవు, శుద్ధుండవు, సచ్చిదానందరూపివి, భక్తార్తినాశనుండవు, హవ్యకవ్యస్వరూపివి, త్రిమూర్త్యాత్మకుండవు, సృష్టిస్థిత్యం

తత్కారణుండవు, పరేశుండవు, విభూమ్నివి, సూర్యేందులోచనుండవు. విరించాద్యభినందితుండవు, జాత్యాదివికల్పహీనుండవు, సమస్తదోషవర్జితుండవు, సంసారభయాపహారివి, దైత్యవినాశకుండవు, వేదాంతవేద్యుండవు, వైకుంఠవాసుండవు, రమాపతివి, ధాతృజనకుండవు, నారాయణశబ్దవాచ్యుండవు, అమితవిక్రముండవు, భగవంతుండవు నిన్నుఁగొనియాడ నాదరంబే, నీకనేకవందనంబులొనర్చెద, నన్నురక్షింపుమనివిన్నవించిన రమాకాంతుండు, గాలవకృతస్తోత్రంబునం బ్రీతుండై చతుర్భుజంబుల నతనిఁ గౌఁగిలించి, యోగాలవా యుష్మత్తపంబునకును స్తోత్రంబునకునుఁ బ్రీతుండనైతి, వరంబులొసంగెద వేఁడుమనిన నతండు ఓ రమానాయకా! సర్వధర్మజ్ఞులుంగానని నిన్నుంగాంచి కృతార్థుండనైతి ధర్మిష్ఠులు ధర్మపాలకుండగు నిన్నుంగాంతురు, భవుండును, చతుర్ముఖుండును, యోగులును, నిగమంబులును, వేదంబులునుం గానని, నిన్నుంగాంచుటకంటె అధికంబగు వరంబొండెద్దిగలదు. మహాపాతకులు నీనామస్మృతిమాత్రంబున ముక్తింగాంతు రట్టి నిన్నుంగాంచుటంజేసి కృతార్థుండనైతి నాకనారతంబుం ద్వత్పాదయుగళి నిశ్చలంబగు భక్తిని ప్రసాదింపవేయని వేఁడిన భగవంతుండిట్లనియె.

ఓ గాలవా! నిష్కామివగునీకు నాయందు భక్తిదృఢంబుగలుగు, మత్పరాయణుండవు, మద్ధ్యానివి. మదర్థకృతకర్ముఁడవగుచు నేతత్ప్రారబ్ధదేహాంతంబున మత్స్వరూపంబునొందెదవు, తత్పర్యంతం బీయాశ్రమంబున నివాసంబొనరింపుము, సకలపాపనాశనియగు నీధర్మపుష్కరిణీతటంబున దపంబొనరించుచు సిద్ధింబొందెదవు, పూర్వంబున ధర్ముండీదక్షిణోదధితటంబున మనంబున మహాదేవుందలంచుచు దపంబొనర్చుచుండి స్వనామ్నం బీతీర్థంబునర్పించెంగాన నీతీర్థంబు ధర్మతీర్థంబని ప్రఖ్యాతిఁగాంచె, ఇవ్విధంబున ననేకవర్షంబులు హరుంగూర్చి దపంబొనర్ప, మహేశ్వరుండు తుష్టుండై దశదిగ్విభాసమానుండును శూలపాణియునగుచు ప్రత్యక్షంబయ్యె నంత, ధర్ముఁడు దయానిధియగు మహాదేవుంగాంచి పరమసమ్మదపరిపూరితహృదయుండై వందనంబొనర్చె. ఓయీశ, నీవు ప్రణవాత్మకుఁడవు, సమస్తదేవతాస్వరూపుండవు, ఊర్ధ్వరేతస్కుండవు. విరూపాక్షుండవు, ఆదిమధ్యాంతరహితుండవు, సమస్తజగదాధారుండవు, అజుండవు, అవ్యయుండవు, అప్రమేయుండవు, మహాయోగిసేవ్యుండవు, పుష్టివర్ధనుఁడవు, లోకాధినాథుండవు, నీలకంఠుండవు, పశుపతివి, రుద్రుండవు, క్షేత్రపతివి, పినాకహస్తుండవు, శూలహస్తుండవు, పంచాస్యదేహుండవు నీకనేకవందనంబులొనరించెదనని విన్నవించిన, మహాదేవుండు తత్స్తుతిప్రీతుండై, యో ధర్ముఁడా! నీతపంబునకు మెచ్చితి, వరంబువేఁడుమనిన నతండు, ఓ దేవా! నేనిరంతరంబు త్వద్వాహనంబగునట్లుఁ బ్రసాదించి కృతార్థుంజేయవేయని వేఁడిన వామదేవుండట్లంగీకరించె. నంత ధర్ముండు వృషభరూపధరుండయ్యె. నీశుండునుం దద్వృషభారూఢుండై శోభమానుండగుచు నో ధర్ముఁడా! ఈతీర్థంబు త్వత్కృతంబగుటంజేసి

త్స్నానమంబై లోకంబునం బ్రసిద్ధినొందు, నీతటంబున జపతపోహోమదాన స్వాధ్యాయంబులొనర్చు జనులనంతఫలంబులం బొందుదురనివచించి, హరుండు కైలాసంబునకుం బోయె. గాన ఈతీర్థతటంబున శరీరపాతపర్యంతంబు దపంబొనర్చుము, నన్నుంబొందెదవు. మఱియు నీకు భయంబెపుడుగల్గునపుడ మచ్చక్రంబుచే నాభీతిందొలంగించెదనని విష్ణుదేవుండంతర్హితుండయ్యె.

అంత గాలవుండు విముక్తిదంబగు సాలగ్రామంబున విష్ణుదేవుం బూజింపుచు నొకానొక మాఘశుక్లయేకాదశ్యుపవాసంబుజేసి, రాత్రియందు జాగరణంబుండి, తద్ద్వాదశియందు ధర్మపుష్కరిణిం గృతావగాహుండై, కృతనిత్యకర్మకలాపుండై, తులస్యాది పుష్పంబులంగ్రహించి ఆవాహనాది షోడశోపచారంబులచే బూజించి, స్తుతించె, ఎట్లనిన:—

సహస్రశిరసుండును, మత్స్య కూర్మ వరాహ హృషీకేశ నారసింహ వామన జామదగ్న్య రాఘవ బలభద్ర కృష్ణరూపధరుండును, కల్కియు, వాసుదేవుండును, అనాథారుండును, ప్రణతార్తినాశనుండును, సర్వభూతాధారుండును, సర్వజ్ఞుండును, సర్వకర్తయు, సచ్చిదానందవిగ్రహుండును, అప్రతర్క్యుండును, అనిర్దేశ్యుండును నగు ఓ విష్ణుమూర్తీ రక్షింపుమని నిశ్చలచిత్తుండై స్తుతించుచుండునమయమున నొకరాక్షసుండు క్షుత్పీడితుండగుచు భక్షించుటకేతెంచి, యతనిం గొనిపోయె. నంత రాక్షసగృహీతుండగు గాలవుండు విష్ణుదేవుంగూర్చి, ఓ పరేశా, హరీ, విష్ణూ, గరుడధ్వజా, గ్రాహాక్రాంతుండగు గజేంద్రుంగాచితివి, హిరణ్యాసురపీడితుండగు ప్రహ్లాదునిరక్షించితివి, అవ్విధంబున నన్నుంగావవేయని విలపించగా, విష్ణుదేవుం డనంతాదిత్యసంకాశంబును, అగ్నిసమప్రభంబును, మహాజ్వాలంబుమహానాదంబును, మహాసురవిమర్దనంబునునగు స్వచక్రంబునంపె, నది యతిత్వరితగమనంబుచే ధర్మపుష్కరిణీతటంబున కరుదెంచినంత రాక్షసుండు భయవిహ్వలుండై పలాయమానుండయ్యె, నంత నాసుదర్శనంబు రాక్షసునిశిరంబు ఖండించె. నప్పుడు భూపతితుండగు రాక్షసుంగాంచి గాలవమునీంద్రుండు పరమసంతోషయుక్తుండై సుదర్శనంబునుంజూచి యిట్లనిస్తుతించె. ఓ విష్ణుచక్రమా! నీవు భక్తరక్షణదీక్షితుండవు, నారాయణకరాంభోజభూషణుండవు, సకలాసురసంహారకుశలుండవు, భక్తార్తినాశనుండవు నీకు నమస్కరించెద, మత్కల్మషంబులంబాపి, యీధర్మతీర్థంబున నధివసించియుండుమాయని వేడిన సుదర్శనంబిట్లనియె.

ఓ గాలవా! రాక్షసపీడితుండగు నిన్నుంగావ విష్ణుదేవప్రేరితుండనై యరుదెంచి రక్కసుమర్దించితి, యుష్మత్ప్రార్థనంబున దేవీపట్టణపర్యంతంబు ధర్మకృతంబగు నీతీర్థంబున లోకరక్షణార్థంబై సతతంబునుండెదంగాన, సకలరాక్షసజనితంబులగు బాధలిచటం గలుగవు. మఱియు నేనిందుండుటంజేసి యీతీర్థంబు చక్రతీర్థంబని ఖ్యాతింగాంచు, నీతీ

ర్థంబున స్నానంబుచేయు నరులు పుత్రపౌత్రులు విధూతపాపులై విష్ణుపదంబునొందుదురు. మరియు నీతీర్థంబునం బితరులంగూర్చి పిండదానంబొనర్చిన నాపితృసమూహంబులు స్వర్గంబునొందుదురని వచింప, గాలవుండును మఱిగొందఱు మునీంద్రులు చూచుచుండ విష్ణుచక్రంబు ధర్మతీర్థంబునం బ్రవేశించెంగాన దత్తీర్థంబు చక్రతీర్థంబను నామంబునొందె. లోకంబునం దీనితో సదృశతీర్థంబులేదు. ఈతీర్థంబునం గృతస్నాతులగువారు మోక్షంబు నొందుదురు. ఈయధ్యాయంబును సమాహితచిత్తుండై పఠించువాఁడును, నాకర్ణించువాండును చక్రతీర్థాభిషేకఫలంబునొంది యిహపరలోకసుఖంబుల నొందుదురు. మరియు ఉగ్రసమాధియోగుండగు గాలవమునీంద్రుని, విష్ణుచక్రంబును, రాక్షసనాశనంబును క్షణమాత్రంబు స్మరించునతండు పాపంబునొందఁడు.

ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
గాలవరాక్షసమోచనాఖ్యంబగు కథలంగల
మూఁడవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

నాల్గవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు, సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతున కిట్లనిరి. ఓ సూతుండా! గాలవమునీంద్రుని భక్షించుటకేతెంచిన రాక్షసుండెవ్వండు? అతనివృత్తాంతం బెఱింగింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. కైలాససదృశంబగు హాలాస్యక్షేత్రంబున బ్రహ్మవాదులును, భస్మోద్ధూళిత సర్వాంగులును, త్రిపుండ్రాంకితమస్తకులును, రుద్రాక్షమాలాధరులును, పంచాక్షరజపనిరతులును, వసిష్ఠాత్రి ప్రముఖులునగు నిరువది నాలుగువేల ఋషీంద్రులు చంద్రచూడుండగు హాలాస్యనాథుని సేవింపుచుండు సమయంబున విశ్వావసు సూనుండును, విటజనగోష్ఠిపరాయణుండును, బలవంతుండునునగు దుర్దముండను గంధర్వుండు, వివస్త్రలగు నాజన పరివృతుండయి జలాశయంబునం జలహోమండగుచు నోలలాడు నవసరంబున ఋషిపుంగవుండగు వసిష్ఠుండనేకమునిగణపరివృతుండై తదీశ్వరాలయంబు వెడలి మాధ్యందినకృత్యంబొనర్ప తత్తీర్థంబునకేతెంచిన నక్కామినీజనంబులు నితాంతలజ్జాభయాక్రాంతలగుచు, నంశుకంబులం ధరించిరి. సాహసంబున దుర్దముండు స్వకీయాంశుకంబు ధరింపకపోయె. అంతవసిష్ఠుండు గర్వితుండగు గంధర్వుం గాంచి కుపితుండై యో దుష్టుఁడా! నీవు మత్సాన్నిధ్యంబున వస్త్రధారణం బొనర్పనికారణంబున రాక్షసుండవుగమ్మని శపించి, తత్పత్నులంజూచి యో మానినీమణులారా! మీరలు మత్సందర్శనభయంబున వస్త్రధారిణుల్లగుటంజేసి మిమ్ము శపింపనొల్ల, త్రిదివంబు

సత్వం బొందినన, నక్కాంతాజనంబులు నిటలతట ఘటితాంజలులగుచు, మునిమండల మధ్యస్థితుండగు నవ్వసిష్ఠమునీంద్రునకు వందనంబులొనరించి, యో చతురానన సుతుం డా! నీవు దయానిధివి, సర్వజ్ఞుండవు, నీవు కోపంబుమాని మమ్ముం గాంచియైన నితనిం గావుము; తత్త్వవిదులచే నొకయపరాధంబు క్షమింప నర్హంబు, భవచ్ఛిష్యుండగు దుర్దముని నిగ్రహింపక ననుగ్రహింపుమని ప్రార్థింపగా వసిష్ఠుండు సదయహృదయుండై యో కాంతామణులారా! నావచనం బమోఘంబుగాన నితండు రాక్షసత్వంబునొంది, పదియాఱువత్సరాంతంబున యదృచ్ఛచేఁ జక్రతీర్థంబునకుం జని, తత్తీరంబునం గృతనివాసుండగు గాలవమునీంద్రుని భక్షింపంబోగా నామౌని స్తుతిప్రీత రమానాథప్రేరిత చక్రంబుచే విదళితమస్తకుండై నిజస్వరూపంబునొంది దివంబునకేతెంచి మిముం బొంది సుఖంబుండు పొండని వచించి, వసిష్ఠుండు స్వాశ్రమంబునకుం బోయె. నంత నమ్మధురభాషిణులు దురంతచింతాసాగర నిమగ్నలగుచు దుర్దముం గౌఁగిలించుకొని విలపించుచుండగా నతండు మహాదంష్ట్రుండును, మహాకాయుండును, రక్తశ్మశ్రు శిరోరుహుండునునగు రాక్షసుం డయ్యె, నప్పుడప్పడతులు భయభ్రాంతలై త్రిదివంబునకుం బోయి రంత నారక్కసుండు, దృష్టిపథగతప్రాణులం భక్షింపుచు వేగంబున సర్వాటవీభ్రమణంబు గావించుచు సకలదేశంబులకుం బోవుచు పదియాఱవయేఁడంబున చక్రతీర్థతటంబునం దపంబుజేయు గాలవమునీంద్రు భక్షింపంబోవ, నతండు విష్ణుదేవుం బ్రస్తుతించె నంత రమారమణుండు ప్రీతుండై యతనిం గావ స్వకీయంబగు చక్రంబునంపుటయు నది నిర్వక్రగతినేతెంచి తద్రక్షశ్శిరోహరణంబొనర్చె నంత నతండు రాక్షసత్వంబుమాని దివ్యదేహుండును విమానారూఢుండును, పుష్పవర్షితుండును, ప్రాంజలియునగుచు తత్సుదర్శనంబు నిట్లని స్తుతించె.

ఓ కౌస్తుభవక్షః ప్రశస్తహస్తభూషణా! నీవు సకలాసుర సంహారకారివి, సహస్రాదిత్యప్రకాశుండవు, యుష్మత్కృపావేశంబున రాక్షసదేహంబుమాని ధన్యుండనైతి, మద్భార్యాజనంబులు దుఃఖింపుచుందురు. గానం ద్రిదివంబునకుం బోవ ననుజ్ఞయొసంగుము అస్మజ్జీవాంతపర్యంతంబు త్వన్నివిష్టచిత్తుండనగు నట్లనుగ్రహింపుమని భక్తియుక్తుండై వేడ సుదర్శనం బంగీకరించె నంత దుర్దముండు తదనుజ్ఞాతుండై గాలవమునీంద్రునకు వందనంబుజేసి గంధర్వనగరంబునకుం జనియె.

పిదప గాలవుండు విష్ణుచక్రంబు నివ్విధంబునం బొగడె, ఓ చక్రరాజంబా మహాసురవిమర్దనకారివగు నీవీ దేవీపట్టణపర్యంతవ్యాపియు సకలకల్మషాపహారియునగు ధర్మతీర్థంబున వసించి, యిందు స్నానంబుసేయు జనంబులకు పాతకనాశనంబు గావించి, మోక్షంబొసంగుము. మరియు నీతీర్థంబునకు జక్రతీర్థాఖ్యం బొసంగుము. భవత్సన్నిధానంబుచే నీతీర్థాశ్రిత మునిసమూహంబులకు భూతప్రేతపిశాచంబులవలని భయంబు నాశనంబు గావింపుమని ప్రార్థింప, చక్రంబు తత్తీర్థతిరోహితంబయ్యె. ఇట్టి రాక్షసనాశనం

బును, చక్రతీర్థమాహాత్మ్యంబును సావధానుండై యాకర్ణించునతండు సర్వపాపవిముక్తుండగునని విని శౌనకాదిమునీంద్రులిట్లనిరి.

ఓ సూతుడా? దేవీపట్టణపర్యంత విస్తీర్ణంబగు చక్రతీర్థం బేల విభక్తంబయ్యెనో దాని వినుపింపుమని వేడిన నతండిట్లనియె. పూర్వంబున పర్వతంబులు పక్షసహితంబులై మనోజవంబుచే గగనభ్రమణంబొనరించుచు నగరంబులయందును, రాష్ట్రంబులయందును, గ్రామంబులయందును, గహనంబులయందును పతనంబొనర్చుచుండ, తత్పతనంబుచే సకల ప్రాణినివహంబులు పీడ్యమానంబులై నిధనంబునొందె, నంత బ్రాహ్మణాదిజనంబులు మరణంబునొందినకతంబున యజ్ఞాభావంబయ్యె నప్పుడు దేవతలు వ్యసనాక్రాంతులగుచుండ, నింద్రుండు కోపసంరక్తాంతలోచనుండగుచు, వజ్రాయుధంబుగొని తచ్ఛైలపక్షవిదళనం బొనర్చె. నంత గరుద్విహీనంబులగు కుధరంబులు సముద్రంబునం బ్రవేశించుచుండ గొన్ని శైలంబులు చక్రతీర్థంబున నర్ణవభ్రాంతి నిపతనంబులయ్యెం గాన నేతచ్చక్రతీర్థంబు మధ్యప్రదేశంబున స్థలీకృతంబుం జేసె నివ్విధంబయ్యెనని శౌనకమునిశ్రేష్ఠులకు సూతుండు వచియించె.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
నాల్గవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఐదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునిశ్రేష్ఠులారా? చక్రతీర్థప్రభావాకరంబగు నొకవిశేషంబు వచించెద వినుండు, పూర్వంబున విధూముండను వసువును అలంబుసయను నచ్చరయును ఘోరంబగు బ్రహ్మశాపజనితమనుష్యంబునొంది చక్రతీర్థంబునం గృతస్నాతులై తచ్ఛాపంబునుండి బాసిరనిన, శౌనకాదులు విస్మయావిష్టహృదయులై సూతుం గాంచి, యో పౌరాణికోత్తమా! సకలశాస్త్రార్థవిశారదుండవు, ప్రాజ్ఞుండవు, వ్యాసశిష్యుండవుం గాన, నీకుందెలియని రహస్యంబులుగలవే, చతురాననుం డేయపరాధంబున నలంబుసాసహితంబుగా విధూమవసువునకు శాపంబొసంగె నాయిరువురు భూమండలంబున నెవ్వారికి జనించి రా శాపం బెవ్విధంబున బాసె నవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా జెప్పుమాయని యడిగిన సూతుండిట్లనియె.

పూర్వకాలంబున సత్యలోకంబునందు భగవంతుండును స్వాయంభువుననగు చతురాననుండు సావిత్రీసరస్వతీసహితుండై, సనక సనందన సనత్కుమార నారదాది మునిజనంబులు సేవింప, సిద్ధసాధ్యకింపురుషగణంబులు అష్టవసువులుగొలువ, నూర్వశీప్రముఖ

స్వర్వేశ్యాజనంబులు మనోహరంబులగు వాదిత్రసహితంబులగు నృత్యంబులసల్పవం జేరో
గంబుండుసమయంబున మేఘగర్జితగంభీరంబగు వీణావేణుమృదంగారవం బానందకరంబై
ప్రవర్తించె నక్కాలంబున గంగాతరంగమాలాశీకర స్పర్శశీతల సుఖస్పర్శంబై మందమా
రుతంబువీచె నప్పుడు దివ్యాప్సరస్సంఘంబులు క్రమంబున నృత్తంబులసల్పుచుం దజ్జనిత
శ్రమంబున నిశ్చేష్టితులై యుండ రూప యౌవన విభాసియగు అలంబుసాహ్వాప్సరత్నంబు
జనంబులమనంబుల కధికమోదంబొసంగుచు, నాట్యవిలాసంబునందేజరిల్లుచుండ, పవమా
నుండు తదీయాభ్యంతర వస్త్రవిక్షేపంబొనర్చె, నాసమయంబున తదీయోరుమూలంబు
దృశ్యంబయ్యెఁ, దత్కాలంబున నావిలాసినింగాంచి తత్సభాస్థితులగు బ్రహ్మాదిసురసమూ
హంబులు నిమీలితనేత్రులైరి. విధూముండు కామశరపీడితుండై వివస్త్రయగు నవ్వధూ
మణింగాంచి హర్షసంఫుల్లనయనుండును హృష్టరోముండయ్యె. నంతచతురాననుం డ
లంబు నాజాతకాముండగు విధూమవసువుంగాంచి, మర్త్యంబున మనుష్యుండవుగమ్ము,
యలంబుసయు నచ్చటనీకుభార్యయగునని శాపంబిచ్చిన విధూముండు ఖిన్నమానసుండై
చతురానను నివ్విధంబునఁ బ్రార్థించె. ఓ దయాపయోనిధీ! భగవంతుండవు భక్తవత్స
లుండవు నీవునన్నుగావుము, ఘోరశాపంబనుభవింపజాల, రక్షింపుమని వేఁడిన భారతీధ
వుండు కృపావరిపూర్ణుండై యతనింగాంచి సాత్వికవచనంబుల నిట్లనియె.

ఓ విధూమా? మద్వచనం బసత్యంబుగాదు గానఁ దచ్ఛాపంబునకు నవధింగల్పిం
చెద, భూలోకంబున నలంబుసాసహితుండవుగా మనుష్యభావంబునొంది రాజన్యుండవై చిర
కాలంబు భూపాలనంబుచేసి యలంబుసయందు బ్రతిమపుత్రుంగాంచి యతనిరాజ్యరక్షా విచ
క్షణుంజేసి తచ్ఛాపవిశుద్ధికై దక్షిణోదధితటంబున ఫుల్లగ్రామసమీపస్థిత చక్రతీర్థంబున
భార్యాసహితుండవుగాఁ గృతస్నానుండవై భుజంగంబు జీర్ణత్వచందంబునుంబోలె మాను
ష్యంబుబాసి స్వర్లోకంబునొందెదవు. చక్రతీర్థస్నానంబుగాని ఏతాదృశశాపనాశనంబు
గాదనిన విధూముండు దీనుండగుచు స్వగృహంబునకుంబోయి యివ్విధంబునం జింతించె.

భూమండలంబున నేరాజన్యునకుం దనయుండనగుదు. యేమిసేయుదునని యనేక
విధములఁజింతించి కౌశాంబీనగరంబున శతానీకుండను నృపుండుగలం డతనిభార్యయగు
విష్ణుమతియందుద్భవించెదనని నిశ్చయించి మాల్యవంత పుష్పవంత జటోత్కటులను మంత్రి
త్రయంబుగాంచి తద్వృత్తాంతంబెరుంగించి ఓ మంత్రివరులారా, మహాభయంబగు బ్రహ్మ
శాపంబుచే భూలోకంబున శతానీకభూవర భార్యయగు విష్ణుమతియం దుద్భవించెదనని
వచించిన విని తద్బహిశ్చరప్రాణంబులగు యమాత్యనివహంబులు బాష్పపూర్ణవిలముఖు
లగుచు విధూముంగాంచియిట్లనిరి.

ఓ నాయకా? త్వద్వియోగంబు సహింపంజాలముగాన మమ్మునుంగూడి మానుష
భావంబునొంది శతానీకతనయుండవుగమ్ము. తన్మంత్రులగు యుగంధరవిప్రతీకవల్లభాఖ్య

లకుం బుత్రులపై మోహముద్భవించి సకలకార్యంబులయందుఁ ద్వైత్వంబుచేయుచుండెదమని ఇవ్విధంబునఁ బ్రార్థించు మంత్రిపుంగవులం గాంచి వసుశ్రేష్ఠుండిట్లనియె. ఓ స్నేహితులారా, మీకు నాయందుగల స్నేహంబెరుంగుదు, అయినను స్వదుష్కర్మదంబును ఘోరంబగు బ్రహ్మశాపజనితమానుష్యంబై నొకండయనువర్తించెద, యుష్మదనువర్తనంబయుక్తంబు గహీతమానుషభావంబును మనంబునందలంచకుండు, మచ్ఛాపావధిపర్యంతంబు సహించి యుండుండని యనేకవిధంబులభాషించు విధూముంగాంచి మంత్రులిట్లనిరి.

ఓ స్వామీ, నిరపరాధులగు మమ్ముఁ ద్యజింపంజెల్లునా యుష్మత్సహవాసనివర్తనంబుకంటె కుత్సితమానుష్యంబు శ్రేష్ఠంబనితలంచెదమని విన్నవించు సచివుల మనోభిప్రాయంబంగీకరించి కౌశాంబీనామకనగరంబున కనుగమనంబు సేయందలంచుచుండు నవసరంబున చంద్రవంశప్రవర్ధమానుండును, నర్జునకులోద్భవుండును, జనమేజయతనూజుండును, బుద్ధిమంతుండును, నీతియుతుండును, వాచ్చాతుర్యసహితుండును, ప్రజాపాలనదక్షుండును, రథగజాదిచతురంగబలసమేతుండును, పరాక్రమధనుండును, వయోవంతుండును నగు క్షోణీనాయకుం డకౌశాంబీనగరం బేలుచుండెను. ఆనరాధిపుండు విష్ణుమతీ సహధర్మిణీసహితుండై మంత్రరహస్యవేదియగు యుగంధరుండును రణప్రాగ్ర్యసరుండగు విక్రతీకుండును సర్వకార్యవిచక్షణుండగు వల్లభాఖ్యుండనువారలంగూడి సర్వసద్గుణయుక్తుండై శిష్టజనంబులువాగడం దేజరిలుచు, చిరకాలంబు రాజ్యంబుచేసి యాత్మసదృశుండగు పుత్రకుఁబడయంజాలక శోకసంతప్తమానసుండై యుండునమయంబు మంత్రిశ్రేష్ఠుండగు యుగంధరుం డమ్మహీపతింగాంచి సాంత్వవచనపూర్వకంబుగా నిట్లనియె. ఓ నరాధిపా, శత్రుమిత్రసముండును తపస్స్వాధ్యాయనిరతుండును దాంతుండును శుచియు సత్యవచనుండునునగు శాండిల్యుండను నొకబుషిశ్రేష్ఠుండుగలం డతనిం జేరి యాత్మసదృశపుత్రుం బ్రార్థింపు మద్దయాళుండు నీకుపుత్రునొసంగు సందియంబులేదనిన మంత్రివచనం బాకర్ణించి రాజులలాముండు హర్షసంఫుల్లలోచనుండగుచు, యుగంధరసహితుండయి తత్క్షణంబ శాండిల్యాశ్రమంబునకుంబోయి యచ్చటసుఖాసీనుండగు నామహర్షింగాంచి నమస్కరించె. నంత నామహర్షియు స్వాశ్రమంబున కరుదెంచిన నృపుంగాంచి పరమసమ్మదయుతుండై, యర్ఘ్యాదులంబూజించి త్వదాగమనకారణంబు వచింపుము. భవదభిలషితంబొనర్చెదనని విన్నవించిన తపోధనుం గాంచి యుగంధరుండిట్లనియె.

ఓ బుషివర్యా, యీరాజన్యుండు పుత్రలాభకాంక్షితుండై భవచ్చరణంబుల శరణంబునొందె, నీధరాధిపునకుఁ బుత్రుఁబ్రసాదించి దుఃఖంబపనోదనపఱుపుఁడవీవయని వేడిన శాండిల్యుఁడు దయార్ద్రచిత్తుఁడై కౌశాంబీనగరంబున కరుదెంచి తన్మహీధవుచేఁ బుత్రకామేష్టిఁజేయించెనంతం దత్ప్రసాదంబున దశరథసదృశుండగు నానరాధిపుండు సహస్రానీకుండను పుత్రుంగాంచె. నివ్విధంబున విధూముండు శతానీకసుతుండయ్యెఁ

దన్మంత్రులగు మాల్యవంత పుష్పవంత బలోత్కటులును యుగంధర విప్రతీకవల్లభాఖ్యుల కుం గ్రమంబున యౌగంధరాయణ రుమణ్వానీక వసంతాఖ్యులం బుత్రులై జనించిరంత. నా రాజపుత్రుండు మంత్రికుమారసహితుండయి విహరింపుచుండ పంచాబ్దంబులయ్యెనంత. అలంబుసయు అయోధ్యాపతియగు కృతవర్మభూపాలలామునకుం బుత్రికయైయుదయించి, మృగావతీనామంబునం బ్రసిద్ధినొందెనివ్విధంబున విధూమాదులు భూమండలంబున మానుషరూపంబునొంది విహరించుచుండుసమయంబున మహాసత్వుండును దుష్టుండును అనుచరయుండును బలోత్కటుండునునగు అహిదంష్ట్రిండను దైత్యాధముండు, స్థూలశిరుండను రాక్షసుంగూడి దేవనగరంబునకుంబోయి దివిజనిరోధనంబుగావించి బాధించుచుండ నతిభయంకరంబగు దేవాసురయుద్ధంబాయె. నాసమయంబున సహస్రాక్షుండు సహాయార్థంబుగా శతానీకాహ్వానంబుగావింప. నద్ధరాకాంతుండు స్వరాజ్యంబునందుఁ బుత్రునభిషిక్తుంగావించి, మాతలియుతేంద్రస్యందనారూఢుండై, దివంబునకుంబోయి దితిజులంగూడి, యతిభయంకరంబగు సమరంబుగావించి, తద్రాక్షసబాణనిహతుండయ్యె. నంత శక్రుండు ననుప దత్సారథియగు మాతలి పంచత్వంబునొందిన నృపుంగొని కౌశాంబీనగరంబునకుం బోయి తత్సుతునకుంజూపి తద్వృత్తాంతంబంతయునెరింగించి దివంబునకుంబోయె. నంత సహస్రానీకుండు పితృమరణదుఃఖపీడితుండయి ప్రేతకార్యంబులంజేయుచుండ శతానీకభార్యయగు విష్ణుమతియుఁ బతిమరణశోకపీడితస్వాంతయై మరణంబునొందె నంత భూపోత్తముండు పితృమాతృపరేతకార్యంబులంగావించి, మంత్రిప్రార్థనంబున రాజ్యాభిషిక్తుండయ్యె నంత గొంతకాలంబుచనిన యుగంధరాదిమంత్రివరులును పంచత్వంబునొందిరి.

పిమ్మట సహస్రానీకుండు, యౌగంధరాయణాదుల మంత్రులంగావించుకొని మహీపాలనంబుఁజేయుచుండ నింద్రుండు, వసంతసమయోత్సవకాలంబున నానరోత్తముఁ బిలిపించి పూజించి, పూర్వవృత్తాంతం బివ్విధంబున నెఱింగించె. ఓ నరోత్తమా! పూర్వంబున నీవు విధూముండను వసురాజవుకాని మర్త్యుండవుగావు, చతుర్ముఖసభాసదనంబున సమీరచలితాంశుకయగు నలంబుసయను నచ్చరంగాంచి కామశరపీడితుండవై తివది కాంచి సురజ్యేష్ఠుండు మానుష్యంబునొందుమని నిను శపించెంగాన నీవు రాజన్యుండవైతివి. అలంబుసయు నిన్నుం బొందంగోరి యయోధ్యాపురాధిపతియగు కృతవర్మునకుం బుత్రికయై యుద్భవించి మృగావతియను పేర రూపరేఖావిలాసంబునం దేజరిల్లుచున్నయది. అచిరకాలంబున నక్కామినింగూడి సౌఖ్యంబులంబొంది ఆత్మసదృశ తనయుం గాంచెదవు. మఱియు నీవెప్పుడాపుత్రుని రాజ్యధురంధరుంగావించి మృగావతీసహితుండవై దక్షిణోదధితటస్థిత చక్రతీర్థంబునం గృతావగాహుండవగుదు నప్పుడ తచ్ఛాపంబువలనం బాసి, స్వస్వరూపంబునొందెదవని పురుహూతుండు వచించిన విని సహస్రానీకుండు, మృగావతీబద్ధచిత్తుండై తదుద్వాహకృతోత్సాహుండగుచు, పాకశాసనానుజ్ఞాతుండయి

స్వనగరంబునకుం బోవుచు మార్గంబునం గామశరపీడితయగు తిలోత్తమం గాంచి వీక్షింపక యనాదరణంబు గావించె, నంత నక్కాంతామణియు ననాదరకృతాపమాన పరిక్షుభితమానసయై యమ్మహీధవుం జూచి ఓ నృపాలకా? నీవు మృగావతీలోలచిత్తుండవై నన్నవమానంబు గావించినకతంబున నామృగావతిం బాసి చతుర్దశవత్సరంబులు శోకంబునొందెదవని శాపంబిచ్చిన, నృపోత్తముండు తిలోత్తమం గాంచి యిట్లనియె.

ఓ కామినీ! యామృగావతిం బొంది సౌఖ్యంబులనొందెదనేని చతుర్దశవత్సరంబులు తద్వియోగంబు సహించియుండెదననుచు స్వపురంబునకుం బోయి, కృతవర్మతనూజాతయు విలాసతరువల్లరియు విభ్రమాంభోధిలహరియునగు మృగావతిని వివాహంబై తద్గతమానసుండై యనేకవిధసుఖంబులం బొందుచుండు సమయంబున గొన్నిదినంబుల కావనూరత్నంబు దౌహృదంబునొంది పీయూషప్రక్షాళితశశిరేఖయుంబోలె పాండిమంబునొంది నిశాకరగర్భవతియగు పూర్వదిశం బోలెఁ బ్రకాశించుచుండ, నా రాజన్యుండు జాయాకామితంబుల సర్వంబునఁ దక్షణంబు ప్రేమాస్పదుండై యొసంగుచుండె నావమయంబున నక్కాంతారత్నంబు రక్తవాపీమజ్జనంబు గావింపఁ గోరిన భూపలలాముం డాక్షణంబ కౌసుంభసలిలపూర్ణంబగు రక్తవాపిం గావించె. నంతనమ్మానినియు తద్వాపీజలనిమజ్జనంబు గావించి రక్తతోయార్ద్రయై ఫుల్లకింశుకంబో యననొప్పుచుండ విధివశంబున సుపర్ణకులసంభవుండగు వికటుండను పక్షిశ్రేష్ఠుం డామిషభ్రాంతి నవ్వనితం గొని బహుదూరంబు పోయి ఉదయాచలకందరంబున మోహవివశయగు నవ్వధూతిలకంబునుంచె. నంత నక్కామినియు లబ్ధసౌజ్ఞయై యుత్పలతుల్యనేత్రంబుల నశ్రుజలంబులు నించుచు పతివియోగజనితదుఃఖంబున ఓ నాథా, నేనెక్కడకుం బోదు, నేమి నేయుదు, నింకేగతి, మిముఖ్మెపుడు గాంతునని విలపింపుచు మరణంబునొందఁ గోరి గజసింహాది మృగసమీపంబులకుం బోయి మరణంబునొందఁ జాలక యవ్వధూరత్నంబు అపకాలంబున జనంబులకు మరణంబు గలుగుట దుర్లభంబని విలపించుచుండ, నవ్వనచరంబులగు మృగంబులు తదీయాక్రందనోన్ముఖంబులు నిష్పందగమనంబులై తృణంబుల భక్షింపకనుండె. నంత కరుణాసింధుండగు నొకమునికుమారుం డావనితనుఁ గృపచే స్వకీయాశ్రమంబునకుం గొనిపోయి స్వగురువగు జమదగ్నికి నవ్విధం బెఱింగింప, నా ఋషిపుంగవుం డామానినిం గాంచి వినయపూర్వకంబుగా నిట్లనియె.

ఓ కాంతామణీ, నీ ననుఁ దగు కృతవర్మంబోలె నన్నుం జూడుమని యాశ్వాసింప, నయ్యాశ్రమంబుననుండెనంత కొంతకాలంబునకా వనిత పర్వతరాజనందని విశాఖుం బోలె శౌర్యగుణాన్వితుండగు తనయుం గాంచె, నంత మునిపత్నులు సూతికాకృత్యంబులం జేయ నశరీరవాణి యబ్బాలుండుదయాచలసంజాతుండు గాన నుదయనాభిధుండను నామంబు గావించె నకుమారుండు జమదగ్నికృతచూడాదిక్రియాకలాపుండగుచు నామునీంద్రు

వలన సకలవిద్యలంగ్రహించి యౌవనంబున నక్కాననంబున మృగయాపరుండై విహరింపుచు వ్యాధునిచే గ్రహింపబడిన నొకభుజంగంబుగాంచి దయాయుక్తుండై యిట్లనియె. ఓశబరాధమా, యీభుజంగంబు హింసింపనేల విడువుమన నతండిట్లనియె ఓ స్వామీ, నేదీనిచే ధనధాన్యసంగ్రహంబొనర్చి జీవింపుదు నెవ్విధంబున విడువందగునని వచించి, యయ్యహిం బేటికయందు బంధింప, నృపకుమారుండు శబరాధముంగాంచి స్వజననీదత్తకంకణంబొసంగి, తదాశీవిషమోచనంబుగావింప, నయ్యురగంబుమనుష్యరూపంబునొంది యతనిం బాతాళంబునకుంగొంపోయె. నచ్చట ధృతరాష్ట్రసుతుండగు కిన్నరాఖ్యనాగేంద్రుం డారాజనందనుంబూజించి సఖ్యంబుగావించె నంతనతండు తద్భగినియగు లలితాఖ్యం బెండ్లియై యక్కన్యారత్నంబునంద ప్రతిమపుత్రుంగాంచి అమ్లానంబగు తాంబూలీస్రజంబును, ఘోషవతియగు వీణాదండంబును గ్రహించి శ్వశురాది సర్వసర్పశ్రేష్ఠంబులచే ననుజ్ఞాతుండై భార్యాపుత్రసహితుండగుచు దుఃఖితయగుజననింజూడగోరి త్వరాన్వితుండై జమదగ్న్యాశ్రమంబునకుంబోయి జననింగాంచి స్వవృత్తాంతంబెఱింగింప నక్కాంతయుం బహుసంతుష్టహృదయయయ్యె.

అంత నక్కడ నాశబరుండు కౌశాంబీపురంబునకుంబోయి యొకవణిజుంగాంచి, కంకణంబువిక్రయించెదనని వచించె. నంతనావణిగ్వరుండు కంకణంబునంగల రాజముద్రంగాంచి యతనింగొని సహస్రానీకనృపాంతికంబునకుంబోయి తద్వృత్తాంతం బెఱింగించె, అంత నావసుంధరాధిపుండు స్వనామాంకితంబును, మృగావతీబాహుసంగపీయూష శీకరాసారశీతలంబగు కంకణంబుగాంచి మృగావతీవిప్రయోగవిషాగ్నిపరితాపితుండై యత్యంతదుఃఖంబునొంది శబరుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ వ్యాధుడా, యీకంకణం బేవిధంబునం బ్రాప్తంబయ్యె నత్తెఱంగెఱింగింపుమనిన నతండు తత్ప్రాప్తిక్రమం బెఱింగించె, నంత నామహీధవుండు శబరవచనంబులాకర్ణించి, ప్రియాలోకనకౌతుకియై మంత్రిసహితుండగుచు భాస్కరోదయస్థానంబగు పర్వతంబునకుంబోయి యచ్చట విశ్రాంతసైనికుండై విశ్రమించి దయితాసంగమ ధ్యానతత్పరుండుగాన నిద్రంబొందకచింతించుచుండ, వసంతుండు విచిత్రకథాకథనంబుఁ జేయం దత్కథాశ్రవణంబున నారాత్రిగడపి, ప్రాతఃకాలంబున జంభారిపాలితంబగు పూర్వాశంబునంబోవుచు, నిర్వైరహరికుంజరంబగు జమదగ్న్యాశ్రమంబుజేరి తపోనిష్ఠుండగు మహర్షింగాంచి ప్రణతుండయ్యె, నంత నామహామునుండు రాజార్హంబులగు పూజలొనర్చి కుశలంబడిగి ధర్మార్థసహితంబగు వచనంబు వక్కాణించె. ఓ నరనాయకా, ఈపాతివ్రత్యశాలిని భవద్భార్యయగు మృగావతి యితండు భవత్తనయుండు రామచంద్రుంబోలె సకల క్షత్రియజేతయగు నితండు భవత్పౌత్రుండు వీరలంగొనిపొమ్మనిన నరనాథుండు భార్యాసుతపౌత్రసమేతుండై కౌశాంబీనగరంబునకుంబోయి రాజ్యంబుజేయుచుండి, శక్రవచనంబుదలంచి, మానుష్యంబుగ

పాలించి ధీమంతుండగు సుదర్శనాభిధపుత్రకు రాజ్యపాలనదక్షుంజేసి, స్వశాపనివృత్తిం గోరి యౌగంధరాయణాది మంత్రిసమేతుండై భార్యాయుక్తుండై భృత్యభటంబులగు రథంబులచే దక్షిణోదధితటంబునకుంబోయి యచ్చటనుండు చక్రతీర్థంబునస్నానంబుగావించె యౌగంధరాయణాదులు స్నానంబుగావించిరంత. సహస్రానీకాదులు శాపంబువలనంబాసి విధూతపాపులై దివ్యాంబరధరులును దివ్యమాల్యానులేపనులగుచు స్వరూపంబులనొంది మహోహారంబులగు విమానాధిరోహణంబుగావించి, సమస్తజనంబులుం జూచుచుండ స్వర్లోకంబునకుంబోయి విదితతీర్థవైభవులుగాన దత్కాలప్రభృతి చక్రతీర్థస్నానంబు గావించుచుందురు. ఏనరులైనం దచ్చక్రతీర్థంబునం గృతస్నానులగుదు రానరులు స్వర్గవాసంబునొంగుదురు. ఓ మునిశ్రేష్ఠులారా, విధూమచరితంబువచించితి, నెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు సమాహితచిత్తుండయి పఠియించునతం డీప్సితసుఖంబులంబొందును.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

చక్రతీర్థప్రభావాకరంబగు అలంబుసా విధూమ శాపమోక్షణంబను కథలంగల

ఐదవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఆ ఱ వ అ ధ్యా య ము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాది మహామునీంద్రులు సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతునకిట్లనిరి. ఓ సూతుండా, చక్రతీర్థంబు దేవీపట్టణపర్యంతమున్నదని తెలిపితివి గదా, ఆదేవీపట్టణం బెచ్చటనుండునది అప్పురవరంబునకు ఆనామధేయం బెవ్విధంబున సంప్రాప్తంబయ్యె నాచక్రతీర్థంబున స్నానంబాచరించిన వారలకును రామసేతుమూలంబున మజ్జనంబొనర్చినవారలకు నేలాటిపుణ్యంబులొనగూడు నీవృత్తాంతంబంతయు సవిస్తరంబుగా నానతిమ్మని యడుగుటయు, నతండు ఓ మునిపుంగవులారా, వినుండు రఘువంశవిస్తారకుండగు రాఘవుండు సేతునిర్మాణంబుగావించుకాలంబున నవపాషాణంబులెచ్చటం బ్రతిష్ఠచేసె నాప్రదేశంబుననే దేవీపట్టణంబున్నయది. తదంతంబై చక్రతీర్థం బొప్పుచుండు నప్పురవరంబునకు దేవీపురంబను పేరొదవిన తెఱం గెఱింగించెద నక్కరతో జిత్తగింపుండని యిట్లనియె.

పూర్వకాలంబున దితి తనపుత్రు లమరనిహతులైనం బుత్రిక నవలోకించి యిట్లని వచించె. ఇంద్రాదిదేవతల కెట్టిపట్టివలన గిట్టులాదపునట్టివానిం గనుటకై తపంబుసేయం జనుమని యిక్కరణివక్కాణింప, జననివలన ననుజ్ఞాతయై మహిషీరూపంబునొంది యొక్కయరణ్యప్రదేశంబునం బంచాగ్నిమధ్యంబున నిలచి యత్యుగ్రంబగు తపంబొనరించె.

అతపఃప్రభావంబువలన మూఁడులోకంబులు దల్లడంబందె నింద్రాదిదేవాధిపతులునుదలంకె రట్టిసమయంబున సుపార్శ్వుండను మునివరుం డాతపంబునకుమెచ్చి నీకు మహిషవదనుం డును మనుష్యశరీరుండునునగు తనూజుండుదయించు నతండు సబలుండగు బలారినోడు మబలంబునవెలయుననిపలికి నిజలోకంబునకుంబోయె. నంత పూర్వోక్తంబగు వాణీమనో హరవాక్యప్రకారంబున మహిషవదనుండుదయించి యుదధిపర్వంబులనుప్పొంగుమాడ్కిం బ్రవర్ధమానుండగుచుండ, విప్రజిత్తిపుత్రుండగు విద్యున్మాలిమొదలగు మనుజాదు లతనిసా న్నిధ్యంబుజేరి యోమహిషాసురోత్తమా, పూర్వకాలంబున మనవారలాంటన దేవాధిప త్యంబు చిత్తజాతజనకునారాధించి తత్సహాయంబుచే నొందియున్న పులోజాజాతుం దేవ సైన్యయుతంబుగాజయించి తద్రాజ్యంబుబొందు, నీవు విరించదత్తవర బలోద్ధతుండవు, నసమానుండవుగాన నీదగుపరాక్రమంబు ప్రకటంబుగావించి యశంబునొందుమని యివ్వి ధంబున బోధించు నిశాచరనికంబులవలనం బ్రీతుండయి వారలంగూడి యుద్ధార్థియై యమ రావతికింబోయెనంత దేవాసురులకుం దుములంబగు సమరంబు నూఱేండ్లువడిచె నయ్యా వసరంబున నింద్రాద్యమరు లసురులతోడఁ బోరొనర్పంజాలక కాందిశీకులై జలజాత జాతపురోభాగంబుఁజేరిరంత, దదాగమనకారణం బద్దేవుండెఱింగి వారలందోడ్కొని విశ్వపాలనాసమర్థులగు ఉమారమానాయకులుండెడి తావునకుంజని యద్దేవాగ్రణులకనే కవందనంబులాచరించి పలుదెఱంగులంబొగడి యావద్వృత్తాంతంబునుందెలియపరచె నది యెట్లనిన, ఓ జగద్రక్షకులారా, మహిషాసురుం డింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులం దక్కిన దేవ తానీకంబులంబీడించి, వారలయధికారంబుల నిరాకరించి యన్నియుఁ దానొందియున్నవా డుగానఁ దివిజులందరు నిప్పుడు తదీయబాధచేఁ దమతమనివాసంబులంబాసి మనుష్యప్రా యులై మనుజలోకంబున సంచరించెదరు ఈవృత్తాంతంబు మీకెఱింగింపనేతెంచితి ఈతె రగంటివారలంగాంచి రక్షింపుడని విన్నవించిన తద్వచనంబులాలించి, యాశంకరనారాయ ణులు అత్యంతకోపదీపితకరాళదంష్ట్రులై రంత నెల్లవేల్పులు నట్టులై రపుడు ఉమానాయ కాననంబున నొక్కతేజంబును, కమలాపతిముఖంబున నొక్కతేజంబును, నలువవదనంబు ననొక్కతేజంబు నుద్భవించెం దక్కినదేవతాముఖంబులవలనం దల్ప్రకారంబ నొక్కొ క్కతేజంబుజనించి యొకరాశియయ్యె. నా తేజోరాశి ప్రకాశమాన పర్వతంబుమాడ్కి స్వప్రభావ్యాపితదిగంతరంబై నొకస్త్రీరూపంబునొందె నదెట్లనిన, శివతేజంబు ముఖం బును, విష్ణుతేజంబు భుజంబులును, బ్రహ్మతేజంబు చరణంబులును, యింద్రతేజంబు మధ్యం బును, వైవస్వతతేజంబు కేశంబులును, చంద్రతేజంబు కుచంబులును, వరుణతేజంబు జంఘోరువులును, పృథ్వీతేజంబు నితంబంబును, అర్కతేజంబు పాదాంగుళులును, వసు తేజంబు కరాంగుళులను, కౌబేరతేజంబు నాసికంబును, నవప్రజాపతులతేజంబులు దంతప ఙ్క్తులును, హవ్యవాహనతేజంబు చక్షుర్ద్వయంబును, వాయుతేజంబు స్కంధభూశ్ర వణయుగళంబులయ్యెం దక్కినతేజంబులచే నితరావయవంబులయ్యె. " ఇవ్విధంబున గృతా

వయవయై యావిర్భవించి, ప్రభాశాలియు సురాసురదుర్ధర్షతరయు నగు దుర్గాదేవిం గాంచి మహిషాసురపీడితులగు నమరులు ప్రీతింబొంది భూషణవస్త్రచందనాదులొసంగి రంత నాదేవియు వస్త్రాభరణభూషితయు కుసుమహారశోభితయు పరిచారికాసమన్విత యగుచు భీషణంబగు నట్టహాసంబు గావింప, తద్భైరవనాదంబుచే సకలజగంబులు కంపం బునొందె నపుడు రుద్రాదులు స్వకీయంబులగు శూలాద్యాయుధంబులొసంగ నద్దేవియు సింహవాహనాధిష్ఠితయయ్యె.

నంత మునిసమూహంబులు విద్యాధరాది దేవసమూహంబులు జయజయ యను శబ్దపూర్వకంబుగా స్తోత్రంబుచేయుచుండ, నతిభీషణంబగు దేవీసింహనాదంబు విని, దైత్యనివహంబులు యుద్యతాయుధులై, మహిషాసుర యుక్తులగుచు నేతెంచి రాస మయంబున త్రిలోకవ్యాపితతేజోవతియు, ఆయుధవిభాసితహస్తయు, నాదకంపిత భూత లయక్షోభితాశేషశేషాది నాగసమూహయునగు చండికంగాంచి యమరులు రథగజతుర గారూఢులై అస్త్రశస్త్రాద్యాయుధపాణులగుచు రాక్షసులంగూడి సమరంబుఁజేయు చుండ, మహిషవదనుం డద్దేవితో నాయోధనంబు గావించె, నాసమయంబున లక్షకోటి సహస్రసంఖ్యగల రాక్షససేనానాయకు లసంఖ్యాతులగు సైన్యంబులంగూడి నద్దేవింజుట్టు కొని శరవర్షంబు వర్షింప నంబికయు నాబాణవర్షంబుల స్వకార్ముకవినిసృతబాణం బులచే విదళించి దైత్యశరీరంబుల నపరిమితశరంబులేయంగాంచి, నిలింపులు నిర్భయులగుచు నతిభయంకరాస్త్రంబుల నసురుల నిర్మూలనంబుగావింప మహిషదానవుండు క్రోధసంర క్తాంతలోచనుండై చాపంబుగొని మహానాదంబుగ టంకారంబుగావించి శతమఖుమీఁద దశసహస్రవిశిఖంబులు, వైవస్వతుపై పంచసహస్రశరంబులు, వరుణుపై యష్టసహస్రబా ణంబులు, నరవాహనుమీద షట్సహస్ర శిలీముఖంబులు, దక్కిన దేవసమూహంబులపై ప్రత్యేకప్రత్యేకంబుగా నయుతవిశిఖంబులేయ నింద్రాదులు భీతింబొంది దుర్గాదేవిని శర ణంబునొంది రక్షింపుమని వేడిన నద్దేవి భూతభేతాళకాది స్వగణంబులంగాంచి, ఓరీ మీర లసురబలంబుల నాశనంబు గావింపు డేను మదోద్ధతుండగు మహిషాసురు మర్దించెదననిన వారలవ్విధంబైన నాసురసైన్యంబుల క్షయంబొనర్చుచుండ, నమ్మహిషవదనుండు తద్దేవీగణ నిహతంబగు స్వసైన్యంబుగాంచి యుద్ధోన్ముఖుండయ్యె నప్పుడుమహానాదుండును సుచక్షు వును మహాహనువును, మహావంతుడును మహాభక్షమహోదరులును మదోత్కటపంచా స్యులును పాదచూడబహునేత్రప్రబాహుకులును ఏకాక్షైకపాద బహుపాదకులును మొద లగు మహిషాసురుని యమాత్యులు యుద్ధార్థులయి దేవీపురోభాగంబున కేతెంచిరంత. అంబికయు మనోజవంబగు సింహవాహనారోహణయై ప్రళయాంబుదనిఘోషచాపాక ర్షణంబుగావించి వజ్రవజ్రసన్నిభంబులును కాంచనపుంఖితంబులగు శరంబులు ప్రయో గింప తద్బాణనిహతిచే దశలక్షగజయుతుండును శతలక్షహయసమేతుండును మహాహనుం

డును దైత్యయూథనాయకుండు నిహతుండయ్యె. మఱియు లక్షకోటిసహస్ర ప్రధానాసుర నాయకులు రథగజాదిసైన్యంబులంగూడి యామమాత్రంబున నిహతులైరి. మౌనులివరు లారా! యిద్విధంబువీక్షింప నాశ్చర్యజనకంబయ్యెను.

ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
దేవీపుత్రాఖ్యానంబును, మహిషాసురయుద్ధంబనుకథలుగల
ఆఱవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఏడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుండిట్లనియె. వినుండు ఓ ఋషిశ్రేష్ఠులారా, మహిషాసురుండు దేవీమహిమంబునం జేసి నిహతంబగు నిజసైన్యంబునవలోకించి చండకోపుండనువానితో నీవీదుర్వినీతంగిట్టి భంజింపుమనుటయు నతండట్లకాకయని నిజకోదండం బెక్కిడి యాదేవిపై ఘోరంబగు బాణవర్షంబుగురిసిన తద్వర్షంబంతయు స్వకీయశస్త్రంబులచే నురుముచేసి వాని రథసూతవాజిబాణాదులనెల్లం దునిమి వానిం జక్కగానొచ్చునట్లుమర్దించె, నంత వాడును సంగోపించి ఖడ్గంబుచే సింహంబునొవ్వనేసి తద్దేవీసవ్యభుజంబుపై ఖడ్గంబువైవ నయ్యాయుధంబు తద్భుజంబును భేదింపంజాలక సహస్రశకలంబులయ్యె. నంత చండికయు శూలంబుగొని వానిం బరేతనిలయుంగావించె. ఇవ్విధంబున రణభూమింగూలిన చండకోపునిం గాంచి చిత్రభానుండు ఘంటానాదంబుల మ్రోయుచున్న శక్తిం బ్రయోగింప నద్దేవియు కోపోద్దీపితహుంకారంబున నాశక్తినిమరలించి శూలంబుచే నయ్యామిసీచరుని మృతుంగావించె. బిదప కరాళుండను నక్తంచరుం డక్షముండై యేతెంచిన ముష్టిఘాతంబుల నతనిం బరలోకప్రాప్తుం జేసె. తదనంతరంబ గగనంబుగోరి నెదురనిలిచియున్న మదోన్మత్తభాష్కళాంధకనామంబులంగల పూర్వామరులం గదాపట్టసరథాంగంబులవలనం గనుపుగొట్టి మరియునుం దక్కిన మహిషాసురామాత్యులం దర్పకారంబున మరణంబునొందించిన మహిషాసురుండు స్వసైన్యమరణజంబగు కోపంబుదీపింప, దేవీపరివేష్టితంబులగు గణంబులలో కొందరిందినుచు, కొందర మోరలవలనం గొందర గొరిజలవలనం గొందర మూపుల చేతం బెదరించి మరణంబునొందించి దేవివాహనంబగు సింహంబును మరణంబునొందింపంగవిసి యట్టహాసంబొనర్ప నాబలవంతంబగు మృగరాజంబు స్వహస్తనఖంబులవలన నాదుర్జాతిశరీరంబు భేదించుచుండ యంబయు నయ్యసురుంజంపంగోరి నిజాస్త్రపాశంబులవలనబంధించుటయు, నతండు మహిషరూపంబువిడిచి సింహాకృతినొందిన దేవియు నాసింహంబును హరింపబోవ నతండారూపంబుమాని మానుషత్వంబునొంది ఖడ్గపాణియయ్యె, నంబయు ననేకాంశుకంబులు వానిపైం బ్రయోగించి మిగులనొప్పించె, నంతనా దగ్రాకారంబు వదలి

యమ్మానుషాదుండు మదగజంబై స్వహ_స్తంబున నాసింహంబుబట్టి యీడువం దొడంగె నంత నాసింహంబు నఖంబులవిదళించ నానక్తంచరుండా రూపంబుమాని నిజరూపంబునొందె నప్పుడచ్చెలియ మధుపానంబు గావించి పరవశహృదయయు అరుణలోచనయునయ్యె. నాసమయంబున పర్వతోత్కరంబులద్దేవిపైవైవ నానగసమూహంబుల బాణంబులచూర్ణంబులు గావించి చండికనారాక్షసుంగాంచియిట్లనియె. ఓ నక్తంచరాధమా, ఏను మధుపానంబు గావించు పర్యంతంబు గర్వగరిష్ఠుండవై యుండు నిన్నుయమసదనంబుకుంబంచి సిద్ధసాధ్యాదులవారిరా నివాసంబులకుంజేర్చెదనని ముష్టింబొడువనతండు దేవీతాడనభీతుండును కాందిశీకుండునునగుచు త్వరితగమనంబుచే దక్షిణోదధితటంబునకుంబార నద్దేవియు మృగేంద్రవాహనారూఢయగుచు ననుగమించెనంత్త నాసురవైరి దశయోజనవిశాలంబగు ధర్మపుష్కరిణి జలంబులందాగె నంబికయుతత్తటంబునకుంబోయి యతనింగానక రోయుచున్నసమయంబున నశరీరవాణియిట్లనియె. ఓ భద్రకాళి మహిషాసురుండు భవన్ముష్టిప్రహారచకితుండై ధర్మతీర్థజలంబులందాగియున్న వాడితనింబట్టి వధింపవలయుననిన చండికయు నసురవధోద్యుక్తయై తనవాహనంబుతోనిట్లనియె, ఓ మృగేంద్రుడా నీవత్యంతబలపరాక్రమశాలివి నీధర్మతీర్థజలంబుల నిశ్శేషంబుగా పానంబుగావింపుమని నతండట్లు గావింప తత్తీర్థరాజంబుజలరహితంబును ధూళియుక్తంబునయ్యెనంత్తమహిషాసురుండు దీనుండై భీతినొందుచుండ నద్దేవిస్వపాదంబులనాక్రమించి తీక్ష్ణశూలతాడనంబుగావించి యసింగొని తద్వక్షఃశిరః ఖండనంబొనర్చెను. వోభూసురాలా యివ్విధంబున సబలంబుగా మహిషవదనుండు నిహతుండయ్యెనంత సిద్ధసాధ్యాది దేవగణంబులును మహర్షిసమూహంబులు నద్దేవి ననేకవిధంబులంగొనియాడి తదనుజ్ఞాతులై ధర్మపుష్కరిణి నమృతంబుచే పూర్ణంబుగావించిరి గాన తత్తీర్థంబమృతతీర్థంబను నామంబునొందె నద్దేవియు తత్తీర్థతటంబున స్వనామాంకితంబగు పురంబుగావించి, యీనగర నివాసులు నిరోగులయ్యెదరనియు నీచక్రతీర్థంబునం గృతావగాహులభిమత సుఖంబులంబొందుదురనియు వరంబులొసంగెంగాన నాపురవరంబు దేవీపట్టణంబను నామంబునొందె నోమునివరులారా శ్రీరామభద్రుండు సుముహూర్తంబున విఘ్నేశుంబూజించి తిలకస్వామి వందనంబుగావించి మహాదేవ్యానుజ్ఞాతుండై దేవీపట్టణంబు మొదలుకొని స్వహస్తంబుచే నవపాషాణంబులస్థాపించి సేతుబంధనారంభంబుగావించె నంతనలుండు వొకసింహాసనంబు గావింప రఘువరుండు తదధిరోహణంబుగావించియుండె నయ్యవసరంబున వానరవీరులు పర్వతపాదపాదులందెచ్చి యిచ్చుచుండ నళుండయిదుదివసంబులకు లంకాపురపర్యంతంబు పదియోజనంబువెడల్పును శతయోజనంబుల నిడుపునుంగల సేతువొనర్చె.

ఓ మునివరులారా యానళకృతంబగు సేతువు సకలపాపనాశనకారియై ప్రకాశించుచుండు ఎవ్వండైన దేవీపట్టణసమీపంబున నవపాషాణరూపకంబగు సేతుమూలంబునందుత్త

తీర్థంబునందునుస్నానంబుగావించి సేత్వధినాథుండగు హరిభజించునతండు పాపవిశుద్ధిం బొందు ఓమునిపుంగవులారా దేవీపట్టణంబుమొదలునలుండొనర్చిన సేతుబంధప్రదేశంబు సేతుమూలంబనివచింపబడు మరియును సేతువునకు పశ్చిమప్రదేశంబున దర్భశయ్యయనియు పూర్వప్రదేశంబు దుర్గాపురంబనియు నీరెండుసేతుమూలంబనియు నచ్చటస్నానంబుగావించిన పాపనాశనంబగుననియు వచింపబడు ఏనరులయిన దేవీపట్టణసమీపంబునను దర్భశయ్యాతీరంబునను యేమార్గంబుజేనైనంబోయి స్నానంబొనర్తురామనుజులు లక్షజన్మంబులనొనర్చిన పాపపుంజంబులు నాశనంబునొందు ముక్తియుసులభంబగు భూమండలంబునంగల గంగాది సకలతీర్థంబులు చక్రతీర్థషోడశాంశంబునకైనం దుల్యంబులుగావు సేతుస్నానంబుగావింపంగోరుమనుజుడు ప్రథమంబున నవపాషాణమధ్యప్రదేశంబున స్నానంబుగావించి క్షేత్రపిండంబిడి పిమ్మటచక్రతీర్థంబున స్నానంబుగావించి సేతునాయకుండగు హరింభజింపవలయు నివ్విధంబునగావించిననరుండు సకలపాపరహితుండై నిర్మలుండగు ఎవ్వండైన నళకృతంబును రామచంద్రరూఢంబగు సింహాసనంబుగాంచి నమస్కరించునతండు నరకభయంబునొందడు నరుండు ప్రథమంబున సేతువుంగాంచి రామచంద్రు మనంబునందలంచుచు రఘువీరపాదసంచారంబుచే పవిత్రంబులగు ధూళిసమూహంబుగలదియు దశవదనశిరచ్ఛేదకారణంబును రామచంద్రునిసేతువు మోక్షమార్గైకహేతువు సీతామానసాంబుజ చిత్రభానుమండలంబగు సేతువునకుం వందనంబొనర్చెదనని తన్మంత్రంబువచించి సాష్టాంగనమస్కారంబుగావించి పాషాణనవకమధ్యంబునను చక్రతీర్థంబునను స్నానంబుగావించి పిమ్మట భేతాళవరదంబునకుంబోవలయు ఎవ్వండైన భక్తియుక్తుండై నీయధ్యాయంబుపఠించు నాకర్ణించు నామనుజునకు స్వర్గాదిభోగంబులన్నియు సులభంబులు మోక్షంబును కరస్థితంబైయుండు

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
చక్రతీర్థప్రశంసయు దేవపురాభిధానకథనంబును మహిషాసుర
వధయునను కథలుంగల
యేడవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఎనిమిదవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు సకలపురాణజ్ఞుండగు సూతునకిట్లనిరి. ఓ వ్యాసశిష్యుడా నీవు సకలధర్మజ్ఞుండవు నీచే చెప్పంబడు యమృతతుల్యంబులగు కథలనాకర్ణించు మాకుదనివిగలగదు గానవచింపుచుండుము చక్రతీర్థదక్షిణప్రదేశంబున భేతాళవరదంబను తీర్థంబుగలదని వక్కాణించితివి ఆ తీర్థంబునకు భేతాళవర

దాఖ్యంబేలాగునంగల్గె దత్తీర్థప్రభావంబెవ్విధంబునవర్తిల్లు నీవృత్తాంతంబెరుంగింపుమని వేడిన నతండిట్లనియె. ఓ మునివరులారా, శ్రేష్ఠంబగు విషయంబడిగితి రతిగుహ్యంబత్యాద్భుతంబు పామరులకైన సంమోదజనకంబగు పూర్వవృత్తింబెరుంగించెద మనశ్చంచలంబు మాని వినుండు కైలాసంబున శంకరుండు పార్వతీకేళిలోలుండై యుండి యత్యద్భుతంబగు నొకకథవచించె నదియెరుంగించెద నాకర్ణింపుండు.

పూర్వంబున సత్యవచనుండగు గాలవుండను మునిపుంగవుండు పరబ్రహ్మంగూర్చి దపంబుగావింపుచుండె నామహనీయునకు కాంతిమతియను తనూజాతగలదా కన్యపితృశుశ్రూషణంబుగావింపుచు దేవపూజార్థంబై పుష్పాదులందెచ్చియిచ్చుచు వేదీసమ్మార్జనాదులం గావింపుచుండి యొకానొకదినంబున పుష్పంబులకై వనంబునకుంబోయి రమ్యంబులగు పుష్పంబులంగ్రహించుకొని తిరిగివచ్చుచుండ సుదర్శనసుకర్ణులను విద్యాధర పుత్రులిరువురు విమానారూఢులై సంచరించుచు రతీసమానారూపవతియు యౌవనోపేతయునగు నక్కన్యంగాంచిరందు జ్యేష్ఠుండగు సుదర్శనుం డక్కన్యకయందు బద్ధానురాగుడై విమానావరోహణంబుగావించి దానిసమీపంబునకుం జేరి యిట్లనియె. ఓ కన్యాకామణి నీవెవరి పుత్రిక వేమిటికొరకిందున్నదాన నేనువిద్యాధరరాజపుత్రుండ సుదర్శనుండనువాడ రూపరేఖావిలాసంబులుగలవాడ నన్నుంగురుణాదృష్టినవలోకించి రక్షించిభర్తగాగైకొనుమట్లు యిహ సమస్తభోగంబులు గలుగంజేసెదనని యవ్విధంబున సంభాషించు విద్యాధర పుత్రువాక్యంబులాలించి యక్కన్య ధర్మయుక్తంబగువచనంబు వక్కాణించె నో విద్యాధర కుమారకా నేగాలవమహామునీశ్వరపుత్రికను పితృశుశ్రూషాపరనై కన్యాత్వంబునం జరింపుచున్నదాన నిప్పుడు దేవపూజార్థంబై పుష్పంబులంగొనిపోవుటకువచ్చి యామమాత్రకాలంబయ్యె నింత నాలస్యంబయ్యెనేని దేవతార్చనానిష్ఠుండగు మజ్జనకుండు కోపించుగాన శీఘ్రంబునఁబోవలయు కన్యలు పితృధీనలుగాని యొకానొకసమయంబునందైన స్వాతంత్ర్యంబు నొందనోపరు నన్నుగోరెదవేని మజ్జనకునడుగుమని చెప్పుచు కాంతిమతి పితృసాన్నిధ్యంబునకుబోవుటకు ప్రయత్నంబుగావింప గంధర్వపుత్రుండు కామాతురుండై యక్కన్యాశిరోజంబులంబట్టి యీడ్చినంగురరియంబోలె విలపించుచు వోతండ్రి యీవిద్యాధర కుమారకుండు నన్నుబలాత్కారంబు గావింపుచున్నవాడు సంరక్షణం బొనరింపుమని యాక్రోశింప నయ్యాశ్రమవాసులగు తపసులాలించి గాలవునితోఁబోవచ్చి విద్యాధర కుమారునిం దదీయహస్తావలంబిత కేశపాశయగు కాంతిమతింగాంచి రంత గాలవుండు కోపోద్దీపితమానసుండై సుదర్శనునవలోకించి యోరీ నాపుత్రికం బలాత్కారం బొనరించితి విట్టికృత్యంబు భూతభేతాళసంతతియజాతులుగాని యితరులెవ్వరుంజేయరు భూలోకంబుల మనుష్యుండవై జగ్గించి పిమ్మట సర్వజననింద్యమానంబగు భేతాళత్వంబునొంది మాంసాస్థిశోణితంబు లాహారంబుగా గొనియుండుము దుర్మార్గుండగు నీసాంగత్యంబుచే

నీయనుజుండగు సుకర్ణుండును మానుష్యంబునొంది కొన్నిదినంబులకు నిరపరాధుండుగాన విజ్ఞప్తికౌతుకుండను విద్యాధరనాథదర్శనంబుచే శాపంబుదొలంగి స్వరూపంబునొందు నీవు భేతాళత్వంబునొంది చిరకాలంబుసంచరించెదవని క్రూరంబగుశాపంబొసంగి గాలవ మునీంద్రుండు తనూజుండోట్కాని నిజాశ్రమంబునకుంబోయె నంత విద్యాధరకుమారు లగు సుదర్శనసుకర్ణులు పరితాపంబునొందుచు యమునానదీతటంబునకుంజని యచ్చట నున్న శీలసంపన్నుఁడగు గోవిందస్వామియను ద్విజునకుందనూజులై యుదయించి విజయ దత్తాశోకదత్తానామంబులంబొంది వృద్ధింబొందుచుండ గొన్నిదినంబుల కనావృష్టిదోషం బున ద్వాదశవర్షక్షామంబుసంభవించె నంతగోవిందస్వామి దుర్భిక్షోపహతంబగు నిజ పురంబువిడిచి సపుత్రకళత్రుండై కాశీపట్టణంబునకుంబోయి యందునివాసయోగ్యంబగు ప్రయాగతీర్థంబున కపాలమాలికాధరుండై పుణ్యవంతంబులుసలుపుచున్న నొక్క యతీం ద్రు నవలోకించి నమస్కరింప నమ్మునివరుండతని నాశీర్వదించి యిట్లనియె.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా నీజ్యేష్ఠపుత్రుడగు విజయదత్తునికి నీకును శీఘ్రకాలంబున వియోగంబు సంభవించుననినవిని గోవిందస్వామి సూర్యాస్తమయకాలంబగుటంజేసి సం ధ్యావందనాది కృత్యంబులుగావించి శూన్యదేవాలయంబున భార్యాపుత్రసహితుండై విశ్ర మించె నంత అశోకదత్తుండును తజ్జననియునై పుట్టంబులు విదిర్చుకొని నిద్రంబొందిరి విజయదత్తుండు మార్గాయాసపీడితుండగుటంజేసి శీతజ్వరబాధంబొంది దుఃఖించుచుండె నప్పుడు తజ్జనకుండగు గోవిందస్వామి శీతబాధాపీడితుండగు సూనుంగౌగిలించుకొని తాపోపశమనంబు గావింపుచుండె నంతవిజయదత్తుండు తండ్రింగాంచి వోతండ్రీ శీత జ్వరంబు బాధించుచున్నదిగాన నగ్నిందెచ్చి యాబాధం దొలంగింపుమనిన నతండనేక ప్రదేశంబులకుంబోయి యగ్నింగానక పుత్రసమీపంబునకరుదెంచి వోరీ యిప్పుడర్ధరాత్రి కాలంబయినందున నగ్నిదేవదుర్లభంబనినవిని జ్వరార్తుండగు విజయదత్తుండు దీనుండై యిట్లనియె, వోతండ్రీ నేనీబాధసహింపజాల నీవగ్నియెచ్చటందొరకదనిబొంకెదవుజూడుము యచ్చటదూరంబున జ్వాలామాలాభీలంబును నభ్రంకషంబగు నగ్నిదీపింపుచున్నది శీఘ్రం బున నీవచటికింబోయి యగ్నిందెచ్చి మదీయబాధందొలంగింపుమని విలపించుచున్న పుత్రుం జూచి గోవిందస్వామియిట్లనియె, ఓ పుత్రకా నేనిప్పుడుచెప్పెడిది యనృతంబుగా దగ్ని యరయుచుంబోయి దూరంబునమండుచుండెడి యగ్నింగాంచితది శ్మశానాగ్ని అభ్రంలిహ జ్వాలాభీలంబైయున్నది అదియమంగళం బాయగ్నింగాంచుకొనిన నాయుఃక్షయంబగుగా నందే లేదనిన విజయదత్తుండు శీతపీడితుండయి యిట్లనియె.

ఓ తండ్రీ నేనీబాధసహింపంజాల నదియత్వరాగ్నియైన చితాగ్నియైనందెమ్ము దా నంజేసి పంచత్వంబునొందినంగాని మేలగుననివిలపింప, గోవిందస్వామి పుత్రమోహపీడి తుండయి, శీఘ్రగమనంబుచే శ్మశానంబున కగ్నిదేవంబోవుచుండ, విజయదత్తుండు తన

తంౘ్రి యగ్నిం దెచ్చునో తేకుండునో యని సందియంబుచే వెంటంజని యుందొకచోటం బ్రజ్వలించు నగ్నినొద్దంగూర్చుండి శైత్యోపశమనంబుగావింపుచు మరియొకప్రదేశంబున వర్తులాకారంబయి రక్తవర్ణజ్వాలాకలితంబుగా మండుచుండుమంటంజూచి జనకుంగాంచి యోతంౘ్రీ, యిదియేమి రక్తాంబుజంబునుంబోలె వర్తుల్గాకారంబుగా మండుచున్న యది యిట్లుండుటకు కారణంబేమి? యానతియ్యవలయునని వచించుటయు నాబ్రాహ్మణుండు కుమారునివాక్యంబులాకర్ణించి యామంటం జక్కగా పరిశోధించి యిది వసాశమాంసరక్తమిశ్రితంబయిన కపాలపుమంటయనివచింప, నంత నాకుమారుండు కపాలజ్వాలితంబగు నగ్నిగాఢ్ఢంబునప్రేయ నందుండి రక్తబిందువులెగసి యతనిముఖంబునం బడియె, నప్పుడతండారక్తగంధం బాఘ్రాణించి తద్వసారక్తపానంబుగావించి తత్క్షణంబ మహాకాయుండును నతినిష్ఠురదంష్ట్రిండును నతిభయంకరుండునునగు భేతాళుండై భూమ్యంతరిక్షాదిదిక్సమూహంబులుచలింప నట్టహాసంబుగావించి జనకుజంపంబూని సాహసంబుజేయ వలదను నశరీరవాక్యంబాకర్ణించి యతనింబరిత్యజించి గగనయానంబునొంది యనేకభూతభేతాళసంతానంబులు కపాలపాటనంబున భేతాళత్వంబునొందితివిగాన కపాలస్ఫోటనుండను నామంబునొందుమని దన్నుంగొలువ నరాస్థిభూషణుండను భేతాళపతిసమీపంబునకుంబోయి యతనికిం సేనానాయకుండై యుండె, చిత్రసేనుండను గంధర్వుండా నరాస్థిభూషణుని గదనంబున నిహతుంజేయ కపాలస్ఫోటకుం డాయధికారంబు నొంది యుండె. నిట్లు సుదర్శనుండు మనుష్యుండయి బిమ్మట భేతాళనాథుండయ్యె.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
భేతాళవరదతీర్థప్రశంసయు విద్యాధరాత్మజుండగు సుదర్శనునకు
భేతాళప్రాప్తియు ననుకథలంగల
ఎనిమిదవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

తొ మ్మి ద వ అ ధ్యా య ము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునిశ్రేష్ఠులకు సకలపురాణాభిజ్ఞుండగుసూతుం డిట్లనియె. ఓ మునివరులారా, యీప్రకారంబున విజయపుత్రుండు భేతాళత్వంబునొందఁ దదీయజనకుండగు గోవిందస్వామి భార్యయుం గనిష్ఠపుత్రుండునునున్న దేవాలయంబునకుంబోయి వారలకావృత్తాంతంబెఱింగించి వారలుఁదానునుం దుఃఖింపుచుండ సముద్రదత్తుండను వైశ్యుండరుదెంచి వారలఁగాంచి దయాళుండై తనగృహంబునకుంగొని చని శోకోపశమనంబుగావించి గోవిందస్వామిని నిజద్రవ్యసంరక్షకుంగాఁజేయ నతండఖిలను

ఖంబులంబొందుచుండియు ప్రథమపుత్రశోకంబునం బొగలుచుండె, నంత ద్వితీయుండగు నశోకదత్తుండు శస్త్రశాస్త్రవిచక్షణుండై సకలవిద్యాపరిశ్రమంబునొంది, ఎందు నిట్టివిద్యాధికుండులేడని యాపట్టణంబున బ్రసిద్ధిఁగాంచె. నాకాలంబున కాశీపురాధీశ్వరుండగు ప్రతాపముకుటరాజన్యుసమీపంబునకు దాక్షిణాత్యుండగు నొకమల్లుండరుదెంచిన యానృపోత్తముం డతనిం జయించుటకై యశోకదత్తుంబిలువఁబిలిచి యిట్లనియె. ఓయి, నీవు అతిబలోపేతుండవు. దాక్షిణాత్యుమల్లుం జయించితివేని నీవుకోరినవానినెల్ల నొసంగెదననుటయు నశోకదత్తుండు మల్లుం గూడి గదనంబు గావించి స్వబలాతిశయంబున నతనిం బరాజితుం జేయ నవనీనాథుండు ప్రీతుండై యశోకదత్తుని భృత్యుంగా జేకొనియుండి యొకానొకదినంబున నతనింగూడి సవారిపోయి యొకప్రదేశంబున ఓరాజేంద్రా, నేనల్పాపరాధుండ శత్రుప్రేరిత శూలఘాతంబునొందితి, నీశూలంబునం జిక్కి నాలుగుదివసంబులయ్యె నెందేనియు దురాత్ములకు సుఖంబున ప్రాణంబులుపోవునే యిట్టి శ్రమంబు నొందయుండెడి నాకుంగల తృష్ణం బాపుమను దీనవచనంబులువిని రాజన్యుండు ధైర్యవంతుండగు బ్రాహ్మణపుత్రునింగాంచి యిట్లనియె. ఓ ధీరోత్తమా, శూలప్రోతుండై తృషాతురుండగుచు నిలయుచుండువాడెవడో యతనికిం జలంబులొసంగుమని యాజ్ఞాపించె నంత నాబ్రాహ్మణకుమారుం డయ్యార్తధ్వనివినఁబడిన ప్రదేశంబునకుంబోయి యచ్చట భూతభేతాళసంకులంబయిన శ్మశానంబుఁగాంచి యందొకచోట శూలప్రోతుండై విలపించు నొకపురుషుని జూచి యతనికి జలంబులొసంగం బోయి తదుపప్రదేశంబున యౌవనోపేతయు రతీసమానరూపవతియునగు నొక లతాంగింగాంచి యశోకదత్తుం డతిధైర్యంబున నీవెవరివి జయంబైన శ్మశానంబుననుండం గారణంబేమి యీపురుషుని క్రింద నేండుచున్నదానవని యడుగగా నతండు మదీయవల్లభుండు రాజుచేత శూలప్రోతుండయ్యె, కృపణుండు ధనావలోకనంబు సేయుచు ప్రాణంబులెట్లు విడువం డట్లితండును శూలప్రోతుండయిన మరణంబు నొందజాలక జలంబులం గోరుచున్నవా డితనివిడిచిపోవుట కశక్తనైయున్నదాననని యివ్విధంబునం బలికిన వనితావాక్యంబులాలించి కరుణాసముద్రుండగు నవ్విప్రకుమారుం డిట్లని వచింపం బోడంగె.

ఓ తల్లీ, మదీయస్కంధాధిరోహణంబుజేసి యతనికి జలంబులిమ్మనిన నయ్యువతి యట్లనొనర్చె నప్పుడు రక్తబిందుసంకులంబైన విప్రకుమారుండు వనితాముఖంబువీక్షించి, రాక్షసింగా నెఱింగి రత్ననూపురాలంకృతంబగు తదీయపాదాగ్రంబుబట్టికొనుటయు నావనిత రత్నమయంబగు నూపురంబుపరిత్యజించి పాదమును విదిలించుకొని పరుంగిడ నవ్విప్రపుత్రుం డాయందియం గొని రాజసాన్నిధ్యంబునకుం జని తద్వృత్తాంతం బెఱింగించి తా దెచ్చినయందియనిచ్చుటయు నారాజేంద్రుం డిట్టిచరితంబుగావించుటకు దేవతలకైనం దరంబుగాదని మెచ్చి యవ్విప్రకుమారునకు దన తనూజాతయగు ధనరేఖనొసంగి వివాహంబు

గావించె. మఱియుం గొన్నిదినంబుల కొకసమయంబున నారాజన్యుండానూపురంబు గాంచి దీనికిం దుల్యంబగు నందియం దెమ్మనివచించె. అంత నశోకదత్తుండు యాయందియ మున్ను శ్మశానంబునందెచ్చితి నిప్పుడేతత్సదృశంబు నెక్కడదెత్తు శ్మశానంబున మనోహరమాంసం బమ్ముచుండితి నేని యాప్రదేశంబునకు మాంసంబుగోరి మునుదే తెంచినముద్దియ యరుగుదెంచు నప్పుడు తదీయద్వయనూపురంబు హరింపందగునని నిశ్చయించి శ్మశానంబునకుం బోయి యచ్చటనుండు భూతభేతాళాదులం దృణీకరించి యత్యంతధైర్యవంతుండయి మాంసవిక్రయంబు గావించుచు దిక్కులు పిక్కటిల్లునట్లు మాంసంబు గొనుండని భూతభేతాళంబులం బిలువ నవియే తెంచుచుండ నారాక్షసియు కన్యాసహితయై యరుదెంచిన నవలోకించి దాని నిందెలుసుకొని యోలలనామణీ మున్దిచ్చిన యందియకు సమానంబగు రెండవనూపురంబొసంగుమనిన నదిభీతయై యోవీరోత్తమా, యట్లు ఘనసర్వైదనని నూపురంబొసంగి మరియును విద్యుత్ప్రభయనుత తనూజను నొకసువర్ణాబ్జంబు నిచ్చి యనిపిన నతండు హేమాబ్జమణినూపురంబులం గొని విద్యుత్ప్రభాసమేతుండయి రాజసమీపంబునకుం బోయి తాదెచ్చిన నూపురం బొసంగ రాజశ్రేష్ఠుండు సంతుష్టాంతరంగుండయి యతని ననేకవిధంబులం బొగడె, నంతనశోకదత్తుం డొకటనంబున విద్యుత్ప్రభం జూచి యో ప్రియసఖీ, మీ తల్లి కీబంగారుదామరపువ్వెవ్విధంబున దొరకె నిట్టికుసుమంబు లెచ్చటం దొరుకు నెఱింగింపుమనిన నదియిట్లనియె.

ఓ నాయకా, యీ హేమకమలంబులు కపాలస్ఫోటనాఖ్య భేతాళనాయకునికిం గ్రీడాకరసరోవరంబునం గలవు జలక్రీడార్థంబై మీయత్త యచ్చటకుంబోయి నీకమలంబులు దెచ్చెననిన నతం డాసరోవరంబునకు నన్నుం బిలుచుకొని పొమ్మనిన నదియట్లొనర్ప నప్పుడవ్విప్రకుమారుండు తత్కమలంబులం గ్రహింపం బోయి తద్రక్షకులగు భూతభేతాళానీకంబులం దునుమాడిన విని కపాలవిస్ఫోటనుండు నిజసైన్యనాశంబునకుం గోపించి యశోకదత్తునెదిరించ నతండు గదనంబునం గపాలస్ఫోటనుం జంపం బూనిన నచ్చట కవిజ్ఞప్తికౌతుకుండను విద్యాధరాధిపతి విమానారూఢుండై యరుదెంచి యంతరిక్షంబున నిలచి, యో భూసురపుత్రకా, సాహసంబు జేయకుమని వచించిన నశోకదత్తుడతని వీక్షించి తదాలోకనమాత్రంబున శాపజనితమానుష్యంబు వదలి దివ్యరూపంబు నొంది విమానారూఢుండును సకలాభరణభూషితుండును నయ్యె నప్పుడతనిం గాంచి విజ్ఞప్తికౌతుకుండో విద్యాధరకుమారకా యీ భేతాళపతి గాలశాపంబుచే భేతాళత్వంబు నొందిన నీయగ్రజుండు నీవును తదీయశాపంబు నొందినవాడవయ్యు నల్పపాపుండవు గాన మద్దర్శనంబున శాపవిమోచనంబగునని యమ్ముని చెప్పిన కారణంబున నిర్మలుండవయితివి నీయగ్రజు శాపాంతంబు తెలుపు వచింపండయ్యె, గాన నీవు స్వర్గంబునకుం బొమ్మనిన సుకర్ణుం డా విద్యాధరపతిం గాంచి యో విద్యాధరోత్తమా మదీయాగ్రజుం బాసి సర్వభోగయుతంబగు స్వర్గంబునొం

మటకొండంబడుంజాల నెవ్విధంబున నతనికి శాపవిమోచనంబగు వచింపుమనిన, విజ్ఞప్తికౌతుకుండు దుర్నివారణంబగు శాపవిమోచనంబు గావింప నెవరికిందరంబుగాదయిన రహస్యంబగు యుపాయంబుసెప్పెద, దక్షిణోదధితీరస్థిత చక్రతీర్థతటంబున సర్వతీర్థోత్తమంబగు నొకతీర్థంబుగలదు, తత్తీర్థదర్శనమాత్రంబున సకలపాపంబులునశించునని కమలజుండు సనకాదిమునీంద్రులకుంజెప్పె గాన తత్తీర్థంబున స్నానంబుగావించు వారొండు ఫలంబెరుంగనే సమర్థుండగాను గాన నచ్చటకుంబోయిన భవదగ్రజుండు భేతాళత్వంబుమాని విద్యాధరుండగుననుటయు నతండు విజ్ఞప్తికౌతుకసమేతుండై యగ్రజుందోడుకొని దక్షిణసముద్రోపాంతంబున గంధమాధన చక్రతీర్థమధ్యంబుననుండు తీర్థంబునకుంబోయి యాతీరంబునంగూర్చుండి ఓ యగ్రజా గాలవశాపమోచనంబు కొరకీతీర్థంబున నవగాహనంబుగావింపుమని పలుకుచుండుసమయంబున వాయుప్రేరితంబులయి తత్తీర్థశీకరంబులా శిఫాలస్ఫోటనుమీదం బ్రసరించుటయు నతండారూపంబుమాని విజయదత్తుండును బ్రాహ్మణుండయితన్మనుష్యత్వనివృత్త్యర్థంబైన సంకల్పస్నానంబుగావించి తక్షణంబ దివ్యరూపంబుసొంది విమానారూఢుండును దేవస్త్రీసమాజ పరివృతుండును నిజభ్రాతృసహితుండును సభూషణుండును పురస్థితవిజ్ఞప్తికౌతుకుండగుచు తత్తీర్థంబనేకవిధంబులంగొనియాడి దివంబునకుంబోయెం గాన నాతీర్థోత్తమంబు భేతాళవరదంబని ప్రసిద్ధింగాంచె. ఏనరులయినం దత్తీర్థరాజంబున స్నానంబుగావింతురామనుజులు జీవన్ముక్తులగుదు రాతీర్థ సవృశతీర్థంబెచటగాన విద్యాధరుండే కారణంబున భేతాళత్వంబునుమానె నాకారణంబున తత్తీర్థంబు భేతాళవరదంబను నామంబునొందె యెవ్వరైన నాతీర్థంబున కృతస్నానులయి పితరులకుం బిండదానంబు గావింపుదురో వారి పితృసమూహంబులు తృప్తిబొంది స్వర్గంబు నొందుదురు ఓ మునివరులారా భేతాళవరదతీర్థంబునకా నామంబుగలిగిన కారణంబెరుంగించితి ఎవ్వండైన నీయధ్యాయంబు నమాహితమనస్కుండయి పఠించు నాకర్ణించునతండు సమస్తపాపంబులంబాసి స్వర్గంబునొందు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
భేతాళవరదతీర్థప్రశంసయు సుదర్శన
సుకర్ణశాప మోచనంబును నను కథలంగల
తొమ్మిదవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదియవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు పౌరాణికోత్తముండగు సూతుండిట్లనియె, ఓ మునీంద్రులారా పూర్వోక్తంబగు భేతాళవరదతీర్థావగాహనంబొనర్చిన

జనంబులు మెల్లమెల్లగా గంధమాదనంబునకుంజనవలయు నప్పర్వతరాజంబు విశ్వకర్మ నిర్మితంబయి బ్రహ్మలోకంబునకు మార్గంబై యొప్పునందు లక్షకోటిసరస్తటాకంబులు పుణ్యావనాశ్రమంబులు వేదారణ్యంబులుగల్గియుండు మరియును మహాపాతకనాశనంబగు నాపర్వతమూర్ధంబున లక్ష్మీధరిత్రీసమేతుండగు విష్ణుదేవుండును సావిత్రీసరస్వతీ సహితుండగు చతుర్ముఖుండును వినాయకకుమారచంద్రాదులును సూర్యాదిగ్రహంబులును అష్టవసువులును పితృదేవతలును లోకపాలురును పార్వతీసమేతుండగు హరుండును దివావిశంబులు నివసించియుందురు అచ్చట కిన్నరకామినులు పురుషులంగూడి నిత్యంబు క్రీడింపుచుందురా పర్వతశిఖరాగ్రస్థితుండగు గిరిజామనోహరు నిరంతరంబు సిద్ధచారణాదులు శుభంబులం గోరి పూజింపుచుందురాధరాధరంబనాదియు సర్వమునిగణసేవ్యంబును తుంగతరంగాఖిల సముద్రసేవితంబై యొప్పుచుండు తదీయమారుతస్పర్శమాత్రంబున కోటిమహాపాతకంబులు అగమ్యాగమనాగతపర్వత ప్రతిమపాతకకోటులు దేహకలితంబులగు నవియును నశించు అందు వానరసేనానాయకుండగు నలుండు రామాజ్ఞచే సేతువొనర్చె నాసేతు గంధమాదనంబులదర్శించు వారాధరాధరంబునకు వందనంబులుగావించి హో ధరాధరేంద్రోత్తమా నీవు బ్రహ్మవిష్ణ్వాది సమస్తదేవతాసేవితుండవు నన్ను మదీయపాపంబుల ద్రొక్కుటచేతం గల్గు పాపపుంజంబువిదళించి రక్షింపుము భవచ్ఛిఖరాగ్రవాసియగు శంకరుదర్శింపుమని యివ్విధంబునం బ్రార్థించి . సేతురూపతన్నగా రోహణంబుగావించి తత్తీరంబున సముద్ర స్నానంబొనరించి నీవారపమాత్రకంబులు శమీదళసదృశంబులగు పిండంబులిడిరేని వారి పితరులు కల్పక్షయపర్యంతంబును దృప్తినొందుదురు మరియు వారలు స్వర్గస్థులయియున్న మోక్షంబును నరకగతులయియున్న స్వర్గంబునొందుదురు ఆపర్వత రాజంబునందులో ప్రసిద్ధంబును సర్వతీర్థోత్తమంబును పుణ్యతమంబును పాపవినాశంబను నొక తీర్థంబు గలదు తత్తీర్థస్మరణంబు గావించినవారలు గర్భవాసంబునొంద హోపరందు స్నానంబు గావించినవారలు నిర్మలులగుచు వైకుంఠపదంబునొందుదు రిందుకు సందియంబులేదనిన పౌరాణికుంగాంచి ఋషులిట్లనిరి హో మహాత్మా పాపవినాశనాఖ్యతీర్థప్రభావంబును వచింపు నీవు వ్యాసబోధితుండవుగాన సకలంబునెరుంగుదువనిన నతండిట్లనియె. హో మహర్షులారా. వినుండు హిమవత్పర్వతసమీపంబున బ్రహ్మాశ్రమంబునందు జరిగిన వృత్తాంతంబు దెలిపెద సమీపంబున బహుగుల్మలతాకీర్ణంబును క్రూరమృగ పంక్తులంబును మదగజ సంచారితంబును సిద్ధచారణసేవితంబును రమణీయంబును పుష్పితకాననంబును నియమవ్రత పరాయణ బ్రాహ్మణపరిశోభితంబును సూర్యప్రకాశ తపోనిలయ ప్రకాశితంబును యజ్ఞదీక్షిత వేదాధ్యయన సంపన్నశోభితంబును బ్రహ్మచర్యగృహస్థ వానప్రస్థ యత్యాద్యాశ్రమ నిష్ఠ విభాసితంబును మరీచివాలఖిల్య సంవేష్టితంబై యొప్పు నొక యాశ్రమంబుగల దచ్చటికి సాహసవంతుండగు దృఢమతియను శూద్రుండరుదెంచి దేవకల్పులగు నమ్మహాఋషులకు వందనంబులంగావించి వారలచే పూజింపంబడి వారలు చేయుచుండు యజ్ఞాదులం

గాంచి దానుం దపంబుగావింపంగోరి యమ్మౌని మండల శ్రేష్ఠుండనుగులపతియను మహాత్ముంగాంచి యో తపోధనా నీకు వందనంబులొనర్చెద నన్ను గరుణాదృష్టిచేతంగావుము నేనపరవర్ణజాతుండ మీకు శుశ్రూషణంబు గావింపనేతెంచితి ప్రసన్నుండవై నాచేత యజ్ఞాదులం గావింపుమని యివ్విధంబునంబలికిన దృఢమతివాక్యంబులాలించి యత్తపోధనుండిట్లనియె. వో దృఢమతీ హీనవంశజుండగు శూద్రుండు యాగదీక్షితుండగుటకు శాస్త్రీహితంబునభ్యసించుటకుందగడు గాన బ్రాహ్మణశుశ్రూషంగావింపుము జాతిహీనునకుపదేశింపందగదట్లుపదేశించిన యుపాధ్యాయుండు దోషంబులంబొందుం గాన నాయుపదేశించునట్టి బ్రాహ్మణుని విప్రులు చండాలునింబోలె పరిత్యజింపవలయు మరియు మన్వాదులచే శూద్రకులజులకు ధర్మంబు ద్విజశుశ్రూషణంబని చెప్పబడియున్నది గాన నట్లుగావింపుము నినవిని యాశూద్రుండు శ్రద్ధాసహితంబుగా తపంబుజేయంగోరిన నితడంగీకరించకపోయెనైనను నేతపంబుగావించెదనని నిశ్చయించి కొంతదూరంబుపోయి యచ్చట నొకపర్ణశాలంగావించి దేవతాగారంబొనర్చి తత్సమీపంబున నొకతటాకంబుద్రవ్వి యొకపుష్పారామంబుగావించి తపస్సిద్ధింగోరి శ్రద్ధాయుక్తుండై తపంబుగావింపుచు దేవపూజలు సేయుచు నియమోపేతుండును జితేంద్రియుండును కందమూలఫలాశనుండు నతిథిపూజకుండునై యుండగొంతకాలంబాయె నట్టియెడ గర్గవంశసముద్భూతుండును జితేంద్రియుండునగు సుమతియను మునీంద్రు డాతనియాశ్రమంబునకేతెంచిన యతండామహామునింబూజించి ఫలాదులచే సంతుష్టుంగావించి కుశలంబడిగిన నతండాశూద్రునాశీర్వదించి స్వాశ్రమంబునకుంబోయి ప్రత్యహంబతనియందు విశ్వాసంబుచే వానియాశ్రమంబునకువచ్చుచుంబోవుచు యతండుగోరిన యతనిచే యజ్ఞాదులసేయించి రహస్యమంత్రోపదేశంబులంగావించి యాశూద్రునిచే పోషితుండైయుండె నిట్లుండగొంతకాలంబునకా బ్రాహ్మణుండు మృతుండై యమకింకరులచేత నరకంబులంద్రోయబడి యనేకకల్పసహస్రవర్షంబులాబాధల ననుభవించి పిదప భూమియందొకవృక్షంబై పుట్టి పిమ్మట గర్దభ విడ్వరాహ సారమేయ రూపంబులనొంది తరువాత చండాలశూద్రవైశ్యక్షత్రియయోనులందుద్భవించి కడపట విప్రుండై యవతరించి జన్మాష్టమంబునందుపనీతుండై వేదాధ్యయనంబొనరింపుచుండి యొకానొక కాలంబున బ్రహ్మరక్షస్సుచేపీడితుండై విలపించుచు భ్రమించుచు వేదబాహ్యుండై కర్మశూన్యుండైయుండ నతనిజనకుండు దుఃఖాక్రాంతుండై యబ్బాలుంబోడొంకొని యగస్త్యమహాముని సమీపంబునకుంజని నమస్కరించి యోమునీంద్రా నాకీపుత్రుండువప్ప పితృరుణంబపనోదింప మరియొకండులేడు భవాదృశులగువారలు పరోపకారశీలురైయుందురు గాన నితనింగాంచి రక్షింపవేయని యనేకవిధంబులవేడిన నాబ్రాహ్మణుంగాంచి యగస్త్యుండిట్లనియె.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! యీబాలుండు పూర్వజన్మంబున సుమతియను బ్రాహ్మణుండితండు వయిదిక కర్మంబులను మంత్రంబుల శూద్రునకుపదేశించి మరికొన్నిదినంబులకు మృ

తుండై తత్కారణంబున ననేకసహస్రవర్షంబులు నిరయబాధలంబొంది పిమ్మట స్థావరాదిజన్మంబులంబొంది యిప్పుడు బ్రాహ్మణుండై భవత్పుత్రుండయ్యె నితండు పూర్వజన్మకృతపాపంబుచే బ్రహ్మరక్షోగృహీతుండై యున్నవాడు గాన నొకయుపాయంబు వచించెద వినుము దక్షిణసముద్రతీరంబున సేతురూపంబును సమస్తదేవతాసేవ్యంబును పాపనాశనంబునగు గంధమాదనంబను నొకపర్వతరాజంబుగలదు తన్మధ్యంబున నొకతీర్థంబున్నయదియు, యాతీర్థంబు భూతప్రేతపిశాచాదులవలనంగల్గుబాధలనలయించుంగాన పాపనాశనంబను పేరం బ్రసిద్ధినొందియుండు. ఓ భూసురవర్యా నీవచటికీపుత్రునితోడంజని యందుస్నానంబొనరింపు మచ్చట త్రిదినంబులు స్నానంబుగావించిన భవత్పుత్రునిబాధ నివారణంబగు యీయుపాయంబుగాక మరియొకయుపాయంబేనెరుంగ గాన శీఘ్రంబునంబొమ్మనిన నాభూసురుండగస్త్యునకు వందనంబొనర్చి తదనుజ్ఞనొంది పుత్రసహితుండై గంధమాదనకుంబోయి యచ్చట పాపవినాశనతీర్థంబున సంకల్పపూర్వకంబుగా గుమారుని త్రిదినంబులు స్నానంబుగావింప నాకుమారుండు బ్రహ్మరక్షస్సుచే విముక్తుండై సుందరాకారుండై స్వస్థచిత్తుండును సంపన్నుండును సర్వభోగయుతుండై చిరకాలంబుండి దేహాంతంబున ముక్తింబొందె నతనిజనకుండును కైవల్యంబునొందె మరియును నాబ్రాహ్మణుచే మంత్రోపదేశంబులంబొందిన శూద్రుండనేకనిరయబాధలంబొంది యనేక యోనులందుద్భవించి పిమ్మట గృధ్రరూపంబునొంది. యొకానొకసమయంబున దైవయోగంబుచే గంధమాదనంబున కరుదెంచి యాపాపవినాశన తీర్థజలపానంబొనర్చి యందు మునింగి యాక్షణంబున గృధ్రరూపంబుమాని సుందరాకారుండును సమస్తాభరణాలంకృతుండును దివ్యమాల్యాంబరధరుండునగుచు రక్తచందనంబలందికొని దివ్యవిమానారూఢుండై దేవకాంతలు చామరంబులువీచుచు పరివేష్టించికొలువ దేవలోకంబునకుంబోయె గాన నాతీర్థంబు స్వర్గదంబు ప్రభావయుక్తంబును బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరసేవితంబైన పాపనాశంబను పేరం బ్రసిద్ధినొందియుండు, ఓ మునివరులారా శ్రేయఃకాముండు యెచ్చట నాభూసురుండును శూద్రుండును స్నానంబుజేసి సద్గతింబొందిరాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి పాపరహితుండగు యీరహస్యంబగు పాపవినాశన తీర్థప్రభావంబు వచించితి.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
గంధమాదన ప్రశంసయు పాపవినాశన ప్రభావ
వర్ణనంబునను కథలుంగల
పదియవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునొకండవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునిశ్రేష్ఠులకు సూతుండిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా మనుజులు పూర్వోక్తంబగు పాపవినాశనంబున స్నానంబుగావించి యనంతరంబ సీతాసరస్సనకుంబోయి యందు నియమయుక్తులగుచు స్నానంబుగావింపవలయు నాతీర్థంబును కాశ్యాదిపుణ్యక్షేత్రంబులు గంగాదితీర్థంబులు స్వపాపనివృత్తికై సేవించుచుండు పూర్వంబున పాకశాసనుండానరోవరంబున స్నానంబొనర్చి బ్రహ్మహత్యవలనంబాసెననిన ఋషులిట్లనిరి. ఓపౌరాణికోత్తమా పురందరునకెవ్విధంబున బ్రహ్మహత్య నంప్రాప్తంబయ్యె న తండాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి యెట్లువిముక్తుండయ్యె నవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా వచింపుమనుటయు సూతుండిట్లనియె.

ఓమునీంద్రులారా! పూర్వంబున కపాలాభరణుండను రక్కసుండు చతుర్ముఖుచే సర్వభూతంబులవలన మరణంబులేని వరంబునొంది వైజయంతియను పట్టణంబున రాక్షసులుగొలువ రథగజాదిసంయుతంబగు శతాక్షౌహిణీసేనలంగూడి రాజ్యంబొనర్చుచుండి యొకసమయంబున శరభక్షుండనుమంత్రింగాంచి యిట్లనియె. ఓ మంత్రిప్రవరా మంత్రాలోచనంబునల్పత్వము నెచ్చటంగాన మనమిప్పుడమరావతికింజని తదధిపుండగు నింద్రుంబరిమార్చి తద్రాజ్యంబునొంది వందనాదిక్రీడాప్రదేశంబుల రంభాద్యప్సరస్సమూహంబులంగూడి క్రీడింపంబోదమాయనిన నతండంగీకరింప కపాలాభరణుండు దుర్మేధసుండను పుత్రు రాజ్యంబున కభిషిక్తుంగావించి సపరివారుండు ససైన్యుండయి యమరావతికింబోవుచుండ తదీయసేనాపాదఘట్టనాజనితంబగుధూళి యాకసంబుగప్పె మరియు నిస్సాణాదిధ్వనులు గజబృంహితంబులు నశ్వహేషితంబులు పదాతిసింహనాదంబులు మొదలగువానిచే జలధులుశోషించె గిరులుచూర్ణంబులయ్యె దిగ్గజంబులు బధిరత్వంబునొందె దిశలు ప్రతిధ్వనులొసంగె నిట్లారక్కసుండమరావతిచేరుటయు బలభేదియు స్వసైన్యుండై సమరంబునకేతెంచె నాసమయంబున వారలకదృష్టపూర్వంబగు ద్వంద్వయుద్ధంబాయె నప్పుడు కపాలాభరణునితో నింద్రుండును శవభక్షునితోయముండును కేశికునితో వరుణుండును రుధిరాక్షునితోకుబేరుండును కపాలాభరణానుజులగు మాంసప్రియుండును మద్యసేవియు క్రూరదృష్టియు భయానకుండనువారలతో అశ్వినీదేవతలు నగ్నివాయువులుగూడి ద్వంద్వయుద్ధంబుగావింప నిరువాగుసుంగూడి ఘోరంబగు యుద్ధంబొనర్చె నాసమయంబున మహాబలుండగు ధర్ముండు కాలదండంబుగొని శవభక్షుంబరిమార్చి అక్షౌహిణీత్రయసంఖ్యాతంబగు తదీయసేనంబాడపడంగించె వరుణుండు పాశంబుచే కౌశికుశిరంబుద్రుంచె కుబేరుండు కుంతంబుగొని రుధిరాక్షునిహతుంగావించె అగ్నివాయువులు నశ్వినీదేవతులు కపాలాభరణానుజులందునిమిరి యింద్రుండును కపాలాభరణుంగేడించి తదీయసేనా

సమూహంబులనంతయు యామార్గంబునం బరేతనిలయంబున కనిచిన కపాలాభరణుండు
స్వసైన్యనాశనంబువీక్షించి గృహీతచాపుండయి తీక్ష్ణబాణంబులంగొని ఓరీ యింద్రా ని
లునిలుమని పలుకుచు బ్రయోగింప శచీధవుండాశరంబుల ఖండితంబులగాజేసిన నార
క్కసుండు శూలంబుబ్రయోగించె నంత నింద్రుండు దాని స్వకీయంబగుశక్తిచే వారించె
నంత నయ్యామినీచరుం డయిదు వేలబారువుల నుక్కుచేజేయబడి శతహస్తంబులపొడవుం
గల గదంగొని నింద్రువక్షంబుపైవైవ తద్గదాఘాతంబున నతండుమూర్ఛంబొంద బృహ
స్పతి సంజీవనియనుమంత్రంబుచే నతని పునర్జీవితుంగావించె నంత నింద్రుండయిరావ
తారూఢుండయి నిజాయుధంబగుకులిశంబుకొని సాశ్వరథాదికంబుగా కపాలాభరణుం
బ్రమాణంబుగ్గా ఖండితుంగావించి దండధరాంతికంబునకుంబంపె నంత నఖిలలోకంబులు
నంతసిల్లె నారాక్షససంహారజన్యంబగు బ్రహ్మహత్య పాకారినాక్రమించె నదినవిని ఋషు
లిట్లనిరి ఓమహాత్మా నీవువచించినకపాలాభరణుండు లోకబాధకుండగు రాక్షసుండు
గాని బ్రాహ్మణుండుగాడు తద్వధంబున బ్రహ్మహత్యనింద్రునెట్లొందె నవ్విధంబువక్కా
ణింపవేయని వేడిన సూతుండిట్లనియె ఓమునీంద్రులారా పరమరహస్యంబగువిషయంబు
వచించెద వినుండని యిట్లనియె

పూర్వంబున వింధ్యప్రదేశంబున త్రివక్రండను నొక రాక్షసుండుండు నతనికి
రూప యావనశాలినియు సర్వలక్షణోపేతయగు సుశీలయను భార్యగలదా కామిని వింధ్య
పర్వతోపాంతంబులం జరియింపుచు వేదాధ్యయనతత్పరుండును సమాధియుక్తుండైయున్న
శుచియను మునీంద్రుని యాశ్రమంబునకుంబోవ నతండు కక్కామినింగాంచి కామబాణ
పీడితుండై యిట్లనియె, ఓకాంతామణి నీవెవరివిజగువనంబున నేలసంచరించెదవు నిన్నుం
జూచిన ఋగుల శ్రమనొందిన దానివలెనున్నావుగాన మదీయాశ్రమంబున గొంతప్రొద్దున
నివసించియుండుమనిన సుశీలయిట్లనియె. ఓ మునీంద్రా నేత్రివక్రుండను రాక్షసేం
ద్రునిభార్యను పుష్పాపహరణార్థంబై యివ్వనంబునకేతెంచితి నే నపుత్రనైయున్నదాన
నానాథుండు శుచియను మునీంద్రుంబొంది పుత్రుంబడయుమని యాజ్ఞాపించెగాన నేతెం
చితి నన్నుం బ్రసాదదృష్టినవలోకించి పుత్రునొసంగుమని వేడిన యాకాంతామణింగాంచి
మునీంద్రుండిట్లనియె. ఓ కామినీ నీదర్శనంబునంబొనర్చినదిమొదలు మన్మనంబు సంచలించు
చున్నయది మనోరథంబులొనగూర్పుమని మునీంద్రుడా కాంతంగూడి రమింపుచుండ్రి
దినంబులయ్యె నంత మునీంద్రుండిట్లనియె. ఓవనితామణి నీయుదరంబున గపాలాభరణుం
డను తనయుండుదయించి విరించిదత్తావరుండై సహస్రవత్సరంబులు రాజ్యభోగంబుల నను
భవించగలెడతండు పురందరుండుదప్ప నితరులచే వధ్యుండుగాడని వరంబొసంగి కాశీ
పట్టణంబునకుంబోయె నంత గొన్నిదినంబులకాసుందరియు కపాలాభరణుంగనియె నిట్లు
శుచిప్రసాదంబున సుశీలకుంబుట్టిన కపాలాభరణుని నింద్రుండువధించె నంతనతండు

బ్రాహ్మబీజ సముద్భవుండగుటం జేసి బ్రహ్మహత్య యింద్రు నాక్రమించె నంత శతక్రతుండు భయాకులచిత్తుండై పరుంగిడిన నదియు ననుగమింప నింద్రుడు దీనుండై చతుర్ముఖు సమీపంబునకుం బోయి ఓపితామహ నాకీ బాధ దొలంగు నుపాయంబు వచింపుమని వేడిన నతండిట్లనియె. ఓ బలభంజనా దక్షిణసముద్రోపాంతంబున గంధమాదనంబున నుండు సీతాకుండంబను తీర్థంబునకుం జని యందు స్నానంబు గావించి తత్తీరంబున శివప్రీతికరంబగు యాగంబొనర్పుము దాననీ బ్రహ్మహత్య నశించు నాతీర్థంబు మహాపాతకనివారణంబను ముక్తిదంబును సర్వదారిద్ర్యదుఃఖశమనంబును వైకుంఠాది పుణ్యలోకప్రదంబై వెలయుచుండుగాన నచ్చటకుం బోయి యజ్ఞంబు గావించి పాపంబులం దొలంగి నిజపురంబునకుం బొమ్మనిన నింద్రుండా క్షణంబున నచ్చటికిం బోయి సీతాసరంబున స్నానంబు గావించి తత్తీరంబున యజ్ఞం బాచరించి బ్రహ్మహత్యానాశనంబు గావించి యమరావతికిం బోయి సుఖంబులం బొందుచుండె. ఓ మునీంద్రులారా సీతామహాదేవి శ్రీరామదేవు సమ్మతికై ప్రజ్వలించు నగ్నికుండంబున బ్రవేశించి మహాపతివ్రత గావున చతుర్ముఖాద్యమర సమక్షంబున నిర్దగ్ధాంగియై యాకుండంబువలనం బైలువెడలె నంత నమరులు సంతసిల్లి రాసమయంబున నాకాంతామణి తత్కుండంబాక సరోవరంబుగా నొనర్చెం గాన నాతీర్థంబు సీతాకుండంబని ప్రసిద్ధిం గాంచె నో మునీంద్రులారా నాసరోవరంబున స్నానంబు గావించిన సర్వాభీష్టంబులు జనంబులకు లభించు మరియును తత్తీరంబున యజ్ఞదానాదులం గావించిన వారలకు నీశ్వరుండు ప్రీతుండై సమస్తంబుల నొసంగు నీయుత్తమంబగు సీతాసరోవరవైభవంబు మీకెరుంగించితి నీకథ నెవ్వరయిన వినిన పఠించిన నిహపరసుఖంబులం బొందుదురు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
సీతాసరోవరప్రశంసయు పురందరబ్రహ్మహత్యావిమోచనంబును కథలంగల
పదునొకండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పంద్రెండవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునిశ్రేష్ఠులకు సూతుండిట్లనియె 'సట్లు సీతాసరోవరంబున స్నానంబు గావించిన వారలందుండి మంగళతీర్థంబునకుం బోవలయు నచ్చట నెల్లప్పుడు లక్ష్మీదేవి ప్రసన్నయై యుండు దారిద్ర్యనాశనంబునకై దేవేంద్రాదులా తీర్థసేవనంబు గావింపుచుందురు లోకపావనంబగు నత్తీర్థప్రభావంబు వచించెద వినుండు పూర్వంబున చంద్రవంశోద్భవుండును మనోజవుండును భూపలలాముండును చతురుదధివలయిత వసుంధరాపాలనదక్షుండై దేవతాప్రీతికరంబులగు యాగంబులొనర్చుచు నఖిల

బ్రాహ్మణజనంబులకు సంతుష్టిగా నన్నంబొసంగుచు పితృదేవతలం దర్పణాదులచే దృప్తినొందించుచు వేదత్రయంబును శాస్త్రంబుల సార్థంబుగ నభ్యసింపుచు పరాక్రమంబుచే శత్రుసమూహంబుల నిర్జించుచు శివకేశవ నామస్మరణంబు గావింపుచు మన్వాది నీతిశాస్త్రోక్త మార్గంబు దప్పక ప్రజాపాలనంబు గావింపుచుండి కొన్ని దినంబులకతండు పుత్రకళత్ర సర్వస్వనాశకరంబగు నహంకారంబునొంది లోభమోహనిబద్ధుండై యసూయా మోహితుండయి ప్రవర్తించుచుండె నెట్టివానికైన నిట్టి జనవిద్వేషకారిణియగు దుర్బుద్ధి యుదయించు నతండాక్షణంబున సకలసంపదలం బోలంగు నిట్లతండహంకారాదియుక్తుండయి బ్రాహ్మణ జీవనంబులకు బన్నులేర్పరచి శివవిష్ణ్వాది దేవతాద్రవ్యంబులం బరిగ్రహించి యన్యాయ యుక్తుండయి దేవద్విజవిరోధియై క్రూరుండయి ప్రవర్తింపుచుండ హూణదేశాధిపుండును బలవంతుండగు గోలభుండను జననాథుండతని పురంబాక్రమించుటయు నామనోదవుడాగోలభునితో [illegible] సమరంబొనర్చి పరాజయంబునొంది పుత్రభార్యాయుతుండయి యొక మహారణ్యంబునకుం బోయె గోలభుండును తదియ్యారాజధానికధీశుండయి బహుకాలంబు రాజ్యంబు గావింపుచుండె నామనోజవుండు సింహవ్యాఘ్రద్వీరద మహిషాది క్రూరమృగాకీర్ణంబగు వనంబున సంచరించుచు క్షుత్పీడితుండయియుండ తత్పుత్రుండును క్షుద్బాధనొంది స్వజననిం గాంచి యోయమ్మా నాకు మిక్కిలి యాకలిగానున్నది నన్నంబిడుమని వేడుచుండ నామనోజవుండు పుత్రాక్రందనంబువిని శోకాభిభూతుండును కృశీభూత తాలుకంఠదేశుండును నగుచు పత్నిం గాంచి యిట్లనియె. ఓప్రియురాలా నీసుతుండు క్షుద్బాధచే మరణంబునొందగల డేమిచేయుదు నెచటికిం బోదు యీ దుష్కర్మహితంబగు శోకంబు సహించు వారలెవ్వరుగలరు నేదుర్భాగ్యుండ నన్నేలవృథాగా వేధ బుట్టించె నేపూర్వంబున శివవిష్ణ్వాదిదేవపూజనంబుల తన్నామస్మరణంబులం జేసి యెరుంగంగాన నీయనుభవంబబ్బె నేమదహంకారంబుచే శివవిష్ణ్వాది దేవతాద్రవ్యంబుల విప్రక్షేత్రాపహరణంబుల నొనర్చితిగాన గోలభునిచే పరాజితుండయి నిర్జనంబగు నరణ్యంబునకు నీవును యీబాలుండును తోడరావరువెంచి నిర్ధనుండ నిరన్నుండనైతి నేపూర్వంబున బ్రాహ్మణులకన్నంబిడక శంభువిష్ణు పూజాసేవనంబులు సేయక నగ్నికార్యంబులం జేయక మాతృపితృనివహంబులకేకోద్దిష్టవిధానంబున శ్రాద్ధంబులు చేయక భూరిధానంబున శ్రాద్ధంబులు చేయక భూదానంబులొనర్పని కారణంబున నట్టిదుఃఖంబులం బొందితి చిత్రానక్షత్రయుక్తంబగు చైత్రమాసంబున మధుర్యంబులగు పనసామ్రకదళీఫలంబుల దానంబు నేయక పానంబుల పానంబు సేయింపక ఛత్రదండపాదుకాది దానంబులాచరింపక తాంబూలపుష్పగంధాదులచే వేదవిదులగు విప్రులం బూజింపక నిట్టిదుఃఖంబునొందతి మరియును శివవిష్ణ్వాలయంబులయందు సమ్మార్జనంబు సేయక తటాక కూపప్రపాదంబు ద్రవ్యింపక పుష్పతులసీవనాదుల శివవిష్ణ్వాలయంబుల నొనర్పని కారణంబున నిట్టిదుఃఖంబు ప్రాప్తంబయ్యె మరియు భాద్రపదంబున మహాలయాద శ్రాద్ధంబులం జేయక భూరిదక్షిణాకం

బులగు యజ్ఞంబులం గావింపక మాసోపవాస హరివాసరోపవాసాదులం జేసి శంభువిష్ణ్వా దులం బూజించి నైవేద్యంబు లొసర్పక నుపేక్షించిన కారణంబున నిట్టిదుఃఖంబు నన్నుం జెందె మరియు చూతాశ్వత్థధాత్రిణీ న్యగ్రోధ జంబీర కపిత్థామలక నారికేళాది వృక్షంబుల ఫృశ్రాంతికరంబులుగా స్థాపింపమింజేసి యిట్టియవస్థ సంప్రాప్తంబయ్యె మరియును జాబా లోక్తవిధానంబున త్రిపుండ్రధారణంబొనర్పక రుద్రాక్షలుధరింపక భూతికరంబగు విభూతి ధరింపక రుద్రసూక్త పంచాక్షరీ పురుషసూక్త అష్టాక్షరీ మంత్రజపంబు లొనర్పక నితర ధర్మంబు లెవ్వియు నాచరింపక నిట్టివ్యసనంబు నొందితినని యివ్విధంబున ఖిన్నుండయి విలపించుచు భూతలంబునఁబడి మూర్ఛంబొందెనంత మూర్ఛితుండగు పతిం గాంచి సుమిత్ర యిట్లని యాక్రోశించె నో ప్రాణనాయకా నన్ను విజనంబైన యరణ్యంబున పుత్రుంగూడ నుంచి నెక్కడికిం బోయితి నన్ననాథం జేసి మృతుండవైతివి నేననాథనై భయంకరంబులగు సింహాదిమృగంబులవలన బాధనొందంజాల నేనును నీతోడ నవచ్చెదనని పలుకుచు బాలుం గాంచి యిట్లనియె. ఓకుమారకా యీపడియున్న తండ్రిం జూడుమన నబ్బాలుండును క్షుత్పీడితుండయి తండ్రిం గౌగలించుకొని యాక్రోశించుచుండె.

ఆసమయంబున జటావల్కలధారియు, సర్వాంగోద్ధూళితభస్మండును, త్రిపుండ్రాంకితమస్తకుండును, రుద్రాక్షమాలికాభరణుండును, ధవళయజ్ఞోపవీతుండును నగు పరాశరమునీంద్రుం డయ్యార్తధ్వనివిని యచటికరుదెంచిన సుమిత్ర సపుత్రయగుచు నమ్మహామునికి వందనంబు గావించె. నతండా సుమిత్ర నాశ్వాసించి యో భామినీమణీ చింతింపకు మీభూపతితుండెవ్వఁడీబాలుండెవఁడు నీవెవరనిన నదియిట్లనియె. ఓమునీంద్రా యితండు మన్నాథుండు మనోజవుండను భూపాలుండు, యీబాలకుండు మదీయపుత్రుండు చంద్రకాంతుండను నామంబుగలవాడు, మదీయనామంబు సుమిత్రయండ్రు, యీరాజన్యుండు గోలభుండనువానిచే రాజ్యంబుగోలుపడి యతిభయంకరంబగు నరణ్యంబున సంచరించుచుండి క్షుత్పీడితుండగు పుత్రుం గాంచి శోకాకులచిత్తుండై విలపించుచు మూర్ఛంబొందెననివిన్నవించిన నాసుమిత్రం జూచి పరాశరుండిట్లనియె నో మానినీమణీ భీతింబొందకు శీఘ్రంబున నశుభంబు నశించు, నీభర్తయు క్షణమాత్రంబున మూర్ఛం బాసి లేవగలండని చెప్పుచు నమ్మునివర్యుండు నిజకరంబున యానరనాథుశరీరంబు స్పృశించి, సదాశివ మంత్రంబు జపించిన వసుంధరాధిపుండు మూర్ఛంబాసి పరాశరునకుం బ్రణమిల్లి యో మునీంద్రా! భవత్పాదసేవనంబున మదీయంబగు మూర్ఛనశించె, సకలపాపంబులు నాశనంబునొందె, పుణ్యహీనులకు యుష్మద్దర్శనంబు దుర్లభంబు. నేపూర్వంబున నొనర్చిన పుణ్యశేషంబున మిమ్ముం గాంచితి, నన్నుం గరుణాదృష్టి నవలోకించి రక్షింపుమని వేడిన నృపుం గాంచి మునీంద్రుండిట్లనియె. ఓ పార్థివా! భవచ్ఛత్రువులం జయింపందగిన యుపాయంబు వచించెద, పుణ్యప్రదంబగు రామసేతుసమీపంబున గంధమాదనంబునందు

స్థైన్యైశ్వర్యప్రదాయకంబగు మంగళతీర్థంబను నొకతీర్థంబుగలదందు సమస్తలోకోపకారంబుగా శ్రీరామదేవుండు సీతాసమేతుండై సన్నిధింజేసియుండుంగాన నీవుపుత్రకళత్రసమేతుండవయి యచ్చటికింబోయి భక్తిపూర్వకంబుగా దత్తీర్థంబున స్నానంబుగావించి యాతీరంబున క్షేత్రశ్రాద్ధాదికంబులంజేసిన నీయలక్ష్మీక్లేశంబునశించు. శుభంబులు ప్రాపించు నిశ్చయంబు. మరియును నీవు పుత్రకళత్రసమేతుండవై రాజ్యంబునొందగలవుగాన నచటికింజను నేనును స్నేహాతిశయంబున వెంటనరుదెంచెదననిపలికి పరాశరుండు భార్యాపుత్రసమేతుండగు భూమీశుందోడుకొని యనేకదేశంబులు గ్రామంబులు వనంబులందాటి గంధమాదనంబుజేరి యచ్చట మంగళతీర్థంబున సంకల్పపూర్వకంబుగా నాన్నపోత్తముని స్నానంబుజేయించి పితృప్రీతికరంబులగు తీర్థశ్రాద్ధంబులుగావించి దానును మజ్జనంబుగావించె. ఇట్లానృపోత్తముండు మాసత్రయంబు మజ్జనంబు గావింపుచుండ, పరాశరుండతనికి సర్వవిఘ్ననాశకంబగు రామైకాక్షరమంత్రం బుపదేశింప, నతండాతీరంబున నామంత్రంబు మునుచెప్పినప్రకారంబున నిరువదినాలుగు దినంబులు జపించుచుండ దత్ప్రభావంబున నతిస్వచ్ఛంబగు బాణాసనంబును నక్షయతూణీరంబులు స్వర్ణమయఖడ్గంబును చర్మ గదా ముసలాద్యాయుధంబులును మహానాదంబగు నొకశంఖంబును సవాజీపతాకసారథికంబగు రథంబును కాంచనమయంబు నగ్నిప్రదంబగు కవచంబును హారకేయూరమకుట కటకాదిభూషణంబులు ననేకదివ్యాంబరమాల్యాదులు నామంగళతీర్థంబువలనం బరాశరమహాముని ప్రసాదంబునం బొడమినం గాంచి నృపోత్తముండు ప్రీతుండయి యామునీంద్రునకుంజూప నతండు దత్తీర్థోదకంబులెత్తి సమంత్రకంబుగా నారాజన్యునకభిషేకంబుగావించె.

అంత నాభూమీశుండామునివరప్రసాదంబున శోభమానుండును సన్నద్ధుండును చాపబాణాసన ఖడ్గధారియై, హార కేయూర కటక కిరీటాద్యాభరణాలంకృతుండును, దుకూలవస్త్రమాల్యచందనాదిధారియు ససారథికంబగు రథారోహణంబుగావించి మధ్యందినమార్తాండసమతేజుండై వెలుంగె నప్పుడు కరుణాసముద్రుండగు పరాశరుండు బ్రహ్మాస్త్రాదిదివ్యసాధనంబుల ప్రయోగోపసంహార మంత్రపూర్వకంబుగా నుపదేశింప నామనోజవుండామునీంద్రునకు వందనంబులొనర్చి తదాశీర్వచనంబులంబొంది తదనుజ్ఞాతుండై పుత్రభార్యాసమేతుండై నిజపురంబునకుంబోయి పురద్వారంబున శంఖధ్వానంబు గావించుటయు నారవంబాకర్ణించి గోళభుండు సేనాసమేతుండై యురుదెంచి మనోజవుంజేరి దినత్రయంబతిభీషణయుద్ధంబుగావించె నంతమనోజవుండు నాలవదినంబున గోళభుని బ్రహ్మాస్త్రంబుచే మరణంబునొందించి పుత్రభార్యాయుతుండై పురంబుప్రవేశించి రాజ్యభారంబువహించి యహంకార రహితుండును అసూయాదిదోష రహితుండై ధర్మంబుదప్పక వేయేడులు రాజ్యంబొనర్చి విరక్తుండై నిజపుత్రు రాజ్యధురంధరుంజేసి గంధమాదనంబున

కుంభోయి యచ్చట మంగళతీర్థతీరంబునం దపంబుగావింపుచు సదాశివధ్యాన నిరతుండై యుండి కొంతకాలంబునకు తత్తీర్థప్రభావంబున దేహంబుబరిత్యజించి శివలోకంబునొందె నతనిభార్యయు పత్యనుగమనంబుగావించి శివలోకంబునొందె గాన నోమునీంద్రులారా తత్తీర్థప్రభావంబున మనోజవుండు శివలోకంబునొందె నామంగళతీర్థంబు సమస్తజనసేవ్యంబు మరియునాతీర్థరాజంబు శుభప్రదంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు పాపపుంజవిదళనంబునై యొప్పుచుండు గాన మానవులాతీర్థంబుసేవించి యీప్సితఫలంబులంబొందుదురని శౌనకాదిమహామునులకు సూతుండువక్కాణించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
మంగళతీర్థప్రశంసయు మనోజనాత్క్విసినారణంబను కథలుంగల
పండ్రెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదమూడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె ఓ మునీంద్రులారా! పూర్వోక్తంబగు మంగళతీర్థంబున స్నానంబుచేసినజనంబులు యచ్చటనుండి యేకాంతరామనాథాఖ్య క్షేత్రంబుననుండు అమృతవాపియను తీర్థంబునకుంబోయి స్నానంబుగావింపవలయు నచ్చటశ్రీరామచంద్రుండు సీతాలక్ష్మణహనుమదాదివానరసమూహసమేతుండై లోకానుగ్రహార్థంబై సన్నిధిజేసియుండు నాతీర్థంబునమజ్జనంబానర్చినవారలు జరామరణభయవర్జితులై శివప్రసాదంబున నమృతత్వంబునొందుదురనిన ఋషులిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా! నీవిపుడువచించిన అమృతవాపియనుతీర్థంబున కానామంబెవ్విధంబున సంప్రాప్తంబయ్యె నవ్విధంబునవిస్తరంబుగా కృపాయుక్తుండవై యానతీయవలయు భవద్వాగమృతపానంబున మాకుందనివిగలదు గానవచింపుమనిన నతండిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రులారా! మనోహరంబగు నమృతవాపికావైభవంబునచించెదవినుండు పూర్వంబున హిమవత్పార్శ్వంబున నానామునిగణ సమాకులంబును సిద్ధచారణకిన్నరాదిదేవతాగణసేవితంబును సింహవ్యాఘ్రమహిషగజాదిమహామృగసంవృతంబును తమాలతాలహింతాలచంపకాశోకాదినానావృక్షయుతంబును హంసకోకిలబకాద్యఖిలపక్షిగణసంకులంబును పద్మకైరవేందీవరవిభాసితసరోవరవిలసితంబునగు నొకయాశ్రమంబుగలదందు అగస్త్యసోదరుండను మహామునీంద్రుండు గలడతండు సత్యవంతుండును శీలవంతుండును మోక్షార్థియు శంకరప్రియుండగుచు దపంబుజేయుచుం ద్రికాలంబుల శంకరునారాధించుచు వనజంబులగుఫలంబుల నివేదించుచు నిజాశ్రమాగతాతిథిజనంబుల మిగుల వందనంబులుంజేసి ఫలంబులచే దృప్తినొందించుచు నగ్నిపూజనంబుగావించుచు ప్రాతఃకాలంబున

సంధ్యావందనాదులం గావించి ప్రసన్నబుద్ధియై గాయత్రీజపంబు గావించి హరిశంకరపూజనంబుల జేసి వేదాధ్యయనసరతుండై శాస్త్రపాఠియై మధ్యాహ్నంబున నతిథిపూజ గావించి పురాణంబులు వినుచు వైశ్వదేవాదియజ్ఞంబులం గావింపుచు షణ్ణవతీశ్రాద్ధంబులం బితృదేవతలకుం దృప్తి గావింపుచు నిట్లు దపంబు జేయుచుండ సహస్రవర్షంబు లయ్యె నంతనతండు గ్రీష్మంబున పంచాగ్నిమధ్యంబున నిలిచి యూర్ధ్వబాహుండును నిరాహారుండును మౌనవ్రతుండును నిశ్చలుండును నై పాదాంగుష్ఠంబున నిలిచి యత్యుగ్రతపంబు గావింప దయాసముద్రుండును ప్రసన్నహృదయుండగు మహాదేవుండు దశదిగ్విభాసమానప్రభాశాలియు పార్వతీసహితుండును వృషభవాహనారూఢుండై సాక్షాత్కరించినం జూచి యామునీంద్రుం డనేకవందనంబులు గావించి యిట్లని స్తుతించె.

ఓ పార్వతీనాథా నీవు నీలకంఠుండవు, శివుండవు, రుద్రుండవు, మహాదేవుండవు, శ్రీకంఠుండవు, ఉమాపతివి, భగనేత్రహరుండవ్వయుండవు, గంగాధరుండవు, విరూపాక్షుండవు, అంతకారివి, కామారివి, దేవదేవుండవు, జగత్పతివి, పశుపతివి, శర్వుండవు, శతధ్వనివి, దక్షయజ్ఞవినాశకారివి, సాధుసంరక్షకుండవు, కృపాళుండవు నిన్నుం గొనియాడ నాకలవియగునే దుస్తరంబగు సంసారసాగరనిమగ్నుండగు నన్నుద్ధరింపుమని యనేకవిధంబులం బ్రార్థించిన యగస్త్యసోదరుం గాంచి యీశ్వరుండు ప్రీతుండై యిట్లనియె. ఓ కుంభజానుజా, నీకు ముక్త్యుపాయంబు వచించెద వినుము సేతుమధ్యంబున గంధమాదనపర్వతంబున మంగళతీర్థసమీపంబున నొక మహాతీర్థంబు గల దచటికిం బోయి నీవు స్నానంబు సేయుము. నాతీర్థప్రభావంబు వర్ణింప నాతరంబు గాదు గాన నీవచటికిం బోయి ముక్తిం బొందుము నందియంబు నొందకుమని వచించి ఈశ్వరుండంతర్హితుండయ్యె నంత నామునీంద్రుండు గంధమాదనంబునకుం బోయి యేకాంతరామనాథక్షేత్రాలంకృతంబును ముక్తిదంబగు నాతీర్థంబున నీశ్వరోక్తప్రకారంబు దప్పక నియమయుక్తుండై వర్షత్రయంబు స్నానంబు గావించి సమాధిసంస్థితుండై బ్రహ్మనాడిని బ్రాణవాయువులం గూర్చి యోగబలంబుచే శిరంబున కారోపించె బ్రహ్మరంధ్రమువలన నాప్రాణవాయువుల వెడలించి శరీరంబు విసర్జించి తత్తీర్థసేవావైభవాతిశయంబున పరమంబగు ముక్తిం బొందె. అగస్త్యసోదరుండా తీర్థస్నానప్రభావంబున నమృతత్వంబు నొందెం గాన నాతీర్థరాజం బమృతవాపియను పేరం బ్రసిద్ధినొందె. ఓ మునీంద్రులారా యాతీర్థోత్తమంబున నెవ్వరైన శాంతచిత్తులగుచు వత్సరత్రయంబు స్నానంబు గావింపుదురో వారలమృతత్వంబు నొందెదరు. అమృతవాపికా వైభవం బెరుంగించితి నికనేమి వినంగోరెదరనుటయు మునివర్యులు సూతున కిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా రామనాథాఖ్యక్షేత్రంబున కా యభిఖ్య యెట్లు సంభవించెనది సవిస్తరంబుగా గృపచేసి జెప్పుమా యనిన నతండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున శ్రీరామభద్రుండు లక్ష్మణహనుమత్సుగ్రీవవిభీషణాదులం గూడి సేతునిర్మాణంబు గావించుసమయంబున సీతను

హృదయంబునందలంచుచు మంత్రాలోచనంబు సేయుచుండ సముద్రుండు తుంగతరంగాఢ్యుండై ఘోషంబుగావింప నారవంబుచే వారలకు పరస్పరరహస్యవాక్యంబులు వినమింగాంచి శ్రీరాముండతిక్రుద్ధుండై తీక్ష్ణదృష్టిచే నాజలనిధినదలించుటయు సాయకహస్తుండు భయంబునొంది తరంగరహితుండు నిర్ఘోషుండయ్యె నంత నా రామచంద్రాదులు రాక్షససంహారంబునకై యాలోచనం బేకాంతంబునం జేసిరి గాన నాప్రదేశం బేకాంతరామనాథాఖ్యక్షేత్రంబై యొప్పె నాప్రదేశంబున సముద్రుండా దినంబు మొదలిదివరకు తరంగంబులేనివాడును నిశ్చలుండునై యున్నవాడు ఆక్షేత్రంబుననుండు అమృతవాపియను తీర్థంబున స్నానంబుగావించిన మనుజులు ముక్తింబొందుదురు మరియును అద్వైతవిజ్ఞాన వివేకశూన్యులును విరక్తిహీనులును సమాధిరహితులును యోగానుష్ఠానశూన్యులగు మనుజులాయమృతవాపియందు స్నానంబుగావించిన యమృతత్వంబునొందుదు రిందుకు సందియంబు లేదని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
అమృతవాపీప్రశంస అగస్త్యభ్రాతృవిముక్తియనను కథగల
పదమూడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునాలుగవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాది మునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె ఓమునీంద్రులారా మనుజులు పూర్వోక్తంబగు నమృతవాపియందు స్నానంబుగావించి యచ్చటనుండి యేకాంతరామనాథస్వామిని సేవించి వశీకృతేంద్రియులగుచు గంధమాదనంబునందు సర్వదారిద్ర్యనాశంబగు బ్రహ్మకుండంబునకుం బోవలయు నాతీర్థదర్శన మాత్రంబున ననేకసహస్రబ్రహ్మహత్యాది సకలపాపంబులు నశించు. మరియును ఎన్నితీర్థంబుల నవగాహనంబుజేసిన నెట్టితపంబాచరించిన నెన్నియజ్ఞంబులాచరించిన నెట్టిదానంబులుగావించిన జనంబులకా తీర్థావలోకనమాత్రఫలంబైన సివ్వనోపదు మరియు నాతీర్థంబున కృపల్ స్నానంబుగావించినవారలు వైకుంఠంబునొందుదు రట్టిమహామాన్వితంబగు బ్రహ్మకుండంబునందుగల భస్మమును ధరించువారిని బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరు లనుసరించియుండుదురు. యెవ్వరైన నాభస్మమును త్రిపుండ్రధారణజేయుదురో వారలకు కైవల్యంబు కరస్థంబైయుండు మరియు నాభస్మంబొకించుకయైన లలాటంబున ధరించువారలకు ముక్తిగలుగుటకు సందియంబులేదు మరియు నాభస్మంబు మేనెల్లబూసుకొనువార లిట్టిపుణ్యంబులం బొందుదురనివచింప శంకరుండైన శక్తుండుగాడు ఎవ్వరైన నాబ్రహ్మకుండభస్మము నొకానొకప్పుడైన ధరింపకపోదురో వారలాచంద్రతారకంబుగ రౌరవాది నరకంబులంబడుదురు

మరియు బ్రహ్మకుండభస్మము నిందించువారును లోకపావనంబగు నాభస్మంబునకు సమానంబుగలదనువారును నాభస్మంబుధరించక నితరభస్మంబుల త్రిపుండ్రంబుగా ధరించువారును వీరలు శంకరులని పండితులుచెప్పుదురు వీరికొకానొకప్పుడైన సుఖంబుగలుగనేరదు యెవ్వరైన నాభస్మంబు బ్రాహ్మణులకొసంగుదురా మనుజులు చతుస్సముద్ర ముద్రితభూమండలదాన ఫలంబునొందుదు రిందుకుసందియంబులేదు యీయర్థంబుసిశ్చయంబని భుజంబప్పళించి చెప్పంజాలుదు ఓ మునీంద్రులారా మీరునాభస్మంబుధరింపుండు పూర్వంబున చతురాననుం డీశ్వరదత్తశాపనివారణంబునకై యచ్చట ననేకయజ్ఞంబులు సదక్షిణంబులుగాజేసి తచ్ఛాపమోక్షణంబొందె నాయజ్ఞకుండంబె బ్రహ్మకుండ తీర్థంబని ప్రసిద్ధినొందెనందేసరులైన స్నానంబుగావింపుదురానరులు మహాదేవసాయుజ్యంబునొందుదురనిన ఋషులిట్లనిరి.

ఓ పౌరాణికోత్తమా! పేరునాలుగులోకంబుల నిర్మించిన చతుర్ముఖుండేమి యపరాధంబుగావించె, నీశ్వరుండెట్లుశపియించె దరశాపవిమోచనంబెట్లయ్యెనిదియంతయు సవిస్తరంబుగా కృపచేసి జెప్పుమాయనివేడిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా? పూర్వకాలంబున బ్రహ్మవిష్ణులకిరువురకును నేనే సమస్తలోకంబులకుం గర్తననియెడువాదంబు మహత్తరంబై ప్రవర్తించె నట్టిసమయంబున వారలగిర్వంబుసివారించి ప్రమోదంబుగలుగంజేయుటకై యనంతాగ్నిసమప్రభంబున ననాద్యంతంబునగు నొకలింగం బుద్భవింపగాంచి వారలాలింగాద్యంతంబు లెవ్వరు దెలియుదురో వారీలోకకర్తలని సకలదేవతాసాన్నిధ్యంబున శపథంబుగావించిరంత బ్రహ్మదేవుండు హరింగాంచి యిట్లనియె. ఓ రమానాయకా, నీవీలింగాదింగాంచిరమ్ము, నేనూర్ధ్వంబునకుంబోయి యంతంబుగాంచివచ్చెదననివచించిన విరించివాక్యంబులంగీకరించి రమానాయకుండు వరాహరూపంబునొందియధోలోకంబునకుంజనియె, బ్రహ్మయు హంసరూపధరుండై యూర్ధ్వలోకంబునకుంబోయె నట్లుపోయి యాయిరువురనేకవర్షంబులు సంచరించి మరలి దేవసాన్నిధ్యంబుకేతెంచిరంత విష్ణుండు లింగాదింగానలేనని సత్యంబువచించె. నంత బ్రహ్మ తానంతంబుజూచివచ్చితినని యనృతంబుపలికె. నంత మహాదేవుండు స్వప్రకాశుండగు బ్రహ్మంగాంచి ఓయీ మత్సాన్నిధ్యంబున యనృతవాదివైతివిగాన లోకంబుల నీకుం బూజావందనాదులు లేకంబోవుగాకయని శపించె, నంత చతురాననుండు విషణ్ణచిత్తుండై ఓ యీశా, ప్రభువులగువార లొకయపరాధంబుక్షమింప సమర్థులుగాన నాయపరాధంబుక్షమించి రక్షింపుమని యనేకవిధంబులవేడిన నీశ్వరుండు ప్రసన్నుండై పరితాపతప్తుండగు పద్మాసనుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ పద్మజా నావాక్యవ్యర్థంబుగాదైన నొక యుపాయంబువచించెద వినుము నీవు గంధమాదనపర్వతంబునకుంజని యందు యజ్ఞంబులాచరించిలవేసి యీమిథ్యావాదదోషశాంతియగు, నంతట విగతపాపుండై శ్రౌతస్మార్తాదికర్మలయందు పూజితుండవగు

మవు. ప్రతిమూర్చనంబు నీకుంగలుగనేరదని యనుగ్రహించి విష్ణుదేవుంగాంచి ఓయీ నీవు సత్యవాదివిగాన లోకంబులనంతట నావలె పూజలంబొందుచుండుమని యనుగ్రహించి మహాదేవుండు తిరోహితుండయ్యె. నంత చతుర్ముఖుండు గంధమాదనంబునకుంబోయి దేవేంద్రాదిదేవసమూహంబులంగూడి యొనబదెనిమిదివేలసంవత్సరంబులు పౌండరీకాదియజ్ఞంబుల నీశ్వరప్రీతిగానొనర్ప శంభుండు ప్రసన్నుండయి యిట్లనియె.

ఓ చతురాననా నీయనృతవాదదోషంబు నీచేజేయంబడిన యజ్ఞంబులచే నాశనంబునొందె. నింక శ్రౌతస్మార్తాదులయందు పూజ్యుండవుగమ్ము, యీయాగస్థలంబు భవత్కృతంబగుటంజేసి సకలపాపనాశకరంబై పుణ్యప్రదంబై బ్రహ్మకుండతీర్థంబని ప్రఖ్యాతింగాంచు, యీతీర్థంబున నెవ్వరైన స్నానంబుగావింపుదు రానరులు ముక్తిద్వారకవాటంబులభేదింతురు యీబ్రహ్మకుండజన్యంబగు భస్మమును ధరించువారలు మాయాకవాటవిపాటనంబొనరించి ముక్తింబొందుదురు యీభస్మమ్మును లలాటంబున ధరింపనిమానవుండు మాతృగర్భంబున పితృబీజసముద్భవుండుగాడు యీభస్మధారణంబుచే బ్రహ్మహత్యాసురాపాన గురుతల్పగ స్వర్ణస్తేయమహాస్రంబులునశించు యీభస్మంబున భూతప్రేతపిశాచాదులు క్షణమాత్రంబున నాశనంబునొందునని యివ్విధంబునజెప్పి యీశ్వరుండంతర్ధానంబునొందిన చతుర్ముఖుండాయజ్ఞంబుల సమాప్తిగావించి శివప్రసాదంబున లబ్ధమనోరథుండై సత్యలోకంబునకుంబోయెనంత నింద్రాదిదేవతలును జితేంద్రియులగు మునీంద్రులు నాయజ్ఞభూమినాశ్రయించి సర్వవైభవంబులంబొందుచు సదక్షిణాకంబులగు యజ్ఞంబులంగావింపుచుందురు గాన మనుజులచ్చట నిరంతరంబు యజ్ఞంబులంగావింపవలయును. ఓ మునులారా మనుజదేవమునీశ్వర సేవితంబును సకలపాపవినాశనకారణంబును సకలసంసారబంధహారణంబును సకలార్థదంబునగు బ్రహ్మకుండతీర్థమాహాత్మ్యంబువచించితినని శౌనకాదులకు సూతుండుచెప్పెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
బ్రహ్మకుండప్రశంసయు కమలాసనశాపమోచనంబునను కథలంగల
పదునాలుగవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునైదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు నమ్మునిశ్రేష్ఠులకు సూతుండిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా పూర్వోక్తంబగు బ్రహ్మకుండంబునందుండి హనుమత్కుండంబునకుంబోవలయు నాహనుమత్కుండంబెట్టిదనిన పూర్వకాలమునందు రాక్షససంహారానంతరంబున యుద్ధమునప

సంహరించి శ్రీరామచంద్రుండును సమస్తవానరసేనాధిపతులు స్వసైన్యులై గంధమాదన పర్వతమునకు వచ్చినసమయంబున మారుతపుత్రుండగు నాంజనేయుండు లోకోపకారార్థము గ నిజనామాంకితంబై సర్వతీర్థంబులలోను త్తమంబగు నొకతీర్థమును నిర్మాణముచేసె ను తదీయవైభవంబెరింగిపలుకుటకు రుద్రునకైనను శక్యముగాదు యాతీర్థమునకు సమా నమైనతీర్థము లేదు యాతీర్థస్నానమువలన సనాతనంబగు శివలోకము ప్రాప్తించు పుణ్యా దంబగు నాతీర్థము నిది సర్వలోకోపకారార్థముగా వాయుపుత్రుండు నిర్మించె నాతీర్థ మహిమవలన సమస్తనరకక్లేశమును శూన్యములై పోగలవు నాతీర్థస్నానంబుచే కేకయ వంశజాతుండగు ధర్మసఖుండను మహారాజు నూర్వురపుత్రులం గాంచెనని సూతుండు చె ప్పగా ఋషులిట్లనిరి. ఓపౌరాణికోత్తమా హనుమత్కుండస్నానమహాత్మ్యంబున ధర్మ సఖుండెట్లు నూరుగురుకుమారులం గనియె నాధర్మసఖుని చరిత్రము చెప్పవలయునని యడిగిన ఋషులంజూచి సూతుండిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రులారా! పూర్వకాలంబున ధర్మసఖుండను రాజు శత్రువులంజయించి ధార్మికుండును మతిమంతుండును ప్రజాపాలనతత్పరుండునునై వెలుంగుచుండె, నతనికి నూరుగురుభార్యలుగల రాసతీమణులు భర్తయే దైవంబుగా దలంచుచుండి రతండు సశైల సనకాసన మహీరాజ్యంబు నేలుచుండియు నానూర్వురుభార్యలవలన పుత్రులంబడయనోపక పుత్రార్థియై యనేకయోగంబులం జేసియు మహాదానంబులను దేవతాతుష్టికరంబులగు నశ్వమేధాదియజ్ఞంబుల తులాపురుషాదిదానంబులను ఉదయాద్యర్ధరాత్రపర్యంతంబు ఘృతసూపాదిసమన్వితంబగు నన్నదానముంజేయుచు పితృదేవతాప్రీతికరంబులుగా బ్రాహ్మణసమక్షంబున శ్రాద్ధంబులు జేయుచు సంతానానుగుణ్యంబులగు మంత్రంబులు జపంబుజే యుచు ననేకధర్మంబులాచరించినను పుత్రుండు గలుగకపోయె నివ్విధంబున గొంతకాలం బుగడచిన నారాజేంద్రుండు వృద్ధుండయ్యె నప్పుడతండు జ్యేష్ఠభార్యయందు సుచంద్రుం డను నొకకుమారునిం బడసెను. ఇవ్విధంబున నరుదుగాబుట్టినపుత్రుం దద్భాగ్యజాని జా యాశతంబునుం బతస్సరంబును వైషమ్యంబులేక క్షీరంబు మొదలైనవానిచేత నాకుమారు నింబెంచుచుండి రాకుమారుండును రాజునకును మరియునంబౌరాద్యఖిలజనంబులకునుం బ్రధానులకును మనోనయనసంతోషంబుల జనింపంజేయుచుండగా నారాజన్యుండునుం గుమారునిగుఱించి యత్యంతవిశ్వాసంబున సంతోషయుక్తుండై పెంచుచుండె. నిట్లుండ నొ క్కనాడాందోళికాశయానుండగు బాలకుం దేలుకుట్టుటయు నావిషాగ్నిపీడచే నాబా లుండేడ్వసాగె నంతం దదీయమాతృసముదయంబును శోకాతురులై కుమారునింజుట్టి పొగ లుచుండిరప్పుడా సంకులధ్వనినివిని ధర్మసఖుండు సభామధ్యంబుననుండి మంత్రిపురోహి తులంజూచి యొక్కభటునిపిలిచి యయ్యార్తారవంబు విచారించిరమ్మని పంపుటయు నా భటుండంతఃపురద్వారంబునకుంజని యచ్చటనుండెడి షండవృద్ధునిపిలిచి ఓరి యీయార్త

పుత్రస్త్రీలేల విలపించెదరని యడుగుటయు నాతండు తద్వృత్తాంతంబంతయు నెరింగించి వచ్చి భటునకుం జెప్ప నతండా వృత్తాంతంబు రాజునకు నెరింగించె నంత రాజేంద్రుండు పురోహితామాత్యజనంబులం గూడి విషవైద్యులం బిలుచుకొని యంతఃపురంబునకుం బోయి తనసుతున కనేకవిధంబులగు చికిత్సలజేయించె, నంత స్వస్థుండగు పుత్రుం గాంచి లాలనంబు చేయుచు విషచికిత్సకులకు రత్నకాంచనముక్తికాది బహుమానంబులు గావించి; యంతఃపురంబు వెడలి ఋత్విక్పురోహితామాత్యసహితుండై సభాసదనంబు జేరి యచ్చట సింహాసనాసీనుండై పురోహితులం గాంచి యిట్లనియె.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తములారా, లోకంబున నొకపుత్రుండు కలుగుటకంటే పుత్రకులు లేకయున్నమేలు ఏకపుత్రత్వంబు దుఃఖంబుల నొసంగుచున్నది నేసంతానార్థంబై భార్యాశతంబుల వివాహంబొనర్చి వృద్ధుండనైతి, యిప్పుడు నాప్రాణంబులు నాభార్యాశతప్రాణంబులీ పుత్రకునందయున్నవి ఇతండు పంచత్వంబునొందిన నేనాగ్యలం గూడి క్షణకాలంబైన జీవింపజాలగాన నో బ్రాహ్మణోత్తములారా నాకెవ్విధంబున బహుపుత్రులు గలుగుదురందు కుందగిన యుపాయంబు శాస్త్రావలోకనంబు గావించి వచింపుండు భవన్నిగదితకర్మంబు దుష్కరంబయిన మహత్తరంబయిన నేనొనరింతు యిందుకు సందేహంబు లేదనిన నృపుం గాంచి భూసురవరులిట్లనిరి వో నృపోత్తమా నీకు శతపుత్రులుగలుగు నుపాయంబు వచించెదము వినుము దక్షిణసముద్రతీరంబున సేతుపవిత్రితంబును సిద్ధచారణ గంధర్వసేవితంబును నగు గంధమాదనంబను నొక పర్వతోత్తమంబుగలదందు లోకప్రసిద్ధంబును సర్వదుఃఖనివారణంబును మోక్షఫలప్రదంబును నారకక్లేశశమనంబును దారిద్ర్యనివారణంబును పుత్రప్రదంబైన నొకతీర్థంబుగలదు నీవచటికిం బోయి యందు స్నానంబు గావించి తత్తీరంబున పుత్రకామేష్టిం గావింపుము దాన నీభార్యలకందరికి నొక్కొక్క పుత్రుండు కలుగుదురుగాన శీఘ్రంబున నంబొమ్మని జెప్పిన నృపోత్తముండు భృత్యామాత్యపురోహితసంయుతుండును యజ్ఞసంభారసంభృతుండును ససైన్యుండును గా గంధమాదనకుం బోయి హనుమత్కుండంబున కృతస్నానుండై తత్తీరంబున మాసంబు వసించియుండ నసుంత కాలంబే తెంచిన ఋత్విక్ప్రముఖులతనిచే యిష్టి నొనరించిరంత పురోహితులారాజేంద్రుని భార్యలకుం బాయసంబొసంగ నక్కాంతలు గ్రహించి గర్భంబులందాల్చిరంత ధర్మసఖుండా తీర్థంబునం గృతావభృథస్నానుండయి బ్రాహ్మణోత్తములకు సదక్షిణాకంబుగు ననేకదానంబులొసంగి సపరివారుఁడును భార్యాశతపరివృతుండునగుచు నిజపురంబునకుం బోయి సుఖంబుండె నంత గొన్నిదినంబులకా నృపోత్తము జ్యేష్ఠభార్యయిర్వురును దక్కిన భార్యలొక్కొక్క పుత్రువంతున పుత్రులంబడసెనంత భూపాలుండు ప్రీతుండై కుమారులకు జాతకర్మాదులం జేసి బ్రాహ్మణోత్తములకు గోభూతిల హిరణ్యాదిదానంబులొసంగె నంత నాకుమారులు శివదినప్రవర్ధమానులై సకలవిద్యావిభులయి ప్రవర్తింపుచుండ రాజేంద్రుండు

దనరాజ్యంబు పుత్రులకుబంచియిచ్చి సభార్యుండై గంధమాదనంబునకుంబోయి యచ్చట హనూమత్కుండంబున స్నానంబొనర్చుచు దత్తీరంబున హరుంగూర్చి దపంబుగావింపుచుండె ననేకదినంబులాయె నంతనతండు కాలధర్మంబునొంది హనూమత్కుండ స్నానమహత్త్వంబున వైకుంఠంబునొందె నతనిభార్యలును పత్యనుగమనంబుగావించి భర్తంగూడిరంత సుచంద్రుండును జ్యేష్ఠపుత్రుండు నిజజనకుం బరేతకార్యంబులొనర్చి యనుజులంగూడి నిర్మత్సరుండై రాజ్యసుఖం బనుభవింపుచుండెం గాన నఖిలజనంబులీ హనూమత్కుండంబున స్నానంబుగావింపవలయునో మునివరులారా హనూమత్కుండ మహాత్మ్యంబును పరమాద్భుతంబగు ధర్మసఖుచరిత్రంబు నెఱింగించితి యెవ్వండయిన నీయధ్యాయంబు భక్తియుక్తుండయి పఠించు వినునతండు ఇహంబున సర్వసుఖంబులం బొంది పరంబున దివ్యాప్సరస్సంభోగంబులం బొందునని శౌనకాదులకు సూతుండెఱింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
హనూమత్కుండప్రశంసయు ధర్మసఖశతపుత్రావాప్తియను కథలంగల
పదునైదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునాఱవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నట్లు హనుమత్కుండవగాహనంబొనర్చిన జనంబులందుండి యగస్త్యతీర్థంబునకుం బోవలయు నాతీర్థం బగస్త్యనిర్మితంబయి మహాదేవాది సకలసుర సేవ్యంబయి యొప్పుచుండు పూర్వంబునం బర్వతరాజంబులగు మేరువింధ్యంబుల కన్యోన్యవిరోధంబు వాటిల్లె నప్పుడు వింధ్యజఖ లోకనిరోధంబై వృద్ధింబొందెగాన సర్వప్రాణులు నిరుఛ్వాసులయిరంత దివిజులాయుత్పాతంబుగాంచి పినాకిపాణికడకుంబోయి యావృత్తాంతంబంతయు నెఱింగించిన నాదేవదేవుండు పార్వతీపాణిగ్రహణంబు సేయంగోరియున్నవాడుగాన వసిష్ఠాదిదివ్యముని సమూహంబుల శైలరాజునంపనిం దేరంబంచి యగస్త్యుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ కుంభజా నీవు వింధ్యాద్రినిగ్రహించి లోకంబుల సంరక్షింపం బొమ్ము నపుడు యామునిపుంగవుడీశ్వరుంగాంచి యిట్లనియె, ఓ మహాదేవా యుద్వాహవేషంబు దాల్చిన నిన్నుజూడంగోరియున్న నన్నీకార్యంబునకుం బొమ్మనంపగు సేయనిన కరకంఠుండిట్లనియె, ఓయగస్త్యా నే పార్వతీసహితుండనై పుణ్యతమంబగు వేదారణ్యంబునందు మదీయంబగు వివాహవేషంబు నీకుం జూపెద నందుకు సంశయింపకనరుగుమనిన నమ్మునీంద్రుండట్లకాకయని యచటనుండి వింధ్యాద్రిసమీపంబునకుంజని తన్నగంబును నపనీతలంబునకు సమంబుగావించి యందుండి

దక్షిణాభిముఖుండయి చని గంధమాదనంబుఁ జేరి యందు గృతనివాసుండయి స్వనామాంకితం బగు నొకతీర్థంబు నిర్మించి తత్తీరంబున నిదివరకు నున్నవాఁడా తీర్థంబునకు సమాన తీర్థంబు మూఁడులోకంబుల నసలేదా తీర్థస్నానంబున భుక్తిముక్తులొదవు పూర్వంబున దీర్ఘతముండను మునిపుత్రుండయిన కక్షీవంతుండను వాఁడా తీర్థస్నానవైభవంబునం జేసి స్వనయుండను నరపాలతనూజాతయగు మనోరమం బెండ్లియై సర్వసుఖంబులం బొందె నా కథ వివరించెద వినుండు పరమధార్మికుండగు దీర్ఘతముండను మునిశ్రేష్ఠుండు గల డతనికి కక్షీవంతుడను పుత్రుండు జన్మించి యుపనీతుండయి జితేంద్రియుండగుచు వేదాభ్యాసంబునకై యుదంకుండను గురుమందిరంబున వసించి యతనివలన చతుర్వేదంబుల సకలశాస్త్రంబుల నితిహాసపురాణాదుల నెల్ల నభ్యసించి పిదప గురుదక్షిణ యొసంగి గురుం గాంచి వో మహాత్మా మన్మందిరంబునకుం బోవ ననుజ్ఞ యొసంగవే యని వేఁడిన నతండు కరుణించి యో కుమారకా భవద్వివాహంబునకుం దగిన యుపాయంబు వచించెద వినుము నీవు గంధమాదనంబునకుం జని యచ్చట రామసేతుసమీపంబున నగస్త్యకృతంబును సర్వాభీష్టప్రదంబును భుక్తిముక్తిప్రదంబును సర్వపాపనాశనకరంబును సర్వమంగళదాయకంబగు అగస్త్యతీర్థంబున నియమాచారయుతుండవై స్నానంబు గావించి మూఁడుసంవత్సరంబు లా తీరంబున నుండుమంత నాలవసంవత్సర ప్రథమదివసంబున శరద్ఘనసమాన ధవళరుచియును చతుర్దంత విరాజితంబును మహోన్నతంబగు నొకగజంబా తీర్థంబువలనుం బొడమ నా కరిపై నీవారోహణంబు గావించి మధురాపురాధిపతియగు స్వనయుసమీపంబునకుం బొమ్మటందు నయిరావతారూఢుండగు పురందరుంబోలె ప్రకాశించు నిన్నుం గాంచి స్వనతనూజాకృత దుఃఖంబువలనం బాయు పూర్వంబున నా రాజేంద్రునకుం బుత్రికయగు మనోరమ సర్వాంగలావణ్యంబు గలిగి మిగులప్రౌఢ యగు చతుర్దంతగజం బెక్కి వచ్చినవాని బతిం గా వరించెద నని ప్రతిజ్ఞ గావింప స్వనయుండు వ్యాకులచిత్తుండై యాలోచింపుచుండ నొక్కనాఁడు దేవమునియగు నారదుండేతెంచిన నా రాజేంద్రుండర్ఘ్యాదులచే బూజించి నమస్కరించి స్వపుత్రికా ప్రతిజ్ఞాప్రకారంబు విన్నవించి యో మహాత్మా చతుర్దంతదంతావళం బింద్రలోకంబునం గాని యీలోకంబున గనంబడ దెట్లీ ప్రతిజ్ఞ నెరవేరంగలదు నేనేమి సేయుదు వయోయుక్తయగు కన్య యనాథయై యుండుట దుఃఖాకరంబై యున్నయది యనిన నారదుండిట్లనియె. ఓ రాజేంద్రా యింతకు చింతింపనేల నీ పుత్రికకుం దగిన పురుషుండు కక్షీవంతుండను వాఁడతండు చతుర్దంతదంతావళం బెక్కి శీఘ్రంబున రాఁగలండని చెప్పి నారదుండాకాశమార్గంబునం బోయె నా నృపుండును భవదాగమనంబు గోరుచున్నవాఁడు గాన నో బాలకోత్తమా నీవతిశీఘ్రంబున నగస్త్యతీర్థంబునకుం జని యందు స్నానంబు గావింపుచుండుము దాన నీకు సమస్తశుభంబులుం గలుగునని యుదంకుండు బోధించిన కక్షీవంతుండు తదనుజ్ఞాతుండయి గంధమాదనంబుఁ జేరి యందగస్త్యతీర్థంబున స్నానంబుఁ జేసి

మొకదినంబు క్షేత్రోపవాసంబుగావించి మఱునాఁడు పారణంబొనర్చి యచ్చట కృతనివాసుండును నియతేంద్రియుండగుచు న త్తీరంబున మజ్జనంబు గావింపుచుండ నొకదినంబు గౌరతగాగల మూఁడుసంవత్సరంబులాయె నంత నాభూసురకుమారుం డొకదినసాయంకాలంబున పశ్చిమాభిముఖుండయి సంధ్యావందనాదులంగావించి యాతటంబున సుఖసుప్తుండయి యారాత్రిగడపి వేకువజామున ప్రళయాంబుధివీచి కోలాహలంబును భీషణంబగు మహాధ్వనివిని మేల్కాని నలుదిక్కులంబరికించుచుండె. నాసమయంబున స్వప్నయుండను మధురాపురాధినాథుండు మృగయాకౌతుకుండై యరణ్యంబునకేఁగుదెంచి యేనుంగులు బెబ్బులులు యడవిదున్నలు కారుదున్నలు మొదలగు మెకంబులం బిలుకుమార్చుచు మంత్రి సమేతుండయి రథగజపదాతి సముదయంబులతో నగస్త్యతీర్థంబుఁజేరి మృగయాజనిత శ్రమాపనోదనంబునకై త త్తీరంబున విశ్రమించె నంత ప్రభాతసమయంబయ్యె నప్పుడు శక్తివంతుండు స్నానంబుగావించి సంధ్యావందనంబొనర్చి నియమయుక్తుఁడై మంత్రజపంబుఁజేయుచుండ నాతీర్థోత్తమంబువలన కైలాసపర్వతంబునుబోలె నత్యున్నతంబగు చతుర్దంత దంతావళంబొకటి యావిర్భవించి జపనిష్ఠుఁడగు శక్తివంతు మ్రోల నిలువంబడిన యతండాగజంబుగాంచి యుదంకోక్తలక్షణంబులన్నియునందుంజూచి సముదితహృదయుండయి యాతీర్థంబునకు నమస్కరించి యనేకవిధంబులంబొగడి యాగజంబెక్కి మధురాపురంబునకుంబోవ నుద్యోగించె నంత చతుర్దంతదంతావళారూఢుండగు భూసురపుత్రుంగాంచి, స్వప్నయుం డతని శక్తివంతుగా నెఱింగి ప్రముదితుండై యతనిసమీపంబునకుంబోయి యిట్లనియె.

ఓ భూసురోత్తమా! నీవెవ్వఁడవు నీనామంబెయ్యది యెచటికింబోయెదవనిన శక్తివంతుం డారాజేంద్రునకిట్లనియె. ఓ నృపోత్తమా, నే దీర్ఘతముండను భూసురుని పుత్రుండ శక్తివంతుండనువాఁడ స్వప్నయుండను రాజేంద్రుని పట్టణంబునకుంబోయి తత్రనూజాతయగు మనోరమ పూర్వంబున చతుర్దంతగజంబెక్కి వచ్చినవాని వరించెదనని ప్రతిజ్ఞనొనర్చియున్నదిగాన నేనాప్రతిజ్ఞాపూరణంబుగావించి యాకన్యారత్నంబును వరింయంబుగావింపఁగోరెదననిన విని నృపోత్తముండు హర్షోత్ఫుల్ల నయనుండగుచు నతనికిట్లనియె, ఓ మహాత్మా, నేస్వప్నయుండనువాఁడ భవద్దర్శనంబువలనం గృతార్థుండనయితి నీవిప్పుడుగోరియున్న మనోరమనా సంగెద యాకన్యం బరిణయంబై గార్హస్థ్యంబు బాలింపుమనినవిని ధర్మతత్పరుండగు శక్తివంతుండు రాజేంద్రునకిట్లనియె, ఓ నృపోత్తమా మదీయ జనకుండగు దీర్ఘతముండు వేదారణ్యంబునం దపంబుసేయుచున్నవాఁ డమ్మహాత్మునిం బిలిపింపుమనిన నరనాథుండు సంతుష్టుండై యనేకసేనలతో సుదర్శనుండను పురోహితుంబంపె నతండును వేదారణ్యంబునకుంజని యందొక వృక్షమూలంబున వేదాటవీనాథుని ధ్యానంబుగావింపుచు తపోనియతుండైయున్న దీర్ఘతముంజూచి వందనంబులానర్చి యిట్లనియె.

ఓ తపోధనా నీవు తపోయుక్తుండవై కుశలంబునం దున్నవాడవే యనిన దీర్ఘతప స్కుండా సుదర్శనుని విధివత్ప్రకారంబునం బూజించి కుశలంబడిగి ఓ భూసురోత్తమా నీవు స్వనయపురోహితుండవాస్యపుం బాసి నేనా యుక్తుండవై యిచ్చటికేల యరుదెంచితివని న నతండిట్లనియె. ఓ భూసురోత్తమా నాకెల్లప్పుడు భవత్కృపాతిశయంబునం జేసి కుశలంబ యిప్పుడు మథురాపురాధీశ్వరుండగు స్వనయుండు మన్మథంబున నొకసందేశంబు పుత్తెంచె నిటుకు భవత్పుత్రుండగు శక్తివంతుండు గంధమాదనంబునం దగస్త్యతీర్థతీరంబున నున్నవాడు సేవతనిరూపంబు నాచారంబును ధర్మంబును వైదికనిష్టయు వేదశాస్త్రప్రవీణత్వంబు నాభిజాత్యంబునుం గాంచి మత్పుత్రియగు మనోరమయను కన్యక నొసంగంగోరి మదీయాభిప్రాయంబతని కెరుంగించితి నతండు యుష్మదాజ్ఞం గోరియున్నవాడుగాన నాయందనుగ్రహింపుము యాకార్యసిద్ధిం గోరి మత్పురోహితు భవత్సమీపంబునకుం బంచితినని రాజేంద్రుండు పుత్తెంచెనని సుదర్శనుండు వచించిన విని దీర్ఘతపుండిట్లనియె. ఓ సుదర్శనా, నాకును స్వనయమతంబిష్టంబవశ్యంబు పాణిగ్రహణ మహోత్సవము నకరుగ్గుదెంచెదనని వచించి వేదాటవీనాథునకుం బ్రణమిల్లి సుదర్శన సహితుండయి వెడలి యారుదినంబులకు గంధమాదనంబుజేరి యందగస్త్య తీర్థతీరంబున నుండు నిజపుత్రుం గాంచెనంత శక్తివంతుండు తనజనకుం జూచి నమస్కరించిన నతండాశీర్వదించి మూర్ధ్నిఘ్రాణంబు గావించి యోపుత్రకా సర్వవేదంబులు శాస్త్రాదులనెల్లం బఠించితివే యనిన నతండు సర్వంబు నభ్యసించితిననియెనని సూతుండు శౌనకాదుల కెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

శక్తివద్వివాహయోగంబను కథంగల

పదునాఱవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునేడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నాగమయంబున నాటివమున్ గాంచి శక్తివంతుండిట్లనియె యేను మదీయగురుండగు సుధంతుని గలనం బేర్చి సేవింపబడి యాయగస్త్యతీర్థంబుజేరి యందు స్నానంబు గావింపుచున్న వాడ నేనిచటం జేర మూడు సంవత్సరంబులాయె నిప్పుడు స్వనయపురోహితుండేకి చటికేతెంచి తనతనూజనొసంగెదనని వచింపనే మిమ్ము రావింపంగోరి పురోహితుం బంచెదననివచించి శక్తివంతుండా పక్షంబేసంత సుదర్శనుండు స్వనయునిసమీపంబునకుం బోయి దీర్ఘతపుండేతెంచితినని యా స్వపుంబాప్తంబును సరసిజానను సేవింపదరుగు పాకశాసనుంబోలె తత్క్షణంబ యగస్త్య

తీర్థతీరంబున నత్యుగ్రుండై యున్న దీర్ఘతపుం జేరి నమస్కరించుటయు నమ్మునీంద్రుం డు కరంబులం గ్రుచ్చి యెత్తి యాశీర్వదించి యనేకవిధంబులగు వాక్యంబులం బ్రొద్దుపుచ్చు చుండ మహర్షిశ్రేష్ఠుండగు నుదంకుండును లక్షలకొలంది మునులను వేలకొలంది యనేకశిష్యు లం గూడి తాను పేరుతర్పణంబునకు వచ్చి యందు ధనపాత్ర్యాదిగా స్నానంబు గావించి పిమ్మట యగస్త్యతీర్థంబునకరుగుదెంచిన శక్తివంతుండు దనగురునకుం బ్రణామంబు లాచరింప నతం డా ప్రియశిష్యు నాశీర్వదించె నంత దీర్ఘతపుండయ్యుదంకు గుశలం బడిగిన నతండు నట్లరయ వచ్చి యిట్లు సర్వలోకవిశ్రుతులగు నయ్యుదంకపురుబరస్పరప్రీతికరంబులు పావనోదనకరంబు లగు కథలం బ్రొద్దుపుచ్చుచుండ నక్షేంద్రుం డుదంకునకుం బ్రణమిల్లి తదాశీర్వచనంబుల్గైకొ ని దీర్ఘతపుం గాంచి యిట్లనియె.

ఓ మహాత్మా వివాహకార్యంబు నెరవేర్పవలయు ననిన నతం డిట్లనియె షోరాక్షేత్రద్రా వివాహకార్యం బెల్ల యాగగంధమాదనంబున నే గావింపం బ్రయత్నం బొనరింపు మనిన నతం డా క్షణంబ వ్వాకీయమంటపంబునకుం జని యంతఃపురంబున నుండు మనోరమం దోడ్కొని యగస్త్యతీర్థతీరంబున నుండు పటమంటపంబు జేరి రంత దీర్ఘతపుండు మరుదినంబు శుభ దినంబు గావున విధివత్ప్రకారంబున గోదానాదికర్మంబు లాచరించె నప్పుడు శక్తివం తుండు సర్వతీర్థశుభకర్మకలాపుండయి పితృగురుసమేతుండయి రాజకన్యాపరిగ్రహ కాంక్షం బై సర్వాంగధవళంబును మహోన్నతంబును నగు చతుర్దంతదంతావళం బెక్కి యైరా వతారూఢుండగు నింద్రుం బోలుచు మనోరమామనోరథపూరణంబు గావింపుచు ననేక సహ స్ర భూసురపరివృతుండయి తోరణాలంకృతద్వారపరిశోభితంబగు రాజప్రవటమంటపంబు ప్రాప్తించిన నతనిం గాంచి కన్యామణియగు మనోరమయు ప్రతిజ్ఞాపూరణం బయ్యె నని ముదంబునొందె నంత శక్తివంతుండు నృపాగారబహిర్ద్వారంబు జేరిన జనపాలుండు పురోహి తసహితుండయి వరపూజనం బొనర్చె నప్పుడు కన్యాకాజనంబులు కనకకళ్లరంబుల నీరాంజ నంబు లిచ్చి రంత శక్తివంతుండు నరపాలసమేతుండయి బ్రాహ్మణజనంబులం గూడి రాజమంది రంబు ప్రవేశించె నట్టియెడం బుడమిరేడు దీర్ఘతపోదంక మునీంద్రులం బ్రియవాక్యాతులం దనిపె నంత వస్త్రభూషణాలంకృతయు శుభాననయు బింబోష్ఠియు మనోహరయు పీనో న్నతస్తనయుగళయు నగు మనోరమం బ్రభామత్యంబుననుండు సకలజనసమక్షంబున చంపక పుష్పమాలిక నతని కంఠంబునం జేర్చె నంత నృపనయుండు శక్తివంతునకుం దనతనూజ విధివ త్ప్రకారంబున నొసంగె నప్పు డుదంకుండు లాజహోమాదివివాహకృత్యంబుల సాంగంబుగ నొనర్చె నంత సభాజనులా వధూవరుల నాశీర్వదించి రా సమయంబున నృపనయుండు త్రిలక్ష సంఖ్యాతులగు బ్రాహ్మణులకు మృదసోపేతంబుగ నన్నంబిడి తాంబూలవస్త్రభూషాద్యాదులచే త తృప్తినొందించె నంత వారలు ప్రముదితులగుచు నిజనివాసంబులకుం బోయి రంత యుదం కుండును నిజాశ్రయంబునకుం జనియె నా సమయంబున నృపనయుండు శతసహస్రస్వర్ణ

బును సహస్రగోధనంబును దాసీసహస్రంబును పంచశతగ్రామంబులును దివ్యవస్త్రయు
తంబును భూషణపేటికాశతంబును హారమాలికాసహస్రంబును మరియు ననేకవస్తునిచ
యంబును దనయాత్మునకరణంబొసంగి వధూవరులననిపె నంతపుత్రసన్మానహితుండయి దీ
ర్ఘకాలముండు స్వనయునివలన ననుజ్ఞవడసి వేదారణ్యంబునకుంబోయి భుక్తిముక్తిప్రదు
డగు వేదాటవీనాథు సేవింపుచు చిరకాలంబుసుఖంబుండె నంతస్వనయుండగస్త్యతీర్థంబు
నం గృతస్నానుండై నిజసైన్యంబులంగూడి పురంబునకుంజని సుఖంబుండె. నో మునీంద్రులా
రా యిట్లగస్త్యతీర్థస్నానప్రభావంబునం గక్షీవంతుండనన్యదుర్లభంబగు రాజకన్యకాపరిణ
యంబు గావించె నీయితిహాసంబు వేదసిద్ధంబును పుణ్యప్రదంబును యశస్సౌభాగ్యకారియు
నై వెలయుచుండు గానమానవులీయితిహాసంబును పఠింపవలయునట్లొనర్చినజనంబులకు స
కలదారిద్ర్యనాశనంబుగలిగి యిహపరసుఖంబులు గలుగునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు
సూతుండు వ్యాఖ్యానించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
కక్షీవద్వివాహనివృత్తియను కథలంగల
పదునేడవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునెనిమిదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నివ్విధంబునం
కుంభసంభవతీర్థంబున స్నానంబొనర్చినయనంతరంబున పుణ్యాతమంబును బాపవిముక్తి
దంబును నగు శ్రీరఘునాథతీర్థంబునకుం జనవలయు నారామతీర్థతీరంబున నల్పదక్షిణా
కంబులగు జన్మంబులాచరించినను బహుళఫలప్రదంబులగు. మరియు నాతీరంబున ముష్టి
మాత్రద్రవ్యంబేనియు విద్వాంసులకొసంగిన ననంతగుణంబగు నాపుణ్యతీర్థమును గూర్చి
యొక యితిహాసంబు వ్యాఖ్యానించెదం జిత్తగింపుండు సర్వపాతకనాశకంబగు నాపుణ్య
తీర్థసమీపంబునం గుంభసంభవశిష్యుండగు సుతీక్ష్ణనామకమహామునీశ్వరుండు నియతమా
నసుండై శ్రీరామచంద్ర చరణారవిందచింతనంబునం బ్రొద్దుపుచ్చుచు దుష్కరంబగుతపం
బాచరించు రామచంద్రాధిదైవత్యంబగు షడక్షరీమంత్రరాజంబు నిత్యంబును పంచసహ
స్రజపంబుచేయుచు ప్రత్యహంబా రఘునాథతీర్థంబునం గృతస్నానుండయి భిక్షాశియుని
యతాహారుండున్నవాడగుచు కామక్రోధాదులనింద్రియంబులం జయించియుండ ననేకకాలం
బుగడచె నప్పుడొకక్షణసమయంబున నాసుతీక్ష్ణుండు జానకీసహితుండగు శ్రీరాముని నా
రాధించి యిట్లనిస్తుతియించె నో జానకీప్రాణనాయకా హనుమత్ప్రియుండును గాధినంద
న యాగరక్షణదీక్షితుండును కౌసల్యానందనుండును విశ్వామిత్రప్రియుండును పాదతోదం.

డఖండనుండును మారీచాంతకుండును రాజేంద్రుండును తాటకాప్రాణాపహారియు కబంధారియు శ్రీహరియు ఖరాసురాంతకుండును జమదగ్నికుమారభంజనుండును దశరథాత్మజుండును సుగ్రీవప్రభుండును వాలిసంహర్తయు విభీషణక్లేశప్రహర్తయు పాపహర్తయు అహల్యాదుఃఖసంహర్తయు భరతాగ్రజుండును సముద్రగర్వభంజనుండును సేతునిర్మాతయు సుకృతియు తారకబ్రహ్మంబును లక్ష్మణాగ్రజుండును రక్షస్సహారియు రావణమర్దనుండును కోదండధారియు సర్వరక్షావిధానవిచక్షణుండు నగు నీకు వందనంబు లొనర్చెదనని సుతీక్ష్ణుండు రామచంద్రుం బొగడుచు ప్రత్యహంబు నాతీర్థంబున స్నానము జేయుచుండ నతనికి రామచంద్రధ్యానంబువలన నిశ్చలభక్తియు అద్వైతజ్ఞానంబును ప్రత్యగాత్మైక్యలక్షణంబును త్రయీధర్మవిచారంబును అశ్రుతవేదాధ్యేతృ సామర్థ్యంబును పరకాయప్రవేశంబును వియద్గమనశక్తియు సకలకళావిచక్షణత్వంబును గురుశిక్ష లేయ యశ్రుతశాస్త్రాఖిలజ్ఞానంబును బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరలోకాదిసర్వలోకంబులకు నిరాఘాటంబుగబోవు సామర్థ్యంబును ఇంద్రియగోచరవస్తుదర్శనంబును దేవతాసంభాషణంబును పిపీలికాదిసమస్తజంతుభాషాపరిజ్ఞానంబు నివి మొదలగు మహిమావిశేషంబు లాతీర్థస్నాన వైభవంబు నంబ్రాప్తంబయ్యెం గాన ఓ మునీంద్రులారా నారామతీర్థంబు మహాపాతకనాశనకరంబును సకలసిద్ధిప్రదంబును మృత్యునాశనకరంబును భుక్తిముక్తిప్రదంబును నరకక్లేశనాశనకారియు రామభక్తిప్రదంబును సంసారభేదకారణంబై వెలయుచుండు నాతీర్థతీరంబున రఘునాయకుండొకలింగంబు స్థాపించిపూజించెం గాన జనంబు లారామతీర్థంబున స్నానంబు గావించి తత్తీరంబుననుండు లింగదర్శనంబు గావించిన సకలైశ్వర్యంబులు గల్గి పిమ్మట ముక్తియుం గాంతు రిందు సంశయంబు లేదు పూర్వంబున పాండవోత్తముండగు ధర్మపుత్రుండా సరోవరంబున స్నానంబొనర్చి యాలింగదర్శనంబు గావించి యనృతజన్యంబగు పాపంబువలనం బాసెనని మునీంద్రులా సూతునకిట్లనిరి ఓ మహాత్మా సత్యధురంధరుండగు ధర్మనందనుం డేల యనృతంబాడె పిమ్మట రామతీర్థస్నానంబువలన యాదోషంబెట్లు శాంతినొందెనద్విధంబు సవిస్తరంబుగా నెరుంగింపవేయని వేడిన సూతుం డిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున పాండవధార్తరాష్ట్రులు రాజ్యంబుగోరి మహాసైన్యపరివృతులై కురుక్షేత్రంబున గదనంబుజేయుచుండ భీష్ముండనేకవీరసంహారంబు గావించుచు పదిదినంబులు సమరంబు గావించి పుడమిం గూలె నంత ద్రోణాచార్యుండు సేనానాయకుండై యనేకశస్త్రాస్త్రంబుల ప్రయోగించుచు పాండవబలంబుల బడలువడం జేయుచుండ తత్సేనానాయకుండును వీరోత్తముండగు ధృష్టద్యుమ్నుండు కోపోద్దీపితుండై ద్రోణుపయి నడరె నాయిరువుర కాసమయంబున ఘోరంబగు యుద్ధంబయ్యె నప్పుడు ద్రోణబాణజాలపీడితంబులైన పాండవసైన్యంబు భయార్తంబయి పరువిడిన నర్జునుండు నిజసైన్య

పలాయనంబుగాంచి ద్రోణుపైనదరి యనేకాస్త్రంబులంబ్రయోగించె నప్పుడింద్రాదిదేవస మూహంబులు దివ్యవిమానారూఢులయి యాకాశమార్గంబుననిలిచి రణప్రవీణులగునయ్యా చార్యశిష్యులకదనంబునకు వెరగందుచు లోకంబుననిట్టియుద్ధంబొనర్చినవారలులేరని పర స్పరంబువచింపుచుండ ద్రోణుండుప్రియశిష్యుంబొగడి పాంచాలసైన్యంబుపైగవిసి దశలక్ష లయిరువదివేలసంఖ్యగల రథగజవాజిసమూహసమేతులగు నరపాలురం దునుమాడుచుండ దృష్టద్యుమ్నుండుకుపితుండయి ద్రోణుపైననేకాశుగంబుల ప్రయోగింప నతండాశిలీముఖం బులవారించి యగ్నిశిఖోపమంబగు బాణజాలంబులంబరప పార్షతుండు భీతుండై రథంబు డిగి పరుంగిడిన వృకోదరుండతని తనయరదంబుపయినిడికొని ద్రోణుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ ద్రోణుడా! లోకంబున బ్రాహ్మణజనంబులకు శ్రుతిస్మృత్యాదుల నభ్యసించు టయు అహింసయు ధర్మంబు యిట్లుండ గొందరు బ్రాహ్మణాధములు స్వకర్మంబుబాసి యస్త్రవిద్యలనభ్యసించి క్రూరులయి రాజన్యులనెదిరించి యుద్ధంబాచరింతురు. మరియును హింసాపరులగు వ్యాధులు, దారాపుత్రుల మృగవధంబుజేసి పోషింపుదురట నీవు నొక పుత్రునిరక్షింపంజాలక లోకరక్షావిచక్షణులగు రాజవరులం బరిమార్చెదవు యిప్పడాపు త్రుండును యుద్ధంబుననిహతుండయ్యె, నీవును లజ్జాహీనుండయి యేల కదనంబాచరించెద వనిన విని ద్రోణుండతనివాక్యంబు లాదరింపక ధర్మజులజేరి యడిగిన నతండు నిజంబని వచించె నంత ద్రోణుండు యుద్ధంబుమాని నిజస్యందనంబుపైబడి యోగవిద్యచే ప్రాణం బులంబరిత్యజించె. నంత దృష్టద్యుమ్నుండు ఖడ్గపాణియై ద్రోణురథంబుపైకురికి ఫల్గునా దులు వలదువలదని వారింపుచుండం గైకొనక ద్రోణుశిరంబుఖండించె నాసమయంబున యాదేహంబుననుండి యొకతేజంబు కృష్ణార్జున కృపధర్మపుత్రాదులు చూచుచుండ దివం బునకరిగె. నంత కౌరవబలంబు భయాకులంబయి పలుదిక్కులంబారినంగాంచి ద్రోణపు త్రుండగు యశ్వత్థామ దుర్యోధనుంగాంచి యిట్లనియె,

ఓ రాజరాజా! యీసైన్యంబు పారుటకుంగారణంబేమియనిన నతండు ద్రోణు మరణంబు తాజెప్పంజాలక కృపాచార్యుంబంచుటయు. నతం డశ్వత్థామంగాంచి యిట్ల నియె. ఓ అశ్వత్థామా సంగరభయంకరుండగు భవజ్జనకుజయింపంజాలక పాండవులుండ శ్రీకృష్ణుడిట్లనియె ఓ పాండునందనులారా దుర్జయుండగు ద్రోణుంజయించుట కొకయు పాయంబువచించెద వినుం డశ్వత్థామ మృతుండయ్యెనని యొకండువచింపవలయు సామా న్యుండటువచింప నమ్మనేరండు ప్రామాణికుండగు జనుండట్లువచించినగురుండు నిజాయు ధంబులువదిలి ప్రాయోపవేశనంబుసేయు మరియొకవిధంబున ద్రోణుంజయింపరాదు గాన సత్యవాదియగు ధర్మజుం డశ్వత్థామ మృతినొందెనని వచింపవలయు ధర్మంబుల జయింపం గూడదని శత్రుజనంబుల నధర్మంబుననైనం జయించుట యుక్తంబనిపలికిన కృష్ణవాక్యంబు లువిని భీముండేవచించెదనని గురుసమీపంబునకుంబోయి యశ్వత్థామ మృతుండయ్యెనని

యనృతంబాడని యతండవ్వాక్యంబులు విశ్వసింపక ధర్మజునొద్దకుంజని యతనివలన నిక్కంబెఱింగి
డసత్యభయంబును గురుజయాకాంక్షయును ముప్పిరిగొన ద్రోణాయుధాన మాన్యుండ
గుచు గొంతదడవు చింతించి భీమువలన నశ్వత్థామయను కుంజరంబు నిహతంబయ్యెను
గాంచి భీమువలన నశ్వత్థామ మృతుండయ్యెనని పలికిన నావచనంబులాలించి ద్రోణుం
డస్త్రసన్న్యాసంబొనరించె నంత ధర్మజుండు మదగజంబని పలికె నప్పుడు గురుండు
మరల నస్త్రసంగ్రహం బొనర్పజాలక ప్రతిపక్షుండగు ధృష్టద్యుమ్నుం డేమిసేయునో యని
సంశయించుచు యోగవిద్యాబలంబుచే క్షణమాత్రంబున ప్రాణంబులం బరిత్యజించె నంత
ధృష్టద్యుమ్నుండు ద్రోణువధంబు ప్రతిజ్ఞనొనరించియుండెం గాన రథంబుపైకురికి పార్థా
దులు నివారించుచుండ తదీయకేశంబులు నిజకరంబునం బట్టి ఖడ్గధారచే భవజ్జనకుశిరంబు
దెగ వ్రేసెనని యెరుంగించినవిని యశ్వత్థామ కొంతదడవు రోదనంబుచేసి పితృవధజనితకో
పావేశంబుచే జ్వలితాగ్నియుంబోలె మండుచు ననృతంబాడి మజ్జనకు న్యస్తశస్త్రుం
గావించిన ధర్మజాదిపాండవులనెల్ల దక్కినవారిని న్యస్తశస్త్రుండగు మజ్జనకు కేశపాశ
గ్రహణంబొనర్చి వధించిన ధృష్టద్యుమ్నుని బరిమార్చెద కృష్ణార్జునులుచూచుచుండ పరాక్ర
మంబు మెరయించెదనని భయంకరంబగు ప్రతిజ్ఞ వొనరించె నంతనాదిత్యుం డస్తగతుండయ్యె
బిదపమూడుదినంబులు కర్ణశల్యదుర్యోధనాదులు కదనంబుజేయుచుండ ధర్మజుండు వా
రలనందర నిశ్శేషంబుగాజంపి జయంబునొందిన రణహతులగువారలకు బరలోకక్రియలా
చరించి ధృతరాష్ట్రసహితుండై హతశేషజనంబులంగూడి హస్తినాపురంబునకుంజని సు
ఖంబుండె నంత పౌరజనంబులు ధౌమ్యాదిమునులును మహాత్ముండగు ధర్మజునకు రాజ్యాభి
షేకంబు సేయంగోరి తత్ప్రయత్నంబు గావించుసమయంబున నశరీరవాణి ధర్మజుంగాంచి
యిట్లనియె. ఓధర్మనందనా! నీవు శత్రుమిత్రసముండవై యుండియు ననృతంబాడియాచా
ర్యుని జంపితివి గాన రాజ్యార్హుండవుగావు పాతకసంచితకాయంబై నిన్నొందియున్నదితత్ప్రా
యశ్చిత్తంబు గావించినపిమ్మట రాజ్యార్హుండవగుదువనిన ధర్మజుండు ఖిన్నుండయ్యె మూ
ఢుండ సాహసవంతుండ క్రూరుండ లోభాభిభూతుండ రాజ్యంబుగోరి యిట్టిపాపంబొనరిం
చితి నీపాపంబునకుం బాసి శుద్ధి నెట్లొందుదు నేమిసేయుదు నెక్కింబోవుదునని యివ్విధంబునం జిం
తించుచుండు సమయంబున గృష్ణద్వైపాయనుండేతెంచిన నతండామునీంద్రునకుం బ్రణతుం
డై యర్ఘ్యపాద్యాదులం బూజించి భక్తియుక్తుండును బద్ధాంజలిపుటుండునగుచు నశరీర
వాక్యంబుల నెరింగించిన ధర్మజుంగాంచి కొంతదడవు మనంబునం జింతించి వ్యాసుండిట్లని
యె. ఓధర్మనందనా! చింతింపకుము నీకుగలిగిన పాపపరిహారోపాయంబు నెఱింగించెదవి
నుము దక్షిణసముద్రతీరంబుననుండు గంధమాదనంబున రామసేతువునందు రామతీర్థం
బను నొకపుణ్యతీర్థంబుగల దాతీర్థదర్శనమాత్రంబున బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకకోటులు
సూర్యోదయంబువలన నంధకారంబునుంబోలె నశించు నిందుకు సందియంబులేదు గాన నీ
వచటికిం జని యందు స్నానంబొనర్చి శుద్ధుండవై రాజ్యంబుపాలింపుము మరియునాతీర్థ

ణంబున గోభూతిలకాంచనాద్యాది దానంబులొనర్చితివేని శీఘ్రకాలంబున నీపాపంబువలన ముక్తుండవయ్యెదవని వ్యాసుండుపదేశింపఁబడియు పాండవాగ్రజుండనుజసహితుండై ధౌమ్యాదులంగూడి యచ్చటనుండి రామసేతువునకుంజని రామతీర్థంబునవలోకించి యందు బురోహితుతో కృతమార్గంబున స్నానంబొనర్చి క్షౌరపించుకొనబడి విశుద్ధాత్ముండును నిరాహారుండునై తత్తీర్థంబునందు నఖిలదానంబులొనర్చుచు నొక్కమాసంబుగడిపె నంతనొక్కదినంబున నశరీరవాణి ధర్మనందనుంగూర్చి యిట్లనియె.

ఓ ధర్మనందనా! నీవొనర్చిన పాపంబులన్నియు లయంబునొందె నింక రాజ్యార్థుండవై తిరిగి నీ నగరంబునకుంజని పట్టంబుగట్టుకొని ప్రజాపాలనంబుగావింపుమని పలికిన యశరీరవాక్యంబులాలించి ధర్మజుండు ప్రీతుండయి యవ్వాక్యంబులు వినబడిన దిశకుం బ్రణమిల్లి యనుజపురోహితసహితుండయి హస్తినాపురంబునకుంజని మేదినీపాలనంబొనర్చుచు సుఖంబుండె. ఓ మునీంద్రులారా, యివ్విధంబున రామతీర్థస్నానమువలన ధర్మజుండనృతదోషముక్తుండయ్యె సర్వపాపనాశనకారియగు నీ రామతీర్థప్రభావంబెవ్వరు పఠింపుదురెవ్వరు వింటురా మనుజులు సమస్తపాపంబులకుం దొలంగి యనన్యలభ్యంబగు కైలాసవాసులై పునర్భవంబునొందరని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెఱింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
రామతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రమిథ్యాదోషశాంతియునను కథలంగల
పదునెనిమిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము,

పంద్రొమ్మిదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నట్లు రామతీర్థావగాహనంబొనర్చినవారలందుండి లక్ష్మణతీర్థంబునకుం బోవలయు నచ్చట స్నానంబొనర్చినవారుండు సకలపాపరహితుండై ముక్తింబొందు పూర్వంబున బలభద్రుండాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి తత్తీరంబుననుండు లక్ష్మణేశ్వర దర్శనంబుగావించి బ్రహ్మహత్యవలనం బాసెనని న శౌనకాదులు సూతునవలోకించి యిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా బలభద్రునకేల బ్రహ్మహత్య సంభవించె విదవనదియెట్లు నాశనంబొందె నవ్విధంబు వచింపుమనిన సూతుండిట్లనియె.

ఓ భూసురులారా పూర్వంబున శేషావతారుండగు బలభద్రుండు కురుపాండవ యుద్ధంబాకర్ణించి బంధువధంబు సహింపజాలక విచారంబునొంది యిట్లనియాలోచించె సేదుర్యోధనునకు సహాయంబుగావించిన పాండుపుత్రులు కోపింతురు సేపాండవులకు సహాయంబొనర్చిన రాజరాజు గోపించుగాన మధ్యస్థుండనై తీర్థయాత్రకుం బోయెదనని నిశ్చయించి ప్రభాసతీర్థంబునకుం బోయి సంకల్పపూర్వంబునం గృతావగాహనుండై దేవపితృతర్పణాదు

అరిగాపించి యచ్చటనుండి సరస్వతీనదికింబోయి యందు స్నానంబుగావించి పిమ్మట పృథూదకంబును బ్రహ్మతీర్థంబును గంగయు యమునయు సింధువు శతద్రువు మొదలగు తీర్థంబుల స్నానంబుగావింపుచు మునీంద్రసేవితంబగు నైమిశారణ్యంబునకుం బోయి యంతదీర్ఘసత్త్రంబుగావింపుచున్న మునీంద్రులాయదుశ్రేష్ఠునైదుర్కొని యర్ఘ్యాదులం బూజించి తంత మాల్యఫలాదులనొసంగి యాసనంబిడిన నతండును సపరివారుండై ఉచ్చాసనస్థితుండై తన్నుంగాంచి విహితాంజలియై నమస్కారంబొనర్పని సూతుంగాంచి కోపసంరక్తలోచనుండై భృత్యులంగాంచి యిట్లనియె.

ధర్మపాలకులగు యీమునిశ్రేష్ఠులందరు నన్నుంగాంచి నమస్కరింపుచుండ యితండు విలోమజుండై వ్యాసమహామునీంద్రువలన నితిహాసంబులగు పురాణంబులనెల్ల నభ్యసించితినని గర్వంబున నన్నుంగాంచి యాసనంబుదిగి నమస్కరింపక యున్నవాడు మరియు నిట్టి వాదులగు వ్యాసశిష్యులివ్విధంబున యధర్మంబుగావింపరుగాన నీదురాత్మువధించెద దుష్టశిక్షణంబొనర్చుటకుగదా నేభూలోకంబున నవతరించితి యితండు నాచే నిహతుండై పరిశుద్ధుండగు నిందుకు సందియంబులేదని మహాబలుండగు కామపాలుండు కుశాగ్రంబుగొని తచ్ఛిరంబు ఖండించెనంత నచ్చటనుండు బ్రహ్మవాదులగు మునీంద్రులాక్రోశించుచు బలరాముంగాంచి యిట్లనిరి ఓ సంకర్షణా మేమీసూతునకు బ్రహ్మాసనంబును అక్షయంబగు నాయువొసంగితిమి నీ వెరుంగక నితని వధించి బ్రహ్మహత్యంబొందితివి యోగీశ్వరుండగు నీకు నియామకుండెవడుగలండిప్పుడీ బ్రహ్మహత్య బాలంగుటకు లోకసంగ్రహంబునకై అన్యప్రేరితుండవుగాక ప్రాయశ్చిత్తం బొనరింపుమనిన రాముండిట్లనియె వో మునీంద్రులారా నేకామంబులంగోరి ప్రాయశ్చిత్తంబొనర్ప లోకసంగ్రహణంబునకై యొనర్చెద నదియెట్లొనర్పవలయు వచింపుండు యుష్మద్వాక్యప్రకారంబునంజేసెద మీరీసూతున కక్షయంబగు నాయువొసంగితిరి గాన నా యోగమాయబలంబున సత్త్వంబు మొదలగువన్నియు నితనికిం గలుగంజేసెదననిన రాము నవలోకించి మునీంద్రులిట్లనిరి వో సంకర్షణా నీవు మృత్యుప్రఘాతాతిశయప్రజ్ఞాపుండవు నిన్నుంగొనియాడ మాదరంబేయనిన బలరాముండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా నాయోగమాయాబలంబున నితనికి మరల నాయువొసంగెదనని సన్మునీంద్రులు పరిపూర్ణహృదయులగుచు యిట్లనిరి యో దేవాధిపదాదృశ పరాక్రమాఢ్యులెందును లేరు మీరొసగిన ప్రకారం బీసూతుమరలం బ్రతికించి మమ్ముం గృతార్థులంజేసి కావుమనిన బలభద్రుండు మునీంద్రులంగాంచి ఆత్మావై పుత్రనామాసి యను వేదోక్తప్రకారంబున యీసూతుని శరీరంబువలన దీర్ఘాయుష్మంతుండగు పుత్రుండుదయించు నతండు సమస్తపురాణంబుల మీకు వినుపింపంగలండు మరియు మీకుగల యభిలాషంబెయ్యది వినుపింపుండనిన వారలిట్లనిరి యో బలదేవా యిల్వలుండను రాక్షసపుత్రుండు బల్వలుండనువాడు పర్వకాలంబుల యిచటికరుదెంచి మేమొనర్చు యజ్ఞంబులం జెరచిపోవుచున్నవాడా

గాన యెవరులైన యజ్ఞాదులొనర్చక యుపవాసంబులంజేయక యుండియు జటాతీర్థరాంబున స్నానంబొనర్చిరేని చిత్తశుద్ధింబొందుదురు మరియు నద తీర్థస్నానంబున సకలదాన ఫలంబునుగల్గు సర్వదుర్గమంబులదరింపదగు సర్వపుణ్యంబులు మహాత్వంబునుంగల్గు లోకంబున జనంబులకు జటాతీర్థస్నానంబుజేయక గాని యంతఃకరణశుద్ధి గలుగనేరదు మరియు నితరదేవతులును నియమంబులు జపోపవాసాదులాతీర్థంబువలె చిత్తశుద్ధిదంబులు గావు యాతీర్థోత్తమంబున సర్వలోకవిశ్రుతంబు ధన్యంబును యశఃప్రదంబును పవిత్రంబును పాపనాశనంబును సర్వమంగళకారియునై వెలయుచుండు పూర్వంబున వరుణనందనుండగు భృగుండు తండ్రింగాంచి చిత్తశుద్ధిగలుగు నుపాయంబు వచింపుమని యడిగిన నతండిట్లనియె.

ఓ నందనా పుణ్యంబగు గంధమాదనంబున జటాతీర్థంబను తీర్థంబుగలదందు స్నానంబొనర్చిన చిత్తశుద్ధిగల్గుననిన పితృవాక్యంబులువిని భృగుండాక్షణంబ జటాతీర్థంబునకుంజని యందుస్నానంబొనర్చి చిత్తశుద్ధింబొంది వినష్టాజ్ఞానవంతముండును యుత్పన్నాద్వైతవిజ్ఞానుండును అఖండసచ్చిదానంద స్వరూపండయ్యె వోశుకా దూర్వాసుండాతీర్థంబున మజ్జనంబొనరించి మనశ్శుద్ధింబొంది బ్రహ్మానందమయుండయ్యె మరియు విష్ణ్వంశసంభూతుండగు దత్తాత్రేయుం డాతీర్థంబునస్నానంబొనర్చి శుద్ధాంతఃకరణుండై బ్రహ్మాకారుండయ్యెగాన యెవ్వండైన యజ్ఞాననాశనంబుగోరునతండు పరిశుద్ధంబును సకల పాపనాశనకారియునగు నాజటాతీర్థంబున స్నానంబుగావింపవలయు నీవును మనశ్శుద్ధిదంబగు నాతీర్థంబునకుంజని యందుస్నానంబుగావింపుమనిన శుకుండు రామసేతువునకుంబోయి యచ్చటవిశుద్ధిదంబగు జటాతీర్థంబున సంకల్పపూర్వకంబుగా స్నానంబొనర్చి మనశ్శుద్ధింబొంది దానజ్ఞాననాశనంబునొంది పరమానందరూపకంబగు జ్ఞానంబునొందె మరియు మనశ్శుద్ధింగోరిన మునిజనంబులాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి యీప్సితంబులంబొందుచుందురు కామధేనుసమంబగు జటాతీర్థంబు గలిగియుండియు నరుండితరంబుల మోహితుండయి సేవింపనేల యెవ్వండైన భుక్తింగోరిస్నానంబొనర్చిన భుక్తింబొందు ముక్తింగోరి స్నానంబొనర్చిన ముక్తినొందు నిందుకు సందియంబులేదు వేదంబులు తపంబులు ఉపవాసంబులు జన్నంబులు మొదలయినవన్నియు మనశ్శుద్ధిదంబులవియన్నియు లేకపోయినను జటాతీర్థస్నానంబొనర్చిన మాత్రంబున మనశ్శుద్ధిగలుగు ధ్రువంబు వో మునీంద్రులారా జటాతీర్థమహాత్మ్యంబు వచింపంజాల హరిహరవిరించాదులేరుంగుదురు లోకంబున తత్సదృశంబులేదు యెవ్వారైన నాతీర్థతీరంబున క్షేత్రపిండంబిడిన గయాశ్రాద్ధసమంబగు జటాతీర్థస్నానంబునరుండు పాపంబులంబాయు దారిద్ర్యనరకాదులనొందడు ఓ మునీంద్రులారా మహాయోగియు వ్యాససుతుండగు శుకయోగీంద్రుడు మనశ్శుద్ధిబొందిన జటాతీర్థప్రభావంబు వచించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు భక్తిపూర్వకంబుగ పఠించునాత

డించు నతఁడు సకల పాపముంజవిదళనంబొనర్చి విష్ణుపదంబునొందునని శౌనకాదులకు సూతుండెఱింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు -
జటాతీర్థప్రశంసయు శుకచిత్తశుద్ధ్యవాప్తియును కథలంగల.
ఇరువదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదొకటవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుండిట్లనియె. అట్లుజటాతీర్థావగాహనంబొనర్చినవార లందుండి లక్ష్మీతీర్థంబునకుం బోవలయు నాతీర్థంబున జనంబులేయేకామంబులంగోరి స్నానంబాచరింతురో వారలాయభీష్టంబులఁబొందుదురు మరియు నాతీర్థోత్తమంబున సర్వదారిద్ర్యశమనంబును సకల దుఃఖ నివారణంబును సర్వసంపత్ప్రదంబై వెలయుచుండు పూర్వంబున ధర్మనందనుం డింద్రప్రస్థంబున రాజ్యంబొనర్చుచు శ్రీకృష్ణప్రేరితుండై యాలక్ష్మీతీర్థంబునకుంబోయి యందుస్నానంబుగావించి మహదైశ్వర్యంబునొంది రాజసూయంబొనరించెననిన విని శౌనకాదులిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా ధర్మజుం డెవ్విధంబున కృష్ణబోధితుండై లక్ష్మీతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి మైశ్వర్యంబు నొందెనది విస్తరంబుగా జెప్పుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా యుధిష్ఠిరుండనుజసమేతుండై యింద్రప్రస్థంబుననుండ శ్రీకృష్ణుడేతెంచిన నతండు పరమ సంతోషపూరిత హృదయుండై యనేక విధంబులఁబూజించి కొంతదడవుండి యతనితో నిట్లనియె. ఓపుండరీకాక్షా మానవులేధర్మంబొనర్చిన మహదైశ్వర్యంబుగల్గువచింపవేయనివేడినకమలనాభుండిట్లనియె. ఓధర్మనందనా గంధమాదన పర్వతంబున లక్ష్మీతీర్థంబను తీర్థంబు సకలైశ్వర్యైకకారణంబై యుండు నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన వారలఖిలైశ్వర్యంబులం బొందుదురు నాతీర్థంబునస్నానంబొనర్చి యమరులసురులం జయించిరాతీర్థస్నానంబున ఐశ్వర్యంబుశ్రేయంబునుగల్గుసర్వపాపంబులు లయంబునొందుసకల వ్యాధులడంగునింతకుసందియంబులేదు యాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన మాత్రంబున నలకూబరుండప్సరః శ్రేష్ఠయగురంభంబొందె మఱియు నాతీర్థస్నానమహిమంబున కుబేరుండు మహాపద్మాది నవనిధినాథుండయ్యెగాన ధర్మనందనా నీవనుజయుతుండవైయచటికింబోయి యాతీర్థంబున స్నానం బొనర్పుముచాన సకల శత్రువులంజయించి మహదైశ్వర్యంబునొందుదువు నిశ్చయంబనిన ధర్మనందనుండద్భుతదర్శనుండగు శ్రీకృష్ణవాక్యంబులాకర్ణించి యాక్షణంబసానుజుండై గంధమాదనకుంబోయి మహదైశ్వర్యకారణంబగు లక్ష్మీతీర్థంబుజేరియందునియమసంయుతుండై మాసంబుస్నానంబుగావించి భూసురులకు గోభూతిల హిరణ్యాది దానంబులొసంగి యింద్రప్రస్థంబుజేరి రాజసూయంబొనర్ప నఖిలాషవాదమిన లీలామానుషవిగ్ర

పాండవుగు శ్రీకృష్ణుం బిలిపించి యామహామహునకు తనయభిప్రాయం బెఱుఁగింపనతండి
య్యకొని ధర్మనందనుతో యుక్తియుక్తంబుగా నిట్లనియె.

ఓ పైతృష్వస్రేయా యీ రాజసూయంబు సకలరాజన్యులు జేయందగినది గాదు అ
నేక రథగజాదిసేనాయుతుండగు మహీపతి యీ యజ్ఞంబొనర్ప నర్హుం డీశ్వరుండు సమర్థుం
డు గాదు గాన ప్రథమంబున బలవంతుడవై దశదిక్కులంగల రాజవరులం జయించి వారలచే
కాంచనమయంబులగు కరంబులంగొని దాన నా క్రతురాజం బొనర్పుము యుక్తిపూర్వకం
బుగా వచించెద గాని నిన్ను భీతినొందింపంగాదు దిగ్విజయం బొనర్పక యీ యజ్ఞం బొనర్పం
దగదనిన విని ధర్మజుండనుజులం బిలిపించి ఓ భీమా బహుబలశాలీ ఓ యర్జునా ధనుర్బ
లశాలీ ఓ యములారా సుకుమారాంగులారా యని సాదరంబుగా బహూకరించి యిట్లనియె.
ఓ బలవంతులారా రాజసూయం బొనర్పఁ గోరెద యా క్రతువరంబు సర్వరాజన్యుల జయించి
కాని జేయనలవి గాదు గాన సైన్యంబులతో మీరలు నలువురు చతుర్దిక్కులకుం బోయి భూ
పాలురం జయించి ధనంబులం దెండు దాన నా మహాక్రతు వొనర్చెదనని భీమాదులు ప్రసన్న
ముఖులగుచు పురంబు వెడలి దిగ్విజయం బొనర్పం గోరి నలువురు నాలుగుదిక్కులకుం జని
సర్వరాజన్యులం జయించి వారలం దమవశంబు గావించి యసంఖ్యాతంబులగు ధనంబులంగొ
ని స్వపురంబున కరుగుదెంచి రందు మహాబలుండగు భీముండు శతభారసువర్ణంబుగొని యే
తెంచె మహాపరాక్రముండగు నర్జునుండు సహస్రభారసువర్ణంబుఁగొని యరుగుదెంచె మ
హాబలుండగు నకులుండు శతభారసువర్ణంబుగొని యేతెంచె మహాతేజుండగు సహదేవుండు
దాక్షిణాత్యమహీపాలురచే యనంతధనంబును విభీషణదత్తంబులగు చతుర్దశస్వర్ణ
తాళంబులగొని యేతెంచె నంత శ్రీకృష్ణదేవుండు లక్షకోటిసహస్రంబులు లక్షకోటిశతంబు
లు సంఖ్యగల సువర్ణంబులు వస్త్రభూషణాదులు నొసంగె నంత ధర్మనందనుండనుజ గృ
హీతంబులు కృష్ణదత్తంబులు నసంఖ్యాతంబులగు ధనంబులంగొని రాజసూయం బొనర్చి
బ్రాహ్మణజనంబుల కన్నంబును వస్త్రభూషణాదులు ధనంబులు నొసంగె నవ్విధం బెఱింగించెద
వినుండు యాచకులెంత ద్రవ్యంబు గోరుదు రంతకు నెనుమడుంగులొసంగె నా ద్రవ్యంబు గణింప
బ్రహ్మకోటికైన నందరాంబు గాదు మరియు ననర్ఘసమూహంబులు జేకొని యరుదెంచు ధనంబులం
గాంచి జనంబులు యీ రాజన్యుండు సర్వంబు నర్థులకొసంగెనని వచింతురు. మరియు న
నంతమణికాంచనంబులగు కోశంబులం గాంచి యర్థులకు స్వల్పం బొసంగెనని వదలంతురి
వ్విధంబున ధర్మజుండు రాజసూయం బొనర్చి యనుజసమేతుండై బహుధనసమృద్ధుండ
గు పురంబుజేరి సుఖంబుండె ఓ మునీంద్రులారా, ఇవ్విధంబున యుధిష్ఠిరుండు లక్ష్మీ
తీర్థస్నానమహిమంబున నం జేసి సౌఖ్యంబుల నొందె గాన తత్తీర్థసదృశంబు లేదు ఓ మునీం
ద్రులారా దుస్స్వప్ననాశనంబును పుణ్యంబును సర్వాభీష్టఫలప్రదాయకంబగు లక్ష్మీతీర్థప్ర
భావంబు వచించితి యీ యధ్యాయం బెవ్వండైన బఠించు వినునతం డిహంబున సర్వైశ్వర్యం

బలంబొంది సకలభోగంబులనుభవించి దేహాంతంబున ముక్తినొందుదనని శౌనకాదులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
లక్ష్మీతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రరాజసూయావాప్తియును కథలుంగల
ఇరువదొకటవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదిరెండవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నట్లు లక్ష్మీతీర్థంబున స్నానంబుజేసినవార లందుండి యగ్నితీర్థంబునకుం బోవలయు నాతీర్థంబు మహాపుణ్యంబును పాతకనివారణక్షమంబునునగు తీర్థోత్తమంబై సర్వాభీష్టైకసాధనంబునునై ప్రకాశించు నచ్చట స్నానంబొనర్చిన నరుండు పాపశుద్ధింబొందుదురనిన ఋషులిట్లనిరి. ఓ సూతుడా, యాతీర్థంబున కగ్నితీర్థంబను పేరెట్లొదవె తద్వైభవం బెట్టువత్తిల్లు శ్రద్ధాయుక్తులమగు మాకవ్విధంబు సవిస్తారంబుగా గృపచేసి చెప్పుమాయనివేడిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున రాఘవుండు సపరిచ్ఛదంబుగా రావణవధంబొనరించి లంకారాజ్యంబున విభీషణునభిషిక్తుంజేసి సీతాసౌమిత్రి సమేతుండై సుగ్రీవాదివానరసమూహంబులుగొలువ సిద్ధచారణ గంధర్వాదులుపొగడ విభీషణసహితుండై నారదాదిమునీంద్రులు సేవింప గంధమాదనంబు జేరి లక్ష్మీతీర్థతటంబునవిడిసి యచ్చట జానకినిశోధింపంగోరి పితృసాన్నిధ్యంబున నగ్నినావహింపజేయ నతండు ఆతామ్రలోచనుండును పీతవస్త్రుండును ధనుర్ధారియు సప్తజిహ్వుండునునై వెడలి లక్ష్మీతీర్థసమీపంబుననుండు లీలామానుషరూపియు శూరుండునునగు రఘునాయకుంగాంచి జానకీశుద్ధి కొరకు రమ్యంబగు వచనంబు వక్కాణించె. ఓ మహానుభావా ఓ రాక్షసమర్దనా జానకీపాతివ్రత్యంబున నీవు రావణుంజంపితివి సత్యంబువచించెద యీవిషయంబునకు విచారంబుబన్నిలేదు నీవు దేవత్వంబునొందిన దేవత్వంబునొందు మనుష్యత్వంబునొంద మానుష్యంబునొందు మరియు లీలామానుషవిగ్రహయగుచు భవద్రూపానురూపంబులగు దేహంబులంబొందుచుండు నీవు భార్గవరాముండైన ధరణియయ్యె. నీవిప్పుడు రఘురాముడవైన జానకియయ్యె, నీవు కృష్ణుండవైన రుక్మిణియగు మరియు నీవేయవతారంబుల నొందిన నాయవతారంబులనొంది త్వత్సహాయినై యొప్పుచుండు గాన మద్వాక్యంబులు విని యీసీతంగ్రహింపుమనిన యగ్నిదేవువాక్యంబులువిని మహర్షిసంఘంబులు విద్యాధరాది దేవసమూహంబులు సకలభూతంబులు ఆసీతారాముల ననేకవిధంబులం గొనియాడిరంత రాఘవుం డగ్నివచనంబువలన సీత నిర్మలంగానెఱింగి గ్రహించె. యచ్చట యగ్ని

దేవుండగు రామునిచే యావాహనంబునొంది వెడలె గాన నాప్రదేశం బగ్నితీర్థంబని
ఖ్యాతింబొందె, నాతీర్థతీరంబున నన్నదానంబుగావింప విశేషఫలప్రదంబగు. నరుండా
యగ్నితీర్థంబున స్నానంబొనరించి యుపోషణంబుండి వేదవిదులగు బ్రాహ్మణజనంబుల
కన్నంబిడి వస్త్రకాంచనాదులొసంగిన సర్వపాపంబులంబాసి విష్ణుసాయుజ్యంబునొందు
నాయగ్నితీర్థసదృశతీర్థంబులేదు పూర్వంబున దుష్పుణ్యుండను వైశ్యుం డాతీర్థంబున
స్నానంబొనరించి మహాఘోరంబగు పిశాచత్వంబుమాని దివ్యంబగురూపంబునొందె. నత్తె
రంగెరుంగించెద వినుండు.

పాటలీపుత్రకంబనునొకపట్టణంబుగల దాపురవరంబున బ్రాహ్మణారాధననిరతుండును
ధర్మతత్పరుండగు పశుమంతుండను నొకవైశ్యుండునిరంతరంబు కృషిగోరక్షణాదులనొన
ర్చుచు వాణిజ్యంబుగావించుచు ధర్మనిరతుండయి భార్యాత్రితయంబునుద్వాహంబై వార
లలో జ్యేష్ఠభార్యయందు సుపుణ్యపుణ్యవంతచారుపుణ్యులనముగ్వురను ద్వితీయభార్యయం
దు సుకోశబహుకోశులనిర్వురను తృతీయభార్యయందు మహాపుణ్యమహాకాయ దుష్పుణ్యు
లను ముగ్వురతనయులంగాంచె నంతనాసుపుణ్యాదులగు బాలకులు దినదినప్రవర్ధమానుల
గుచు ధూళికేళిఁగావింపుచుండ నైదేండ్లాయెనంత పశుమంతుండునుకుమారుల స్వకులో
చితంబులగు కృషిగోత్రాణవాణిజ్యాది కర్మశిక్షితులంగావింపుచుండ వారలా జనకువాక్య
ప్రకారంబుననడుచుచు సకలక్రియాదక్షులైరందష్టముండగు దుష్పుణ్యుండు బాల్యంబుసేసి
దను దుర్మార్గనిరతుండై పితృవాక్యంబంగీకరింపక ధూళికేళియందు అన్యబాలురంబాధిం
చుచు దుష్కార్యలోలుండైయుండ పశుమంతుం డీబాలుండు బాలిశుండని యుపేక్షనొన
ర్చె నంతబలవంతుండగునతండు నగరంబునంగల బాలకులంగొని కూపసరోవరాదులంజేరి
యందుమృతినొందించుచు తనదుశ్చరిత్రంబెవ్వరికిందెలియకుండ వర్తించుచుండ మృతులగు
బాలకుల పితృమాతృలుదుఃఖితులై యాక్రోశింపుచు నగరప్రాంతంబులంబరిశీలించి జలంబు
లనుండు శవంబులంగాంచి విలపింపుచుండు రిట్లాదుష్పుణ్యుండు ప్రతిదినంబును బాలమర
ణంబొనర్చుచుండ నాపురవరంబువృద్ధిరాహిత్యంబునొంది శూన్యప్రాయంబయ్యె నంతపౌర
జనంబు లావృత్తాంతంబు రాజునకెరుగింప నతండు నగరరక్షకులంగాంచి బాలమర
ణకారణంబెరింగిరండనిపంచిన వారలియ్యకొని నగరంబంతయన్వేషించి యెందుంగానక
భీతులై రాజసమీపంబునకేతెంచి యోనృపాగ్రణీ బాలమరణంబొనర్చిన వాఁడెందుంగాన
డయ్యె నగరంబంతయుంబరిశీలించితిమని వచింపుచుండిరాసమయంబున పురజనంబులుబా
ష్పపూర్ణవిలముఖులగుచుండ నృపుండూరకనుండె నంత నొకానొకసమయంబున నాదు
ష్పుణ్యుండు బాలపంచకంబుగూడి పంకజాహరణఫలంబున తటాకంబునకుంబోయి యాబ
లురంబలాత్కారంబున కంఠదఘ్నజలంబులముంచి మృతులైరనితలంచి స్వగృహంబునకుం
బోయె నంతనాబాలురజనకులు వెదకుచువచ్చితోయంబులంబడి దైవయోగంబున ప్రాణం

బులంబాయక కూలంబునపరిక్లిన్నకూళులై నగరంబునకరుగజాలకయున్న బాలురంగాంచి రంత వారలు దూరంబుననరుదెంచు బంధుపరివృతులగు జనకులంగాంచి ప్రతిశబ్దంబొనరింప వారలు ప్రహర్షంబునొంది వో బాలకులారా మీకీబాధ యెట్లుసంభవించెనని యడిగిన వారలు దుష్పుణ్యుండొనర్చెననిన వారలావృత్తాంతం బాక్షణంబ రాజునకెరుంగింప, నతండు పౌరజనసమక్షంబున వణిగ్వరుండగు పశుమంతురావించి యిట్లనియె. యో వైశ్యోత్తమా దురాత్ముండగు దుష్పుణ్యునిచే మదీయనగరంబు శూన్యప్రాయంబయ్యె నిప్పడీబాలుర జలంబులముంచి గృహంబుకరుగ యదృచ్ఛచే సప్రాణులై పురంబునకరుదెంచి రింకం జేయందగినకార్యం బెరుంగింపుము నీవు ధర్మతత్పరుండవుగాన నిన్నడిగెదనని పశుమంతుండిట్లనియె, వో నృపాలోత్తమా యీపాపాత్మునిచే పురంబునిర్మూలంబయ్యె నితండు పుత్రుండుగాడు శత్రువనిదలంచెద నితనికి నిష్కృతిగానంగాన వధార్హుండు నిజంబు వచించెదననిన పశుమంతునివచనంబులువిని సర్వసంగతు లతనింగొనియాడి రాజుంగాంచి యో రాజేంద్రా యీ దుష్పుణ్యువధించక పురంబువెడలంబనుపుమని వచించిరంత నృపుండా దుష్పుణ్యుంగాంచియిట్లనియె. వోరీ దుర్మార్గుడా నీవీదేశంబునకుంబాసి శీఘ్రంబుపొమ్ము యిచటనుండిన దండార్హుండవగుదువని యాజ్ఞాపింప భృత్యులాదుష్పుణ్యుని పురంబు వెడలంద్రోయ నతండుభయంబునొంది యద్దేశంబుబాసి మునీంద్రసేవితంబగు నొకవనంబునకరిగి యందొకమునిపుత్రు జలంబులముంచి మృతినొందింపగాంచి కొందరావృత్తాంతం బతనితండ్రియగు ఉగ్రశ్రవునకెరింగింప నతండు కోపసంరక్తాంతలోచనుండై దుష్పుణ్యుంగాంచి వోరీ వైశ్యనందనా నీవును నాపుత్రునివలె జలమజ్జనంబుచే హతుండవుగమ్మనిశాపంబొసంగె. నంత వాడు ఖిన్నుండై యావనంబువదలి సింహాద్రిక్రూరమృగసమేతంబులగు మరియొకయరణ్యంబునకుంబోయి యందుండ నతిభయంబగు వర్షంబు పాంసుయుక్తంబై వృక్షోన్మూలనంబుగావింపుచు గాత్రభేదనంబొనరింపుచు వజ్రాఘాతసమస్పర్శ ఝంఝానిలయుతంబై కురియుచుండ దుష్పుణ్యుం డాజడికోర్వజాలక భీతుండై మృతంబై శుష్కంబై పడియున్న యొకగజంబుగాంచి గహ్వరంబైన తదాస్యవివరంబునం బ్రవేశించె నంత నావర్షంబతిశయంబై కురియుచుండ ప్రవాహంబులు ప్రవహించె నంతనామృతగజంబు జలపూరితోదరంబై ప్లవంబుబోలె జలంబులం దేలుచుండ దుష్పుణ్యుండు ప్రవాహవేగంబున సముద్రంబునొంది ప్రాణంబులంబాసి పిశాచత్వంబునొంది క్షుత్పిపాసాపీడితుండై దుర్గమంబులగు వనంబులంజరించుచు ఘర్మకాలంబుల నత్యంతదుఃఖంబు లనుభవింపుచు సమస్తదేశభ్రమణంబుగావింపుచు నిట్లు లక్షకోటిసహస్రవర్షంబులును లక్షకోటి శతసంవత్సరంబులు దుఃఖంబనుభవించి పిమ్మట దండకావనంబునకుంబోయి యగస్త్యాశ్రమసమీపంబున సంచరించు తపోధనులంజూచి భైరవనాదంబుగానిట్లనియె.

ఓ కృపాళులారా దుఃఖపీడితుండగు నన్నుం గరుణాదృష్టినవలోకింపుం డేను పూ

ర్వంబున పాటలీపుత్రకంబను పురంబున దుష్పణ్యుండను వైశ్యపుత్రుండ నేనగరంబునం గల బాలుర మృతినొందించుచుండ జనపాలుం డానగరంబుననుండనీయక వెడలంద్రోయించె నంత నేనాదేశంబుననుండి యొకయరణ్యంబునకుంబోయి యందున్న యగ్రవః పుత్రుం బరిమార్ప నతండు మరణంబునొంది పిమ్మట పిశాచత్వంబునొందుమని శాపంబొసంగె నంత పిశాచరూపంబునొంది శుష్కకాననంబుల క్షుత్పిపాసాపీడితుండనై యనేకవర్షంబులనుండి సంచరించెద నేపైశాచ్యంబుబాసి సుఖంబొందునట్లు కృపజేసి రక్షింపుండనివేడిన నాకు నీంద్రులు లోపాముద్రాసహితుండగు కుంభసంభవు సమీపంబునకుపోయి యిట్లనిరి. వో తపోధనా యీపిశాచంబునకు నిష్కృతియెట్లుగల్గు యీలాటి పాపాత్ములకు గతినీవేకదా యనివేడిన కుంభసంభవుండు ప్రియశిష్యుడగు సుతీక్ష్ణునిజూచి యిట్లనియె వోయీ నీవు త్వరితగమనంబున గంధమాదనకుంబోయి యచ్చట పాపనాశనకారియగు నగ్నితీర్థంబున పిశాచమోక్షణంబునకై సంకల్పమొనర్చి స్నానమొనర్పుము దానిచేనితడు పిశాచరూపము మాని దివ్యత్వంబునొందు. మరియొకతీర్థసేవనంబుచే నితనికి నిష్కృతిగల్గ నేరదుగాన నితని రక్షింపుమని యగస్త్యమహర్షి పలికిన సుతీక్ష్ణుండాక్షణంబు గంధమాదనంబునకుబోయి యందగ్నితీర్థంబున పిశాచమోచనంబుకొరకు స్నానముజేయ నాక్షణమే దుష్పణ్యుండు పిశాచరూపముమాని తత్తీర్థవైభవమున దివ్యరూపమునొంది విమానారూఢుడును దివ్యస్త్రీపరివృతుడునునై సుతీక్ష్ణాగస్త్యులకు మరియుగల తపోధనులకు వందనమొనర్చి వారలచే ననుజ్ఞవడసి యమరలోకమునకుంబోయె. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధమున దుష్పణ్యుం డగ్నితీర్థప్రభావమున పైశాచ్యంబుబాసి దివ్యత్వంబునొందె. నీయగ్నితీర్థప్రభావమెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునతండు సర్వపాతకంబులంబాసి యిహపరంబుల సుఖంబులంబొందునని శౌనకాదులకు సూతుండెఱింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
అగ్నితీర్థప్రశంసయు, దుష్పణ్యపైశాచమోచనంబను కథలంగల
ఇరువదిరెండవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదిమూడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నట్లగ్నితీర్థావగాహనంబొనర్చిన వారలుపరిశుద్ధాత్ములై చక్రతీర్థంబునకుంబోవలయు నాతీర్థంబున నరుండు యేకామంబులంగోరిస్నానంబొనర్చు నాయభిమతంబులంబొందు పూర్వంబున అహిర్బుధ్న్యుండను తపోధనుండు గంధమాదనంబున సుదర్శనంబుగూర్చి దపంబు గావింపు

చుండ ఘోరరూపులగు రాక్షసులతనితో విఘ్నంబొనర్ప భక్తరక్షణంబుగావింప సుదర్శ
నంబరుదెంచి యాతుధానులం బరిమార్చి భక్తిప్రార్థనంబుచే నాయహిర్బుధ్న్యకృతంబగు
తీర్థంబున సన్నిధానంబొనర్చెం గాన నాతీర్థంబు చక్రతీర్థంబను నామంబునొందె మరియు
నాతీర్థంబున స్నానంబుగావించువారలకు సుదర్శనప్రసాదంబున రక్షఃపిశాచాదిబాధలు గ
లుగవు పూర్వంబున భిన్నపాణియగు ప్రభాకరుండాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి హిరణ్మ
యంబులగు కరంబులం బొందెననిన ఋషులిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా, యాదిత్యుండేల
భిన్నపాణియయ్యె బిదప నెట్లు సువర్ణమయంబులగు కరంబులం బొందె వివరింపుమని వే
డిన సూతుండిట్లనియె.

పూర్వంబున నింద్రాద్యమరులు దైత్యసంఘపీడితులై బృహతింబురస్కరించుకొని
మంత్రాలోచనం బొనర్చి బ్రహ్మలోకంబునకుం బోయి పితామహునింగాంచి నమస్కరించి య
నేకవిధంబులం బొగడి వో భారతీనాథా బలోత్కటులగు దైత్యులు మమ్ము బాధించెదరిందుకు
దగిన యుపాయంబు గావించి రక్షింపుమనిన చతుర్ముఖుండు కృపాళుండై విబుధులంగాం
చి యిట్లనియె. ఓ సురులారా, భీతిం బొందకుం డొకయుపాయంబు వచించెద వినుం డసుర
నాశనకారియగు మాహేశ్వరయజ్ఞంబును తత్త్వవేత్తలగు ఋషులం గూడి జేయుం డాయజ్ఞం
బు నితరప్రదేశంబులం గావించిన దురాత్ములగు రక్కసులు విఘ్నంబు గావింతురు గాన విధి
లోపంబులేక గంధమాదనంబున గావింపుం డట్లొనర్ప సుదర్శనప్రసాదంబున నిర్విఘ్నంబై స
మాప్తినొందు పూర్వంబున గంధమాదనంబున జపంబొనర్చు యహిర్బుధ్న్యునకుం బ్రీతంబై
సుదర్శనంబు తత్కృతతీర్థంబున లోకానుగ్రహార్థంబయి యున్నయది గాన మీరలా గంధమా
దనంబుజేరి చక్రతీర్థసమీపంబున రాక్షసవినాశకారియగు యజ్ఞంబుగావింపుడనిన యమ
రులు కమలజువాక్యంబులువిని యాక్షణంబ బృహస్పతిసమేతులై గంధమాదనకుంబోయి
యచ్చటనుండు యహిర్బుధ్న్యునకు నమస్కరించి తదనుజ్ఞగొని తదీయాశ్రమసమీపంబున
యజ్ఞవాటంబులం గావించి తపోధనులును యజ్ఞకర్మనిష్ఠులగు ఋషులం గూడి యసురనా
శనకారియగు యిష్టియొనర్ప నారంభించి రందు బృహస్పతి హోతయయ్యె జయంతుండు మై
త్రావరుణుండయ్యె మరియు నష్టమవసువు అచ్ఛావాకుండును పరాశరుండు గ్రావస్తోత
యు నష్టావక్రుం డధ్వర్యుండును విశ్వామిత్రుండు ప్రతిప్రస్థాతయు వరుణుండు నేష్టయు మ
హేశ్వరుండుద్గాతయు సవిత బ్రహ్మయు వసిష్ఠుండు బ్రాహ్మణాచ్ఛంసియు శునశ్శేఫుండా
గ్నీధ్రుండును పావకుండు పోతయవాయుప్రద్గాతయు శమనుండు ప్రస్తోతయు అగస్త్యుం
డు ప్రహర్తయు మధుచ్ఛందుండు సుబ్రహ్మణ్యుండును యీవిధంబున నైరి పురుహూతుం
డు యజమానుండయ్యె వ్యాసపుత్రుండగు శుకయోగీంద్రుండుపదేష్టయయ్యె నంత పురంద
రుండు దీక్షితుండై ఋత్విజులం గూడి విధిపూర్వకంబుగా మాహేశ్వరక్రతువొనర్చె నం
త నిశాచరులు దుస్సహంబగు సుదర్శనప్రభావంబునకు భయంబునొంది విఘ్నంబొనర్ప జాల

వైరిట్లునిరంతరాయంబై క్రతురాజంబుజరుగుచుండ హుతాశనుండు హవిర్భక్షణంబు గావింపుచుండె. అధ్వర్యుండు కర్మజాలంబులంగావించి మంత్రపూరితంబగు పురోడాశంబు హోమంబొనర్చి హుతశేషంబువిభజించి హోతృముఖ్యఋత్విజులకొసంగె నంతసలలితయత్యుగ్రతేజంబును ప్రాశిత్రనామకంబగు పురోడాశభాగంబు పాణులంగ్రహించి తత్స్పృష్టిమాత్రంబున ఛిన్నపాణియై విషణ్ణవదనుండగుచు ఋత్విజులంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ ఋత్విజులారా, ప్రాశిత్రనామకంబగు పురోడాశభాగంబు మదీయపాణిచ్ఛేదంబొనర్చెం గానమీరందరుగూడి మత్పాణులనొసంగుండట్లొనర్పకపోయిన యీయజ్ఞంబు ధ్వంసంబుగావించెదననిన వారలాప్రభాకరువాక్యంబులువిని కొంతదడవు చింతించుచుండ అష్టావక్రుండు వారలంగాంచి యిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా, నేజీవించియుండ విరించి శతకోటులుదయించి మృతులైరి వారలంజూచుచు నేజీవించియున్నవాడ పూర్వంబున లోకేశ్వరుండను ప్రజాపతికాలంబున శ్యామలాపురంబున హరిహరుండనువిప్రుండు నివాసంబుండి యొకదినంబున యరణ్యంబునకుంబోయి యంకులక్షవేదియగు వ్యాధునిచే ఛిన్నపాణుండై మునిప్రేరితుండగుచు గంధమాదనంబుంజేరి యందుమునితీర్థంబున స్నానంబుగావించి లబ్ధపాణుండయ్యె నామునితీర్థంబు పిమ్మట చక్రతీర్థంబని ఖ్యాతింబొందె గాన నాతీర్థంబునకీసప్తాశ్వుండుబోయి స్నానంబొనర్చుట యుక్తంబని యష్టావక్రుండు వచించినవిని ఋత్విజులు మిహిరుంగాంచి ఓప్రభాకరా యీయష్టావక్రుండు చెప్పినప్రకారంబు చక్రతీర్థంబునకుంబోయి స్నానంబొనర్పుము దాననీకుకరంబులు గల్గునని హరిదశ్వుండాక్షణంబ చక్రతీర్థంబునకుంబోయి భక్తియుతుండై స్నానంబొనర్చి లేచి యాక్షణంబున లబ్ధసువర్ణమయపాణియై యాఋత్విజులసమీపంబున కరుదెంచిన వారలతనింగాంచి ప్రముదితహృదయులైరంత నింద్రుండు యజ్ఞసమాప్తింగావించి సురసమేతుండై యసురసంఘంబులంబరిమార్చి జయంబునొంది స్వర్గంబునకుంబోయి సుఖంబుండెం గాన అంధులు పంగులు కుబ్జులు ఖంజులు ఛిన్నపాణులు అంగహీనులు మొదలగు జనులంగపూర్తింగోరి యాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిరేని యభిమతంబొందుదురు ఓమునీంద్రులారా ప్రభాకరుండచ్చటస్నానంబొనర్చి లబ్ధపాణియయ్యె నాతీర్థప్రభావంబెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు పఠించువినునతండు వికలాంగంబులులేక ముక్తింబొందునని శౌనకాదులకు సూతుండు వక్కాణించెను.

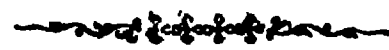
ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబునఁ

జక్రతీర్థప్రశంసయు ఆదిత్య హిరణ్యయపాణిప్రాప్తియను కథలంగల,

యిరువదిమూడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదినాలుగవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు పౌరాణికోత్తముండగు సూతుం
డిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా, పూర్వోక్తంబగు చక్రతీర్థంబున స్నానంబొనర్చినవారలం
దుండి శివతీర్థంబునకరుగవలయు నాతీర్థోత్తమంబు సకలపాపవినాశనంబుగావించు పూర్వం
బున కాలభైరవుండాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి బ్రహ్మహత్యావలనంబాసెననిన మునులిట్లను
రి. ఓ సూతుండా, కాలభైరవున కెట్లు బ్రహ్మహత్యగల్గె పిమ్మట నదియెట్లు నాశనంబొందె నదిస
విస్తరంబుగావచింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓభూసురులారా, విముక్తిదంబును శ్రవణ
మాత్రంబున సకలపాపహారియగు పూర్వవృత్తాంతమొకండెఱింగించెద వినుండు పూర్వంబున ప్రజా
పతివిష్ణులకిర్వురకొక కారణంబున కలహంబయ్యె నదియెట్లనిన చతుర్ముఖుండే జగత్కర్త
యు నిగ్రహానుగ్రహప్రదుండంగాన ప్రపంచంబులమదధికుండును మత్సముండును లేడని హ
రింగాంచివచించె నంతనారాయణుండునవ్వుచు వో చతుర్ముఖా నీవిపుడు చెప్పినప్రకారంబు
న మరలవచింపకుము లోకంబులకుంగర్తయు రక్షకుండనేనైనన్నుంబాసిన యీలోకంబుల
కాధారంబేమియు లేదు మత్ప్రసాదంబున నీవీలోకంబుల సృజింపుచుందువని వచించె న
ట్లయ్యిరువురు పరస్పరజయంబులంగోరి కలహింపుచుండ చతుర్వేదంబులరుదెంచి దేవతలు
వినుచుండ యావిరించి నారాయణులంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ బ్రహ్మవిష్ణులారా, మీరలు లోకంబులకుంగర్తలుగారు పరాత్పరుండగు యీశ్వరుం
డీలోకంబులకుంగర్త స్థావరజంగమంబులగు లోకంబులంతయు తన్మాయామోహితంబులై
యుండు మరియు నాశివుండు సమస్తదేవవందనీయుండును అంబాసహితుండ సత్యక్షమా
దిశుభలక్షణలక్షితుండును సృష్టియు పాలకుండు సంహర్తయు త్రిజగత్ప్రభుండై వెలయు
చుండునని వేదంబులువక్కాణించినవిని బ్రహ్మవిష్ణువులు పార్వతీలోలుండైన ప్రమథులంగూ
డి మూర్తీమంతుండైయున్న యాశంభుండెట్లు సర్వసంగవివర్జితంబగు పరబ్రహ్మంబని
యాక్షేపించిరంత వారలవాక్యంబులువిని యరూపంబగుప్రణవంబు రూపంబునొంది గంభీర
రవంబుగానిట్లనియె. ఓబ్రహ్మవిష్ణులారా, శంభుండు పార్వతింగూడియుండువాడని వచించి
రతండాత్మశక్తిస్వరూపిణియగు పార్వతింగూడియుండునది మాయ్యంబుగాదు శంకరుండువ
ప్పనీశ్వరుండులే డితండు స్వయంప్రకాశుండును నిరంజనుండును విశ్వాతీతుండును మ
హాదేవుండును ప్రపంచంబులకు వెలియైన పరమాత్మమూర్తియనంబరగువాడును సమస్తాంత
రాత్మయును సర్వశక్తియును సర్వస్వతంత్రుండును సర్వభాసకుండై వెలయు మరియు నో
చతుర్ముఖా జగత్సృష్టికొరకు నిన్ను రజోగుణంబునంబుట్టించె నో కేశవా నిన్ను సత్వగుణం
బునంబుట్టించె వో కేశవా నిన్ను సత్వగుణంబునం బుట్టించి లోకరక్షకుంగా నియమించె

తమోగుణంబున రుద్రుఁబుట్టించి జగత్సంహారకుంగావించె నట్లీశ్వరుండు త్రిమూర్తులం గలిగించి సమస్తజగత్సృష్టిపాలనసంహారంబులంజేయుచుండు నాతండేసర్వస్వతంత్రుం డుగాని మీరలిరువురుంగారు సర్వలోకంబులకుంగర్తయు విశ్వాధికుండగు నతనివలన బృథక్భూతగాక తదానందభూతయైన పరాశక్తియగు పార్వతి యాగంతుకియని వచింపంబడు గాన శంభుండు విశ్వాధికుండు స్వతంత్రుండు సర్వదేవసేవనీయుండవని తెలియవలయు మీరలుకర్తలుగారు రుద్రునకధికులు సమనులుంగారు మీకతండు సేవనీయుండు విశ్వాధికుండగు నాపరబ్రహ్మంబునకే నిరంతరవందనంబు లొనర్చెదనని యిన్విధంబునవచించిన ప్రణవవాక్యంబులువిని బ్రహ్మవిష్ణువులు మాయామోహితులు గాన శంభుండు దైవంబని యెరుంగజాలక నహంకరించి రప్పుడు చతురాననుండద్భుతదర్శనుండై తపోబలనిస్సృష్టం బై యనంతాదిత్యసన్నిభంబై ప్రకాశించు పంచమశిరంబుఁజూపి సమస్తదిగంతంబుల గోపాగ్నిఁ ప్రజ్వరిల్ల విలయకాలంబున లోకంబులందహించు బడబాగ్నియుంబోలె దేజరిల్లుచు నీలలోహితుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓమహాదేవా, నిన్ను నేనెఱుంగుదు పూర్వంబున మదీయలలాటంబునంబుట్టినవాడవు నాపుత్త్రుండవు రుద్రనాముండవని యిట్లుగర్వించిపలికినవిని మహేశ్వరుండు కాలభైరవుండనునొకనింబంప నతండు శూలటంకాద్యాయుధధారియై బ్రహ్మకైగవిసి తపోయుక్తంబు నూర్ధ్వగంబతిశుభ్రంబగు నతనిపైదవశిరంబతిరోషయుక్తుండై త్రుంచుటయు చతుర్ముఖుండు మృతుండై యీశ్వరప్రసాదంబున పునర్జీవితుండై వాసుక్యాదిసర్పభూషణుండును పార్వతీసహితుండగు నతనింగాంచి మాహేశ్వరజ్ఞానంబువడసి యోశశాంకభూషణా నేజేసినయపకృతి నెన్నకక్షమింపవలయునని పలుమారు నమస్కరించిన సోమార్ధధరుండానలువనూరార్చి నిజాంశజుండగు భైరవుంగాంచి వోయి నీవు బ్రహ్మశిరోహరణం బొనర్చిన కారణంబునంబొసగిన పాపనాశనంబుకొరకును లోకానుగ్రహంబుకొరకు బ్రహ్మకపాలధారివై భిక్షంగొనుచుండుమనియె నాక్షణంబ బ్రహ్మహత్యబడబానల క్రూరమూర్తియై కన్యకారూపంబుధరించి యాభైరవునాక్రమించె నంత కాలకంఠుండు భైరవుంజూచి మరల నిట్లనియె. ఓ భైరవా నీవీకపాలంబుగొని భిక్షాటనంబుగావింపుచు నొకసంవత్సరంబు తీర్థంబుల స్నానంబుగావించి పిమ్మట వారాణసింజేరితివేని యీబ్రహ్మహత్య చతుర్థాంశ శేషంబగు పిమ్మట దక్షిణసముద్రతీరంబునందు గంధమాదనంబున సర్వలోకోపకారార్థంబై నాచేజేయంబడిన తీర్థంబొండుగలదదిశివనామంబుచే వెలయు నీవందునియమయుక్తుండవై స్నానంబొనర్చుము దానన్ బ్రహ్మహత్య నిశ్శేషంబుగా నశించునని యాజ్ఞాపించి శివుండు కైలాసంబునకుంబోయె నంత భైరవుండావాక్యంబులియ్యకొని కపాలధారియై భిక్షాటనంబు సేయుచు బ్రహ్మహత్యంగూడి దేవదానవయక్షాది లోకంబులం జరించుచు సర్వతీర్థంబులసేవింపుచు గాశికంబోయిన బ్రహ్మహత్యపాదావశిష్టయయ్యె నంత భైరవుండు

చతుర్థాంశశేషితయగు నాబ్రహ్మహత్యంగూడి శంకరాజ్ఞచే గంధమాదనంబుజేరి యందుశి వతీర్థంబున స్నానంబొనర్ప తన్మహిమాతిశయంబున భయంకరంబగు బ్రహ్మహత్యనిశ్శేషం బుగా నశించె నంతయీశ్వరుండు సన్నిహితుండై వో భైరవా నీబ్రహ్మహత్యనశించె నింకనీ విందుండి కాశికింజని యందొకచోట కపాలంబునుస్థాపించిరమ్మని యాజ్ఞాపించి యంత ర్థానుండయ్యె నంతభైరవుడందుండిగదలి వారణాసికింబోయి యీశ్వరోక్తప్రకారంబున కపాలస్థాపనంబొనర్చె నాప్రదేశంబు కపాలతీర్థంబని ప్రసిద్ధిబొందెనని యివ్విధంబున శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండు పుణ్యంబును ముక్తిదంబును మహాదుఃఖశమనంబును మహాపాతకనాశనకారియు రౌరవాదినరకక్లేశపరిహారకంబును స్వర్గమోక్షప్రదంబును న గు శివతీర్థమహాత్మ్యం బు వచించె నెవ్వరైన నీకథనియమయుక్తులై పఠించినవినిన దుఃఖ గ్రహంబులవలన విముక్తులై సౌఖ్యంబులంబొందుదురు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
శివతీర్థప్రశంసయు భైరవబ్రహ్మహత్యామోచనంబను కథలంగల
ఇరువదినాలవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదియైదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రు లారా, బ్రహ్మహత్యావిమోచనంబగు శివతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన మానవులు యందుం డి శంఖతీర్థంబునకుంబోవలయు నాతీర్థోత్తమంబున స్నానంబుజేసినమాత్రంబున కృత ఘ్నుండై పునీతుండగు మరియు మాతృపితృగురువుల నవమానించినవారలు నతిదురాత్ములు ను యాతీర్థంబున స్నానమొనర్చినం బరిశుద్ధులగుదురు పూర్వంబున విష్ణుపరాయణుండ గు శంఖుండనుమునిచే స్నానార్థంబై యాతీర్థంబు నిర్మింపంబడెం గాన శంఖతీర్థంబ ని ప్రసిద్ధింగాంచె వత్సనాభుండను మునీంద్రుండాతీర్థస్నానమహిమాతిశయంబున కృత ఘ్నతాదోషంబువలనంబాసె నవ్విధంబువక్కాణించెద వినుండు పూర్వంబున వత్సనా భుండనుభూసురుండు సత్యవ్రతుండును శీలవంతుండును సర్వభూతదయాళుండును శ త్రుమిత్రసముండు నుదాంతుండును జితేంద్రియుండునై పరబ్రహ్మనిష్ఠుండునై వెలయుచు నిజాశ్రమంబున నిశ్చలసర్వాంగుండై తపంబుజేయుచుండ ననేకవత్సరంబులుగడచె నంత నతనిచుట్టుంబుట్టపెరిగె నతండు వల్మీకమధ్యస్థుండయ్యును చలింపక తపంబుగావింపుచుం డ నింద్రుండతనింగాంచి తదీయతపోవిఘ్నంబుగావింపంగోరి నవమేఘంబుల నతని వల్మీక ధ్వంసనంబొనర్ప నియోగింప నవ్వియును ధారాపరంపరచే నతిభయంకరంబగు వృష్టి నేడుది నంబులుగురియుచుండ నావల్మీకశిఖరంబున శనితాడంబై ధ్వంసంబయ్యె నప్పుడామునిశ్రే

ష్ఠుండు వర్షధారచే దివానిశంబు పీడింపంబడియు సహించియుండె నంత ధర్ముండతనిం గాంచి యాశ్చర్యగతమానసుండును కృపాళుండగుచు నిట్లని మనంబునం దలంచె నీవత్సనాభుతపోమహిమ వర్ణింప నలవిగాదే నిపుడొక్క మహిషరూపంబునొంది యితనిం దడియకుండ నాచ్ఛాదించియుండెదనని తలంచి ధర్ముండట్లొనర్చె నంత నావర్షంబమ్మునిం బాధింపంజాలదయ్యె నిట్లేడుదినంబులు గడచిన పిదప నావర్షంబు వెలిసె నంత కృపాళుండును మహిషరూపుండగు ధర్ముండు వత్సనాభుంబాసి దూరంబుగా జని నిలువంబడియుండె నంత నతండు దపంబు చాలించి సర్వదిశలు నిరీక్షించియే తపంబు చేయుచుండ సర్వంబును జలమయంబయ్యెనని ప్రముదితుండై నన్నీవర్షంబుచే శ్రమనొందనీయక రక్షించిన మహాత్ముండెవఁడోయని యాలోచించి తనసమీపంబుననుండు మహోన్నతమహిషంబుగాంచి యీ మహిషరాజంబు తిర్యగ్యోనిసంభవంబయ్యును ధర్మశీలత్వంబు గల్గి నన్నుం గాచెం గాన దీర్ఘాయువు గలిగియుండునని పలికి మరల తపంబొనర్పం బోయిన ధర్ముండతనిం గాంచి రోమాంచావృతసర్వాంగుండయ్యె నంత మునివరుండేకాగ్రచిత్తుండైనను మనంబు చంచలంబు నొందె నంతనతండు నే పాపకృత్యుండం గాన అందుకు మన్మనంబు చలనంబునొందెనని యనేకవిధంబులం జింతించి యిట్లని తలంచె నేదురాత్ముండ మూఢుండ కృతఘ్నుండ కృతఘ్నతాదోషంబునకు ప్రాయశ్చిత్తంబెద్దియును లేదీ మహిషోత్తముండు మహావర్షంబుచే బాధంబడనీయక నన్నుం గాచియుండ నేనితనిం బూజింపక కృతఘ్నదోషంబునొంది కృతఘ్నునకుం బుణ్యలోకంబులు లేవు బాంధవులును లేరీదోషంబున నా మనంబు చలనంబునొందె విశ్వాసఘాతునకు నిరయంబు గల్గునని పెద్దలు చెప్పుదురీదుష్కృతికి నిష్కృతియగు మార్గంబెయ్యది యేమి సేయుదు నాకీదేహత్యాగంబు దప్ప నిష్కృతి గానదయ్యె ధర్మజ్ఞులగు వారలు పితృరక్షణం బొనర్పక గురునకు దక్షిణ యొసంగక కృతఘ్నత్వంబొందు మానవునకుం బ్రాయశ్చిత్తంబు దేహత్యాగంబని వచింతురు గాన నే ప్రాణపరిత్యాగంబు గావించెదనని నిశ్చయించి యమ్మునీంద్రుండాత్మప్రాణంబుల తృణసమంబులుగా తలంచి మేరుపర్వతంబెక్కి యందుండి భూమిం బడుటకుద్యుక్తుండైన ధర్ముండు మహిషరూపంబు విడిచి నిజాకారంబు నొంది యావత్సనాభునితో నిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రా, నీవు బహుకాలంబు జీవించుము నీబుద్ధికిం బరితుష్టహృదయుండనైతి ధర్మంబున నీకు సమానుండు లేమి కైవల్యంబు నీకృతఘ్నతకు నిష్కృతి యాత్మపరిత్యాగంబుగా దొకయుపాయంబు వచించెద వినుము. గంధమాదనంబున శంఖతీర్థంబను నొక తీర్థంబు గలదందు స్నానంబొనర్చిన కృతఘ్నతం బాసి విగతపాపుండై చిత్తశుద్ధియు విజ్ఞానంబునుం గల్గి శాశ్వతంబగు పదంబునొందెద నేధర్ముండ నీవచనంబు నిక్కంబనిన యామునీంద్రుండు శంఖతీర్థస్నానాభిలాషియై గంధమాదనంబు సమీపంబోయి శంఖతీర్థంబునందవగాహనంబొనర్చి విగతపాపుండై మనోనైర్మల్యంబునొంది కొంతకాలంబు వసుబ్ర

ష్టత్వంబునొందె నోమునీంద్రులారా శంఖతీర్థ ప్రభావంబు వచించితి అందుస్నానంబొనర్చిన కృతఘ్నుండైన పాపవిముక్తుండగు మరియు మాతృపితృగురుద్రోహులు మొదలగు పాపాత్ములైన నాతీర్థస్నానంబునం బరిశుద్ధులగుదురు లోకంబున మాతృపితృభరణంబొనర్పక గురుదక్షిణనొసంగక కృతఘ్నతంబొందు నరునకు మరణంబుదప్ప నిష్కృతి గల్గనేరదతండైనను నాశంఖతీర్థంబుజేరి స్నానంబుజేసినమాత్రంబున విముక్తుండగు నితరతుచ్ఛపాపకారులవచింపనేలనని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెఱింగించె నీయధ్యాయంబు పఠించువినునతండు కృతఘ్నుండైనను పాపవిముక్తుండై విశుద్ధాంతఃకరణుండగుచు సత్యలోకంబునకుంజేరి బ్రహ్మంగూడి మోక్షంబునొందును.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

శంఖతీర్థప్రశంసయు కృతఘ్నదోషశాంతియను కథలంగల

ఇరువదియైదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇ రు వ ది యా ఱ వ అ ధ్యా య ము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణ వ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా! యీ శంఖతీర్థంబున స్నానంబుగావించినవారలందుండి యమునాతీర్థంబును గంగాతీర్థంబును గయాతీర్థంబునను తీర్థత్రియంబున స్నానంబొనర్పవలయు నాతీర్థత్రయంబు మహాపాతక నాశనంబును పుణ్యప్రదంబును సర్వలోకవిశ్రుతంబును సర్వవిఘ్నప్రశమనంబును సర్వరోగనిబర్హణంబును సకలజ్ఞాన నాశనంబును జ్ఞానప్రదంబై ప్రకాశించుచుండు పూర్వంబున నాతీర్థత్రయంబున జానశ్రుతియను నృపోత్తముండు స్నానంబొనర్చి ద్విజశ్రేష్ఠుండగు రైక్వమునీంద్రువలన నుత్తమజ్ఞానంబు నొందెననిన ఋషులిట్లనిరి. ఓ సూతా నీవు సర్వార్థతత్వజ్ఞుండవు వ్యాసశిష్యుండవు మహామతివిగాన నాతీర్థత్రయంబేల గంధమాదనంబున కరుదెంచెనదెట్లు స్నానంబొనర్చి జానశ్రుతి రైక్వమునీంద్రువలన జ్ఞానంబు నొందెనది యంతయు సవిస్తరంబుగా గృపంజెప్పుమాయన నతండిట్లనియె ఓమునీంద్రులారా! పూర్వకాలంబున గంధమాదనపర్వతంబునందు తపోనిధియగు రైక్వుండను మునీంద్రుండనేకదినంబులు తపంబొనర్చుచు తత్తపఃప్రభావంబున దీర్ఘాయువుంబొందె నతండుజన్మంబు మొదలు పంగులైనందున గంధమాదనంబునంగల తీర్థంబులనెల్ల స్నానంబుగావింప నసమర్థుండై శకటంబునెక్కి సంచరించుచుండుం గానసంయుగ్వుండను నామంబువొందె నిట్లామునీంద్రుండు పూర్ణజ్ఞానంబునొంది గ్రీష్మంబున పంచాగ్నిమధ్యస్థుండును వర్షా

కాలంబున జలాశయుండునగుచు తపంబుగావించుచుండ నతనిశరీరంబు కార్శ్యంబు
నొంది కండూసహితంబయ్యె నట్లైనను నతండు నిజతపంబుం బరిత్యజింపకయుండె
నిట్లుండి యామునీంద్రుండు యమునాగంగాగయాతీర్థంబుల స్నానంబొనర్పంగోరి యిట్లని
వితర్కించె నేజన్మంబుమొదలు పంగుడై యున్నవాడగాన నాతీర్థంబులకుం బోయి స్నానం
బొనర్ప దుర్లభంబు మరియు శకటంబునెక్కి దూరగమనంబు సేయ నశక్యంబై యున్నయది.
యాతీర్థత్రయంబున స్నానంబొనర్ప నెవ్విధంబునం గల్గు నేనేమి సేయుదునని యనేకవి
ధంబులం జింతించియే నతిశయంబగు తపోబలంబుచే నాతీర్థత్రయం బిచటనావాహనంబు
గావించెదనని నిశ్చయించి ప్రాఙ్ముఖుండును నియతేంద్రియుండు నతీంద్రియుండునునగుచు
యాచమనంబుగావించి మంత్రజపంబొనర్చుచుండ నామంత్రప్రభావంబున మహానదియగు
యమునయు జహ్నుతనయయగు గంగయు పాపవినాశనియగు గయయు నీతీర్థత్రయంబు
ను పాతాళోత్థితంబై భూవిపాటనంబొనరించి మానుషరూపంబులనొంది ప్రత్యక్షంబై
యామునీంద్రునకు సంతోషంబొనర్చుచు నిట్లనియె. ఓ మునీంద్రా ధ్యానంబుమానుము
త్వన్మంత్రసమాకృష్టలగుచు మేమరుదెంచితిమి మాచే జేయందగిన కార్యం బెద్దియనిన
నామునీంద్రుండు ధ్యానంబుమాని పరీక్షితలగు యానదులంబూజించి యిట్లనియె. ఓ
సరిచ్ఛ్రేష్ఠలారా మీరీగంధమాదనంబున నెల్లప్పుడు సన్నిధానంబుగావింపవలయు మరియు
మీరు భూనిర్భేదంబుగావించి వెడలిన ప్రదేశంబులు పుణ్యప్రదంబులు యుష్మన్నామాం
కితంబులగు తీర్థంబులై యుండంగోరెదననిన నానదులట్లయగునని యంతర్ధానంబునొందెం
గాన నాదినంబుమొదలు యమునా గంగా గయానదు లెచ్చటభూవివరంబొనర్చి మనుష్య
రూపంబునం బయలువెడలె నాప్రదేశంబులు యమునాతీర్థంబనియు గంగాతీర్థంబని
యు గయాతీర్థంబనియుం ప్రఖ్యాతింగాంచె రైక్వమంత్రప్రభావ జనితంబగు నాతీర్థత్రి
యంబున నెవ్వరేనియు స్నానంబొనర్పుదు రానరు లజ్ఞాననాశనంబునొంది సుజ్ఞానంబు
పడయుదు రిట్లామునీంద్రుండు స్వమంత్రాకృష్టంబులగు తత్తీర్థంబుల నిత్యంబు స్నానం
బొనర్చుచు తపంబుగావింపుచుండె నాకాలంబున జానశ్రుతియను నృపుండు పుత్రసంజ్ఞ
పార్థివేంద్రునకుం దనూజుండై వెలయుచు నన్నాదులచే నర్థిసమూహంబులం బరితృప్తులం
జేయుచు శ్రద్ధాయుతుండై యుండె నతని యర్థిసమూహంబుల యనేకవిధంబులం బొగ
డుచుండు రిట్లానృపోత్తముండు బహుదాయియు ప్రియాతిథియునగుచు నగరంబుల గ్రా
మంబుల వనంబుల చతుష్పథంబుల సర్వదేశమార్గంబుల బహ్వాంసపానసంయుక్తంబున
సూపశాకాదియుతంబును నగు నన్నంబర్థులకొసంగుచు నన్నాదులుంగొనుండని యర్థి
జనంబులం బిలుచుచుండు నానృపోత్తము చరిత్రము బహువిశ్రుతంబై సకలదేశంబులం
బ్రవర్తించెనంత మహాభాగులగు దేవమునీంద్రులా నృపోత్తమగుణ గ్రామతోషితులను
గ్రహకాంక్షులగుచు హంసరూపంబులనొంది నిదాఘకాల నిశీథసమయంబున రమణీయ్యం

బగు శ్రేణింగట్టి యాకాశమార్గంబున నరుదెంచి సౌధవాతాయనస్థితుండగు నాభూపతి యుపరిప్రదేశంబున వ్రాలివేగంబునం బోవుచుండ నప్పుడందొక హంసం బగ్రేసరంబగు హంసరాజంబుగాంచి యపహాసయుక్తంబగు వచనంబు వక్కాణించెను. ఓ మరాళకం బా పురప్రదేశంబున పూజనీయుండగు జానశ్రుతియను నృపోత్తముండున్నవా డతనింగానకయంధుంబోలె సంచరించెద వతని తేజంబు బ్రహ్మలోకపర్యంతంబు దురాధర్షణంబనం బాదిత్య సంకాశంబయి వెలుగు నట్టి రాజుంగానక యుపరిమార్గంబునం బోకు పోటు బోయిన తత్తేజంబు నిన్ను దహించునని యివ్విధంబునం బలికెడు హంసవాక్యంబులాకర్ణించి యగ్రేసరంబగు హంసరాజంబిట్లనియె. ఓ హంసోత్తమా నీవఖిలజ్ఞుండవు సమస్తసహరి జనశ్లాఘునిత్యుండవయ్యు నశ్లాఘ్యుండును కితవుండగు నితని నేలంగొనియాడెద వితండల్ప సత్వుండు కేవలంబును శ్వాసధారియగు ధర్మ్రపశు సమానుండితండు ధరరహస్యంబుల నెల్లెరుంగు సత్యజ్ఞానియగు రైక్వుండను నొకబ్రాహ్మణోత్తముండు గలం డతనిమహిమం గొనియాడ దేవతలకైనను శక్యంబు గాదు తత్తేజస్సమాన తేజంబితరుల కెవ్వరికింగల్గ నేరదు పాంసుపుజంబులం దారకంబులున్న నంగణింపందగుంగాని మేరుసమానంబులగు నతని పుణ్యసమూహంబు లెక్కింపందరంబు గాదు మరియు నామునీంద్రుని ధర్మకర్మంబులు శాశ్వతంబులయి యుండు నతండు యోగిబృంద దుర్లభంబగు బ్రహ్మజ్ఞానంబుచే వెలయుచుండు తాదృశ ధర్మకర్మంబు లీజానశ్రుతి నరేంద్రునందుంగలుగదుగాన నీదురాత్మునిపరాకంబుబోలె బరిత్యజించి రయిక్వమునీంద్రుం బొగడుము అతండు జన్మపంగుండయినను తా స్నానంబొనర్పం గోరి యమునా గంగాగంగాదినదుల నిజాశ్రమసమీపంబునకు మంత్రబలంబుచే నాహ్వానంబు గావించె నాబ్రహ్మవిదుని ధర్మసంచయంబునందు త్రిలోకీజనధర్మంబులన్నియు లీనంబునగునని యగ్రేసరంబగు హంసోత్తమంబు పలికెన మరాళరూపులగు మునీంద్రులు సత్యలోకంబునకుం బోయిరంత సౌధాగ్రస్థాయియగు జానశ్రుతినరేంద్రుండు ఆరధరహితుండును ఉత్కర్షకత్వ్యగ్రిలవాడును గాని రయిక్వమహామునిప్రభావంబు విని అక్కజితుండగు శరాతుంబోలె విషణ్ణుండయ్యె నటుపై పులిగుడించుచు హంసరాజంబా మునీంద్రుం నుత్కర్ష చేసినన్ను నికృష్టుగావించె నాహంసశ్రేష్ఠంబు గొనియాడిన మునీంద్రుమహిమ యతిశయంబయియున్నది గాన నేరాజ్యంబున సంసారంబు మానిమహాత్ముండగు నామునీంద్రు శరణంబు వేడెదనట్లొనర్పనతండు బ్రహ్మజ్ఞానంబుపదేశించునని యనేకవిధంబులం జింతించుచు నిద్రం బొందక నారాత్రిం గడిపి అరుణోదయకాలంబున వందిబృందసంకీర్తనంబుల మంగళరవంబుల నాకర్ణించి సారథిం బిలచి యిట్లనియె.

ఓయీ నీవు సత్వరంబుగా రథంబుగొని మహామునీంద్రుల యాశ్రమంబులయందును విపినంబులయందును ఉద్యానవనంబులయందును మునీశ్వరస్థానంబులయందును శకటారోహకుండును రయిక్వాభిధానుండును బ్రహ్మజ్ఞానతత్పరుండును నగు మునీంద్రుని వె

దికి యతసంబాధగాంచి రమ్మనిన నతండియ్యకొని పర్వత గుహాలయందును ఋష్యాశ్ర మంబులయందును నామునీంద్రుల వెదకుచు వివిధదేశంబులుం గడచి సమస్తమహీపర్యటనం బొనరించి మహర్షి సేవితంబగు గంధమాదనంబు జేరి యందుకండూయ మానుండును శకటాధస్థితుండును అద్వైతబ్రహ్మచింతకుండును నగు నామునీంద్రుంగాంచి రయిక్వుంగా నెరింగి సమీపంబునకుంబోయి వందనంబుగావించి వినయసంయుతుండై యతని యంతికం బునంగూర్చుండి ఓయి మునీంద్రా రయిక్వనామ విరాజితుండవు నీవేకదా యెరుంగింపుమ నియడిగినని నతండిట్లనియె. ఓ సారథి నే రయిక్వుండను వాడ సంయుగ్వ నామంబునుం గల వాడనని వచించిన సారథియు బహువిధేంగితంబులచే నతనికిం గుటుంబభరణంబునకై ధనేచ్ఛ లేకయుండుటంగాంచి యతనిచే ననుజ్ఞ గొని మరల రాజసమీపంబుచేరి తాబోయిన వృత్తాంతంబంతయు నెరుంగించె నంత నరేంద్రుండు గోషట్ఛతంబును ధననిష్క భారంబును అశ్వతరీయుక్తంబులగు రథంబులు మొదలగువానింగొని వినయసంయుతుండును త్వరాన్వితుండగుచు గంధమాదనంబునకుంబోయి యందు న్న రైక్వ మునీంద్రుంగాంచి నమస్కరించియిట్లనియె. ఓ తపోధనా మద్దత్తంబులగు ధేన్వాదులం గ్రహించి అద్వైతబ్రహ్మవిజ్ఞానం బుపదేశంప వేయని వేడిన సస్పృహంబులు సంభ్రమయుక్తంబులగు నతనివాక్యంబులాలించి రైక్వుండిట్లనియె.

ఓ రాజేంద్రా, యీ ధేనువులు ధనంబు రథంబులు నీయందనుండనిమ్ము బహుకల్ప జీవియగు నాకిట్టియల్పంబు గుటంబు నిర్వాహంబొనర్పంజాలదు మరియు నీవిట్టి శతగుణంబొసగిన నదియుంజాలదనిన మునీంద్రు వాక్యంబులు వినిన నరేంద్రుండిట్లనియె. ఓ భూసురోత్తమా, నీవొనర్చు బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశంబునకీ ధేన్వాదులు మూల్యంబుగా నేరదు వీనిం గ్రహింపుము విసర్జింపుము యెట్లొనర్చినను నాకు బ్రహ్మజ్ఞానంబుపదేశించి రక్షించుమని వేడిన నల్లవచనంబులు విని మునీంద్రుండిట్లనియె. ఓ నృపాలకా, యెవ్వండైన ప్రారబ్ధపుణ్య పాపనాశనంబు గావించి సంసారనిర్వేదంబునొందు నతండు జ్ఞానోపదేశార్హుండు నీకిప్పుడు సంసారనిర్వేదంబు గలుగు పుణ్యపాపనాశంబగు నప్పుడుపదేశింపనర్హుండవు నీపుణ్యపాపంబులు పునర్జన్మహేతుభూతంబులు విభోగంబులనొందినంగాని నాశనంబునొందవు నన్నుశరణంబు నొందితివిగాన నీకు నొక యుపాయంబు వచించెద వినుము పుణ్యంబును సర్వాభీష్టదాయకంబును నగు యమునాతీర్థంబును గంగాతీర్థంబును గయాతీర్థంబును నను తీర్థత్రయంబున సాదరుండవై స్నానంబొనర్పుము దానం ప్రారబ్ధకర్మనాశంబగు సందేహసంశయంబు లేదు. పిమ్మట స్వస్థచిత్తుండగు నీకు బ్రహ్మజ్ఞానంబును పదేశించెదనని రైక్వుండు పలికిన నరేంద్రుండు హర్షసంఫుల్లలోచనుండై నాతీర్థత్రయంబున ససంభ్రమంబుగా స్నానంబొనర్చి తత్తీర్థస్నానమాత్రంబున శుద్ధచిత్తుండై సంయుగ్వుంజేరి గురుంగాదలంచె నంత రైక్వుండును కృపాళుండై యానరేంద్రునకు జ్ఞానముపదేశించె నిట్లామునీం

ద్రుండుపదేశించిన మాత్రంబున జానశ్రుతిన్పపుండు ఆబోధితాత్మభవయుతుండై బ్రహ్మరూపంబునొందె నంతనతనికి ఘటకుడ్యాదిసూత్రాత్మకంబగు ప్రపంచంబు స్ఫురింపక పోయి మాయాభేదనంబొనర్చిన కతంబున పరబ్రహ్మంబు సర్వమయంబై తోచె వోయి మునీంద్రులారా యిట్లా తీర్థత్రయస్నాన ప్రభావంబున జానశ్రుతినరేంద్రుండు యోగిబృందదుర్లభంబగు బ్రహ్మభూయంబునొందె త త్తీర్థవైభవంబు మీకెఱింగించితినని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండువక్కాణించెను యెవ్వండైన నీతీర్థత్రయప్రభావంబగు నీయధ్యాయంబుపఠించువినునతండు జ్ఞానతిమిరధ్వంసంబుగావించి బ్రహ్మభూయంబునొందు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
యమునా గంగా గయా ప్రశంసయు జానశ్రుతిజ్ఞానప్రాప్తియను కథలుంగల
ఇరువదియాఱవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదియేడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు పౌరాణికోత్తముండగు సూతుండిట్లనియె. ఓయిమునీంద్రులారా, యమున గంగా గయాతీర్థంబుల స్నానంబొనర్చిన వారలందుండి కోటితీర్థంబునకుంబోయి యందుస్నానంబొనర్పవలయు నాతీర్థోత్తమంబు పుణ్యప్రదంబు సర్వలోకవిశ్రుతంబును సర్వసంపత్ప్రదంబును సర్వపాపనాశకరంబును మహావిఘ్నశమనంబును మహాశాంతికరంబును స్మృతిమాత్రంబున సకలాఘనిబర్హణంబును రామచంద్రధనుష్కోటివినిర్మితంబునునై ప్రకాశించు పూర్వంబున రఘునాయకుండు రావణుంబరిమార్చి తద్బ్రహ్మహత్యాది విమోచనంబునకై గంధమాదనపర్వతంబున లోకానుగ్రహంబుగోరి యొకలింగంబు ప్రతిష్ఠించి తదభిషేకార్థంబై వారింగోరి లింగాభిషేకార్హంబగు జలంబును పార్శ్వంబునంగానక జాహ్నవిందనమనంబునందలచుచు శీఘ్రంబున ధనుష్కోటిచే ధరణిరసాతలపర్యంతంబుభేదించె నావివరంబునంగంగ వొడమె నంత నృపోత్తముండాజలంబుచే లింగాభిషేకంబుగావించెం గాన నాతీర్థంబు కోటితీర్థంబను నామంబునొందె ప్రథమంబున నరుండు గంధమాదనంబునంగల తీర్థంబులనెల్లంగ్రుంకి విగతపాపుండయ్యును శేషపాపమోక్షంబు కొఱకాకోటితీర్థంబున స్నానంబొనర్పవలయు నితరతీర్థస్నానంబునంబోని పాతకంబును అస్థిగతకల్మషంబును సర్వంబాకోటిస్నానంబుచే నశించు నిందుకుసందియంబులేదు మఱియు ప్రథమంబున నాకోటితీర్థంబున స్నానంబొనర్చినవారలకన్యతీర్థంబులు వ్యర్థంబులనినవిని ఋషులిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా, మాకుంగల సందియంబు బోగొట్టుము కోటితీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన మనుజునకన్యతీర్థంబులు వ్యర్థం

బులని వచించితిరి జనంబులు చక్రతీర్థాదితీర్థంబులం బాసి యాకోటితీర్థంబున స్నానం బొనర్పక యెల్ల తీర్థంబుల నేల స్నానం బొనర్చెద రవ్విధంబు వచింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ భూసురేంద్రులారా యతిరహస్యవిషయం బడిగితి రవ్విధంబు నారదమునీంద్రునకీశ్వరుం డెఱింగించె నది వచించెద శ్రద్ధాయుతులగుచు వినుండు నరుండు తీర్థయాత్రకుం బోవుచుంగాని యదృచ్ఛచే నెక్కడకైనం బోవుచుంగాని మార్గంబున సంచరించుచు తీర్థంబునుంగాని దేవాలయంబుంగాని దర్శించి సేవింపవలయు మోహంబుచే నట్లొనర్పని నరాధముని పాపంబునకు నిష్కృతి గలుగనేరదు సేతుస్నానంబును జేయువారలు చక్రతీర్థాదుల స్నానంబు చేయక యుండిన తీర్థాతిక్రమదోషంబునొంది పండితబహిష్కృతులగుదురుగాన సర్వతీర్థంబులం గ్రుంకి పిమ్మట శేషశాపవిముక్తిం గోరి కోటితీర్థంబున నియమోపేతులగుచు స్నానం బొనర్పవలయు మనుజుండు కోటితీర్థస్నానం బొనర్చి విగతపాపుండై యాక్షణంబ గంధమాదనంబు వదలి నిజదేశంబునకుం బోవలయు పూర్వంబున సీతామనోహరుం డాతీర్థంబున స్నానం బొనర్చి రామనాథాభిషేకంబు గావించి బ్రహ్మహత్యావిముక్తుండును సామజుండగుచు తత్క్షణంబ పుష్పకారూఢుండై వానరులంగూడి యయోధ్యాపురి కరిగెగాన నెల్లవారలట్లొనర్పవలయు నాతీర్థోత్తమంబు రామనాథాభిషేకార్థంబై రామచంద్రనిర్మితంబును సర్వతీర్థశ్రేష్ఠంబును సర్వలోకవిశ్రుతంబునునై వెలయుచుండు నచ్చట గంగాదేవి సన్నిహితయైయుండు తదీయమహిమాతిశయంబు వర్ణింప నెవ్వరికిం దరంబుగా దాతీర్థరాజంబున స్నానంబు గావించి శ్రీకృష్ణదేవుండు మాతులవధజనితంబగు దోషంబువలనం బాసెననిన మునీంద్రులిట్లనిరి,

ఓ పౌరాణికోత్తమా యదునందనుండగు కృష్ణుండేల మాతులుండగు కంసునిం బరిమార్చె పిమ్మట తద్దోషశాంతికై యెట్లు కోటితీర్థావగాహనం బొనర్చె నవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా నెఱుంగింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున యదుకులంబున ఖ్యాతవిక్రముండగు శూరసేనతనూజుండైన వసుదేవుండు దేవకపుత్రికయగు దేవకిం బరిణయంబై రథారూఢుండయి స్వపురంబునకుం బోవుచుండ కంసుండాతనికి సూతుండై రథంబు దోలుచుండ నశరీరవాణి కంసుం గాంచి యిట్లనియె. ఓ కంసా నీవీభగినిం గొని రథంబు త్వరితంబునం దోలెదవు కొంతకాలంబున కీవనితాష్టమగర్భంబున జనించిన పుత్రుండు నిన్నుం జంపు నిందుకు సందేహంబు లేదని వచించిన యశరీరవాక్యంబులు విని కంసుండు కోపసంరక్తాంతలోచనుండగుచు ఖడ్గంబుగొని చెలియలిం జంపం బూనిన వసుదేవుండు డగ్గరి యాకంసుని సాంత్వవచనంబులం బహూకరించుచు నిట్లనియె. ఓ నృపాలనందనా నీవీచెల్లెలిం జంపకుము దీనికిం జనించిన పుత్రుల నీకొసంగెద భీతిం బాసి యుండుమనిన కంసుండు తన చెలియలిం జంపుటమాని వారలంగూడి స్వపురంబునకుం బోయి దేవకీవసుదేవులను సంకెళ్లవేయించి కారాగృహంబున నుంచె పిమ్మట కొన్నిదినం

బుల కాదేవకీదేవి యార్వురుపుత్రులం గ్రమంబునగాంచె వసుదేవుం డాతనూజులం గొని చని దయారహితుండగు కంసునకొప్పగింప నతండా బాలకులంజంపె నిట్లార్గురు నిహతులైన శేషుండా దేవకీగర్భంబున బ్రవేశించెనంత విష్ణుప్రచోదితయగు యోగమాయ యాగర్భంబుగొని నందగోపగృహంబుననుండు రోహిణియందుంచె. నంత సమస్తజనంబులు విష్ణుమాయామోహితులగుచు యావిధంబెరుంగక, దేవకీ సప్తమగర్భంబు పతితంబయ్యెనని దలంచిరంత విష్ణుదేవుండు దేవకీగర్భస్థుండై యుండ పదినెలలరిగె నంతవ్యయుండగు రమానాయకుండు శంఖచక్రగదాఖడ్గ విరాజిత చతుర్భుజుండగుచు కృష్ణనామంబు నొంది దేవకీగర్భంబునంజనించె నంత వసుదేవుండు పరమేశ్వరుండగు హరింగాంచి పరమసమ్మద పరిపూరిత హృదయుండగుచు నిట్లనిస్తుతించె ఓమాధవా నీవు విశ్వయోనివి ప్రధానుండవు విశ్వరూపుండవు విరాట్స్వరూపుండవు స్వరాట్స్వరూపుండవు జగత్కారణభూతుండవు మితవిక్రముండవు శార్ఙ్గచక్రగదాసిధారివి కృత్రిమ మానుషరూపుండవు నారాయణశబ్దవాచ్యుండవు నిన్నుంగొనియాడ నాతరంబె యని యనేకవిధంబులంబొగడిన ప్రీతుండై శ్రీకృష్ణుండావసుదేవ దేవకులం బ్రీతినొందించుచు నిట్లనియె. ఓ తలితండ్రులారా నేకంసునంబరిమార్చెద భీతినొందకుండు పూర్వదినంబున సకలలోకమోహకారిణియైన మదీయంబగు యోగమాయ నందగోపభార్యయగు యశోదకుం బుత్రికయై యుదయించియున్నది ఓ వసుదేవా నన్నుంగొనిపోయి యశోదా శయ్యయందుంచి యాబాలంగొనివచ్చి దేవకీసమీపంబున నుంచుమని వక్కాణించినవిని వసుదేవుం డొనర్చెనంతనామాయాబాలిక దేవకీశయనస్థితయై రోదనంబొనర్ప యారావంబువిని కంసుండు సంకులమానసుండై సూతికాగృహంబున కరుదెంచి నిర్దయుండు నిరత్రపుండగుచు యాబాలశిలాపాతంగావించి జంపబూన నదియూర్ధ్వంబున కెగసి సాయుధాష్టభుజయు నతికోపనియునగుచు కంసుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓరిదురాత్మా త్వత్ప్రాణహారియగు బాలుండొకప్రదేశంబున వృద్ధిబొందుచున్నవాడాత్మమృత్యుండగు నతనివెదకుమనివచించి యాదేవి యనేక దివ్యస్థానంబుల ననేక నామంబులం బొంది సకలమనుజపూజితయై సర్వాభీష్టదాయినియై వెలయుచుండెనంత కంసుం డాదేవివచనంబులాకర్ణించి యాకులచిత్తుండై స్వాంతకుండగు బాలుంబరిమార్ప గోరి సకలదేశంబులంగల బాలులమరణంబు నొందింపుండని పూతనాదులంబంప వారలు నందగోకులంబునకుంబోయి కృష్ణునిహతులయి యమసదనంబునకుం జనిరంత గొంతకాలంబున రామకృష్ణులు వృద్ధిబొందుచు ననేకవిధంబుల బాలక్రీడలంగావింపుచు గొంతకాలంబు వేణునాదంబొనర్చుచు గొన్నిదినంబులు గుంజాపింఛభూషితులగుచు బాలురంగూడి విహరింపుచుండ కంసుడక్రూరుంబంపి వారల నిజపురంబునకుంబిలుపింప రామకృష్ణులక్రూరసహితులై గోకులంబువెడలి స్వర్ణతోరణాలంకృతంబగు మధురాపురంబుజేరి అక్రూ

ముంచు కంసునిసమీపంబునకుంజని తాఁబోయివచ్చిన తెరంగెఱింగించి స్వగృహంబునకుం బోయెనంత నపరాహ్ణంబున రామకృష్ణులు గోపబాలురంగూడి సాలనిఘాత యుక్తంబును గోపురాట్టాలక సమేతంబగు మథురాపురింబోవుచు పురవనితాస్తోత్రంబు లాలింపుచు ధనుర్నివేశంబుఁజేరిరంత కృష్ణుండు రామసమేతుండై యచ్చట నతిదృఢంబగు శరాసనంబుఁగాంచి తద్రక్షకులంబిలుకుమార్చి యాచాపంబుఁగొని మౌర్వింబేర్చుచుండ నాకోదండంబు భగ్నంబయ్యె నంతనారవంబువిని యేతెంచినయభియాతుల రామకేశవులు ఖడ్గధారులై యమసదనంబున కనిచిరంత ద్వారస్థితంబగు కువలయాపీడంబనుగజంబును కమలనాభుండు పరాక్రమంబునంబరిమార్చి తదీయదంతంబు భుజంబునంధరించ బలభద్రుండును నట్లొనర్చెనంత ముష్టికచాణూరు లనేకమల్లసహితులై యుద్ధంబుగోరియేతెంచిన రామకృష్ణులు వారల యమసదనంబునకుం బంపి యత్యున్నతంబగు మంచంబుఁజేరిరంత కృష్ణుండు సింహాసనస్థితుఁడగు కంసుని పాదంబులంబట్టి యంబరంబున వీచివైచిన నతండు సింహాక్రాంతంబగు క్షుద్రమృగంబుఁబోలె ప్రాణంబులంబాసెనంత కంసానుజులేతెంచిన వారల ముష్టిఘాతంబుచే యమసదనంబునకుంబంపి యత్యంతదుఃఖితులగు జననీజనకుల నిగళంబులంబాపి యాశ్వాసంబుగావించి సబలుండై మథురంజేరి యుగ్రసేను రాజ్యాభిషిక్తుంజేసియుండ పూర్వంబున కంసబాధితులై మథురంబాసి విదేశంబులంజరించు బంధుజనులావృత్తంబువిని మరల నిజస్థానంబులకరుదెంచి సుఖంబుండిరిట్లు మాధవుండు మాతృపితృల కుపద్రవకారియు దేవబ్రాహ్మణకంటకుండగు కంసుని సహిష్ణుండైవధియించి తన్నుజూడంగోరి యరుదెంచిన నారదాదిమునిజనంబులంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రులారా యతిపాపుండగు కంసుండు నాచే నిహతుండయ్యె మాతులవధ జనితదోషంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తంబు వచింపుండనిన నారదుండిట్లనియె. వో రమామనోహర నీవు నిత్యశుద్ధుండవు సచ్చిదానందరూపుండవు బరమాత్ముండవు సనాతనుండవుంగాన నీకుపాపంబులేదట్లైనను లోకశిక్షార్థంబై ప్రాయశ్చిత్తంబు విధిపూర్వకంబుగా జేయందగు గంధమాదనంబున రామసేతువునందు రామస్థాపితంబగు రామనాథంబను నొక లింగంబుగలదు రఘునాథుండాలింగాభిషేకంబు సేయంగోరి ధనుష్కోటిచే భూవిదళనంబొనర్చె నది కోటితీర్థంబని ఖ్యాతింబొందె నీవు పూర్వంబున రాముండవై యవతరించి బ్రహ్మహత్యావిశుద్ధింగోరి యట్లొనర్చితివిగాన నీవిపుడు పావనంబగు కోటితీర్థంబునకుం జని యందు స్నానంబుగావింపుము దాన మాతులవధదోషంబు నశించు మరియు నాకోటితీర్థస్నానంబు బ్రహ్మహత్యాశోధనంబు స్వర్గమోక్షప్రదంబును ఆయురారోగ్యవర్ధనంబై ప్రకాశించుననిన నారదమునీంద్రుల వాక్యంబులువిని మాధవుండాక్షణంబ యారుషిసమూహంబులంబంపి స్వదోషశుద్ధింగోరి సబలుండై కతిపయదినంబుల కోటితీర్థంబుఁజేరి యందు సంకల్పపూర్వకంబుగా స్నానంబొనర్చి యనేకదానంబులంగావించి మాతులవధ

దోషంబుబాసి రామనాథుసేవించి మధురంజేరి సుఖంబుండె నో మునీంద్రులారా కోటి తీర్థ ప్రభావం బీలాటిది తత్సదృశతీర్థంబులేదందు స్నానంబొనర్చిన మాత్రంబున బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు నితరదేవతులును ప్రీతింబొందుదు రిందుకు విచారంబనిలేదు.

ఓయిమునీంద్రులారా కోటితీర్థప్రభావం బెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయుపాఖ్యా నంబాకర్ణించు నతండు బ్రహ్మహత్యాది సర్వపాతకంబులంబాయునని శౌనకాదులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

కోటితీర్థప్రశంసయు శ్రీకృష్ణమాతుల వధదోషశాంతియునను కథలంగల

ఇరువదియేడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇ రు వ ది య్యె ని మి ద వ అ ధ్యా య ము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిముని శ్రేష్ఠులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీం ద్రులారా కోటితీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన నరుండు సాధ్యామృతంబునకుం బోవలయు నాతీర్థంబు మహాపుణ్యఫలప్రదంబును సర్వదుఃఖశమనంబును సర్వపాప పరిహారకంబై వెల యుచుండు. అందు నరుండు స్నానంబుజేసి సర్వకామంబులంబొందు లోకంబున బ్రహ్మ చర్యంబున యజ్ఞంబులదానంబులవేగతి సంభవించునది సాధ్యామృతస్నానంబువలనం గల్గు యే నరునియంగంబు సాధ్యామృతజలస్పృష్టంబగు నతనిదేహగతపాపంబు తక్షణంబ నశిం చు యెవ్వండైన సాధ్యామృతజలంబులందఘమర్షణ స్నానంబొనర్చు నతండు పాపపుం జంబుల ధ్వంసంబొనర్చి విష్ణులోకంబునొందు యెవ్వండైన పూర్వవయఃకాలంబున పాపక ర్మంబులంగావించి పిమ్మట పశ్చాత్తాపతప్తుండై సాధ్యామృతంబుజేరి స్నానంబుగావించిన ముక్తింబొందు నిందుకు సందియంబులేదు. మరియు పాపకారులగు మానవులా సాధ్యా మృతజలంబులం దవగాహనంబొనర్చి అనేకక్లేశఘోరంబులగు నరకంబులంబొందరు సా ధ్యామృతస్నానంబొనర్చిన మనుజునికేగతి లభించు నదియజ్ఞంబుల వేదంబుల సకలపుణ్య కర్మంబులం బొంద శక్యంబుగాదు యేనని శల్యంబులు సాధ్యామృతజలంబులనే పర్యం తంబుండు నాపర్యంతంబామానవుండు దేవలోకంబునం బూజితుండైయుండు మరియు సాధ్యామృతస్నాతయగు నరుండు ప్రభాకరుండు తమోరాశియుంబోలె సకలపాపపుంజం బుల విరసించు ప్రకాశించు మరియు నాతీర్థంబున స్నానంబుగావించు వారలు సకలేప్సి తంబులంబడయుదురు. పూర్వంబున పురూరవుండా తీర్థంబున స్నానంబొనర్చి తుంబురు శాపజన్యంబగు పూర్వశి విప్రయోగంబువలనం బాసెననిన ఋషులిట్లనిరి.

ఓ పౌరాణికోత్తమా మర్త్యుండగు పురూరవుండెట్లు నూర్వశీ సంయోగంబు గావించె. నారాజశ్రేష్ఠుం దుంబురుండేల శపించె వారలెవ్విధంబున వియోగంబునొందిరి పిదప నెట్లు సాధ్యావృతంబున స్నానంబొనర్చి సంయోగంబునొందిరవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా వచింపుమని వేడిన సూతుండిట్లనియె ఓ మునిపుంగవులారా శక్రతుల్య పరాక్రముండును సకలాగమపూజితుండగు పురూరవుండను నృపోత్తముండు ధర్మమార్గంబు ధరాపాలనంబొనర్చుచు బహుయజ్ఞంబులనేక దానంబులం గావింపుచుండ అప్సరఃశ్రేష్ఠయగు నూర్వశిమిత్రావరుణ శాపంబున భూలోకంబున సంచరించుచు యాపురూరవు పురోపవనంబున కోకిలాలాపమధురంబగు వీణాగానంబొనర్చుచుండ నానృపోత్తముండు తురగారూఢుండును లలనాశతపరివృతుండునగుచు యుపవనంబున కరుదెంచి తనుమధ్యమయగు నవ్వారూమణింగాంచి కామబాణపీడితుండయి ఓవనితామణీ నేపురూరవుండను పృథివీపాలుండ నీవు నాకు భార్యవగుమనినన నది యిట్లనియె. ఓనృపాలోత్తమా నేనొకసమయంబు గోరెద నది నీకిష్టంబగునేని నీకుభార్యనై యభిమతంబులొనర్చెదననిన నతండో కామినీ నీయభిమతంబెయ్యది వచింపుము దానిం జేసెదననిన నదియిట్లనియె. ఓ పురూరవా పుత్రసమానంబగు యీయురణకద్వయంబు రక్షింపవలయు మరియు నీవెల్లప్పుడు నగ్నుండవై సంచరింపందగదు మరియు నీయుచ్ఛిష్టంబు నాకొసంగందగదట్లైన నీయభిమతంబులం గావించెదనన నతండియ్యకొని యావెలయాలింగొని నిజగృహంబునకుం బోయి దానింగూడి చైత్రరథాది వనంబులయందును పద్మషండమనోహరంబులగు సరస్వత్యాది నదీతీరంబులయందును విహరింపుచుండ షష్టివర్ష సహస్రంబులయ్యె నిట్లాతనుమధ్యమ పురూరవానురాగంబున దేవలోకంబునకుం బోవకయుండి నా స్వర్గంబు ప్రభారహితంబై యుండంగాంచి విశ్వావసుండగు గంధర్వుండా నూర్వశింగొని వచ్చెదనని భూలోకంబున కరుదెంచి తదీయసమయం బెరింగి శయనోపాంతంబునకుం జని యచ్చటనుండెడు నొకయురణకంబుగొని యాకాశమార్గంబునకుం బోవుచుండ నారవంబాలించి యూర్వశి దీనయగుచు యెవ్వండో మత్సుతుంగొని చనుచున్నవాడె నేమిసేయుదు అనాథనై యెవ్వని శరణంబొనర్తునని విలపింప పురూరవుండా వాక్యంబులు వినియు నగ్నుండగు నన్నీయూర్వశి వీక్షించునని యూరకయుండె గంధర్వులు రెండవయురణకంబుంగొని చనిరంత యూర్వశి చోరులు మత్సుతుంగొని చనుచున్నవారు నేననాథనై యెవని శరణంబు నొందుదునని విలపింప పురూరవుండు క్రోధపరవశుండై ఖడ్గధారియు విగతాంబరుండగుచు యాతిమిరంబున చోరున న్వేషింపుచు బోవుచుండ నూర్వశియు సౌదామినీ ప్రభాపుంజంబులన గ్నుండగు నరనాథుంగాంచి యాక్షణంబ జనియె నంత గంధర్వులా యురణకద్వయంబు వాని పురంబునకుం బోయిన్నపుండా యురణకంబులంగొని హృష్టుండగుచు స్వభవనంబునకేతెంచి యందూర్వశిం గానక యున్మత్తుంబోలె భూమిం బడి విలపించుచు కురుక్షేత్రంబునకుం బోయి యచ్చట పద్మసంకులంబగు తటాకతీరంబున అప్సరఃపరివృతయై విహరించుచుండెడు యూర్వశింగాం

చియొంటియా నీవతికఠిన హృదయంబుగల దానవని యనేక విధంబుల విలపించు యూర్వశి యావాక్యంబులువిని యోనృపాలకా నేదౌహృదంబునొంది యున్నదానంగాన సంవత్సరాంతంబున నీవిచటికరుదెమ్మప్పుడొక రాత్రియందు నీయభిమతంబొనర్చెద మరియు నతిధార్మికుండగు కుమారుంగాంచెదవనిన నృపుండు హృష్టమానసుండై స్వనగరంబునకుం బోయె నూర్వశియు సఖీజనంబులకు నృపుచందంబెరుగింపుచు వారలంగూడి విహరింపుచుండనొకయబ్దంబయ్యె నంతనృపుండా తటాకాంతికంబునకే తెంచిన యూర్వశి యతనిం గాంచి హోపార్థివోత్తమా నన్నుంగోరెదవేని గంధర్వుల బ్రార్థింపుము వారొసంగెదరనిన నరనాయకుండు గంధర్వులంగాంచి యోనిలింపులారా నేనిజితారాతిమండలుండ స్వర్ణకోశంబులు గలవాడనైన లోకంబుల ఊర్వశింబాసి యితరంబొండెద్దియుం జూడనొల్లంగాన నూర్వశింగూడి నెల్లకాలంబు విహరింపం గోరెదననిన గంధర్వులు ప్రహృష్టమానసులగుచు యారాజున కొకయగ్నిస్థాలియొసంగి యోనృపా దీనిచే యజ్ఞంబులొనర్పుము పిమ్మటయూర్వశిం బొందెదవనిన నృపుండుదీనవదనుండై యేమూఢుండ నేమిసేయుదు యూర్వశింబొందని జన్మంబేల నాకీయగ్నిస్థాలియేలయని దానియావనంబుననుంచి స్వనగరంబునకుంబోయి యర్ధరాత్రంబున నిట్లని వితర్కించె గంధర్వులు యూర్వశిం బొందుటకై యగ్నిస్థాలియొసంగ నేదుర్మతినై దానింగొనిరాక వనంబుననుంచి వచ్చితినని దలంచుచు యాక్షణంబ వనంబునకుంజని యచ్చట నాయగ్నిస్థాలింగానక శమీగర్భంబగు నశ్వత్థంబు గాంచి దానినగ్నిస్థానంబుగానెరింగి యిట్లని తలంచె నేమూఢుండనై యగ్నిస్థాలివనంబున నుంచితి నది యీశమీగర్భంబగు నశ్వత్థంబాయెంగాన వహ్నిరూపంబగు దీనింగొని పురంబునకుంబోయి యరణింగావించి తదుత్పన్నాగ్నిచే యజ్ఞంబులొనర్చెదనని పురంబునకుంబోయి గాయత్రీవర్ణసంఖ్యగల యంగుళి ప్రమాణంబును రమణీయ్యంబగు నరణింగావించి తన్మథనోత్పన్నంబగు పావకత్రయంబునందు నూర్వశిలోకసంప్రాప్తింగోరి వేదానుసారియై యజంబులొనర్చి తత్ప్రభావంబున గంధర్వలోకంబునకుంబోయి యూర్వశింగూడి బహుకాలంబు విహరింపుచుండ నొకానొకసమయంబున పురందరుండు సకలామరసంయుతుండయి పేరోలగంబుండి సురాంగనావృత్తంబులవిలోకింపుచుండ పురూరవుండా వృత్తంబులవీక్షింపంగోరి యచటికింబోయియుండ క్రమంబున రంభాద్యప్సరస్సంఘంబులు నర్తనంబుసలుప నూర్వశియు శచీపతి సమీపంబున నృత్తాభినయ సామర్థ్యంబు జూపుచు గర్వంబుచే పురూరవుంగాంచి హాస్యంబొనర్చిన పురూరవుండును దరహాసితముఖుండయ్యె నంతనాట్యాచార్యుండగు తుంబురుండు వారలంగాంచి కోపంబున అనేక దేవసంపూర్ణ సభాస్థలంబున నృత్తమధ్యంబున హాస్యంబొనర్చిన కారణంబున మీరలు వియోగంబునొందుడని శాపంబిచ్చెనంత నృపుండతిదుఃఖితుండై పురుహూతు శరణంబునొంది యిట్లనియె.

ఓ పురందరా నేనీయూర్వశిం గోరి యనేకయాగంబులొనర్చితి నెట్లు వియోగంబు నొందుదునని పాకశాసనుండు దయాళుండై పురూరవుం గాంచి వో నృపాలకా చింతింపకు మీశాపమోక్షంబునకొక యుపాయము వచించెద గంధమాదనంబున యోగిబృందసేవితంబును భుక్తిముక్తిప్రదంబును సర్వపాపవిమోచనకరంబును సకలైశ్వర్యకరంబగు తీర్థంబొండుగల దందు స్నానంబొనర్చినవారల కమృతత్వంబు ప్రాప్తించుగాన సాధ్యామృతంబను నామంబుచే వెలయు నీ వచటికిం బోయి స్నానంబొనర్చితివేని యీశాపమోచనంబగు మరియును మదియ్యాలోక నివాసంబున్ను గల్గునని నృపుండు సంప్రీతమానసుండగుచు యాక్షణంబ గంధమాదనంబునకుం బోయి సాధ్యామృతతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి వాంఛితార్థంబులం బొంది స్వర్గలోకంబునకుం బోయి సుఖంబుండె గాన నెవ్వండైన నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చు నతండు మోక్షంబునొందు నేనరుండైన నీయధ్యాయంబు భక్తియుక్తుండై పఠించు నతండు వైకుంఠంబునొందు. వో మునీంద్రులారా చతురాననుండు సనకాదిమునీంద్రుల కెరుంగించిన సాధ్యామృత తీర్థప్రభావంబును కెరుంగించితినని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుం డెఱింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
సాధ్యామృత తీర్థప్రశంసయు పురూరవు శాపమోచనంబను కథలుంగల
ఇరువదెనిమిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువది తొమ్మిదవ అధ్యాయము.

మహనీయ్యగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాది మునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ భూసురులారా పురూరవశాపవిమోక్షణకరంబగు సాధ్యామృతతీర్థంబున స్నానంబుగావించిన వారలందుండి నియమాన్వితులగుచు సర్వతీర్థంబునకుం బోవలయు మహాపాతకంబులొనర్చిన వారలైన నందు స్నానంబొనర్చినమాత్రంబునం బరిశుద్ధులగుదురు నరుండే పర్యంతం బాతీర్థంబున స్నానంబుగావింపకయుండు నంతపర్యంతంబు పాపంబుల పీడింపంబడు ఓ మునీంద్రులారా సర్వతీర్థస్నానంబునకుం బోవు మానవుంగాంచి పాపపుంజంబు లాత్మ నాశనంబుగల్గునని భీతింబొందు లోకంబున మనుజుండు సకలతీర్థావగాహంబులగాయత్ర్యాది మహామంత్రంబుల చతుర్వేద పారాయణంబుల శివవిష్ణ్వాది దేవపూజనంబుల ఏకాదశీవ్రతాదుల యేఫలంబునొందు నాఫలంబా తీర్థస్నానంబొనర్చిన మాత్రంబున నొందునని ఋషులిట్లనిరి. వో పౌరాణికోత్తమా యాతీర్థంబునకు సర్వతీర్థంబను నామంబెట్లు గలిగె నావిధం బెరుంగింపుమనిన నతండిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రులారా పూర్వకాలంబున భృగువంశసంభూతుండును నియమోపేతుండును జరాపరివృతుండునగు సుచరితుడను మునీంద్రుండు దక్షిణసముద్రతీరంబున నుండు గంధమాదనంబున శంకరుంగూర్చి తపముగావింపుచు లోకమునంగల తీర్థములనెల్ల స్నానంబొనర్ప నంధుండుగాన నశక్తుండై చింతించుచు త్రికాలంబు నీశ్వరునర్చించుచు త్రిషవణస్నానముజేయుచు అతిథులంభూజింపుచు శిశిరములజలమధ్యస్థుండును గ్రీష్మంబున పంచాగ్నిమధ్యస్థుండును వాయుజలభక్షణుండగుచు భస్మంబుచే త్రిపుండ్రధారణం బొనర్చుచు జాబాలోపనిషత్ప్రకారంబున రుద్రాక్షంబు ధరించుచు నిట్టివిధమున ననేక వర్షంబులు దపముగావింప మహేశ్వరుండు ప్రీతుండై భూతబృందసేవితుండును, జటామండలమండితుండును, భస్మపాండరశరీరుండును, గిరిజార్ధశరీరుండును, కోటిసూర్యసమానతేజుండును, పినాకపాణియు, శూలాద్యాయుధధారియు, అనంతాదిమహానాగభూషణుండగుచు వృషభవాహనారూఢుండై స్వదేహకాంతులు సకలదిగంతంబుల తిమిరశూన్యంబుగావింపుచుండం బ్రత్యక్షంబై యామునీంద్రునకు లోచనంబులనొసంగిన నతండీశ్వరుంగాంచి ప్రీతుండై యిట్లనిస్తుతించె. ఓ మహాదేవా నీవు బ్రహ్మాదిసురసేవ్యుండవు త్రిపురనాశనుండవు యమనాశనకారివి కామారివి సంసారవైద్యుండవు భూతపాలకుండవు శివుండవ్యయుండవు త్రిలోచనుండవు భక్తరక్షణదీక్షితుండవు వ్యోమకేశుండవు కారుణ్యవిగ్రహుండవు నీలకంఠుండవు మహేశ్వరుండవు పరమానందవిగ్రహుండవు గంగాధరుండవు శర్వుండవు కైలాసనాథుండవు నిన్నుంగొనియాడ నాదరంబే నన్నుంగాంచి కృపాళుండవై రక్షింపుమని యనేకవిధంబులం బొగడిన నీలకంఠుండు ప్రీతుండై యామునింగాంచి వోభూసురవర్యా నీకు వరంబొసంగ నీయాశ్రమంబున కరుదెంచితిననిన మునీంద్రుండు ప్రసన్నుండగు చంద్రశేఖరుంగాంచి వో పార్వతీనాథా నేజరావలితదేహుండ సర్వతీర్థంబుల స్నానంబొనర్పనభిలాషగల్గియున్నది సకలతీర్థంబులస్నానంబొనర్చిన వారలొందు ఫలంబు నాకెట్లుగల్గు నట్లు ప్రసాదింపవేయని వేడిన మహాదేవుండిట్లనియె.

ఓ తపోధనా త్వత్ప్రీతికై లోకంబునంగల తీర్థంబులనెల్ల నీ గంధమాదనంబునకావాహనంబొనర్చితి నదియు సకలతీర్థసాన్నిధ్యంబుచే సర్వతీర్థంబనియు మన్ననంబుచే నాకృష్టంబగుటవలన మానసతీర్థంబనియుం బ్రకాశించు నీవిటంబున స్నానంబొనర్చి ముక్తుండవగు మీతీర్థంబు మహాపాతకసంఘదావానలంబును కామమోహభయక్రోధలోభాదినాశనంబును వేదాంతజ్ఞానంబులేకపోయినను నిర్వాణప్రదంబును సంసారార్ణవతరంబునునై వెలయుననిన సుచరితుండు మహాదేవసాన్నిధ్యంబున యాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి లేచి యాక్షణంబు జరావిముక్తుండై తరుణుండగుచు నతిసుందరంబగు స్వరూపంబుగాంచి యాతీర్థంబు ననేకవిధంబులంబొగడుచుండ మహాదేవుండతనితో నిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రా నీవీతీర్థంబున స్నానంబొనర్చుచు నన్నుందలంచుచు తపంబొనర్పు మితరంబులకుంబోకు మీతీర్థస్నానప్రభావంబున మోక్షంబునొందెద వెవ్వరయిన నీతీర్థంబున స్నానంబొనర్తు రామనుజులు నన్నుంబొందుదురని వచించి యీశ్వరుండంతర్హితుండయ్యెనంత నామునిపుంగవుం డాతటంబునందపంబుగావింపుచు ననేక కాలంబుండి దేహాంతంబున తత్స్నానప్రభావంబున సర్వబంధంబులంబాసి యీశ్వర సాయుజ్యంబు నొంది పిమ్మట శంకరుంబొందె నోమునీంద్రులారా సర్వతీర్థవైభవం బెఱింగించితి నెవ్వండైన నీయుపాఖ్యానంబాకర్ణించు పఠించునతండు సర్వపాపంబులంబాసి శుద్ధుండగునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండు వక్కాణించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
సర్వతీర్థప్రశంసయు సుచరితోపాఖ్యానంబను కథలంగల
ఇరువదితొమ్మిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ము ప్ప ది య వ అ ధ్యా య ము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు పౌరాణికోత్తముండగు సూతుం డిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా యతిపావనంబగు సర్వతీర్థస్నానంబొనర్చిన వారలందుం డిధనుష్కోటికింబోవలయు నెవ్వండైన ధనుష్కోటి స్మరణంబొనర్చిన మాత్రంబున ముక్తుండగు మరియును ఏమానవులైన నాతీర్థంబునస్నానంబొనర్చి తన్మహిమంబుగొని యాడుదురో వారలష్టావింశతిభేదంబులుగల నరకంబులంబొందరు అవియెవ్వియనిన తామిస్రంబును అంధతామిస్రంబును మహారౌరవంబు రౌరవంబు కుంభీపాకంబును కాలసూత్రంబును అసిపత్రవనంబును క్రిమిభక్షణంబు నంధకూపంబును వైతరణీనదియు సంశంబును శల్మలియు లాలాభక్షంబును ఊర్మిజాలంబును క్షారకర్దమపానంబును పూయాసృగ్భోజనంబును రక్షోగణాశనంబును దందశూకాశనంబును తిరోధానాభిధంబును సూచిముఖంబు విషాగ్నిపీడనంబును తప్తాంగారకంబును ప్రతప్తసికతాపానంబును తప్తాయఃపిండ భక్షణంబును తప్తాయఃపురుషాలింగంబును తప్తాయఃస్త్రీనిషేవణంబును ప్రతప్తశయ్యారోహణంబును క్రకచభేదనంబును అనునీనామంబులుగలిగియుండునరుండు ధనుష్కోటిస్నానంబుగావించి నీ యష్టావింశతి సంఖ్యాతనరకంబులంబొందడు మరియు నేమానవుండైన పరధనంబుల పరకామినులంగ్రహించువతండు భయంకరులగు యమభటులచే పాశంబులబంధింపంబడి ఘోరంబగు తామిశ్ర నరకంబున ద్రోయంబడి బహువత్సరంబు లాబాధలనుభవించుచుండు నాతండయిన నాధనుష్కోటిస్నానం బొనర్చెనేని యాబాధలనొందడు యేమానవుండైనా.

కీన యజమానుంజంపి యతని ధనాదులం గ్రహించు నతండు మహాదుఃఖకారియగు అంధ
తామిశ్రనరకంబునం బడునతండైన నాతీర్థంబున స్నానం బొనర్చె నేని యానరకంబునం
బడండు యేజనుండైన భూతద్రోహంబుల నొనర్చి స్వకుటుంబ పోషణంబుగావించు నాథ
రుండు యాకుటుంబంబు బాసి విషభీషణసర్పసంకులంబగు నరకంబున యమకింకరులచే
ద్రోయంబడు నతండైన నాతీర్థంబునస్నానంబొనర్చె నేని యానరకంబునంబడడు యేమా
నవుండైన పశుపక్షిసమూహంబుల స్వపోషణంబునకై బరిమార్చు నతండు క్రవ్యాదపీడితుం
డై తైలతప్తంబగు కుంభీపాకనరకంబునం ద్రోయంబడు నానరుండైన నాతీర్థస్నానంబొ
నర్చె నేని యానరకబాధలనొందడు యెవ్వండైన వేదమార్గంబుల్లంఘించి కుపథంబునం బ్ర
వర్తించు నతండు ఘోరంబగు అసిపత్రవనంబున ద్రోయంబడు నట్టిపాపుండైనవాడు ధను
ష్కోటియందవగాహనంబొనర్చె నేని యానరకబాధలకర్హుండుగాడు యేనృపుండైన దం
డార్హుండుగాని భృత్యుం దండించు నానరనాథుండతిభయంకరంబును శరీరదండనకారియ
గు ప్రసూకరముఖనరకంబున యిక్షువుంబోలె పీడితుండై బాధలంబొందు నతండైన నాతీ
ర్థంబున మజ్జనం బొనర్చె నేని యానరకబాధనొందడు యెవ్వండైనయీశ్వరారాధనపాత్రుల
లంబరిమార్చునతండు వారలచే జూడంబడుచు భయంకరులగు యమభటులచే పీడింపంబడు
చు మహాఘోరంబగు అంధకూపంబను నరకంబున ద్రోయంబడు నతండైన యాధనుష్కో
టియందు స్నానంబొనర్చె నేని యానరకబాధలంబొందడు యేమనుజుండైన పఙ్క్తిభేదం
బొనర్చి స్వాదుపదార్థంబులంభుజించుచు మోహంబున పంచయజ్ఞంబులొనర్పక చరించు
నతండు యమభటనియ్యమానుండును క్రిమిశతభక్ష్యమానుండును క్రిమిసంచయ భోజనుం
డును క్రిమిభూతుండునునగుచు స్వపాపక్షయపర్యంతంబు క్రిమిభోజనంబను నరకంబున
ద్రోయంబడి యనేకదుఃఖంబులంబొందు నతండైన నాతీర్థోత్తమంబున స్నానంబొనర్చె నేని
యానరకబాధలననుభవింపడు మరియును యేనరుండైన యగమ్యయగు వనితనురాగంబునం
బొందు నతండును యేయంగనయైనను మోహంబుచే నగమ్యపురుషుంబొందునదియును
వారిరువురును తప్తాయఃకృతరూపంబుల నాలింగనంబులగావింపుచు సూచీముఖనరకంబు
నద్రోయంబడి చంద్రదివాకరులుండుపర్యంతంబు బాధలంబొందుచుండుదురాపాపాత్ములై
నను ధనుష్కోటి స్నానంబొనర్చిరేని యాబాధలంబొందరు మరియును యేనరుండైనసర్వ
జంతువధంబొనర్చు నతండు ఘోరంబగు శాల్మలీనరకంబునంబడి యమభటులచే పీడింపం
బడుచుండు నాతండైనను ధనుష్కోటిస్నానంబొనర్చె నేని యానరకబాధననుభవింపడు మ
రియును యేమనుజుండైనను దుష్టుండై వృషలీసంగంబొనర్చి త్యక్తశీలుండును శౌచాచా
రరహితుండై పశుప్రాయుండైన నిర్లజ్జనతండు పూయవిష్టమూత్రాసృక్శ్లేష్మపిత్తాది పూ
రితంబగు అతిభీభత్సనరకంబునం ద్రోయంబడు నతండైన ధనుష్కోటియందవగాహనం
బొనర్చె నేని యానరకబాధలంబొందడు మరియును నెన్నినరకంబులు గలవానరకంబుల నే
తుస్నానంబొనర్చిన నరుండు నరకకూలయందు పడడు మరియును ధనుష్కోటిస్నానంబొ

నర్చిన మనుజుండు అశ్వమేధఫలంబునొందు మరియు ధనుష్కోటిస్నానప్రభావంబున ఆత్మ
విద్యయు చతుర్విధభక్తియుంగల్గు బుద్ధిపాపరహితంబుగా నేరదు దుఃఖంబుగలుగదు మనీష
ప్రకాశించు మరియు తులాపురుషగోసహస్రదానంబుల నరుండేఫలంబునొందునో నది ధ
నుష్కోటిస్నానంబునంబొందు మరియు నాతీర్థస్నానంబువలన బ్రహ్మహత్య సురాపానయు
తంబును గురుదారగమనాయుతంబును స్తేయాయుతంబును తత్సంసర్గకోటులు తత్సమాన
దోషపుంజంబులు సకలంబును నాశనంబునొందు యీవిషయంబునకై సంశయంబువలదు
జిహ్వాగ్రంబున తప్తంబగు పరశువుధరించి జెప్పంజాలదు యెవ్వండైన నీవాదం బర్థవాదంబ
ని వక్కాణించు నతండు సర్వకర్మబహిష్కృతుండగు శంకరుండని చెప్పంబడు లోకం
బున సర్వపాతకనాశంబును అద్వైతజ్ఞానప్రదంబును భుక్తిముక్తిదంబును యిష్టకామప్ర
దంబును అజ్ఞాననాశనంబగు ధనుష్కోటిగల్గియుండ మనుజాధముండాతీర్థంబుమాని యి
తరంబుల సేవించుటయే వ్యర్థంబు మరియు నాతీర్థప్రభావంబే వచింపంజాల నందుస్నానం
బొనర్చిన వారలకు నరకభయంబులేదు యెవ్వారైనను ధనుష్కోటియందు స్నానంబొనర్చిన
ను స్మరించిన స్తుతించిన స్పృశించిన నమస్కరించినవారలు మరలజన్మంబునొంది మాతృస్త
న్యపానంబొనర్పరనినవిని శౌనకాదిమునీంద్రులిట్లనిరి.

ఓ పౌరాణికోత్తమా, యాతీర్థంబునకు ధనుష్కోటియను నామంబెట్లుగల్గె నవ్వి
ధంబు సవిస్తరంబుగ జెప్పుమాయనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునిపుంగవులారా పూర్వం
బున రఘునాయకుండు దేవకంటకుండను రావణుంబరిమార్చి తదనుజుండగు విభీషణులం
కారాజ్యంబునకభిషిక్తుంజేసి వైదేహీలక్ష్మణసుగ్రీవప్రముఖపరివృతుండై పుష్పకవిమానా
రూఢుండగుచు సిద్ధచారణులు పరివేష్టింప కిన్నరులు అప్సరసలు గొనియాడుచుండ లీలా
ధృతకోదండుండై త్రిపురనాశనకరుండగు సదాశివుంబోలె దేజరిల్లుచు గంధమాదనంబునకే
తెంచి యచ్చటనుండుసమయంబున విభీషణుండు ప్రాంజలియగుచు నిట్లనియె ఓమహాత్మా
లోకంబునంగలరాజన్యులు బలంబులంగూడి యీసేతుమార్గంబున మదీయనగరంబునకేతెం
చి నన్నుంబీడింతురే నేమిసేయుదునని వేడిన రఘునందనుండు దయాళుండై ధనుష్కోటి
చే నాసేతువును భేదించెంగాన నాప్రదేశంబు ధనుష్కోటితీర్థంబని ప్రసిద్ధింబొందె యే
మనుజుండైన రామధనుష్కోటికృతంబగు రేఖంగాంచు నాసరుండనేకక్లేశసంయుక్తంబ
గు గర్భవాసంబునొందడు మరియు నారేఖాదర్శనంబువలన ముక్తిగల్గు నాతీరంబున స్నా
నంబొనర్పం గలుగుఫలంబువచింప శేషునేరుంగ నర్మదాతీరంబున తపంబు పాపనాశనంబ
గు గంగాతీరంబున మరణంబపవర్గప్రదంబగు కురుక్షేత్రంబున దానంబు బ్రహ్మహత్యాదివి
శుద్ధంబగు నాధనుష్కోటియందు తపంబును మరణంబును దానంబును మహాపాతకనాశ
నంబై సమస్తంబులనొసంగు నిందుకు సందియంబులేదు నరుండేపర్యంతంబాతీర్థంబునాలో
కింప డంతపర్యంతంబు సకలపాపపుంజపీడితుండగు దాన హృదయగ్రంధిభేదనంబగు మరి

యు సకలపాపనాశనంబును సర్వమంత్రాధికంబును సర్వదానఫలదంబునునగు ధనుష్కో టిస్నానంబబ్బెనేని యానరునకు కాయక్లేశకరంబులగు నధ్వరంబులు తపంబులు, వేదంబులు శాస్త్రంబులేల గంగాయమునాజలంబుల ప్రయోజనం బేమిగలదు కాశిస్థలంబున మరణంబునొందిన నిరర్థకంబు నరుండు ధనుష్కోట్యవగాహనంబొనర్పక దినత్రయంబున స్నానంబుగావింపక యచ్చట గోసువర్ణాదిదానంబులొసంగకపోయిన దారిద్ర్యంబునొందు నిందుకు సందియంబులేదు జనుండు ధనుష్కోటిస్నానంబున నేఫలంబునొందునో యాఫలంబు బహుదక్షిణాకంబులగు అగ్నిష్టోమాదియజ్ఞంబులంబొంద శక్యంబుగాదు లోకంబునన్నెచ్చటనైన నేతీర్థంబుకైన ధనుష్కోటినామంబుగలదాతీర్థంబున సర్వతీర్థోత్తమంబని వచింపంబడు మరియు నాధనుష్కోటితీర్థంబునందు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులును భూమాసరస్వతులును అష్టవసువులును ఆదిత్యసిద్ధసాధ్యగంధర్వవిద్యాధరాది నిలింపులును సంతతంబు సాన్నిధ్యంబు సేయుచుందురు పూర్వంబున సకలామరులు నాతీర్థతీరంబున స్వల్పతపంబొనర్చి సిద్ధింబొందిరి నరుండాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి పితృదేవాదితర్పణంబులొనర్చెనేని సర్వపాపనిర్ముక్తుండై బ్రహ్మలోకంబునొందు నచ్చటనరుండు భక్తియుక్తుండై యొకవిప్రునకు నన్నంబిడిన నది యిహపరంబుల ననంతసుఖంబులొసంగు యేనరుండైన శాకాదులచే స్వవృత్తిజేయ సమర్థుండు గాడతండందు స్నానంబుజేసి యాఫలంబొందు నశ్వమేధంబుగావింప నసమర్థుండగు నరుండాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన తత్ఫలంబునొందు బ్రాహ్మణుండైన క్షత్రియుండైన వైశ్యుండైన నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన నింద్యయోనులజనింపరు యెవ్వండైన మాఘమాసంబున సూర్యుండు మకరస్థుండైయుండ యాధనుష్కోటియందు స్నానంబొనర్చు నతనిపుణ్యంబింతయని వచింపంజాల నతండు గంగాదిసర్వతీర్థంబుల స్నానంబొనర్చినవాడని వచింపంబడు పిమ్మట యక్షయలోకంబుల మోక్షంబునొందు యేనరుండైనయేమానినియైన నీమాఘమాసంబునం దాతీర్థంబున మజ్జనంబొనర్చి వారలుజన్మాదిగ నొనర్చినపాపంబులన్నియు నాశనంబునొందు సర్వసురబృందంబులోపల శ్రీనాథుండుంబోలె నాతీర్థంబు సకలతీర్థంబు లనుత్తమంబై ప్రకాశించు, నరుండు పునర్భవంబుగోరి నియమోపేతుండు విజితేంద్రియుండగుచు యాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చెనేని యీప్సితంబునొందు మరియును మాఘమాసంబున మానవుండాతీర్థంబున నేకచిత్తుండును జితక్రోధుండగుచు స్నానంబుగావించిన బ్రహ్మహత్యవలనంబాయు యేమనుజుండైన మాఘమాసంబున శివరాత్రియందాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి నిరాహారుండును జితేంద్రియుండగుచు రాత్రియందు ప్రతియామంబును మహాదేవునర్చింపుచు జాగరణంబుండి పరదినంబున సూర్యోదయకాలంబున నాతీర్థంబున నితరతీర్థంబులనెల్లం గ్రుంకి నియతమానసుండై కృతనిత్యకర్మకలాపుండగుచు రామనాథుంబూజించి దనకుంగలకొలది బ్రాహ్మణులకన్నంబిడి భక్తిపూర్వకంబుగ గోభూసువర్ణాదిదానంబులొసంగి వారలచే ననుజ్ఞ

జ్ఞిఁ బొంది పిమ్మట దానంబు భుజింపవలయు నట్లుగావించిన మానవునకు రామనాథుండు ప్రీతుండై సకలపాపనాశనంబుగావించి భుక్తిముక్తులనొసంగు గాన మనుజులు సర్వవిధంబుల మాఘమాసమునందాతీర్థంబున మోక్షంబుగోరి స్నానంబొనర్పవలయు నెవ్వండైన నాతీర్థోత్తమంబున అర్ధోదయపుణ్యకాలంబున స్నానంబొనర్చి సకలపాపంబులం బాయు నెవ్వండైన మహోదయకాలంబు నచ్చట స్నానంబొనర్చి భుక్తిముక్తి ఫలంబులం బొందు నేమనుజుండైన నాతీర్థంబున అర్ధోదయమహోదయకాలంబుల స్నానంబొనర్చు నతనికి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు వశ్యులై అద్వైతజ్ఞానంబు లేకపోయినను సాయుజ్యప్రాప్తి నొసంగుదురు మరియు నతండు జేసిన పాపంబులకు మన్వాదిస్మృత్యుక్తప్రాయశ్చిత్తంబులొనర్పకపోయినను దోషరహితుండగు మరియు నతండు యజ్ఞంబులొనర్పకపోయిన, నాఫలంబులం బొందు మరియు నచ్చట చంద్రసూర్యగ్రహణకాలంబుల స్నానంబు జేసిన నరుండు బ్రహ్మహత్యాప్రాయశ్చిత్తంబొనర్చినవాడగు నతని పుణ్యఫలంబు వచింప నాదిశేషునికైనను దరంబుగాదు మరియు నాధనుష్కోటిస్నానం బఖిలతీర్థస్నానప్రదంబై సాయుజ్యప్రాప్తి కారణంబగు మరియు ముక్తింగోరువార లర్ధోదయ మహోదయకాలంబులం గల్గు సూర్యచంద్రగ్రహణంబుల నచ్చట స్నానంబొనర్పవలయు గాన నో మునీంద్రులారా సర్వంబును మాని భుక్తిముక్తిప్రదంబును పుణ్యంబగు ధనుష్కోటిం బోయి స్నానంబుగావింపుడు నచ్చట పితృసమూహంబునకుం బిండదానంబుగావించిన కల్పాంతకాలపర్యంతంబు తృప్తినొసంగు మరియు శ్రీరామచంద్రుండు సేతుమూలంబును ధనుష్కోటియు గంధమాదనంబును నీత్రయంబును పితృప్రీతికరంబుగానొనర్చె దనందు స్నానంబొనర్చినవారలు పితృ ఋణముక్తులగుదురు మరియు నాత్రయంబు దేవనిర్మితంబై ఋణమోక్షంబని ఖ్యాతిం బొందియుండు గాన మానవులు సర్వంబులం బరిత్యజించి యాధనుష్కోటి స్నానంబుగావింపవలయు పూర్వంబున ద్రోణాచార్యపుత్రుండగు యశ్వత్థామ యాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి యతిఘోరంబగు సుప్తమారణదోషంబువలనం బాసె నో మునీంద్రులారా భుక్తిముక్తిప్రదంబును సకలనాశనకారియగు ధనుష్కోటివైభవంబు మీకెరుంగించితినని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
ధనుష్కోటి ప్రశంసయను కథగల
ముప్పదియవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదియొకటవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు సకలపురాణాభిజ్ఞుడగు సూతునకిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా యశ్వత్థామ యేలసుప్తమారణంబుగావించె పిమ్మట ధనుష్కో-

టి శరిగియందు స్నానంబొనర్చి యెట్లు పాపంబువలనం బాసె నవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా కృ
పం జెప్పుమా త్వద్వాక్యామృతంబు గ్రోలు మాకుం దనివి గలుగదని శ్రద్ధాయుతుండై యడిగిన
సూతుం డిట్లనియె, పూర్వకాలంబున కౌరవపాండవులకు రాజ్యార్థంబై కలహంబు గలిగె న
పుడు దుర్యోధనుం డేకాదశాక్షౌహిణియుతుండై ఖండనంబు గావింపుచుండ భీష్ముండు త
దీయ సేనాధినాథుండై పదిదినంబు లాహవం బొనర్చి భూపతితుండయ్యె పిమ్మట గురుండైదు
దినంబులు కర్ణుండు దినద్వయంబు సేనానాథులై యుద్ధంబొనర్చి మృతులైరి. పిమ్మట నష్టా
దశదినంబున శల్యుండు సైన్యనాయకుండై యద్దినం బాయోధనంబొనర్చి నిధనంబునొం
దె నంత రాజరాజగు సుయోధనుండు భీమంబగు గదాయుద్ధ బద్ధుండై నంబు గావించి వృకో
దరుగదాహతిచే భగ్నోరువగుచు భూమింబడె నంత ధృష్టద్యుమ్నాదులు సంప్రాప్తమానసు
లై పరివేష్టింప పాండవులు కృష్ణసహితులై షండవృక్షపరివేష్టితంబగు దుర్యోధన శిబిరం
బునకుంబోయి యందుండెడు మహార్హంబులగు ధనంబులంగొని సుఖంబుండిరంత ధృష్ట
ద్యుమ్నాదులు స్వవాసంబులకుం బోయిరి పిమ్మట శ్రీకృష్ణదేవుండు పాండవులంగాంచి ఓ
కౌంతేయులారా మనమిపుడు మంగళార్థంబై శిబిరబహిఃప్రదేశంబున నుండవలయుననిన
వారలంగీకరించి కృష్ణసాత్యకి సహితులై వేగవతీ నదీతీరంబునకుంబోయి యచ్చట సిహ
తశత్రువు గాన నారాత్రి సుఖంబుననుండిరంత కృపకృతవర్మాశ్వత్థామ లాదిత్యుండ స్తగిరి క
రుగకున్న దుర్యోధనాంతికంబునకుంబోయి పాంసురూషితుండును భగ్నోరువురుధిరా
సక్తసర్వాంగుండును భూపతితుండగు నతనింగాంచి బాష్పపూర్ణావిలముఖులగుచు విల
పింపుచుండి రాసమయంబున గురునందనుండు క్రోధవిస్ఫారితేక్షణుండై మహానలుంబోలె
ప్రకాశింపుచు దుర్యోధనుతో నిట్లనియె ఓ నృపాగ్రణీ మజ్జనకుండు శత్రువులచే ఛలం
బున నిహతుండయ్యె నందుకు జింతింప నీవిప్పుడు భూపతితుండవగుటకుం జింతించెద మ
ద్వాక్యంబాలింపుము నేనిపుడీ రాత్రిసమయంబున పాండవుల శిబిరంబులకుంబోయి కేక
యసృంజయ పాంచాలాది సంయుతులగువారల యమసదనంబునకుం బంపెద ననుజ్ఞయొ
సంగుమనిన దుర్యోధనుండట్లొనర్పుమని వచించి కృపాచార్యానీతంబగు కలశజలంబు వల
న సైన్యాధిపత్యంబున కభిషేకంబు గావించె నంతనతండా నృపు నాలింగనంబుగావించి కృ
పకృతవర్మసహితుండై దక్షిణోన్ముఖుండై పాండుశిబిరసమీపంబునకుం బోయె నంత వారల
తి భీషణంబగు పాండవజయ శబ్దంబులవిని భీతింబొంది పూర్వాభిముఖులగుచు గొంత దూ
రంబుజని నానాతరులతాప్రస్తరంబును అనేకమృగసరీసృపారంబును క్రూరపక్షిగణాకులంబును
పద్మేందీవరకల్హారసగసీశతసంకులంబును నగు నొకవనంబు గాంచి యందొక తటాక తీరం
బున హయంబులడిగి జలంబులద్రావి అశ్వంబులం ద్రావించి యచ్చట నొక న్యగ్రోధవృక్ష తీ
రంబుననుండ సూర్యుండస్తమితుండైన తిమిరావృతంబగు రాత్రి యరుదెంచెనంత నిశాచరం
బులగు క్రూరసత్త్వంబులు సంచరింపుచుండ సుఖాసీనులగు కృపకృతవర్మలు ధరణిం

బడిపరాజయఖేదఖిన్నుండగుచు నిద్రంబొందిరి ద్రోణతనూజుండు నిద్రం బొందక కోపకలుషకృతమానసుండగుచు భుజంగంబుబోలె నూర్పు లిగుడించుచు భయానకంబగు నరణ్యంబువీక్షించుచు న్యగ్రోధంబుం గాంచియందు శాఖాసమూహంబుల నిద్రించు కాకంబులబహువిధంబుల విచ్ఛిన్నచరణాద్యవయవంబులం గావించి మరణంబు నొందించుచుండెడు భీషణరవంబైన యొకయులూకంబు గాంచి తత్కార్యంబు వీక్షించి నాకీయులూకంబు పదేశకారియయ్యె నేనివ్విధంబున శత్రుసమూహంబుల మరణంబు నొందించెద వారలు న్యాయమార్గంబున యుద్ధంబు గావించి జయింపనర్హులుగారు సుయోధనానందకంబున శత్రువధంబునకై ప్రతిజ్ఞ గావించితి లోకంబున క్షత్రధర్మానువర్తియగు నరుండు న్యాయంబున జయింపం దగని శత్రువుల నన్యాయంబునైనం జయింపవలయునిందుకు పురావిదులగు నార్యులహితుండు నిద్రితుండైన పరిశ్రాంతుండైన వివస్త్రుండైన భుంజానుండైనను నిరాయుధుండైనను సంఛిన్నబలుండైనను రాజన్యునకు వధార్హుండగునని వచించిరని పలువిధంబుల ముహూర్తమాత్రంబు చింతించి సుప్తమారణంబొనర్ప నిశ్చయించి సాహసవంతుండై కృపకృతవర్మలం గాంచి ఓ స్నేహితులారా పరిశుద్ధుండగు సుయోధనుండు క్రూరకర్ముండగు భీమసేను పదాఘాతంబున నిహతుండయ్యెగాన నీయర్ధరాత్రంబున నిద్రితులును సైన్యసమేతులగు పాండవుల నానావిధంబులగు శస్త్రంబుల మరణంబు నొందించెదననిన కృపాచార్యుం డిట్లనియె.

ఓ గురునందనా లోకంబున సుప్తమారణంబు గావించుట యుక్తంబు గాదది ధర్మంబుగాదు నరుండు దానపూజితుండుగాడు సంత్యక్తరథవాహన శస్త్రులం జంపందగదు మనమిప్పుడ ధృతరాష్ట్ర గాంధారీ విదురుల సమీపంబునకుం బోయి వారలకు దుర్యోధన నిధనం బెరుంగించి పిమ్మట వారలు వచించిన ప్రకారంబున గావింపవలయు మదీయవాక్యంబుల వినుము సాహసంబు మానుమని యనేక విధంబులం బలుకు కృపాచార్యునితో ద్రోణాచార్యతనూజుం డిట్లనియె. ఓ మాతులా మహాసేయుండగు శాంతనవుని కపటంబున శిఖండింబున వ్యాఘాతించుకొని యన్యాయంబున పార్థుండు వధించె మరియు మదీయజనకుం డటు నిరాయుధుండై యుండ పాపుండగు దృష్టద్యుమ్నుండు వధించె మరియు పాండునందనులన్యాయంబు గావించ యనేక రాజన్యులం బంపిరి మజ్జనకు మరణంబు వలంచిన మన్మనంబుల ఖేదించుచున్నదిగాన నేను సుప్తమారణంబొనర్చెదనని రథారూఢుండై శత్రువులపైయరిగెడు నశ్వత్థామం గాంచి కృపకృతవర్ములు నుద్యతాయుధులును రథారూఢులై శిబిరసమీపంబునకుం బోయి యచ్చట ద్వారదేశంబులనుండిరంత గురునందనుండీశ్వరప్రసాదలబ్ధంబగు ఖడ్గంబు ధరించి యాశిబిరంబు ప్రవేశించి యందు మహాయుద్ధశ్రాంతుండును మహార్హశయన సుఖప్రసుప్తుండగు ధృష్టద్యుమ్నుం జేరి పాదతాడనంబు గావించిన నతండు మేల్కాంచి వీరుండగు ద్రోణపుత్రుం గాంచె నంతబలవంతుండగు గురుసుతుండతని బాహువులచే కేశంబులం బట్టి ధ

రాతలంబుపై ద్రోణి పీడించి ధనుర్గుణంబుచే కంఠంబు ఖండించుచు పశుమారణ ప్రకారంబున చిత్రవధంబొనర్చి మరియును యుధామన్యుండు మొదలగు వారలను ద్రౌపదీపుత్రుల సైన్యయుతంబుగ చంద్రఖడ్గంబుచే నిహతులంగావించుచుండ భయాతురులై పరుంగిడు వారలం బోనీయక ద్వారంబులనుండు కృపకృతవర్మలు హతంబొనరించిరి యివ్విధంబున నా ముగ్గురు శిబిరంబున గలవారనెల్ల హతులంగావించి పాపభీతులై యతిత్వరితంబుగ యథేచ్ఛంబోయిన వారలతనింగాంచి రోగబలంబున సుప్తమారణంబొనర్చిన దుశ్చరితుంగా నెరింగి ఓరీ బ్రాహ్మణాధమా నీదర్శనంబు జేసిన పాపంబు గల్గు త్వత్సంభాషణ మాత్రంబున బ్రహ్మహత్యాయుతంబులు సంభవించు మాయాశ్రమంబున నుండకుమనిన నతండు లజ్జితుండై యచట్టిం బాసి కాశ్యాదిపుణ్యతీరంబులకుం బోయి తత్రత్యమునీంద్రులచే నిందితుండై విచారంబునొంది తా జేసిన సుప్తమారణకృత్యంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తంబొనర్పం గోరి బదరికాశ్రమంబునకు దపంబుగావించు ద్వైపాయనుంజేరి నమస్కరింప నా మునీంద్రుం డతిపాపుండగు నతనింగాంచి ఓ బ్రాహ్మణాధమా నీవిచట నుండకుము నీదర్శనంబొనర్ప మహాపాపంబు సమ్భవించుగాన శీఘ్రంబున బొమ్మనిన ద్రోణియిట్లనియె. ఓ తపోధనా సర్వజనంబులచే నిందితుండనై నిన్ను శరణంబుజొచ్చితి నీవిటువచించిన నేనెచటికింబోదు కృపాళుండవై యనుగ్రహించి సుప్తమారణదోషంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తంబు వచింపుమనిన వ్యాసుండు కొంతదడవు చింతించి యిట్లనియె. ఓ ద్రోణనందనా యీపాప శాంతికొరకుం బ్రాయశ్చిత్తంబు స్మృతిపుంజంబులలేదైన నొకనుపాయంబు వచించెద దక్షిణసముద్రతీరంబున పుణ్యంబగు రామసేతువునందు ధనుష్కోటియను నొకతీర్థంబుగలదది మహాపాతకనాశనంబును స్వర్గమోక్షప్రదంబును బ్రహ్మహత్యావిశోధకంబును సర్వమంగళదాయకంబును సర్వాభీష్టఫలప్రదంబును సకలతీర్థోత్తమంబునందు స్వప్ననాశనకారియు నరకక్లేశవిమోచనంబును అకాలమృత్యుశమనంబును దారిద్ర్యనాశనంబును ఆయుర్వర్ధన కారణంబును చిత్తశుద్ధిప్రదంబును నై వెలయుచుండు నీవచటికింబోయి మాసమాత్రంబు స్నానంబొనర్చిన యీసుప్తమారణదోషంబువలనం బాసి పరిశుద్ధుండవగుదువుగాన శీఘ్రగమనంబునం బొమ్మనిన ద్రోణనందనుండాక్షణంబ రామసేతువునకుంబోయి ధనుష్కోటియందు మాసమాత్రంబు స్నానంబొనర్చి త్రిషవణంబు రామనాథుసేవింపుచు మాసాంతదినంబున స్నానంబొనర్చి యుపవాసంబుండి పంచాక్షరీమహామంత్రంబు జపించుచు రాత్రియందు రామనాథు సమీపంబున జాగరణంబుండి పరదినంబున సంకల్పపూర్వకంబుగా స్నానంబొనర్చి రామనామముస్తుతించుచు ఆనందాశ్రుపరిప్లుతుండై నర్తనంబొనర్చుచుండ మహాదేవుండు ప్రసన్నుండై ప్రత్యక్షంబయ్యెనంత ద్రోణనందనుండు పరమహర్షపరిపూరితహృదయుండగుచు నిట్లనిస్తుతించె.

ఓమహాదేవా నీవు కృపాసముద్రుడవు ధూర్జటివి నీలలోహితుండవు ఉమాకాంతా

డవు విరూపాక్షుండవు చంద్రశేఖరుండవు మృత్యుంజయుండ వాపదంబుధిమగ్నహితవ త్సలుండవు పార్వతీపతివి త్రిపురనాశకుండవు త్రినేత్రుండవు పినాకపాణి సశూలపాణి అనంతాది మహానాగభూషణవిభూషితుండవు గంగాధరుండ వవ్యయుం డప్రమేయుండవు నిను నెంగొనియాడ నాదరంబగునె నన్నిపాపపంజరంబునఁ దగులనీక కృపాళుండవై రక్షింపు మని యివ్విధంబు స్తుతించెడు ద్రౌణిం గాంచి హర్షితుండై మహాదేవుం డిట్లనియె. ఓ ద్రోణనందనా యీధనుష్కోటి మజ్జనంబువలన గురుపుత్రమారణ దోషంబు నాశనంబు నొందె మదీయదర్శనంబున జనంబులకలభ్యంబెవ్వియు లేదు నీయభీష్టంబగు వరంబు వేడుము సంగెద ననిన ద్రోణనందనుండిట్లనియె. ఓ మహేశ్వరా నే భవద్దర్శనంబున కృతార్థుండనైతి పుణ్యంబొనర్పని వారలకనేకజననంబులనే భవద్దర్శనంబు లభ్యంబుగాదు నాకెల్లప్పుడు భవత్పాదంబులయందు నిశ్చలంబగు భక్తిప్రసాదింపుమని వేడిన నీశ్వరుండా వరంబొసంగి యంతర్హితుండయ్యె పిమ్మట అశ్వత్థామయు ధనుష్కోటిస్నానవైభవంబున విధూతపాపుండును నిర్మలుండగుచు సంచరించుచుండె నెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు సమాహితచిత్తుండై పఠించు వినునతం డఖిలపాపపుంజ విదళనంబు గావించి విష్ణులోకంబు నొందునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
ధనుష్కోటి ప్రశంసయు అశ్వత్థామ సుప్తమారణదోషశాంతియను కథలంగల
ముప్పదినొకటవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పది రెండవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండైన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా ధనుష్కోటిమహాత్మ్యం బెరింగించెద వినుండు పూర్వంబున సోమవంశవివర్ధనుండగు నందుండను రాజేంద్రుం డనేక కాలంబు ధర్మమార్గంబున ప్రజాపాలనం బొనర్చి తృప్తుండై యాత్మపుత్రుండగు ధర్మగుప్తు రాజరక్షావిచక్షణుం గావించి జితేంద్రియుండును నిరాహారుండునగుచు వనంబునకుం జని తపంబు గావింపుచుండెనంత ధర్మగుప్తుండు ధర్మజ్ఞుండును నీతితత్పరుండగుచు బహుయజ్ఞంబులొనర్చి యింద్రాదిదేవతలం దృప్తినొందించుచు భూసురుల కనేక దానంబులం గావింపుచు స్వధర్మనిరతుండై రాజ్యపాలనంబు గావింపుచుండ నాతని రాజ్యంబున చోరాదిసంభవంబులగు బాధల జనంబులొందక ప్రమోదంబు నొందుచుండిరంత నానరుండొక దినంబున మృగయావినోదార్థియై తమాలతాలహింతాలాది నానాతరుసంకులంబును సింహవ్యాఘ్ర

భయానకంబును పద్మకల్హారనీలోత్పల విభాసిసంపూర్ణతటాకసంయుతంబును తపస్విజనపరివేష్టితంబగు నొకవనంబునకుంబోయి యందుదైవయోగంబున భృత్యులంబాసి సంచరించుచుండ సూర్యుండస్తగతుండయ్యె నంత తమంబుచే భయంకరంబగు రాత్రియరుదెంచె నప్పుడతండు సంధ్యావందనంబొనర్చి వ్యాఘ్రాదిమృగంబులకుభీతుండై యొకమహీరుహంబెక్కె నప్పుడొకభల్లూకంబు సింహానుద్రుతంబై వేగంబున యావృక్షంబెక్కె నతండాఋక్షంబుంగాంచి భీతుండైయుండ యామృగంబామహీపతింజూచి యిట్లనియె.

ఓ నృపాలకా భయంబునొందకుము యేనును నీవును నీవృక్షంబున నీరాత్రివసించియుండుదము మహాసత్వంబును భయంకరాకారంబగు పంచాస్యంబీనగమూలంబుననున్నయది నీవిప్పుడు సంశయంబుమాని కొంతదడవు నాయంకురంబుపై బవ్వళించి నిద్రించుము నీవు మేల్కాంచినపిమ్మట నేనిద్రించెదనని భల్లూకరాజంబుపలికినవిని యానృపోత్తముండు నిద్రంబొందె నప్పుడు సింహంబాఋక్షంబుగాంచి ఓయీ నీవీ సకలమృగహింసకుండగు నృపుని భూమింద్రోయుమనిన భల్లూకోత్తమంబిట్లనియె. ఓి మృగరాజంబా నీవు ధర్మరహస్యంబెరుంగవు లోకంబున బ్రహ్మహత్యాది పాపంబులనెల్ల నిష్కృతిగలదుగాని విశ్వాసఘాతకపాపంబునకులేదు మరియు నాపాపంబనేకజన్మంబుల ననేకయజ్ఞంబు లొనర్చినంబోదు మహాత్తరంబగు మేరుమహీధరంబుకన్న భారంబై యుండునని దలంచెదనని వచించుచుండం గొంతప్రొద్దాయె నంతనరపాలుండు మేల్కాంచిన ఋక్షంబునిద్రంబొందె నాతరి సింహంబు నృపుంగాంచి యోనృపాలకా యీఋక్షంబును భూమిపయిం ద్రోయుమనిన నతండు స్వాంకంబుపై శంకంబొందక నిద్రించెడు భల్లూకంబును భూమిపయింద్రోసె నంతనాభల్లూకంబతనిచేద్రోయంబడియు దైవయోగంబున భూమింబడక వృక్షంబువదలక కోపంబున నృపుంగాంచి యిట్లనియె. ఓయీ నేకామరూపధరుండ భృగువంశసంజాతుండ ధ్యానకాష్ఠుండను నామంబుగలవాడ దైవయోగంబున నీఋక్షరూపంబునొందితి నిరపరాధుండనగు నీవృక్షంబుననుండిద్రోసితివిగాన పున్మత్తుండవై భూతలంబునంజరింపుమని రాజునకు శాపంబొసంగి సింహంబుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ మృగేంద్రా నీవు భద్రుండనునామంబుగల కుబేరసచివుండగు యక్షుండవుగాని సింహంబుగావు నీవొకనాడు భార్యలంగూడి వివస్త్రుండవై హిమవద్గిరియందు గౌతమసమీపంబున విహరింప నతండు నిర్లజ్జుండగు నిన్నుంగాంచి సింహంబగుమని శాపంబొసగెం గాన నీరూపంబునొందితివి కుబేరుండును తద్భృత్యులగుమీరును ధర్మశీలులరు తపస్వియగు నన్నేలహింసించెదవిదియంతయుధ్యానంబువలన నెరుంగుదుననివచించినవిని సింహంబాక్షణంబున నారూపంబువిడిచి భద్రుండనుగంధర్వుండై ప్రాంజలియగుచు నాధ్యానకాష్ఠునితో నిట్లనియె.

ఓ తపోధనా! నేనిప్పుడంతయు నెరింగితి పూర్వంబున గౌతముండు నాకుశాపం

బోసంగి విప్పుటకామరూపధారియు ఋక్షరూపుండగు ధ్యానకాష్ఠునితో నెప్పుడదు భాషించెదవో యప్పుడీశాపమోక్షంబగునని వచించె గాన నేనిప్పుడు యుష్మత్సంవాదంబువలన నీప్తత్వంబుబాసి బరిశుద్ధుండనైతి నిన్నునేనెరుంగుదునని యనేకవిధంబులంబొగడి దివ్యవిమానారూఢుండై యలకాపురంబునకుంబోయె విప్పుట ధ్యానకాష్ఠుండును యథేచ్ఛంబోయెనంత ధర్మగుప్తుండున్మత్తుండై నిజపురంబునకుంజనిన నతనింగొని మంత్రిసమూహంబులు తదీయజనకుండగు నందుకడకుంబోయి యావిధంబెరుంగింప నతండు జైమినిమునీంద్రుని సమీపంబునకు తనయుందోడ్కొనిచని ధ్యానకాష్ఠమునీంద్రుశాపంబుచే నున్మత్తుండగు నితనింగావవేయని వేడిన నాతపోధనుండు కొంత తడపుచింతించి యిట్లనియె ఓ నందరాజన్యా నీవీసుతుంగొని దక్షిణసముద్రతీరంబున పాపనాశనంబగు సేతువునకుంజోయి యందు పవిత్రంబును మంగళప్రదంబును శ్రుతిసిద్ధంబును మహాపుణ్యంబును బ్రహ్మహత్యాది నాశనకారియగు ధనుష్కోటితీర్థంబున స్నానంబు జేయింపుము దాన నీయున్మాదంబు నాశనంబగుననిన యామునీంద్రునకు నమస్కరించి నందుండాక్షణంబు పుత్రసహితుండై ధనుష్కోటికరిగియందు నియమపూర్వకంబుగ పుత్రునికిస్నానంబుజేయింప నతండు పున్మాదంబుమానె నంత నందుండును స్నానంబొనర్చి పుత్రసహితుండై రామనాథుసేవించి పుత్రుని వీడ్కొని తపోవనంబునకరిగె నంత ధర్మగుప్తుండు రామనాథునకు బహువిత్తంబులొసంగి భూసురులకు క్షేత్రాదిదానంబులుగావించి మంత్రియుతుండై నిజనగరంబునకుంబోయి ధార్మికుండై పితృపైతామహంబగు రాజ్యంబు నిహతకంటకంబుగ గావింపుచుండె గాన లోకంబున పున్మాదంబుచేతను అపస్మారకంబుచేతను దుష్టగ్రహంబుచేతనుం బీడితులగువారలు ధనుష్కోటియందు స్నానంబొనర్చిన తద్దోషముక్తులగుదురు యెవ్వండైన ధనుష్కోటింబాసి యితరతీర్థంబునకుంబోవు నతండు సిద్ధంబగు గోక్షీరంబువిడచి స్నుహీక్షీరంబుగోరువాడని తలంచవలయును యేనరులైన ధనుష్కోటియనునామంబు మూడుపర్యాయంబులు పఠించి యెచ్చటనైన తీర్థంబున స్నానంబొనర్చిరేని వారలు బ్రహ్మపదంబునొందుదురు యిందుకు సందియంబులేదు. ఓ మునీంద్రులారా ! యేకథవినువారికి బ్రహ్మహత్యాదిదోషంబులన్నియు నశించు నట్టిధర్మగుప్తవృత్తంబు మీకెరుంగించితినని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు

ధర్మగుప్తోన్మాదమోక్షంబను కథగల

ముప్పదిరెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదిమూడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా యత్యద్భుతంబును సకలలోక పావనంబగు ధనుష్కోటి మహాత్మ్యంబెరుంగించెద వినుండు పూర్వంబునపరావసుండను బ్రాహ్మణోత్తముండజ్ఞానంబున పితృవధంబుగావించి బ్రహ్మహత్యంబొంది పిమ్మట ధనుష్కోటియందు స్నానంబొనర్చి యాదోషంబుబాసి నిర్మలుండయ్యెననిన శౌనకాదిమునీంద్రులిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా బ్రాహ్మణోత్తముండగు పరావసుండేలజనకుంజంపె ధనుష్కోటియందెట్లు స్నానంబుగావించి ముక్తుండయ్యె నా విధంబంతయు వచింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా చక్రవర్తియగు బృహద్యుమ్నుండను రాజేంద్రుండు సాగరాంతంబగు ధరంగాచుచు నింద్రాదులకుం దృప్తికరంబుగ సత్రయాగం బొనరించుచుండ ధార్మికుండగు రైభ్యుండను మునీంద్రుండు యాజకుండై యుండె నాభూసురునకు పరావసు అర్వావసులను నిద్దరుపుత్రులు గలరు వారలు షడంగవేదంబుల ప్రవీణులును శ్రౌతస్మార్తకోవిదులును తర్కవ్యాకరణాది సకల శాస్త్రవిచక్షణులునునై యొప్పుచు యాబృహద్యుమ్నునిచే సత్రయాగార్థంబై వరింపంబడి జనకాజ్ఞచే యాక్రతుకృత్యంబులంగావింపుచుండిరి. అపుడు రైభ్యుండు జ్యేష్ఠస్నుషయుదాను నాశ్రమంబుననుండె నివ్విధంబున సత్రయాగంబొనరించు బృహద్యుమ్నుసమీపంబున కాహుతులగుచు వశిష్ఠుండును గౌతముండును అత్రియు జాబాలియు కాశ్యపుండును క్రతుపుదక్షుండును పులస్త్యుండును పులహుండును నారదుండును మార్కండేయుండును శతానందుండును విశ్వామిత్రుండును పరాశరుండును భృగుపుకుత్సుండును వాల్మీకియు వ్యాసుండును మొదలగు మునీంద్రులనేక శిష్యప్రశిష్యులంగూడి యేతెంచిరి మరియు నాసత్రయాగంబు వీక్షింపంగోరి బ్రహ్మక్షత్రవిట్ఛూద్రాది చాతుర్వర్ణులును పథాసహితులై యరుదెంచి రివ్విధంబున బ్రహ్మచారులునుగృహస్థులును వానప్రస్థులును భిక్షులు ననేకులేతెంచిరంత రాజసత్తముండగు బృహద్యుమ్నుండు వారల యథార్హంబుగబూజించి ఘృతసూపాది సమేతంబగు నన్నంబొసంగి వస్త్రసువర్ణహార రత్నాదులనిచ్చి మరియు ననేక విధంబులగు సత్కారంబులగావించె నంత వశిష్ఠాదిమునీంద్రు లాయర్వావసుపరావసులు క్షలనంబులేక నొనర్చెడు క్రతుకర్మంబులంగాంచి ప్రహ్లాదంబునొందిరి. ఇట్లు క్రతురాజంబు జరుగుచుండ తృతీయసవనాంతంబున పరావసుండు గృహకృత్యంబుల విచారించుటకై స్వకీయాశ్రమంబునకుంబోయె నర్వావసుండు క్రతుకార్యంబుల గావింపుచుండె నిట్లతండు నిద్రాకలుషితుండై అంధతమసంకులంబగు రాత్రింబోవుచు కృష్ణాజినావృతుండై వనంబున సంచరించుచు జనకుంగాంచి తన్నుంజంపనరుదెంచు మృగంబని శంకించి పాతకకారియై యతనిం జంపి పిమ్మట నిజజనకుంగా నెరింగి వ్యథితేంద్రియుండగుచు ప్రేతకార్యం

బులుగావించి బృహద్యుమ్నుసమీపంబునకుంబోయి స్వానుజుండగు అర్వావసువునకా తెరంగెరుంగింపగ నతండు విలపింపుచుండ పరావసుండిట్లనియె.

ఓయీ అనుజా చింతింపకుము రాత్రియందు మూఢుండనై తండ్రింజంపితి యీ హత్యకు ప్రాయశ్చిత్తంబుగావింపవలయు నీబృహద్యుమ్న యాగంబును నెరవేరవలయు నీవు బాలకుండ యీయాగకార్యంబుల నిర్వహింపజాలవుగాన మదర్థంబై బ్రహ్మహత్యా విశుద్ధింగోరి ద్వాదశాబ్దంబులు వ్రతంబుగావింపుమని నతండియ్యకొని యచటంబాసి సకల తీర్థసేవనంబుసేయుచు ద్వాదశాబ్దంబులు బ్రహ్మహత్యా ప్రాయశ్చిత్తకరంబగు వ్రతంబు గావించి మరల యాసత్రయాగంబున కరుదెంచిన పరావసుండతనింగాంచి బృహద్యుమ్న సమీపంబుజేరి వోరాజేంద్రా యీయర్వావసుండు బ్రహ్మహత్యంగావించెగాన నితని నిచ్చటనుండనీయక వెడలంబంపుమితండుండిన యీయాగంబునకు ఫలహాని సంభవించునని నారాజేంద్రుండట్లొనర్ప అర్వావసుండోరాజేంద్రా పరావసుండు బ్రహ్మహత్యంగావించెగాని నేజేసినవాడంగాననైనను నతనికై ప్రాయశ్చిత్తకారియగు వ్రతంబేనొనర్చితినని వచించినను రాజేంద్రుండావాక్యంబుల నంగీకరింపక అర్వావసుని నచట నుండనియ్యక వెడలంబంపె నిట్లతండు రాజన్యునిచేతనుం బ్రాహ్మణవచనంబులచేతను నిరాకృతుండై వనంబునకుంబోయి దివాకరుంగూర్చి యత్యుగ్రంబగు తపంబుగావింప తుష్టుండై సహస్రాంశుండు మూర్తిమంతుండై యావిర్భవించె అపుడింద్రాదిదేవతులును అతని తపంబునకు మెచ్చి యచటికరుదెంచి యాయర్వావసుంగాంచి యిట్లనిరి. ఓ తపోధనా నీతపంబునకు బ్రహ్మచర్యంబునకు వేదశాస్త్రప్రవీణతకుంబ్రముదితులమైతిమి పరావసువునిచే నిరాకృతుండవయ్యును క్షమించితివి మరియు నతండొనర్చిన బ్రహ్మహత్యకై నీవువ్రతంబొనరించితివిగాన నిన్నుస్వీకరించెదము పరావసుని స్వీకరించము మరియు నీకిష్టంబగు వరంబు వేడుమనిననతండు మజ్జనకుండు మరల జీవింపవలయునని వేడిన యింద్రాదులావరంబొసంగి మరియు వరంబుగోరుమనిన అర్వావసుండు ప్రీతుండై, ఓ దేవశ్రేష్ఠులారా మద్భ్రాతయ పరావసుండ దుష్టుండగునట్లు బ్రసాదింపుండని వేడిన వారలిట్లనిరి. ఓ భూసురవర్యా లోకంబున పంచమహాపాతకంబుల ప్రాయశ్చిత్తంబు వలన శాంతిలేదందురు బ్రాహ్మణుండగు తండ్రింజంపిన వానిపాపంబునకు లేదుగావ పరావసుండుజేసిన పాపంబునకతండు వ్రతంబుజేసినను ప్రాయశ్చిత్తంబుగానేరదుగాన మేమతనికిదుష్టత్వం బొసంగమనిన అర్వావసుండిట్లనియె. ఓనిలింపులార మద్భ్రాతకెవ్విధంబుననైన భవచ్ఛ్రీభావాతిశయంబున యీహత్యదొలంగు నుపాయంబుగావింపుడని వేడిన వారలు కొంతదడవు చింతించియిట్లనిరి.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా మహాపాతక నివారణంబగు నొకవుపాయంబు జెప్పెద వినుము దక్షిణసముద్రతీరంబున గంధమాదన పర్వతంబున సకల భువనవిఖ్యాతంబును బ్రహ్మహత్యా సురాపాన గురుతల్పగాది సకల పాపనాశనకరంబును అపవర్గఫలప్రదంబును నరక క్లేశనాశ

నకారియై కైలాసాది పదప్రాప్తికరంబును సర్వకామదంబగు ధనుష్కోటియను నొకతీర్థంబుగలదా తీర్థంబును ముమ్మారుస్మరించిన జనంబులకు ఋణదారిద్ర్యంబులు తొలంగి సకలసుఖంబులుం గల్గుగాన నీయనుజుండగు పరావసుండచ్చటికిపోయి స్నానంబొనర్చిన బ్రహ్మహత్యవలనంబాయునని దేవతులు వచించిన అర్వావసుండాక్షణంబ జ్యేష్ఠుండగు పరావసుంగొని రామసేతువునకుంబోయె నపుడు పరావసుండు ధనుష్కోటియందు సంకల్పపూర్వకంబుగ స్నానంబొనర్చి లేచి నియతుండైయుండ యాకాశవాణి యిట్లనియె. ఓ పరావసు నీవొనర్చిన పితృవధంబునం గలిగిన బ్రహ్మహత్యనశించె చింతనొందకుమని పరావసుండను జనసమేతుండై ప్రీతుండగుచు భక్తిపూర్వకంబుగ రామనాథుం బూజించి విముక్తపాపుండై జనకాశ్రమంబునకుంబోవ నతండును పుత్రిధుం నిజపుత్రులంగూడి సంతుష్టుండై తపంబొనరించుచుండె. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున ధను. కోటి స్నానవైభవంబున విగతపాపుండగు పరావసునఖిలమునులు నంగీకరించిరిగాన బ్రహ్మహత్యసురాపానాది పాపంబులన్నియుందానశించు నిందుకు సందియంబేల సత్యంబు భుజంబప్పళింప జెప్పంజాలరు యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు సావధానుండై పఠించు వినునతండు బ్రహ్మహత్యాది సకల పాపనాశనం బొనరించునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
ధనుష్కోటి ప్రశంసయు పరవసు బ్రహ్మహత్యావిమోచనంబను కథలంగల
ముప్పదిమూడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదినాలుగవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా ధనుష్కోటి మహాత్మ్యకారియగు సృగాలవానరసంవాదం బెఱింగించెద వినుండు పూర్వంబున చెలికాండ్రగు నిర్వురు బ్రాహ్మణులు పాపకార్యులై మఱియొక జన్మంబున సృగాలంబును వానరంబై యవతరించి పూర్వజన్మ స్మరణంబుగలవారలగుచు పరస్పర స్నేహంబు గల్గియుండిరంత నొకనాడు వానరుండు రుద్రభూమియందుండెడు సృగాలంబుగాంచి ఓయీ నీవు పూర్వభవంబున మహాపాపంబొనర్చితివిగాన నీశ్మశానంబున పూతిగంధాలిప్తంబగు కుణపంబుల భక్షించెదవని సృగాలంబిట్లనియె. ఓ వానరోత్తమా నేపూర్వంబున దేవశర్ముండను బ్రాహ్మణుండ సకల వేదపారంగుడనై యుండియు నొక బ్రాహ్మణునకుపద్రవ్యం బొసంగెదనని పిమ్మట నివ్వక

పోతిని దానసీకుత్సితంబవు జన్మంబునొందితి యెవ్వండైన బ్రాహ్మణజనంబులకు విత్తం బొసంగెదనని వచించి పిమ్మట నొసంగకయుండు నతండతికుత్సితంబగు గోమాయురూపం బునొందు మరియు పూర్వజన్మంబుల నొనర్చిన పుణ్యంబులన్నియు షండప్రహంబువలె నిరర్థకంబులై నశించు మరియు నాపాపం బశ్వమేధశతంబులు గావించినంబోదది నశించు కాలంబె నెరుంగనీవ్వును నిరపరాధంబులగు వనచరంబుల హింసించితివిగాన తత్పాపశేషం బున వానరరూపంబు నొందితివనిన నామర్కటం బిట్లనియె. ఓ సృగాలంబా నేపూర్వభ వంబున వేదనాథుండను విప్రుండ మజ్జనకుండు విశ్వనాథుండను నామంబుగలవాడు మ జ్జననికమలాయయనునామధేయంబుచే వెలయు ప్రాక్భవంబున మనకిర్వురకు స్నేహంబు గల దు వేతపంబొనర్చి యీశ్వరప్రసాదంబు నొందితింగాన పూర్వజన్మజ్ఞానం బెరుంగుదు నీ వెరుంగవు నేనొక బ్రాహ్మణునియింట శాకంబపహరించితింగాన సకల నరక బాధలననుభ వించి యాపాపశేషంబున నీవానరత్వంబునొందితి లోకంబునగరళంబు పానంబుజేసిన వా నింజంపుబ్రహ్మస్వంబు హరణంబుగావించిన వానినిత్పువ్వంశంబును దహించుగాన బ్రహ్మస్వ హరణంబుకంటె నధికంబగు పాపంబులేదాపాపంబుగావించిన నరుండు కుంభీపాకాది నరకబాధలననుభవించి పిమ్మట వానరుండై జనించు మరియు బ్రాహ్మణులు బాలులైనను ద రిద్రులైనను వేదశాస్త్రవిహీనులైనను వారల నవమానింపందగదు వారలు కోపించిన యగ్ని తుల్యులగుదురు నేనీవివరంబెరుంగుదుంగాన యెట్లీవానరత్వంబు దొలంగునదియెరుంగ నీవు నునెరుంగవేమిసేయుదను మనలనెవ్వండీపాపంబులనం బాపునని యివ్విధంబున ప్లవంగమ సృగాలంబులు చింతించుచుండ వారలపుణ్యావశంబున దైవయోగంబున యదృచ్ఛచే మహా తేజుండును భస్మోద్ధూళితసర్వాంగుండును త్రిపుండ్రాంకిత మస్తకుండును రుద్రాక్షమాలా ధరుండును శివనామపరాయణుండగు సింధుద్వీపుండను మునీంద్రుకచటికి కరుదెంచిన వారలామునింగాంచి ప్రముదితులగుచు నమస్కరించి యిట్లనిరి.

ఓ సర్వధర్మజ్ఞా మహాత్మా కృపాదృష్టినవలోకింపుము మాకెవ్విధంబున నీరూపంబులు తొలంగునందుకుం దగిన యుపాయంబు వచించిరక్షింపుము లోకంబున దీనరక్షకులగు సా ధువులు అనాథులను కృపణులను అజ్ఞులను రోగపీడితులను నిత్యంబును రక్షింపుచుందురు గదా యనియనేక విధంబులవేడిన నామునీంద్రుండు కొంతదడవు చింతించి యిట్లనియె. ఓ సృగాలంబా నీవుపూర్వంబున దేవశర్ముండను ద్విజుండవు నీవొక బ్రాహ్మణునకొకద్వాయ ధాన్యంబొసంగెదనని వచించి పిమ్మట నివ్వకపోయినందున యీసృగాలయోనింజనించి తివి ఓ వానరుండా నీవు పూర్వంబున వేదనాథుండను విప్రుండవు నీవొక బ్రాహ్మణగృ హంబు శాకంబపహరించితివిగాన నీవానర రూపంబునొందితివి మీరిర్వురకుం బాపశాంతి కారియగు నొకవుపాయంబెరుంగించెదవినుండు. మీరలు దక్షిణసముద్రోపాంతంబున రామ సేతువునందుండు ధనుష్కోటి తీర్థంబునకుంబోయి యందు స్నానంబుగావింపుండు దాన

నీరూపంబులఁ బొలంగుపూర్వంబున సుమతియను విప్రుండొక కిరాతీసంగంబొనరించి సురాపానంబును బ్రహ్మస్వహరణంబును బ్రహ్మహత్యయుం గావించి పిమ్మట ధనుష్కోటి కరిగి యందు మజ్జనంబు జేసి యా పాపత్రయంబువలన విముక్తుండయ్యెననిన సృగాలవానరం బిట్లనియె ఓ తపోధనా సుమతియను విప్రుండెవని పుత్త్రుండతండేల సురాపానం బొనరించి కిరాతీసంగంబు గావించె పిమ్మట ధనుష్కోటియందెట్లు స్నానంబు గావించి యా పాపంబులవలన ముక్తుండయ్యె నా విధంబు సవిస్తరంబుగా నెరింగింపుమనిన సింధుద్వీపుం డిట్లనియె.

ఓ సృగాలవానరంబులారా పూర్వంబున మహారాష్ట్రదేశంబునందు సకల వేదవేదాంగపారంగుండును దయాళుండును శివనారాయణార్చకుండగు యజ్ఞదేవుండను నొక విప్రుండు గలండతనికి సుమతియను తనూజుండు దయించి విటగోష్ఠీపరాయణుండై పితృమాతృభార్యాపరిత్యాగంబు గావించి కాపిలదేశంబునకుం బోయి యందు సర్వజనంబుల మోహించి వారలవలన ద్రవ్యంబులు బరిగ్రహించుచుండెను నొక కిరాతిం గాంచి కామబాణపీడితుండై తద్గృహంబునకుం బోవ నదియు నిర్ధనుండగు సుమతిం బరిగ్రహింపక నిగ్రహించె నిట్లు కిరాతీతిరస్కృతుండయ్యును తత్సంయోగంబు గోరి చౌర్యం బొనరించి బహుద్రవ్యంబులు సంపాదించి దాన నా కిరాతింగూడి రమించుచు నొక పారపాత్రంబున దానిం గూడి సురాపానం బొనర్చుచు నిట్లు బహుకాలంబు జననీజనకుల స్మరింపకనుండి యొకానొక సమయంబున కిరాతవేషధరుండై ఖడ్గహస్తుండగుచు చోరులం గూడి చౌర్యంబొనర్ప పాండ్యదేశంబునకుం బోయి యందొక విప్రు సాహసంబునం జంపి తదీయగృహంబుగల ధనంబులం గొని మరలి కిరాతిగృహంబునకుం బోవుచుండ భీమంబున నీలవస్త్రధరయగు బ్రహ్మహత్య రోదసీకంపంబుగ గర్జనంబు గావింపుచు యతని ననుగమింప నతండు భీతుండై సకల దేశంబుల సంచరించి స్వగ్రామంబునకుం బోయి నిజజనకుం గాంచి హో తండ్రీ నన్ను బ్రహ్మహత్య పీడించుచున్నయది రక్షింపుము రక్షింపుమని వేడిన నతండు పుత్రుం గావనుద్యుక్తుండై యుండ యా బ్రహ్మహత్య యిట్లనియె.

ఓ యజ్ఞదేవా యితండు సురాపాయియు స్వర్ణస్తేయియు బ్రాహ్మణహంతయు మాతృపితృద్రోహియు భార్యాత్యాగియు కిరాతీసంగదుష్టుండునుం గాన నిలుపసివిడుపుము నీవట్లొనర్పకపోయిన నిన్నును నీభార్యను యీతని యీతని భార్యను నీవంశంబును దహించెద నొకపుత్త్రునికై వంశనాశంబు గావింపకుమనిన యజ్ఞదేవుండు పుత్రస్నేహంబు నన్నుం బాధించుచున్నయది యేనేమి సేయుదునని పలుకుచుండ నా బ్రహ్మహత్య యీతండు వర్ణాశ్రమబహిష్కృతుండై మహాపాతకకారి గాన నితని యందు విశ్వాసంబునుంచకు మితని దర్శనంబు జేయందగదనుచు యజ్ఞదేవుండు చూచుచుండ నా సుమతిని కరతలంబుచే బ్రహరింప నతండు విహ్వలుండై భూమిం బడి, ఓ తండ్రీ నన్నుం గావవేయని విన్నపింప యజ్ఞదేవుండు భార్యయుం దానును దుఃఖించుచుండ నప్పటికి దైవయోగంబున శంకరాంశసంభూతుం

డగు దూర్వాసుండే తెంచిన నాభూసురుండా మహర్షికి వందనంబుగావించి ఓతపోధనా నీవు శంకరావతారుండవు పుణ్యంబొనర్పని వారలకు నీదర్శనంబుగల్గుట దుర్లభంబు మదీయ పుత్రుండు బ్రహ్మహత్య సురాపాన స్వర్ణస్తేయంబుల నొనర్చిన వాడితని బ్రహ్మహత్య బాధించుచున్నది నాకితండు దప్ప మరియొక పుత్రుండు లేడు యీతండు మరణంబు నొందిన మద్వంశంబు సమూలనాశనంబగు గాన దయాళుండవై యీ బ్రహ్మహత్యానాశనంబై యీతండు పాపవిముక్తుండెట్లగు నట్లు ప్రసాదించి రక్షింపవేయని వేడిన కొంతదడవు చింతించి దూర్వాసుం డిట్లనియె. ఓ విప్రోత్తమా నీతనయుండు గావించిన పాతకత్రయంబును సుకరంబుగాదిందుకయుక్త ప్రాయశ్చిత్తంబొనర్చినను శాంతిగలుగదు గాన నొకవుపాయంబు వచించెద వినుము దక్షిణసముద్రతీరంబుననుండు శ్రీరామధనుష్కోటి తీర్థంబున నీతండు స్నానంబొనర్చెనేని యాక్షణంబ నీపాపపరిశుద్ధుండగు పూర్వంబున దుర్వినీతుండను విప్రుండు దుస్త్రీగమనంబుగావించి యాధనుష్కోటికరిగి యందు స్నానంబొనర్చి తత్పాపంబుబాసి నిర్మలుండయ్యెనని దూర్వాసుండు యజ్ఞదేవుని కెరుంగించెనని సూతుండు శౌనకాదిమునులకుం జెప్పెను.

ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
ధనుష్కోటి ప్రశంసయు సృగాలవానరసంవాదంబును సుమతిమహాపాతక
మోక్షోపాయకథనంబను కథలంగల
ముప్పదినాలుగవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదియైదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున వచించిన దూర్వాసుంగాంచి యజ్ఞదేవుండిట్లనియె. ఓ తపోధనా దుర్వినీతుండను వాడేల గురుస్త్రీగమనంబుగావించె నతండు జనకుని నామంబెయ్యది నతండెట్లు ధనుష్కోటి స్నానంబుగావించి పరిశుద్ధుండయ్యె నావిధంబంతయు నెరుంగింపుమని వేడిన దూర్వాసుం డిట్లనియె. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా పాండ్యదేశంబున బహుశ్రుతుండగు ఇధ్మవాహుండను నామంబుగల భూసురుండు రుచియనువనితం బరిణయంబై దానియందు దుర్వినీతుండను పుత్రుంగాంచి యాతనయు బాల్యంబున పంచత్వంబునొందెనంత నాబాలుండు పితృకృత్యంబులుగావించి పతివిహీనయగు జననింగూడి కొంతకాలంబుండ ద్వాదశాబ్దంబులు దుర్భిక్షంబయ్యె నంతనతండు బహుధాన్య సమృద్ధంబగు గోకర్ణంబునకుంబోయి యందు బహుకాలంబు జననీసమేతుండై వాసంబొనరించియుండి యొకసమయంబున పూర్వదుష్కర్మపరిపాకంబున తల్లింగాంచి అనంగబాణపీడితుండై రాగాంధీకృత మానసుండగుచు

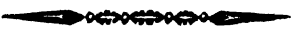
బలాత్కారంబున రతంబొనర్చి పిమ్మట పాపపరితప్తచిత్త మానసుండై దుఃఖించుచు నేనకల పాపకారుల కధికుండ కామబాణపీడితుండనై మాతృగమనంబొనర్చితినని పశ్చాత్తాపంబు నొందుచు మహామునులసమీపంబునకుంబోయి యిట్లనియె. ఓ సర్వశాస్త్రప్రవీణులారా నేగురుస్త్రీగమనంబొనర్చితిని నాపాపంబునకు ప్రాయశ్చిత్తంబు వచింపుండది మరణాంతమై న సనితరంబైనవొనర్చెద నిందుకుసందియంబులేదనిన నతనింగాంచి వారలలో గొందఱి తండు మహాపాతకుండితనితో భాషించినమాత్రంబున దోషంబుగలుగునని యూరకయుండిరి గొందరత్యంత కోపసులై ఓరీ దురాత్మా నీవతిపాపుండ విచటనుండకు మెచటికైనం బొమ్మనివచించి రంత కరుణానిధియగు కృష్ణద్వైపాయనుండు వారలవారించి దుర్వినీతుం గాంచి యిట్లనియె.

ఓయీ నీవీజననింగూడి రామకృతంబగు ధనుష్కోటికరిగి మాఘమాసంబున సూర్యుండు మకరగతుండైయుండ నిరంతరంబును క్రోధవర్జితుండవు జితేంద్రియుండవు నిరాహారుండగుచు మాసమాత్రంబు స్నానంబొనర్పుము దాన గురుస్త్రీగమన దోషరహితుండవై పూరుండగుదువు లోకంబున శ్రుతిస్మృతిపురాణాదులయందు ధనుష్కోటివైభవం బనేక విధంబులజెప్పియున్నది యందుస్నానంబొనర్చినం బోనిపావంబులేదు మహాపాతకకోటులైన నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చినవానికి లక్ష్యంబులుగావు మన్వాదిక్రుతులయందు ప్రాయశ్చిత్తాంతరంబు జెప్పంబడియెను తద్వాక్యంబు వేదసమానంబుగనెంచి త్వరితంబుగ జననీసమేతుండవై యచ్చటికింబోయి యందుస్నానంబొనర్పుమని వ్యాసుండుపదేశింప దుర్వినీతుండాక్షణంబ ధనుష్కోటికరిగి వ్యాసోక్తప్రకారంబున ధనుష్కోటి స్నానంబొనర్చుచు జితేంద్రియుండును నిరాహారుండగుచు జననియుండాసును మాసంబువసించి మాసాంతంబున పారణంబొనర్చి కృష్ణద్వైపాయను సమీపంబునకుంబోయి నమస్కరించి యిట్లనియె. ఓ తపోధనా, నే మీరలువచించినప్రకారంబున ధనుష్కోటియందు మహేశ్వరవందనంబు గావింపుచు మాసంబు స్నానంబొనర్చితి నింకిటజేయందగిన కార్యంబెద్ది దయాళుండవైవచింపుమనిన నారాయణాంశజుండగు వ్యాసుండిట్లనియె. ఓ దుర్వినీతా మాతృసంగమ జన్యంబగు దోషంబు ధనుష్కోటిప్రభావంబున నశించె నీవును బరిశుద్ధుండవై యవి షమస్తజనంబులు నిన్నుం బరిగ్రహింతురు నిందుకు సందియంబులేదు నీవింకదారసంగ్రహంబు నొనర్చి గార్హస్థ్య ధర్మంబునొంది భక్తియుక్తమానసుండవై సజ్జనులసేవించుచు సంధ్యోపాసనాది నిత్యకర్మంబులు గావింపుచు నిర్జితేంద్రియుండవగుచు హరహరులం బూజించుచు పరులకు తాపంబొనర్పక పరాభ్యుదయంబునకు చింతింపక పరదారలమాతృసమానులుగానెంచుచు సకల వేదశాస్త్రంబుల నభ్యసించి యొకానొకప్పుడైన నీస్మరణంబు నొందక యుండుము మఱియు నతిథుల నవమానింపకుము పితృదినంబుల శ్రాద్ధంబొనర్పుము యెల్లప్పుడు నితరవైగుణ్యంబు నెంచకుము బాబాలోపనిషదుక్త ప్రకారంబున త్రి

పుండ్రోర్ధ్వపుండ్ర ధారణంబొనర్చి హరిహరప్రియంబుగ తులసీమణిమాలారుద్రాక్షల ధరియించుచు తులసీ బిల్వపత్రాదులచే నేకకాలంబైన ద్వికాలంబైనవారలం బూజింపుచు తత్పాదోదకసిక్తంబును తులసీదళ మిశ్రితంబగునైవేద్యాన్నంబుభుజింపుచు వైశ్వదేవాఖ్యబలింగావించి యతులకు బ్రహ్మనిష్ఠుల కన్నంబొసంగుచు మరియు నఘుణలను వృద్ధులను రోగులను బ్రహ్మచారులను నిత్యంబు పూజింపుచు మాతృపితృపూజనంబుగావింపుచు ప్రణవసమన్వితంబులు పంచాక్షరాష్టాక్షర ద్వాదశాక్షరాత్మకంబులగు మంత్రంబుల ప్రియతుండై జపింపుచు తత్తన్మంత్రాధిదైవతంబుల ధ్యానించుచు మరియు విద్యుక్త సకలధర్మంబులగావింపుచుండుము పిమ్మట దేహాంతంబునముక్తింబొందెదవని వ్యాసుండుపలికిన దుర్వినీతుండవ్విధంబున సకల ధర్మంబులొనర్చుచుచు దేహాంతంబున ముక్తింబొందె నతని జననియు కాలధర్మంబునొంది ధనుష్కోటిస్నాన ప్రభావంబున అపునర్భవదాయియగు ముక్తింబొందెనని దూర్వాసుండువచించి, ఓ యజ్ఞదేవా నీవీపుత్రుంగొని బ్రహ్మహత్యావిశుద్ధింగోరి ధనుష్కోటికరిగియందు స్నానంబొనర్పుమనిన యాభూసుండాక్షణంబ ధనుష్కోటికరిగి యందు షాణ్మాసంబులు పుత్రసహితుండై స్నానం బొనర్ప నశరీరవాణి యతనితో నిట్లనియె.

ఓ యజ్ఞదేవా నీసుతుండొనర్చిన బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబులెల్ల ధనుష్కోటి స్నానవైభవంబున నశించె నిందుకుసంశయింపకుమని యూరకయుండె నావాక్యంబువిని యజ్ఞదేవుండు ప్రీతుండై పుత్రసహితుండై రామనాథుసేవించి ధనుష్కోటికివందనం బొనర్చి స్వగ్రామంబునకుంబోయి సదాచారుండై సుఖంబుండెగాననోజంబుకా వానరంబులారా నుమతిపాపమోచనంబెరుంగించితి మీరలునాతెరంగున ధనుష్కోటికరిగి స్నానంబొనర్చి పరిశుద్ధులగురదిగాక యితరప్రాయశ్చిత్తంబు లెన్నియొనర్చిన మీపాపశుద్ధిగానేరదని సింధుద్వీపుండెరుంగించిన యాక్షణంబ సృగాలవానరంబులచటికింబోయి యందుస్నానంబొనర్చి తజ్జలపానంబునుంగావించి యాక్షణంబ పాపవిముక్తులును దివ్యవిమానారూఢులును కుసుమవర్షకీర్యమాణులును హారకేయూరమకుటకటకాదిశోభితులును దేవబృందవీజ్యమానచామరవిరాజితులగుచు దేవనగరంబునకుంబోయి మహేంద్రార్థాసనంబున నధివసించియుండిరి. ఓ మునీంద్రులారా ధనుష్కోటి మహాత్మ్యంబున సృగాలవానరంబులకు పాపమోక్షణంబుగల్గిన తెరంగెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయము భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునతండు ధనుష్కోటిస్నానఫలంబునొంది పిమ్మట యోగిబృందదుర్లభంబగు మోక్షంబునొందునని శౌనకాదిమునీంద్రుల్కు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
ధనుష్కోటి ప్రశంసంబగు సృగాలవానరమోక్షణంబను కథలంగల
ముప్పదినైదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదియాఅష్ట అధ్యాయము.

పూజనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా ధనుష్కోటిమాహాత్మ్యము నెరుంగించెద వినుండు పూర్వంబున దురాచారుండను విప్రుండు దుస్సంయోగంబువలన బ్రాహ్మణ్యహీనుండై భేతాళగ్రస్తుండగుచు ధనుష్కోటియందుస్నానంబొనర్చి పాపవిముక్తుండయ్యెననిన మునీంద్రులిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా దురాచారుండేపాపం బొనర్చి పిమ్మట ధనుష్కోటి కరిగియెట్లువిముక్తుండయ్యె నావృత్తాంతంబంతయు నెరుంగింపుమనిన నతండిట్లనియె. ఓవిప్రోత్తములారా గౌతమనదీతీరంబున దురాచారుండను విప్రుండువాసంబుచేయుచు బ్రహ్మఘ్నసురాపస్వర్ణస్తేయగురుతల్పగాది పాపకారులంగూడి చరించుచుండ నాబ్రాహ్మణునకు దుస్సంసర్గదోషంబువలన బ్రాహ్మణ్యంబునశించె యెవ్వండైనను పాపకారులంగూడి యొకవత్సరంబునందుచరించిన నతని బ్రాహ్మణ్యచతుర్థాంశంబు నశించు దినద్వయంబున ద్వితీయాంశంబునశించుదినత్రయంబైన తృతీయభాగంబునశించుదినచతుష్కంబైన సకలంబు నశించు పిమ్మట వారలంగూడిశయనాసన భోజనాదులంగావించిన తత్తుల్యపాతకుండగు నిందు కుసందియంబులేదుగాన నాదురాచారుండిట్లు బ్రాహ్మణ్యహీనుండై పాపబాహుళ్యంబువలన భేతాళగ్రస్తుండై తనశరీరంబు దానెరుంగక సకలదేశంబులవనంబుల సంచరించుచు పూర్వపుణ్యపరిపాకంబున దైవయోగంబుచే రామధనుష్కోటికరిగియందు భేతాళప్రవేశితుండై మునింగిలేచి యాక్షణంబ భేతాళవిముక్తుండై స్వస్థచిత్తుండును పాప పరిశుద్ధుండగుచునే గౌతమీతీరవాసుండ నిదిజలధితీరంబిచటికేలయరుదెంచితినని మనంబునందలంచుచు యాసమీపవర్తియు మహాయోగిప్రవరుండగు దత్తాత్రేయుండను మునీంద్రుంగాంచి నమస్కరించి యిట్లనియె. ఓ మహాత్మా నేదురాచారుండను నామంబుగలవాడ గౌతమీతీరనిలయుండ నిచటికెట్లరుదెంచితి కృపాళుండవై యెరుంగింపుమని వేడిన నతండు ముహూర్తమాత్రంబుచింతించి యిట్లనియె.

ఓయీ నీవు మహాపాతకి సంయోగంబుజేసిన కారణంబున బ్రాహ్మణ్య రహితుండవైతివి నిన్నుభేతాళుండొక్క వాంచెంగానవివశుండవు మూఢచిత్తుండవై చరించెదవిపుడా భేతాళుండు నిన్నుధనుష్కోటియందనేకవారంబులు ముంచెంగాన పాపపంజర విముక్తుండవైతివి మహాపాతకి సంసర్గదోషంబునశించె నిన్ను బీడించిన భేతాళుండు పూర్వంబుననొకవిప్రుండతండు భాద్రపదమాసకృష్ణపక్షంబున పితృసంగంబుగూర్చి పార్వణవిధానంబున శ్రాద్ధంబొనర్పని కారణంబున పితృశప్తుండై భేతాళత్వంబునొందె నతండును ధనుష్కోట్యవలోకనమాత్రంబున భేతాళరూపంబువిడచి విష్ణులోకంబు నొందెగాన సర్వమానవులును ధనుష్కోటియందు సకల పాపవిలయంబుగోరి స్నానంబుగావింపవలయు శ్లో.

నరులైన భాద్రపదకృష్ణపక్షంబున పితృలంగూర్చి
మరు వారలు ప్రేతాశరూపంబు నొంది ...శంబున ద్రోయంబడు. ఏ మనుజుండైన ఆశ్వ
యుక్కృష్ణపక్షంబున పితృసమూహ... నతనికి రతినాయకుండు ప్రీతుండై ఆ జన్మమరణాం
తులం బూజించియన్నం... వ భోగంబులగలుగంజేయు పితృదేవతులును సహస్రకల్పసహ
సుగుణంబుగ... త్ర కుల్యాభివృద్ధింగావింతు రట్లొనర్పని మానవునకు కందర్పుండు భి
నరకంబు... కామినీభోగాదిసౌఖ్యంబులు తొలంగించు పిమ్మట నతండంగారశయ్యాభ్రమణ
...బున ద్రోయంబడు యేమానవుండైన నాచతుర్దశియందు మహాలయ శ్రాద్ధంబుగావిం
చునతండీశ్వరప్రసాదంబున అభీష్టములనెల్ల నొంది సదాశివజ్ఞానంబుచే వెలయుచు సురా
పానాయుతంబును స్వర్ణస్తేయాయుతంబును చండాలవృషలీసంగదోషంబును నాశనంబు
గావించి అశ్వమేధసహస్రఫలంబును పౌండరీకాయుతఫలంబునొంది దేహాంతంబున యీ
శ్వరసాయుజ్యంబునొందు పితృలును లక్షకోటిశతకల్పంబులు లక్షకోటిసహస్ర కల్పంబు ప్ర
మోదంబునొంది యన్వయాభివృద్ధిం జేయుచుందు రట్లుగావింపని మానవుండు కనకా
పహరణంబు సేయబోయినను సురాపానంబుజేయకయును స్వర్ణస్తేయ సురాపానదోషం
బులంబొందునతండు విధివిధానంబున యజ్ఞంబులొనర్చినను నిష్ఫలంబులగు మరియు నతం
డు శరీరాంతంబునందు సంసారాంధమహాకూపనరకంబునంబడి కోటిసహస్రకల్పంబులు కో
టిశతకల్పంబులు సకల బాధలంబొందు మరియు నాయమావాస్యయందేమానవుండైన మ
హాలయశ్రాద్ధంబుగావించిన వానిపితృగణంబులెల్ల సుధాపానసమంబుగ అనంతకాలంబు
ప్రీతింబొందుచు బ్రహ్మలోకనివాసంబునొంది సంతానవృద్ధిగలుగజేయుచుందురు మరియునా
మహాదేవుండును రమానాయకుండును ప్రీతులగుచు సకలైశ్వర్యంబుల నొసంగుదురు బ్ర
హ్మహత్యాది దోషంబులెల్ల నాశంబునొందు సనాతన సకలధర్మఫలంబులుగల్గు నతండు దే
హాంతంబున బ్రహ్మైక్యజ్ఞానంబుచే సాయుజ్యంబు నొందునట్లుగావింపనివాని వంశంబు
నశించు పితరులును బ్రహ్మలోకంబునొందినవారలైనను దుర్గతింబొందుదురు భాద్రపదమా
సంబేతెంచిన పితృదేవతులు మత్పుత్రులు ద్విజోత్తములకన్నంబిడుదురు దానదారుణంబ
గు నరకక్లేశంబు తొలంగు నాచంద్రతారకంబుగా స్వర్గనివాసంబుగలుగునని సమ్మోదం
బుచే నర్తనంబు గావింపుచుందురు జనులు పితృప్రీతికరంబగు భాద్రపదంబేతెంచిన ప్ర
త్యహంబు భక్తియుతుండై యొకవిప్రునకన్నంబిడిన నతని పితృమాతృకుల సంభూతులగు
వారలు తృప్తింబొందుదురే మనుజుండైన భాద్రపదకృష్ణపక్షంబున బ్రాహ్మణోత్తములకభ్యం
గంబుగావించి ఘృతసూపాదిసమేతంబగు నన్నంబొసంగు నాతని పితృగణంబులు కల్పకా
లంబు సుధాపానంబుగానింతురు మనుజుండా కృష్ణపక్షసప్తమిమొదలమావాస్యపర్యంతం
బు ప్రత్యహంబును వేదవిదులగు ముగ్గురబ్రాహ్మణుల యథార్థంబుగ విత్తలోభంగావింపక
బూజించి భక్ష్యభోజ్యాదులచే తృప్తింబొందింపవలయునట్లు గావించుట శక్తుండయ్యేనే
ని ద్వాదశిమొదలుకొనసరైన ముఖ్యంబుగా ముగ్గురబ్రాహ్మణుల కన్నంబిడవలయునట్లు గా
వించిన బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు పితృదేవతులు తృప్తింబొందుదురు.

ముప్పది యాఆవ అధ్యాయము.

బహుభాషణంబులేల భాద్రపదకృష్ణ పక్షంబునుతృప్తిబొందు నిందుకుసందియంబులేక సంతానవిచ్ఛేదంబుగావింపుచుండు మరియు డల విత్తలోభంబుగావింపందగదు యజ్ఞంబులకెల్ల దక్షిణాదులచేనరుండైన నాకు ప్రతిదినంబున కంబుగ నాశ్రాద్ధంబుగావించిన పూర్వకాయుహీనుండగు బస్థ్యాదులనొసంగు పితృలును నోపఁతెరంగున ఫలంబొసంగనేరదు లోకంబునపతిహీనులును పుత్రకల నిడుదురతండెల్ల లాశ్రాద్ధంబు భక్తిగ ప్రీతికరంబుగ జేయవలయునట్లు గావింపని వారలకెల్ల సంతానవిచ్ఛేదంబులోకంబున మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించు వారలకెల్ల సంతాననాశనంబుగల్గనేరదు రోగాదుల శ్వర్యంబులుంగల్గు నాశ్రాద్ధంబు కల్యాణంబులకెల్ల నాస్పదంబగుటంజేసి మహాలయరేఖం పేరఁబ్రసిద్ధినొందెంగాన మర్త్యులందు కల్యాణంబుగోరి యాశ్రాద్ధంబుగావింప వలయున ట్లుగావింపనివారలు సంపద్విహీనులగుదురు యేజనుండు మాతాపితరుల మృతదినంబున శ్రాద్ధంబుగావింపక పోవునాతండైన భక్తియుక్తుండై మహాలయంబుగావించిన తద్దోషంబు వలనంబాయు లోకంబున మహాలయంబుగావింపవలయు శక్తిహీనుండగువాడు శిష్టులగు బ్రాహ్మణజనంబుల యర్థించి ధనధాన్యాదుల గ్రహింపవలయు వారొసంగక పోయిన క్షత్రియజనంబులను వారలును నొసంగని వరకు వైశ్యజనంబును యాచించి యాశ్రాద్ధంబుజే యవలయు వారలందరు నొసంగకపోయిన పితృప్తిగోరి గోగ్రాసంబిడి యరణ్యంబునకు బోయి స్వకీయోదరంబును హస్తములచేపీడించుచు అశ్రుసంసిక్తలోచనుండగుచు ఓ పితు రులారా నేదరిద్రుండ కృపణుండ నిర్ధనుండ క్రూరకర్మకరుండ ప్రీతికరంబగు భాద్రపదం బేతెంచెనే మహాలయశ్రాద్ధంబుజేయ శక్తిహీనుండనై లోకంబునంతట సంచరించితి స్వ ల్పధనంబైన ప్రాప్తంబుగాకపోయెగాన మహాలయశ్రాద్ధంబుగావింప శక్తుండంగానేనేమి సేయుదు మీరలుదయాపరులై క్షమింపవలయునని రోదనంబుగావించిన నతని పితృలెల్ల సుఖాహ్వానంబుజేసిన నిజాకారులచందంబున తృప్తులగుదురు లోకంబున మహాలయార్థంబు విప్రజనంబులకన్నంబెట్టి పితృగణంబెల్లు తృప్తినొందుదురట్లుగోగ్రాసారణ్య రుదితంబుల తృప్తిబొందుదురు.

మరియును భాద్రపదంబున మహాలయంబుగావింప సూతకాదులచే విఘ్నంబుగల్గ నేని పిమ్మట నాశ్రాద్ధంబు వృశ్చికాంతంబులోపల గావింపవలయు బుధుండు పితృర్థంబైయొ కవిప్రుని పితామహార్థంబైయొకనిని ప్రపితామహార్థంబైయొకనిని మాతామహార్థంబై యొక ని మాతుఃపితామహార్థంబైయొకని మాతుఃప్రపితామహార్థంబైయొకని వైశ్వదేవార్థంబై ని ర్వుర విష్ణ్వర్థంబయి యొకని నిట్లు వేదవిత్తములగు విప్రుల మహాలయార్థంబయి యావర ణంబొనర్పవలయు అట్లు వొనర్పకపోయినను పితృవర్గంబుగూర్చియొకనిని మాతామహ వర్గంబుగూర్చియొకనిని విశ్వేదేవార్థంబయి యొకనిని విష్ణ్వర్థంబయియొకని నిట్లునా ల్వురనైన వరణంబుజేయవలయు వేదసంపన్నులగు విప్రుల వరణంబుజేయవలయుగాని దు

శ్చరితులగువారల వరింపదగు నట్లుగావించిన శ్రాద్ధంబువిఫలంబగు భాద్రపద కృష్ణపక్షంబున నెవ్వండైన భక్తియుతుండై మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించునతండు సకలతీర్థసేవాఫలంబును సకలయజ్ఞఫలంబును తులాపురుషాది దానఫలంబును చాంద్రాయణాదివ్రతఫలంబును సాంగంబులగు వేదంబులు పారాయణంబుజేసినఫలంబును గాయత్ర్యాదిమహామంత్రజపఫలంబును సేతిహాసపురాణపారాయణఫలంబునుం బొందు మహాలయశ్రాద్ధంబునకును సమంబగు వ్రతంబెద్దియును లేదది బ్రహ్మవిష్ణుమహేశలోక ప్రాప్తికారణంబును సకలేప్సితప్రదంబునై యొప్పుచుండు మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించిన భూతభేతాళాదులు అపస్మారపిశాచాదులన్నియు నశించు సకలసంపదగల్గు నదియొనర్పకపోయిన మహత్తరంబగు ప్రత్యవాయంబగు నిందుకు సందియంబులేదు పూర్వకాలంబున సూర్యవంశసంభవుండగు దశరథుండు వసిష్ఠోపదేశంబువలన భాద్రపదమాసంబున మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి లోకవిశ్రుతులయి వేయు రామాదులగు నల్వురపుత్రులంగాంచి యతిశయైశ్వర్యంబును శాశ్వతకీర్తియునుం బొందె పూర్వంబున రాజసత్తముండగు యయాతినరేంద్రుండు మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి వంశవర్ధనులగు యదుప్రభృతిపుత్రులంగాంచి యనన్యదుర్లభంబగు స్వర్గంబునొందె నట్లు దుష్యంతుండును గావించి భరతుండను సుపుత్రుంబడసె దమయంతి మనఃప్రియుండగు నలావనీవిభుండట్లమహాలయంబుగావించి సకలకష్టంబులుబాసి ఘోరంబగు కలిని నిగ్రహించి స్వకీయంబగు రాజ్యంబునొంది యింద్రసేనాభిధుండగుపుత్రుంగాంచె సత్యసంధుండగు హరిశ్చంద్రుండును మహాలయంబుగావించి విశ్వామిత్రకృతంబులగు దుఃఖంబులనెల్ల నిరాకరించి భార్యపుత్రసమేతుండయి సకలసౌఖ్యంబులంబొందె మరియును మహాబలశాలియగు కార్తవీర్యార్జునుండును మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి యష్టాదశద్వీపాధిపత్యంబునొందె. మరియును శ్రీరామచంద్రుండు దండకారణ్యంబున మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి లోకకంటకుండగు రావణుంబరిమార్చి సీతాదేవింబొందె.

మరియును ధర్మనందనుండును మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి దుఃఖసాగరంబు నిరసించి ధార్తరాష్ట్రాది శత్రుజయంబునొందె మరియును వసిష్ఠుండును అత్రియు భృగువు గౌతముండును కుత్సుండును అంగిరసుండును కాశ్యపుండును భరద్వాజుండును విశ్వామిత్రుండును కుంభజుండును పరాశరుండును మృకండువు మొదలగు ఋషిప్రవరులందరు మహాలయశ్రాద్ధంబులు విధివత్ప్రకాశంబుగనొనర్చి అణిమాద్యష్టసిద్ధులుబొంది జీవన్ముక్తులై వెలసిరిగాన భూతింగోరువారు మహాలయంబుగావింప వలయునట్లుగావింపని వారలు భేతాళత్వంబు నొందుదురు. ఓ దురాచారుండ నీవు పూర్వంబున మహాలయంబుగావింపనికతంబున భేతాళగ్రస్తుండవై శరీరంబెరుంగక సంచరించెదవు. ఈ భేతాళుండును పూర్వంబున భరద్వాజమునిసత్తమపుత్రుండగు వేదనిధియను విప్రుండు యితండు కుశస్థలియను గ్రామంబున నివాసంబుగావింపుచుండి శాస్త్రోక్తక్రమంబున మహాలయంబుగావింపక

పోయెంగాన నీభేతాళరూపంబునొందె, నీవింక భాద్రపదమాసంబున వేదవిదులగు బ్రాహ్మణులంబూజించి మహాలయంబుగావింపుము దానదారిద్ర్యంబులుదొలంగి సుఖంబునొందెదవు మహాపాతకిసంసర్గంబుగావింపకుము భేతాళగ్రహణంబువలనంగలిగినదుఃఖంబు ధనుష్కోటిస్నానమహాత్మ్యంబున నాశనంబునొందె స్వదేశంబునకుంబోయి సుఖంబునొందియుండుమని దత్తాత్రేయుండునుడివిన దురాచారుండా మహామునికి వందనంబొనర్చి కృతార్థుండై స్వగృహంబునకుంబోయి విముక్తభేతాళభయుండును సంత్యక్తమహాపాతకిసంసర్గదోషుండును స్వాశ్రమాచారనిరతుండును సంప్రీతమానసుండునునై వెలయుచు రామచంద్రధనుష్కోటితీర్థమజ్జనగౌరవంబుచే దేహాంతంబున ముక్తింబొందె.

ఓ మునీంద్రులారా దురాచార పాపవిమోచనకరంబై పుణ్యంబగు వృత్తాంతం బెరుంగించితి యెవ్వండైన ప్రాయశ్చిత్తంబులులేని పాపంబులంగావించినను ధనుష్కోటికరిగి స్నానంబుజేసిన బరిశుద్ధుండగు లోకంబున శూద్రుండు శివలింగంబును విష్ణుప్రతిష్ఠయు జేయందగదని మన్వాదిస్మృతికర్తలచే వచింపంబడె దానింగావించిన పాపంబునకు నిష్కృతికలుగదు. అదియునుధనుష్కోటిస్నానంబున నశించు మరియును బ్రాహ్మణజనంబుల నిందించుటయు శూద్రాన్నంబు భుజించుటయు శ్రుతులనిందించుటయు కన్యావిక్రమంబుజేయుటయు హయవిక్రమంబుల గావించుటయు వేదదేవ విక్రయంబులుగావించుటయు విశ్వాసఘాతకంబుజేయుటయు భ్రాతృభార్యాసమాగమనంబును ధర్మవ్రతంబుల విక్రయించుటయు తీర్థంబులవిక్రయించుటయు మాతృపితృద్రోహంబుగావించుటయు యతుల గురుల నిందించుటయు శివసత్కథానిందజేయుటయు నివిమొదలగు పాతకంబుల కెల్లప్పుడును నిష్కృతి గలుగనేరదా పాతకంబు నొనర్చినవారలైనను ధనుష్కోటితీర్థంబునకుం బోయి స్నానంబుగావించిన సకలపాపంబులంబాసి పరిశుద్ధులై యుందురని సూతుండు శౌనకాది మునీంద్రుల కెరుంగించె.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
ధనుష్కోటి ప్రశంసయు దురాచారసంసర్గదోషశాంతియును కథలంగల
ముప్పదియాఱవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదియేడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా రామసేతువునంగల తీర్థంబులలో ముఖ్యంబులై వెలయు చక్రతీర్థాదులగు నిరువదినాలుగుతీర్థంబుల తెరంగెరుంగించితి నింక మీఁద

నేదివినంగోరెద నెఱుంగింపుండనిన శౌనకాదులిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా చక్రతీర్థసమీపంబుననుండు క్షీరకుండతీర్థంబునకా నామధేయంబెట్లుగల్గె తద్వైభవంబేలాగు నదిసవిస్తరంబుగా నెఱుంగింపుమని వేడిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా దేవీపురపశ్చిమంబున ఫుల్లగ్రామంబుననొక ప్రదేశంబుగలదచటనుండి శ్రీరఘునాయకుండు లవణార్ణవంబున సేతుబంధనంబుగావించె తత్తీరంబున దర్శనస్పర్శనకీర్తన ధ్యానంబులొనర్చిన మాత్రంబున సకలపాపనాశనకరంబై వెలయు క్షీరకుండంబను నొకతీర్థంబుగలదా తీర్థప్రభావంబెఱుంగించెద శ్రద్ధాయుతులరై వినుండు పూర్వంబున వేదోక్తాచార సంపన్నుండగు ముద్గలుండను మునీంద్రుండు దక్షిణసముద్రోపాంత స్థితంబగు ఫుల్లగ్రామ సమీపంబున నారాయణప్రీతికరంబుగ యజ్ఞంబుగావింపుచుండ రమానాథుండు ప్రీతుండై యావిర్భవించిన ముద్గలుండు లక్ష్మీవిరాజితోరస్కుండును కాలమేఘసమప్రభుండును పీతాంబరవిరాజితుండును కౌస్తుభాలంకృతుండును శంఖచక్రగదాపద్మవిరాజిత చతుర్భుజుండును వినతానందరోహుండగు పుండరీకాక్షుంగాంచి భక్తిపరవశుండై పులకాంకితవిగ్రహుండగుచునిట్లనిస్తుతించె. ఓ రమానాయకా నీవు సకలజగన్నిర్మాతవు తత్పాలకుండవు తత్సంహర్తవు మత్స్యరూపివి కమఠావతారుండవు వరాహ నారసింహ వామన జామదగ్న్య రాఘవ బలభద్ర కల్క్యాది రూపధారివి విజ్ఞానస్వరూపుండవు నిన్నుంగొనియాడనాదరంశే నిలజ్జుండ కృపణుండ క్రూరుండ పిశునుండ డాంబికుండ పరదార పరద్రవ్య పరక్షేత్రలోలుపుండ నన్నుంగరుణాదృష్టినవలోకించి రక్షింపుమని వేడిన నారాయణుండు ప్రీతుండై మేఘగంభీర రవంబుగా నిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రా నీయజ్ఞంబున ప్రత్యక్షరూపంబున హవిర్భోజనంబు గావింపనేతెంచితిననిన ముద్గలుండు సంతోషంబునొందియిట్లనియె. ఓ రమానాయకా నేధన్యుండనైతి మత్పత్నియుసుతులును కృతార్థులైరి నాజన్మంబును తపంబును వంశంబును ఆశ్రమంబును సాఫల్యంబునొందె యోగీంద్రులు మనంబున నిరంతరంబును దలంచుచుండు నీవు సాక్షాత్కారంబునొందితివి మదీయ క్రతురాజంబు సఫలంబయ్యెననుచు ఆవాహనాసనాది షోడశోపచారంబులంబూజించిన హరియును ప్రీతుండై హవిస్సును భుజించె తృప్తింబొందె నంతనగ్నియు సకలామరసంఘంబులు చరాచరాత్మకంబులగు జగంబులన్నియు తృప్తింబొందె నాసమయంబున లక్ష్మీకాంతుండు ముద్గలుంగాంచి ప్రీతుండై వరంబువేడుమనిన నతండిట్లనియె. ఓ రఘునాయకా నీవు ప్రత్యక్షంబునొంది భుజించుటవలనం గృతార్థుండనైతి నింకవరంబొండెద్దిగలదైనను నీయందు నిశ్చలంబును నిష్కపటంబగు భక్తిం బ్రసాదింపుము మరియును ప్రతిదినంబును ప్రాతస్సాయంకాలంబుల పయోహోమంబు గావించుట శ్రుతిచోదితంబుగాన నేత్వత్ప్రీతింగోరి సురభిక్షీరంబున నిత్యంబు హోమంబుగావింపంగోరెద నేనిర్ధనుండ నాకెట్లు సురభిక్షీరంబుగల్గు నట్లు ప్రసాదింపుమని వేడిన

నారాయణుండు అమృతాశనుండగు విశ్వకర్మ రావించి స్ఫటికశిలాభేదంబుల నొకసరోవరంబు నిర్మింపుమని యాజ్ఞాపింప నతండట్లొనర్ప సురభిరావించి యితండు మర్త్యోత్తముండు మత్ప్రీతిం గోరి నిరంతరంబు పయోహోమం బొనర్పం గోరెడుంగాన నీవీ సరోవరంబును సాయంప్రాతఃకాలంబుల సరుదెంచి పయఃపూరంబుల పూరింపుమితండు దాన హోమంబుగావించుచుండు ననిన సురభియు నంగీకరించె నంతమాధవుండు ముద్గలుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ తపోధనా నీవీసరోవరస్థితంబగు సురభిక్షీరంబుచే నిత్యంబును సాయంప్రాతఃకాలంబుల మత్ప్రీతిం గోరి హోమంబుగావింపుము దాన నేతుష్టింబొందెద నీతీర్థంబు క్షీరకుండంబని లోకంబున ఖ్యాతింబొందు నీతోయంబున స్నానంబుగావించిన వారలు పంచమహాపాతకంబులవలన నుపపాతకంబులవలనను బాసి పరిశుద్ధులగుదురు నీవును దేహాంతంబున ముక్తబంధనుండవై నన్నుం బొందెదవని యానతిచ్చి తిరోహితుండయ్యె నంతనా మునీంద్రుండును నారాయణుంగూర్చి ప్రియతుండై యనేకశతసంవత్సరంబులు సురభిక్షీరంబున హోమంబుగావించుచు దేహాంతంబున విష్ణుసాయుజ్యంబునొందె వో మునీంద్రులారా క్షీరకుండతీర్థంబునకా నామంబుగల్గిన తెరంగెరుంగించితి పూర్వకాలంబున కాశ్యపునిభార్యయగు కద్రువు కపటంబుజేసి సపత్నియగు వినతం బరాజితంగావించి దోషంబుఁబొంది పిమ్మట భర్తృవాక్యచోదితయై యాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి పరిశుద్ధురాలయ్యె నెవ్వరైనను పరిశుద్ధమానసులగుచు నందు స్నానంబు జేయుదురో వారలకు వేదశాస్త్రంబులు యోగజపతపోనియమంబులు తీర్థంబునిషేవణంబులేల. నాతీర్థబిందు సంయుక్తంబగు గాలిసోకినను బ్రహ్మలోకప్రాప్తింబొందుదురు మరియు నాతీర్థోత్తమంబున స్నానంబుజేసినవారలు సూర్యాగ్నిసమానతేజులై వెలయుదురు యెన్నడును వైతరిణ్యాదినరకంబులంబొందరు యేనరుండైన కామధేనుసమంబగు నాతీర్థంబుగల్గియుండియు నితరతీర్థంబుల సేవింపంబోవుట గోక్షీరంబుసిద్ధంబై యుండ యర్కక్షీరంబుగోరుటకు సమానంబగు నేభుజాస్ఫాలనంబుగావించి వచించెద వినుండాతీర్థంబునందు స్నానంబు గావించిన వారల కలభ్యంబేదియును లేదు ముక్తియుం గరస్థంబై యుండు సత్యంబు సత్యంబు యేనరుండైన నీయధ్యాయంబు పఠించు వినునతండు క్షీరకుండతీర్థస్నానఫలంబునొందు నిశ్చయంబని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుగించె.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
క్షీరకుండస్వరూపకథనంబను కథంగల
ముప్పదియేడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదియెనిమిదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు సకలపురాణార్థ విశారదుండగు సూతున కిట్లనిరి. ఓ పౌరాణికోత్తమా కద్రూవినత లెవరితనూజలు కద్రూవేల ఛలంబున సపత్నిబరిభవించె పిమ్మట క్షీరకుండ తీర్థంబునస్నానంబుజేసి యెట్లు ఆదోషంబువలన విముక్తయయ్యె నాతెరంగంతయు సవిస్తరంబుగా నెరుంగింపుమనిన సూతుం డిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున ప్రజాపతిపుత్రికలగు కద్రూవినతలు కశ్యపుంబరిణయంబై తత్ప్రసాదంబునొంది యుండిరందు కద్రువు శేషవాసుక్యాద్యనేక పన్నగంబులంబడసె వినత అరుణగరుడులనుపుత్రులనిర్వురంగాంచె నిట్లుండ కద్రు ఒకసమయంబున నంతికంబున సంచరించు నుచ్చైశ్శ్రవుంగాంచి కపటంబుజేయందలంచి వినతంబిలిచి ఓవినతా యీయశ్వంబు నీలవాలంబై ప్రకాశించెడు జూడుమాయనిన నాబిడ ఓకద్రూ యీయశ్వరాజంబు శ్వేతవాలంబైయుండ నీలవాలంబని యేలవచించెదవనియె నిట్లాయిర్వురు వివాదంబుజేసి పరాజయంబునొందినవారలు దాసీభావంబునొందునట్లు పణంబుగావించిరంత కద్రువు నిజతనూజులగు సర్పరాజంబులకడకుంబోయి ఓ పుత్రులారా నే దాసింగాక నుందునట్లు శ్వేతంబగు నుచ్చైశ్శ్రవువాలంబు నీలంబుగాజేయుండన వారలంగీకరింపం యుండ కద్రువురోషమూర్ఛితయై జనమేజయుండుసేయు సర్పయాగంబున నాశనంబునొందుండని పుత్రులకుశాపంబొసంగ వారలలో కర్కోటకుండనువాడు దీనుండై జననిపాదంబులపయిబడి యోతల్లీ నేను యుచ్చైశ్శ్రవువాలంబు నీలంబుగాజేసెద భీతిబొందకుమని యాక్షణంబ స్వభోగంబుచే నుచ్చైశ్శ్రవువాలం బంజనప్రభంబుగాజేసెనంత కద్రూవినతలు యుగాంతకాలంబున యోగనిద్రావిరాజితుండగు ఆదినారాయణునకుశయనంబును శశాంకశంఖమాణిక్య ముక్తారావణకారణంబగు సముద్రోపాంతంబుననుండు నుచ్చైశ్శ్రవుంజేరిరంత వినతకృష్ణవాలంబగుదేవరాజవాహనంబుగాంచిదుఃఖితయై కద్రువుకుదాసియైయుండ తార్క్ష్యుండండంబువెడలి గిరిమాత్రశరీరుండై హుతాశనుంబోలె దేజరిల్ల నాతనిదేహమాహాత్మ్యంబున కచ్చెరువంది నిర్జరులనేకవిధములబొగడిరి. భువనత్రయంబునుభీతిబొందెనంత నతండనూరుపృష్ఠంబునెక్కించుకొని మాతృసమీపంబుజేరిన కద్రువు వినతంగాంచి ఓ చేటికా నేనాగాలయంబునకు బోవంగోరెద నీవునన్నువహింపుము నీపుత్రుండగుగరుడుండు మత్పుత్రులవహించునని యాజ్ఞాపింప వినతగరుడుంగాంచి యోనందనా యీసర్పంబుల వహియుమనిన నతండు జననీవాక్యంబులనంగీకరించి యాసర్పములవహించె వినతయు కద్రువనువహించె నంతతార్క్ష్యుండు సహస్రాంశు రథసమీపమునకు వేగంబునంబోయిన చండకిరణ రశ్మిమండలంబులవేడిమికోర్వనోపక నురగంబులు మూర్ఛంగూలిన కద్రువు సహ

ద్రాక్షు ననేకవిధములం బొగడి తత్ప్రసాదాసాదిత జలాసారంబుల పుత్రులకెల్ల శాంతి గావించె నంత సరీసృపంబులు గరుడుం గాంచి యిట్లనిరి.

ఓరీ చేటిపుత్రా ద్వీపాంతరములఁ జూడ మాకభిప్రాయము గలదు గాన మమ్ము వహించి యచటికిం బొమ్మనిన నాతం డట్లు గావించి యొక సమయమున వినతం గాంచి యిట్లనియె. ఓ జననీ నే యురగంబుల మోయుటకును నీవు కద్రువను మోయుటకును గారణం బేమి మఱియు నన్నీయురగంబు లేల చేటీపుత్రుం డాయని వచించెద రిదియంతయు నిజం బెఱుంగింపు మనిన వినత యిట్లనియె. ఓ తనయా నే పూర్వంబున క్రూరయగు భగినిచే ఛలమున పరాజితనై దాసినైతి తత్కారణమున నీవును చేటీపుత్రుండని పిలువంబడుచు నీయురగముల మోసెదవు నే నీ కద్రువను మోయుచున్నదాన నే నేమి సేయుదునని ఖిన్నయై యెఱుంగించిన తార్క్ష్యుం డీ దాస్యం బేలాగున బాయు నిందుకు జేయందగిన కార్యం బెట్టిదనిన వినత నీవు పన్నగముల కడకుం బోయి యీ దాస్యవిమోచనంబునకు పాయం బడుగుమనిన నతం డాక్షణంబ పన్నగముల కడకుం బోయి ఓ యహీంద్రులారా మీ రేదియైనం గోరిన నది దెచ్చి యిచ్చెద మాకీ దాస్యవిమోచనము గావింపుండనిన పన్నగము లమృతంబు గోరిన నాతం డట్ల దెచ్చి యిచ్చెద నని వచించి జననీసమీపమునకుం బోయి యా తెఱంగంతయు నెఱుంగించి యమృతాపహరణమునకుం బోయెద నాకలి వాడమెండు భక్ష్యం బొసంగుమనిన వినత యో పుత్రకా సముద్రమధ్యమున నుండు దుశ్చరిత్రులగు శబరులం భుజింపుము వారలయందొక విప్రుండు శబరీసంగకౌతుకియై యుండు నతం డగ్నియుం బోలె బ్రహ్మతేజమున కంఠంబు దహించు వాని నెఱింగి పరిత్యజించుము నీ శరీరం బంతయు మరుదాదిదేవతలు రక్షింతురుగాక యని యాశీర్వదించి యనిపిన గరుడుం డాక్షణంబ శబరాలయమునకుం బోయి వారల నెల్ల భక్షించుచుండ నొక బ్రాహ్మణుండు గిరిదరిం బ్రవేశించు విహంగముల విధంబున వివృతంబగు గరుడుని కంఠబిలంబునం బ్రవేశించు శబరులలో నుండి కంఠంబు దహింప వైనతేయుం డెఱింగి ఓ విప్రుండా నీవు పాపకారివి యైనను వధ్యుండవు కావు కాన త్వరితముగ కంఠము వెడలుమనిన నతండు మద్భార్యయగు శబరిని వెడలింపుమని వేడిన గరుడుం డట్లొనర్చె నంత నా విప్రుండు నిషాదీసహితుండై యథేచ్ఛం జనియె నంత ఖగోత్తముం డా శబరుల నెల్ల భక్షించి యతివేగమున నిజజనకుండగు కశ్యపముని సన్నిధిం జేరి యో తపోధనా మదీయ మాతృదాస్యనిరాసార్థమై యమృతంబు దేరం బోయెద నాకాహారం బొసంగుమని వేడిన కశ్యపుం

ఓ వైనతేయా పూర్వంబున బ్రాహ్మణవంశసంభవులగు సుప్రతీక విభావసులను భ్రాతలిర్వురు విత్తవిరోధంబుచే పరస్పర శాపంబులం బొందిరి వారలలో సుప్రతీకుండు షడ్యోజనోచ్ఛ్రాయంబున తద్విగుణాయామవిస్తార సంయుతం బగు గజంబయ్యె విభావసుండును త్రియోజనోచ్ఛ్రాయంబును దశయోజనవిస్తృతంబును గూర్మంబయ్యె నిట్లా యిర్వురు పూర్వవై

రంబున పరస్పరజయంబుఁగోరి యాసరోవరంబున యుద్ధంబు గావించుచున్నవారు వారల భక్షించి తృప్తుండవై యమృతంబు దేరం బొమ్మని యాజ్ఞాపింప గరుడుండాక్షణంబ మహాకాయంబులగు గజకచ్ఛపంబుల నఖంబులం గొని యొకతీర్థసమీపంబునకుం బోవ తత్తీరజంబును మహోన్నతంబగు రౌహిణేయంబను నగంబా గరుడుం గాంచి యోయీ శతయోజనాయతంబగు మదీయశాఖపై యిగ్గజకచ్ఛపంబుల భుజింపుమనిన నతండట్లొనర్ప యాశాఖ పక్షీంద్రు కూర్చుండ నది భగ్నంబయ్యె నంత నాశాఖ నవలంబించి యధోముఖులై తపంబొనర్చు వాలఖిల్యమునీంద్రులం గాంచి యిది భూమిం బడిన నీమునిసంఘంబులకు బాధయగునని దానిం గొని యంబరంబునం బోవుచు జనకాజ్ఞ చే నిర్జనంబగు నగంబున నాశాఖ విడిచి గజకచ్ఛపంబుల భక్షించి తృప్తుండై యమృతాహరణార్థంబై బోవుచుండ దివంబున మహోత్పాతంబులయ్యె నంత నింద్రుండు బృహస్పతిం గాంచి యోతపోధనా యీయుత్పాతంబులకుం గారణం బెరుంగింపుమనిన నతం డిట్లనియె. ఓ పాకశాసనా పూర్వంబున భవజ్జనకుండగు కశ్యపుండు జన్నంబు గావింపఁ సకలసురసంఘంబులు మునీంద్రులును యజ్ఞభారంబులం గొని యరుదెంచుచుండ నీవా సమయంబున గోష్పదజలంబుల మజ్జనంబు గావించు వారలును అంగుష్ఠప్రమాణదేహులును యజ్ఞసంభారయుతులగు వాలఖిల్యమునీంద్రులం గాంచి పరిహాసంబు చేసితివి గాన నామునీంద్రులు క్రోధజ్వలితాననులై యింద్రశత్రుండగు పుత్రుండు కశ్యపునకు దయించునని హోమంబు గావించిరి గాన గరుడుండు పుత్రుండై యుద్భవించి యిప్పుడు సుధాహరణంబుఁ గోరి యరుదెంచుచున్నవాఁడు గాన నీయుత్పాతంబులయ్యెడునని వాచస్పతి యెఱుంగించిన యింద్రుం డాక్షణంబ యమృతరక్షకుల రావించి గరుడుం డమృతంబుఁ గోరివచ్చుచున్నవాఁడు మీరలతిప్రయత్నంబున రక్షింపుండని యాజ్ఞాపింప వారలియ్యకొని యాయుధపాణులై యుండ పక్షీంద్రుండును నచటికి మహావేగంబునం బోవ వారలు భీతిల్లి యస్త్రశస్త్రంబులం గొని యుద్ధంబు సేయుచుండ సుపర్ణుండు కొందరతుండాగ్రంబున కొందర పక్షంబులఖండించుచు పక్షవిక్షేపంబు గావింప ధూళి యాకసంబుగప్పె నంత త్రిదశప్రేరితుండగు పవమానుండా ధూళీపుంజంబు నిరసించిన ఖగేంద్రుండు క్రోధప్రదీప్తుండై రుద్రవసుమరుదాది సురసంఘంబులనెల్ల పక్షతుండంబులం బీడింప వారలును భీతులై పలాయనంబు నొందిరంత పురోభాగంబున జ్వలించు నగ్నిం గాంచి నదీజలంబు చే శాంతింబొందించి యొకభ్రమచ్చక్రంబు జూచి సంక్షిప్తాంగుండై తదంతరాళంబున బ్రవేశించి నతిభయంకరరూపంబులై జనంబుల దర్శనమాత్రంబున భస్మంబుగ్గావింపనోపు యహీంద్రద్వయంబుఁ గాంచి వానిశిరంబుల కాలం ద్రొక్కి యమృతంబెత్తుకొని యంతరిక్షంబునం బోవుచుండ రమానాథుండేతెంచి యోవైనతేయా నీప్రతాపంబునకు మెచ్చితి వరంబు వేఁడుమనియ్యానతిచ్చిన ఖగేంద్రుండు ప్రీతుండగు రమానాథుం గాంచి యోకమలామనోహరా నాకెల్లప్పుడు జరామరణంబులు లేకయుండునట్లును సేవవాహనంబును కేతనంబగునట్లును ప్రసాదింపవేయని వేడిన నారాయణుండంగీ

కరించి యావరంబొసంగి యంతర్ధానగతుండయ్యెనంత నాఖండలుండేతెంచి యాగరుడుని పక్షంబులపై కులిశంబువేచిన నతండు నవ్వుచు పాకశాసనుంగాంచియిట్లనియె యోపురుహూతా త్వత్కులిశపాతంబువలన నాకువేదనగలుగనేరదు అయిన నొకపర్ణంబొసంగెద దాననిది సఫలోద్యోగంబగునని యొకపర్ణంబొసంగ సకలసురమునిసంఘంబులాతపవర్ణంబులసుస్థిరత్వంబునకుమెచ్చి సుపర్ణుండనిపొగడిరంత గరుడుండింద్రునితో మరలనిట్లనియె. యోపురందరా నేసచరాచరాత్మకంబులగు సకలలోకంబుల వహింపంజాలుదు శతాదృశసహస్రంబులైనను నాకుయుద్ధంబున లక్ష్యంబుగావు నీవేమిసేయవోపుదువనినవిర్జరనాయకుం డతనిసామర్థ్యంబున కాశ్చర్యంబునొంది శాంతంబుగా నతనితోయిట్లనియె.

ఓ ఖగేంద్రుడా అజరుండవమృతుండవగు నీకమృతంబేల దీనినొరులకిచ్చిన వారలు జరామరణవర్జితులై మాకంటెనధికులై మమ్ముబాధింతురుగాన మరలనాకిమ్మన నతండింద్రుంగాంచి యోసురనాయకా నేయమృతంబుగొనిపోయి యురగులకిచ్చి నామాతృదాస్యంబు వాపెద పిమ్మట వారలుపయోగింపకమున్న నీవాయమృతంబుగొనుమన దేవేంద్రుడు ప్రీతుడై వరంబువేడుమనిన సుపర్ణుండు కపటంబుచే మజ్జననిదాసింగాజేసిన యురగంబులెల్ల నాశనంబగునట్లుగావింపుమని వేడిన నింద్రుండావరంబొసంగె నంత గరుడుండమృతంబుగొని యురగులకడకుంజని యోపన్నగంబులారా యమృతంబుతెచ్చి కుశంబులపైనుంచితి మీరలింక మజ్జనంబుగావించి పానంబొనర్పుండు మజ్జననీదాస్యంబుబాపెననిన సర్పరాజంబులంగీకరించె నింద్రుండాతరియమృతంబుగొని దివంబునకుబోయి యథాస్థానమునందుంచె నాసమయమున భుజంగంబులమృతంబుగానక నదియుంచినదర్భలనాకుటవలన జిహ్వంబులకుశాగ్రతాడితంబులై ద్వివిధములయ్యె నాటంగోలె పాములెల్ల ద్విజిహ్వలనబరగె నమృతస్థితింజేసి దర్భలుపవిత్రంబులయ్యె నివ్విధమున గరుడుండు జననీదాస్యమువాపి కపటమున నిజజననిదాసింగాజేసుకొనిన కద్రువుంగాంచి కోపమునభర్తృపరిచర్యకపాత్రగాకయుండునని శాపంబొసంగి యథేచ్ఛంబోయెనంత కద్రూవినతలుభర్తృసమీపమునకుబోవ నామునిపుంగవుండు కద్రువుంగాంచి కోపసంరక్తలోచనుండై వోదురాత్మికా వినతంగపటమునంబరాజితంజేసితివిగాన మత్పరిచర్యకుందగవు యేమనుజుండైనను యేయంగనయైననుపరులంగపటముగావించి జయమునొందుదురో వారలు మహాపాతకులనంబడుదురు తత్సంభాషణముగావించిననరుండు బ్రహ్మహత్యాసురాపానస్వర్ణస్తేయాదిదోషములంబొందు పిమ్మట నరకమునంబడుదురు మరియునుఖలజేతృపక్షంబు భజించువాడతిదారుణనరకమునొందుమరియు నతనిదర్శనముగాంచిన నరుండు పాపశాంతికై సూర్యునైన జలమునైన పావకునైన విలోకింపవలయు యచటనతండువర్తించు నచట నివాసముగావించిన వారలెల్ల నరకప్రాప్తులగుదురుగాన మత్సమీపముననుండకుమని కద్రువనుధిక్కారముజేసి స్వచ్ఛశీలయగువినతంబరిగ్రహించె నిట్లుకశ్యపమహామునీంద్రుచేనిరసింపంబడి యతని పాదపతితయై విలపింపు

చున్నను నతండంగీకరింపకపోయిన వినతయిట్లనియె. ఓ మునీంద్రా మద్భగినిం దయాళుండవై రక్షింపు మజ్ఞానమున పాపముగావించె క్షమింపుము లోకమున భవాదృశులగు సాధువు లెల్ల దయాళువులై యుందురుగదా యని వేడిన వినతంగాంచి కశ్యపుండిట్లనియె.

ఓ వినతా యీపాపమునకు శాంతియొనర్చినంగాని యీదురాచారింగై కొన నే ముహూర్తరువచించెద నిశ్చయంబనిన వినతయిట్లనియె. వోమునీంద్రా యీపాపమునకునిష్కృతిగావించి త్వత్పరిచర్యార్హ యెట్లగునది వచింపవేయని వేడిన నతండు కొంతదడవు చింతించియిట్లనియె. దక్షిణసముద్రతీరమున విముక్తిదంబగు ఫుల్లగ్రామమున పాపవినాశనంబగుక్షీరసరంబను నొకతీర్థముగలదు కద్రువచటికింబోయి స్నానంబొనర్చిన మాత్రమున దోషవిముక్తయగు నట్లుగావింపక ప్రాయశ్చిత్తాయుతము లొనర్చిన నీదోషముశమింపదని కశ్యపుండువచించిన కద్రువు పుత్రసహాయనియై కతిపయదినముల క్షీరసరంబునకుంబోయి విజితేంద్రియయు ప్రయతయునై సంకల్పపూర్వకముగా స్నానంబొనర్చి దినత్రయంబుపవాసముండి చతుర్థదివసమున ఆదరపూర్వకముగ స్నానము జేయుచుండ అశరీరవాణి యిట్లనియె. వోవనితా యీతీర్థమున స్నానము జేయుటంజేసి గరుడోక్తశాపమునశించె. భర్తృశుశ్రూషణమునకర్హురాలవై తివి ఛలజేత్వదోషమునశించెనింక భర్తృసమీపమునకుం బొమ్మతండు నిన్ననుగ్రహించునని వచించిన కద్రువు యాయశరీరవాణికి వందనముగావించి యాతీర్థమునకు ప్రదక్షిణము జేసి పుత్రసహితయై భర్తృసమీపమునకుంబోయె నంత వామునీంద్రుండు క్షీరసరోజముల స్నానముగావించి ధూతపాపయగు కద్రువం గాంచి ఆత్మశుశ్రూషణమునకంగీకరించెను. ఓ మునీంద్రులారా కద్రూపాపవిమోక్షణంబగు వృత్తంబెరుంగించితి యెవ్వండైన క్షీరసరోవరమున స్నానంబొనర్చిన ముక్తిం బొందు మరియును యేమనుజుండయిన యీయధ్యాయము భక్తియుక్తుండై పఠించు చినునతండు క్షీరకుండ స్నానఫలమును అశ్వమేధాదియజ్ఞఫలమును గంగాది సర్వతీర్థఫలముమంబొందు నిశ్చయంబని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
క్షీరకుండ ప్రశంసయు - కద్రూఛలదోషశాంతియను కథలంగల
ముప్పదియెనిమిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదితొమ్మిదవ అధ్యాయము.

మహాసేయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుం డిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా పూర్వంబున రావణాదులగు నక్తంచరులు మరణంబునొందిన

పిమ్మట వానరులందరు గంధమాదనంబు కరుగుదెంచి సర్వలోకోపకారార్థంబై యొక తీర్థంబు నిర్మించి యాతీర్థంబున స్నానంబు గావించిన మానవులు విధూతపాపులయి నరక దారిద్ర్యంబుల నొందక ముక్తి బొందుదురు యాతీర్థంబు నెవ్వండైన నిరంతరంబు స్మరించుచుండు నతండీప్సిత పరంపరల నొంది పిమ్మట పరమపదంబు నొందు నీతీర్థంబునకు సదృశంబు లేకయుండునని వరంబులొసంగి రామచంద్రు కడకుంజని నమస్కార పూర్వకంబుగా ఓ రఘునాయకా యాతీర్థంబునకు యుత్తమంబగు వరంబొసంగవేయని వేడిన రామచంద్రుండు ప్రీతుండై యాకపితీర్థంబున స్నానంబొనర్చినవారలు గంగాది సర్వతీర్థస్నానఫలంబును అగ్నిష్టోమాది యజ్ఞఫలంబును గాయత్ర్యాది మహామంత్రజప ఫలంబునుం బొందుదురని వరంబొసంగె నంత శశిశేఖరుండును నలువయు సహస్రాక్షుండును యముండును వరుణుండును ఆదిత్యుండును మరియునుంగల నిలింపులును అత్రియు భృగువు కుత్సుండును గౌతముండును పరాశరుండును కణ్వుండును అగస్త్యుండును సుతీక్ష్ణుండును విశ్వామిత్రుండును నారదుండును మొదలగు మహామునులందరు యారామదత్తవరంబగు తీర్థంబ నేకవిధంబుల గొనియాడి యందు స్నానంబొనర్చి యాతీర్థంబు కపీంద్రులచే నిర్మితంబగుటం జేసి కపితీర్థంబను ఖ్యాతింబొందునని వచించిరి గాన నది సకలతీర్థోత్తమంబై వెలయుచుండు నాకపితీర్థంబున ముక్తింగోరువారందరు స్నానంబొనర్ప వలయు పూర్వంబున రంభ కౌశికశాపంబున శైలరూపము నొంది యాతీర్థమున స్నానంబొనర్చి మరల నిజరూపంబు బొందెననిన శౌనకాది ఋషులిట్లనిరి.

ఓ పౌరాణికోత్తమా విశ్వామిత్రుండేల రంభను శైలయగునట్లు శాపంబొసంగె పిమ్మట శిలాభూతయగు యాసురాంగన యట్లాతీర్థంబునకుంబోయి స్నానంబొనర్చె నిదియంతయు సవిస్తరంబుగా నెరిఁగింపుమని వేడిన సూతుండిట్లనియె. పూర్వంబున కుశికాన్వయంబున విశ్వామిత్రుండను భూపాలుండుదయించి యొకానొక సమయంబున సేనాపరివృతుండై సకలదేశంబుల సంచరించుచు వసిష్ఠాశ్రమంబునకుంబోవ నామహాత్ముండు కామధేను ప్రభావంబున నతని కాతిథ్యంబొసంగిన తృప్తుండయి కామధేను ప్రభావంబెఱింగి దానిం దనకిమ్మని వేడిన వసిష్ఠుండంగీకరింపకపోయె నంత కౌశికుండు బలాత్కారంబున కామధేనువు గ్రహింపంబోయి తద్విసృష్టులగు మ్లేచ్ఛాదులచే పరాజయంబు నొంది మహాదేవు నారాధించి తత్ప్రసాదంబున సకలదివ్యాస్త్రంబులం బడసి మరల వసిష్ఠాశ్రమ సమీపంబునకుంబోయి బ్రహ్మాస్త్రాదిదివ్యాస్త్రంబుల నెల్ల బ్రయోగింప నామునీంద్రుండు బ్రహ్మదండంబుచే నవియెల్ల వారించిన విశ్వామిత్రుండు పరాజితుండగుచు బ్రాహ్మణ్యంబునకై తపంబొనర్పగోరి పూర్వదక్షిణపశ్చిమదిక్కులయందు ఘోరంబగు తపంబొనర్చి యచ్చట విఘ్నంబు నొంది యుత్తరాశంబునకుంజని హిమవత్పర్వతంబున పాపవినాశినియగు కౌశికనదీతీరంబున జితేంద్రియుండును నిరాహారుండును జితశ్వాసుండును జితక్రోధుండును గ్రీష్మంబున పంచాగ్నిమధ్యస్థుండును

ను వర్షాకాలంబుల ఆకాశగుండును శిశిరంబులజలమధ్యస్థుండునునై యత్యుగ్రంబగు తపంబుదివ్య వర్షసహస్రంబులు గావింపుచుండ యింద్రాదులగు నిర్జరులు భీతింబొంది రంభం గాంచి యిట్లనిరి. ఓ కామినీమణీ హిమవచ్ఛైలంబున కౌశికీనదీ తీరంబునందుగ్రతపం బొనర్చు విశ్వామిత్రుకడకుంజని తత్తపంబునకు విఘ్నంబొనర్చుమనిన నది సురలం గాంచి యో త్రిదశపుంగవులారా విశ్వామిత్ర మహామునీంద్రుండతి క్రూరుండు నన్నుం గాంచి శాపం బొసంగుగాన నేభయంబునొందెద మీరలుదయాపరులై నన్నీ కార్యంబున నియోగింపక రక్షింపుండనిన జంభారియిట్లనియె. ఓవనితా భీతింబొందకుము నీవతిసుందర రూపంబునొంది యామునీంద్రు మోహింపం జేయుము నేనును నీవెంటనరుదెంచెద యీమన్మథుండును కోకిలాలాపమధురుండగు వసంతుండును నరుదెంతురనిన రంభయు విశ్వామిత్రాశ్రమంబునకుం బోయి మనోహరవిచేష్టితంబులు గావింప మదనుండును మనంబున నానందంబు గావించె నంతమునిపుంగవుండా రంభం గాంచి సంశయంబునొంది శతక్రతుకృతంబు విఘ్నంబుగా నెంచి క్రోధసంరక్తలోచనుండై యిట్లనియె.

ఓ రంభా నీవతిదారుణంబగు శిలారూపంబునొంది వర్షశతాయుతంబులుండుము పిమ్మట నొకబ్రాహ్మణునిచే రక్షింపంబడి స్వరూపంబునొందెదవని శాపంబొసంగె నాక్షణంబనదియు శిలారూపంబు నొంది బహుకాలంబు విశ్వామిత్రాశ్రమ సమీపంబుననుండె నంతనా మునీంద్రుండును మహత్తరంబగు తపంబు గావించి వసిష్ఠవాక్యంబున రాజన్యదుర్లభంబగు బ్రాహ్మణ్యంబునొందె నాయాశ్రమంబున నగస్త్యశిష్యుండగు శ్వేతుండను మునీంద్రుడు చిరకాలము మోక్షముగోరి తపంబు గావింపుచుండ నంగారకయనునొకరక్కసిమేఘస్వనమహాస్వనయగుచు మూత్రరక్తపురీషాదులవర్షింపుచు మరియు ననేకవిధంబులనామునీంద్రుని బాధింప నతండు క్రుద్ధుండై కుశికసుత శాపంబునొందిన శిలంగొని వాయవ్యాస్త్రసంయోగ్యంబు గావించి యారక్కసిపైవైవ నదియు నానిశాచరిననుగమించె నానక్తంచరియు భీతింబొంది దక్షిణసముద్రతీరంబుననుండు కపితీర్థంబునమునింగిన నాశిలయు అనుద్రుతమై యచటికింబోయి యారాక్షసి శిరంబునంబడియె, నంతరంభయు కపితీర్థమజ్జనప్రభావంబున శిలారూపంబు విడిచి నిజరూపంబునొంది కుసుమధారావర్షితయు దివ్యవిమానారూఢయు దివ్యాంబరవిరాజితయు హారకేయూరకటకవరాభరణభూషితయు ఊర్వశ్యాది సఖిపరివృతయునగుచు యాకపితీర్థమహాత్మ్యంబనేక విధంబులం బొగడి శశిభూషణుండగు రామనాథు సేవించి యమరావతికిం బోయె నారాక్షసియు పూర్వంబునఘృతాచియను వేశ్యారత్నంబదియును కుంభజన్మశాపంబున రాక్షసీ రూపంబునొందియుండి యప్పడా తీర్థంబున స్నానం బొనర్చినకతంబున నిజరూపంబునొందె. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున ఘృతాచీ రంభలిరువురు అగస్త్యశిష్యుండగు శ్వేతమునీంద్రు ప్రసాదంబున రాక్షసీశిలరూపంబులవిడిచి కపితీర్థప్రభావంబున నిజరూపంబులంబొందిరిగాన జనుండు

సకలప్రయత్నంబుల నందుస్నానంబుగావింప వలయునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
కపితీర్థప్రశంసయు రంభాశాపవిమోచనంబును కథగల
ముప్పదితొమ్మిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా గంధమాధనపర్వతంబున గాయత్రీసరస్వతీకృతంబగు తీర్థద్వయంబుగల్గదందువారలెల్లప్పడు సన్నిధానంబుగావింపుచుండు రుగాన గాయత్రితీర్థంబనియు సరస్వతీతీర్థంబనియు నాతీర్థద్వయంబు ఖ్యాతింబొందె లోకపావనంబును సకల నరకక్లేశ నివారణంబగు తత్ప్రభావంబెరుఁగించెద వినుండు పూర్వంబున సకలలోకనిర్మాతియైన చతుర్ముఖుండాత్మతనూజయగు సరస్వతింగామంబునమోహించిన నాదేవియు నాతని యభిప్రాయంబెరింగి లజ్జితయై హరిణీరూపంబునొంది పరుంగిడిన నలువయుహరిణంబై ననుగమించెనంత నిలింపులీపితామహుండు వ్యభిగమనసాహసుండయ్యెనని పరస్పరంబునువచించిరంత నిషిద్ధకృత్యనిరంతరుండగు పరమేష్ఠింగాంచి వ్యాధరూపధరుండగు హరుండాకర్ణపూర్ణాకృష్టంబై వెలయు పినాకధనుర్విసృష్టంబగు శరణంబు ప్రయోగించిన తచ్ఛరవిద్ధుండై చతుర్ముఖుండు భూమిఁబడియెనంత నాతనిదేహంబువెడలి మహాప్రభంబగుజ్యోతిస్స్వరూపంబు మృగశీర్షాఖ్యనక్షత్రంబై యాకాశంబునందేజరిల్లుచుండ హరుండార్ద్రనక్షత్రరూపంబునొంది దానిబాధించుచుండె ఓమునీంద్రులారా యంబరంబున మృగశీర్షాంతికంబున మృగవ్యాధరూపుండగు త్రిపురాంతకుండిప్పుడును స్పష్టంబుగనగుపడుచున్నవాడివ్విధంబున చతురాననుండు శంభునిహతుండైన నాతనిభార్యలగు గాయత్రీసరస్వతులిరువురు శుచిసమన్వితలై భర్తృజీవనంబుగోరి యన్యోన్యంబును విచారించుచు సర్వోత్కృష్టంబును శివస్థానంబగు గంధమాధనపర్వతంబుజేరి యందుసదాశివుం గూర్చితపంబుగావింపుచు స్నానార్థంబై తీర్థద్వయంబు నిర్మించి యందుప్రత్యహంబును మజ్జనంబుగావింపుచు బహుకాలంబు నిరాహారులును జితక్రోధలును అత్యుగ్రనియమసంయుతలును శివధ్యానపారీణలును పంచాక్షరీమహామంత్ర జపనిరతలునై మహాదేవుంగూర్చి యాత్మపతిజీవనంబుగోరి తపంబుగావింప కృపామూర్తియగు మహేశుండు వారలతపంబునకుమెచ్చి గణేశకార్తికేయాది సంయుతుండై వరంబొసంగ నావిర్భవించిన వారలు సంతోషంబునొంది యిట్లని స్తుతించిరి. ఓ పార్వతీనాథా నీవు దుర్వారసంసారనాశనకారివి

జ్వలజ్జ్వాలావళీ భీమకాలకూటవిషాదివి జగత్క్షోభనపంచాస్త్రదేహశాసనకారివి జగదంతకరప్రహారయమాంతకుండవు గంగాతరంగసంపృక్తజటామండలధారివి విరూపాక్షుండవు రాకాశీతాంశుధరుండవు పినాకభీమటంకారత్రాసితత్రిపురాసురుండవు వివిధాకారజగత్సృష్టృశిరఃఛేదివి శాంతామలకృపాదృష్టిసంరక్షితమృకండుతనూజుండవు నీప్రభావంబు వర్ణింపమాదరంబే మమ్ము గరుణాదృష్టినవలోకించి రక్షింపుమనిన మహేశ్వరుండు ప్రీతుండై యిట్లనియె.

ఓ గాయత్రీ సరస్వతులారా మీకుం బ్రీతుండనైతి మీ మనంబునంగల వరంబు వేడుండనిన వారలిట్లనిరి. ఓ పార్వతీ మనోహరా నేమిర్వురము మీకుం బుత్రికలము మమ్ముం గాంచి మాదయితుప్రాణంబులొసంగి రక్షింపవేయని వేడిన మహాదేవుండు నందిభృంగాది మహాభూతానీతంబులగు శిరంబులచే నాపితామహు శరీరంబు సంయోగంబుజేయ నాతండును సుప్తోత్థితుని చందంబునలేచి భార్యాద్వయసమేతుండై శశిభూషణుండగు శంకరుని వివిధంబునం బొగడె. ఓ దేవదేవా కరుణాకర విగ్రహా నన్ని నిషిద్ధకృత్యంబువలనం బాపి మరియు నెన్నండిట్లకార్యంబులయందు ప్రవృత్తిలేకయుండునట్లు ప్రసాదించి రక్షింపవేయని వేడిన నుమాకాంతుండట్లయగుమని వరంబొసంగి ఓ చతురాననా యికమీద నెన్నండును బ్రమాదంబునొందకుము ఉత్పదప్రతిపన్నులను వారల నేశిక్షించుచుండుదునని వచించి తత్పత్నులం గాంచి యిట్లనియె. ఓ గాయత్రీ సరస్వతులారా మత్ప్రసాదంబున నీపితామహుండు ప్రాణంబులం బొందె నితనింగూడి బ్రహ్మలోకంబునకుం బొండి ఈతీర్థద్వయంబున స్నానంబు గావించిన వారలకు ముక్తిగల్గు మరియు నీతీర్థద్వయంబు యుష్మత్కృతంబగుటం జేసి భవన్నామాంకితంబై శాశ్వతంబగు ఖ్యాతింబొంది సర్వతీర్థంబులలో శుద్ధిప్రదంబును మహాపాతకనాశనకరంబును మహాశాంతికరంబును సర్వాభీష్టప్రదంబును మత్ప్రసాదజనకంబును విష్ణుప్రీతికరంబునునై వెలయుచుండు నీతీర్థద్వయంబునకు సమానంబగు తీర్థంబులేదిందు స్నానంబు గావించిన వారలు సర్వాభీష్టంబులం బొందుదురు మరియును గాయత్ర్యుపాసనంబు జేయని వారలును వేదాభ్యాసవివర్జితులును ఔపాసనవిహీనులును పంచయజ్ఞశూన్యులైన నిందు స్నానంబు జేసిన యాఫలంబులం బొందుదురు మరియు నితరపాతకంబులు జేసిన వారలైన నిందు స్నానంబు జేసిన పరిశుద్ధులగుదురని గాయత్రీసరస్వతులం గూర్చి వచించి మహాదేవుండంతర్ధానంబు నొందె వారలును పతింగూడి బ్రహ్మలోకంబునకుం బోయిరి. ఓ మునీంద్రులారా గాయత్రీసరస్వతులు గంధమాదనంబున సన్నిధానంబు గావించిన కారణం బెరుంగించితి నెవ్వండైన భక్తియుతుండై యీయధ్యాయంబు పఠించు విను నాతం డాతీర్థద్వయ స్నానఫలంబు నొందు నిందుకు సందియంబులేదని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుం డెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
గాయత్రీసరస్వతీతీర్థప్రశంసయు గాయత్రీసరస్వతీసన్నిధానకథనంబను కథలంగల
నలువదియవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియొకటవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు పౌరాణికోత్తముండగు సూతుం డిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా గాయత్రీసరస్వతీ తీర్థద్వయప్రభావంబు వినుండు కాశ్యపుండను విప్రుండతిమహత్తరంబగు పాపంబుజేసి యాతీర్థద్వయంబునందు స్నానంబు గావించి పరిశుద్ధుండయ్యెననిన మునీంద్రులిట్లనిరి. ఓ సూతనందనా కాశ్యపుండే పాపంబు గావించి యాతీర్థద్వయంబున స్నానంబాచరించి ముక్తుండయ్యె, నదియంతయు శ్రద్ధాసహితులమగు మాకుం గృపనెఱుంగింపవే త్వద్వచోమృతపానంబునం జేయుచుండెడు మాకుం బిపాసలేకయున్నదియనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున అభిమన్యుసుతుండగు పరీక్షిద్భూరమణుండు ధర్మమార్గంబుగ ధరాపాలనంబుజేయుచు షష్టివర్షవయోగతుండై యొకదినంబునందు మృగయారతుండై యరణ్యంబున మృగంబులవెదకుచుం జనియందొక మృగంబునుం దరుముచుబోవువాడు ముందర ధ్యానారూఢుండును చీరవసనుండగు నొకమునీంద్రుంగాంచి యోతపోధనా మద్బాణభగ్నంబై భయంబునొంది యొక మృగంబేతెంచె దానింజూచితివే యనిన నామునీంద్రుండు ధ్యాననిష్ఠుండై యున్నవాడుగాన నుత్తరంబు వచింపకపోయిన నృపుండు కుపితుండై యామునీంద్రస్కంధమున మృతంబగు నొక సర్పంబువైచి స్వనగరంబునకుంబోయి పిమ్మట తాజేసిన కార్యంబు చింతించి నేదురాచారుండ కోపకలుషీకృతమానసుండ యజ్ఞానంబున యామహామునిస్కంధంబుపై సర్పంబువైచితినని పశ్చాత్తాపసంతప్తచిత్తుండయియుండె, నంత కుశాఖ్యుండను విప్రుండా శమీకపుత్రుండగు శృంగింగాంచి యోచెలికాడా భవజ్జనకుని స్కంధంబున మృతంబగు నొక సర్పంబు వ్రేలుచున్నయది దానిం జూడక నీవేలగర్వించెదవనిన శృంగియు కోపంబు నొంది యాకృత్యంబు పరీక్షన్నరవరుండు జేసినవాడనియెఱింగి యానృపుండు సప్తాహంబుల తక్షకాహిదష్టుండై యమసదనంబున కరిగెడునని శాపంబొసంగెనంత శమీకమహామునీంద్రుండు పుత్రుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ తనయా సర్వలోకరక్షకుండగు నృపునకేల శాపంబొసంగితివి లోకంబరాజకంబైన మనమెవ్విధంబుననుందుము కోపంబు తపంబునాశనంబునొందించు సకల సిద్ధులందొలగించు సకల ధర్మంబులనశింపజేయుగాన నెవ్వండును దానినొందదగదు క్షమాయుక్తులగువారలు సకల సౌఖ్యంబులంబొందుదురని వచించి యాత్మశిష్యుండగు గౌరముఖుండను వానింగాంచి, ఓ శిష్యా నీవిపుడాపరీక్షద్భూరమణు సమీపంబునకరిగి మత్పుత్ర శాపంబెఱుంగింపుము శీఘ్రింబునంబొమ్మనిన నతండాక్షణంబ హాస్తినపురంబునకుంబోయి యాతెఱంగంతయు నెఱింగింప నృపుండును శోకతప్తుండై గృహమధ్యంబున అభ్రంలిహంబును మహోత్తుంగంబగు నొకస్తంభంబుగావించి యందు మహాగరుడమంత్రజ్ఞులును సకలౌషధ

జ్ఞులును దేవర్షి బ్రహ్మర్షి రాజర్షి ప్రవరులును దన్ను బరివేష్టించియుండ విష్ణుభక్తుండై యుండె నాసమయంబున దరిద్రుండగు కాశ్యపుండను నొక మాంత్రికోత్తముండా వృత్తాంతంబువిని విషానలంబున యారాజుంగాచిధనంబుల సంపాదించెదనని సప్తమదినంబున త్వరితంబుగ వచ్చుచుండమార్గంబున విప్రరూపధరుండగు తక్షకుండా కాశ్యపుంగాంచి ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా నీవెచటికరిగెదవనిన నామునీంద్రుండిట్లనియె. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా తక్షకుండనువాడు విషాగ్నిచేపరీక్షితుంజంపునట నేనానరేంద్రునిగాపంబోయెదననిన తక్షకుండనివ్వో బ్రాహ్మణపుంగవా తక్షకుండ నేనమద్దష్టుండగు నృపుంగావ మంత్రాయుతంబులొనర్చియు శక్తుండవుగావు మహోన్నతచ్ఛాయంబగు యీవటవృక్షంబు వేవిషంబునచే భస్మంబుజేసెద నీవు సమర్థుండవైన దీని మరల పూర్వంబువలెనుండునట్లుగా జేయుము అట్లొనర్చిన నృపుంగావ శక్తుండవగుదువని తక్షకుండా వృక్షంబుగరచిననదియు భస్మంబయ్యె నందొక విప్రుండుండి తక్షకవిషోల్కాపాతంబుచే తప్తుండయ్యె నంత మాంత్రికోత్తముండగు కాశ్యపుండు స్వమంత్రప్రభావంబున నావృక్షంబు పునర్జీవితంబు జేసిన యందున్నవిప్రుండును బ్రతికెనంత తక్షకుండామునింగాంచి యిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రా నృపుడొసంగు ధనంబునకంటె ద్విగుణంబొసంగెద స్వదేశంబునకుం బొమ్ము నీవెంత సమర్థుండవైనను మునిశాపతప్తుండగు నృపుండు మరల జీవితుండుగా నేరడనిన కాశ్యపుండును జ్ఞానదృష్టిచే నృపునల్పాయువుంగా నెరింగి యాతక్షకువలన అనర్ఘంబులగు రత్నంబులంగొని స్వాశ్రమంబునకుంబోయె నాతక్షకుండును సర్పంబులంగాంచి మీరలు మునివేషధారులై ఫలంబులను ఫలహారంబులుగాగొని యానృపుసాన్నిధ్యంబు జేరి వానికొసంగుడనిన వారట్లొనర్ప తక్షకుండు కృమివేషధరుండై యొక బదరీఫలంబున బ్రవేశించియుండ పరీక్షితుండును సర్పరూపులగు బ్రాహ్మణులచే దత్తంబులగు ఫలంబులంగొని మంత్రవిదులకు కొన్ని నొసంగి దానును నొకఫలంబుగరంబునంగ్రహించె నాసమయంబున సూర్యుండస్తాద్రింజేరెనంత సకల జనంబులు ఋషివాక్యంబు మిథ్యయయ్యెననుచుండ తక్షకుండు క్రిమిరూపమై యాఫలంబుననుండి బయలువెడలి రాజదేహంబంతయుంజుట్టుకొనిన సకల జనంబులు భయాతురులై పరుంగిడిరంత నృపుండు తక్షకవిషాగ్నిచేదగ్ధుండయ్యె నాతని తనయుండగు జనమేజయుండు జనకునకౌర్ధ్వదైహికంబుగావించి మంత్రి పురోహిత ప్రార్థనంబున రాజ్యాభిషిక్తుండై సుఖంబుండె నా కాశ్యపుండును సర్వజన నిందితుండై నిఖిలదేశంబుల సంచరించుచు ఋష్యాశ్రమంబులకరిగి వారలచేతను నిందితుండై పశ్చాత్తాపతప్తుండై శాకల్యుండను మునింజేరియిట్లనియె. ఓమహాత్మా నేస్తేయం బొనర్చిన వాడంగాను సంసర్గదోషంబు నొందినవాడంగాను మరియు నేదురితంబులంజేయనన్నేల జనంబులునిందించెద రీకారణంబెరుంగుదేని వచింపవేయునిన కొంతదడవుచింతించి శాకల్యుండిట్లనియె. ఓ కాశ్యపా నీవుమహారాజగు పరీక్షితుతక్షకు విషంబువలన గావంబోయి మార్గమధ్యంబున

లోభంబున తక్షకనివారితుండవైతివి నీ జనుండైన తా సమర్థుండైనను విషరోగాదులచే
పీడితుల వారల లోభంబునంగాని క్రోధంబునంగాని మాత్సర్యంబునంగాని రక్షింపకయుండు
నాతండు బ్రహ్మహత్యాసురాపానగురుతల్పగాది దోషంబులం బొందునెల్ల పాపంబులకు ని
ష్కృతిగలదుగాని యాతని పాపంబున కెన్నండును ప్రాయశ్చిత్తంబు లేదు సుకృతియగు జ
నుండాతని వర్జింపు భుజింపందగదు భాషింపం దగదట్లుగావించిన వాడు మహాపాతకుండగు
మరియును పరీక్షిద్భూరమణుండు పుణ్యశ్లోకుండతి ధార్మికుండు విష్ణుభక్తుండు చాతుర్వ
ర్ణ్యరక్షకుండు వ్యాసపుత్రుండగు శుకమహర్షివలన హరికథల సమగ్రంబుగ విన్నవాడా
మహామహుం గావక లోభంబున తక్షకవచనంబునని వృత్తుండవైతివిగాన బంధుజనంబులు
మునీంద్రులు నిన్ను దూషించెదరు పరీక్షితుండు మరణంబునొందు పర్యంతంబును బుధజ
నంబులచే చికిత్సజేయనర్హుండు లోకంబున ముమూర్షువగు మానవునకు ప్రాణంబులు
కంఠగతంబులగు పర్యంతంబు చికిత్సంజేయందగునని భిషద్విద్యాపారగులు వచింతురని
శాకల్యుండు పలికిన కాశ్యపుండిట్లనియె.

ఓ తపోధనా యీపాపంబునకు శాంతియెట్లుగల్గు బాంధవులు సకల జనంబులు నన్నె
లాగు నంగ్రహింతురు యిందుకు దగిన యుపాయంబు దయాళుండవై యెరుంగింపవే యనిన
నతండిట్లనియె. ఓ కాశ్యపా దక్షిణసముద్రోపాంతంబున గాయత్రీసరస్వతీ నామవిరాజి
తంబగు తీర్థద్వయంబొకటిగలదందలి గాలిసోకిన మనుజులు సకల పాపవిదళనంబుగావించి
నిర్మలులై స్వర్గమునొందుదురు నీవచటికిం బోయి స్నానంబొనర్చిన మాత్రమున శు
ద్ధుండవగుదువుగాన శీఘ్రగమనంబునం బొమ్మని శాకల్యమునీంద్రుండు వచించిన కాశ్యపుం
డచటికిం బోయి యచటనుండు భైరవునకు నాతీర్థద్వయంబునకును వందనము గావించి
యందు సంకల్పపూర్వకంబుగా స్నానంబుజేసి యాతీర్థస్నాన ప్రభావంబున విముక్త
పాపుండై యాతీర్థతీరంబునం గొంతకాలంబుండ గాయత్రీసరస్వతీ దేవతలిద్దరు మూర్తీభ
వించి సర్వాభరణ భూషితులై ప్రసన్నలైన వారలం గాంచి కాశ్యపుండు ప్రీతుండై భ
క్తిపూర్వకంబుగ నమస్కరించి, ఓ దేవతులారా మీరెవ్వరెరుంగింపుండని వారలిట్లనిరి.
ఓ మునీంద్రా మేమిద్దరము హిరణ్యగర్భుని భార్యలము గాయత్రీసరస్వతులను వారము
మేమీతీర్థద్వయరూపంబుల నిత్యంబునుందుము ఇందు నీవు స్నానంబొనర్చిన కతంబున ప్రీతచిత్త
లమైతిమి మావలన మీకిష్టంబగు వరంబు వేడుమనిన నాతండావించి వారల నిట్లని స్తుతించె
ఓ గాయత్రీసరస్వతులారా మీరలు విద్యాస్వరూపులరు సృష్టిస్థిత్యంత కారణభూతులరు
వేదమాతృకలరు హవ్యకవ్యరూపకులరు చంద్రాదిత్యవిలోచనలరు సర్వదేవాధిపత్యంబు
నొందినవారలు గిరిజయు కమలయును మీరయుష్మద్దర్శనమాత్రంబున జగంబులు సృష్టంబు
లగు యుష్మన్నిమేషణమాత్రమున ప్రళయంబునొందు మీవర్ణనమునం గృతార్థుండనైతి
యీతీర్థద్వయంబున స్నానంబు చేసి కతంబునం బాపశుద్ధుండనైతి. నన్నింక బంధువులు

కుండలగు వారందరు గ్రహించు రితిమీదమదీయంబగు బుద్ధిపాపకృత్యంబునం బ్రవేశింపక యుండునట్లు వరంబొసంగుండని వేడిన వారలట్లయగునని యనుగ్రహించి యాతీర్థద్వయంబునం దిరోధానంబునొందిరంత కాశ్యపుండును విధూతపాపుండై స్వదేశంబునకుం బోయిన సర్వజనంబులాతనిం గ్రహించిరి. ఓ మునీంద్రులారా గాయత్రీసరస్వతీ తీర్థద్వయస్నానప్రభావంబున కాశ్యపమునీంద్రునకు పాపమోక్షంబు గల్గిన తెరంగెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునతండు గాయత్రీసరస్వతీ తీర్థద్వయస్నానఫలంబునొందునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెఱింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమహాత్మ్యంబున
గాయత్రీసరస్వతీతీర్థద్వయప్రశంసయు కాశ్యపపాపశాంతియనుకథలంగల ౹౹
నలువదొకటవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదిరెండవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా సేతుమధ్యమునంగల తీర్థంబులలో యనుత్తమంబులగు తీర్థంబుల ప్రభావంబువచించెద వినుండచట మహాపుణ్యప్రదంబగు ఋణవిమోచనంబను తీర్థంబొండుగలదందు స్నానముగావించిన వారలకు ఋణత్రయంబులునశించు మానవుండు బ్రహ్మచర్యంబు గావింపకంబోయెనేని ఋషిఋణంబునొందుయజ్ఞాదులంగావింపకంబోయిన దేవఋణంబునొందు పుత్రులంబడయపోయెనేని పితృఋణంబునొందు ఎవ్వండైన బ్రహ్మచర్యయాగంబులం జేయక పుత్రులంబడయక పోయిన నందు స్నానంబుజేసి ఋణవిముక్తుండగు ఋషిదేవపితృసంఘంబు లాతీర్థంబున స్నానంబుజేసిన తృప్తింబొందునట్లు బ్రహ్మచర్యయజ్ఞపుత్రోత్పాదనంబులచే దృప్తింబొందరు ఏకారణంబున నాతీర్థము ఋణంబులంబాపుదానుజేసి ఋణమోక్షంబని ఖ్యాతింబొందె. నందు స్నానముజేసిన మనుజుడు దారిద్ర్యదుఃఖములనొందక ధనప్రాప్తింబొంది సకల సుఖములబొందు నతీర్థమునకు సదృశతీర్థము లేదు మరియు ధర్మపుత్రాది పంచపాండవులచే నిర్మితమగు తీర్థకోటిగల దాతీర్థతీరమున పూర్వమునందు ధర్మనందనాదులు యజ్ఞములంగావించిరి అందులోకమునగల తీర్థములన్నియు సన్నిహితములై యుండు ఆదిత్యవసురుద్రసాధ్యాది మరుద్గణములును సన్నిధానముజేయుచుండుదురు ఎవ్వండైన నాతీర్థమున స్నానముగావించి పితృదేవతర్పణములంజేయు నాతండు సర్వపాపవిముక్తుండై బ్రహ్మలోకసుఖమునొందు ఏనరుడైన నాతీర్థతీరమున నొకబ్రాహ్మణునకన్నంబొసంగు నాతండితరపరములు మోదమునొందు బ్రాహ్మణుండైనను క్షత్రియుండైనను.

వైశ్యుండైనను శూద్రుండైనను యెవ్వండైన నాతీర్థంబున స్నానంబుగావించు నతండె న్నండు నరకంబులంబొందడు కుయోనిసంభవుండును గానేరడు యేజనుండైన సాయం ప్రాతఃకాలంబుల నాతీర్థంబు స్మరించునతండు గంగాదితీర్థంబులనెల్ల స్నానంబు జేసిన ఫలంబునొందు సందియంబులేదు మరియును పాకశాసనాదినిర్జరులే ప్రదేశంబున దైత్య జయంబుగోరి యజ్ఞంబులు గావించిరదియ దేవతీర్థంబని ఖ్యాతింబొందె నరుండందు స్నానంబుగావించిన సకల పాపనిర్ముక్తుండై సర్వకామప్రదంబులగు యక్షయలోకంబులం బొందు యేమానవుండైన మానినియైనను జన్మప్రభృతిపాపంబులంజేసి పిమ్మట పశ్చాత్తాపతప్తులై యాతీర్థంబునకరిగి స్నానంబొనర్చిరేని పరిశుద్ధులగుదురు సకల సురసంఘంబులందు రమానాథునిచందంబున నాతీర్థం బెల్లతీర్థంబులకు నుత్తమంబై ప్రకాశించుచుండు వర్షశతంబులగ్ని పూజనంబుగావించువాడును నాతీర్థంబున సకృత్ స్నానంబుజేసినవాడును వీరిరువురును సమానఫలంబునొందుదు రింతకుసందియంబులేదు దేవతీర్థస్నానంబును తత్తీరనివాసంబును దానంబును జనంబులకు దుర్లభంబు యేనరుండైన దేవర్షి పితృసేవితంబగు యాతీర్థంబుజేరిన మాత్రంబున అశ్వమేధఫలంబును విష్ణులోకంబునొందు ద్విత్రిచతుర్థపంచదినంబులైన నాతీరంబున వాసంబుజేసిన జనుండు సకలసిద్ధులంబొంది మరల జన్మంబునొందడాతీర్థంబు స్మరించిన మాత్రంబున సకల పాపంబులు నశించు నాతటంబునం బితృసమూహంబుల దేవసంఘంబులంబూజించు మానవుం డఖిలసమృద్ధింబొంది సర్వయజ్ఞఫలంబునుంబొందు నాదేవతీర్థసదృశంబెచటనులేదుగాన ఐహికాముష్మికఫలంబులగోరువారందరు స్నానంబుగావింపవలయు నాతీర్థమాహాత్మ్యంబు వచింప నేశక్తుడంగాను మరియును విముక్తిదంబగు రామసేతువునందు సుగ్రీవతీర్థంబని యొక తీర్థంబుగలదందుస్నానంబుగావించిన నరుండు బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబుల నాశనంబుగావించి గోసహస్రదానఫలంబునుంబొంది పిమ్మట సూర్యలోకంబునొందు ఏమానవుండైనను సుగ్రీవతీర్థంబుస్మరించిన వేదపారాయణఫలంబునొంది జాతిస్మరణంబుగలవాడగు మరియు నాతీర్థంబు సర్వాభీష్టప్రదంబై వెలయుచుండు తన్మాహాత్మ్యంబువచించితి మరియు నాసేతువునందు నళతీర్థంబను తీర్థంబొండుగలదందు స్నానంబొనర్చిననరుం డఖిలపాపవిమోచనంబునొంది యగ్నిష్టోమాతిరాత్రఫలంబులంబొంది స్వర్గలోకంబునొందు నాతీర్థతటంబునం ద్రిరాత్రంబులుపితృసంఘంబులకుం బిండంబడినవారలు సూర్యసన్నిభ తేజోవంతులగుదురు అశ్వమేధఫలంబునుంగల్గు మరియునచ్చట మహాపాతకనాశనకారియు అగ్నిపుత్రుండగు నీలునిచేరచింపంబడినదియు విముక్తిదంబగు నీలతీర్థంబను తీర్థంబొండుగలదందు నరుండు స్నానంబొనర్చి సర్వపాపవిమోచితుండై బహుసువర్ణంబగు యాగంబునకు శతగుణఫలంబునొందు జనుండు సర్వాభీష్టప్రదంబయిన యాతీర్థంబునంగ్రుంకి సర్వకామంబులంబొంది యగ్నిలోకంబునొందు మరియు నాసేతువునందు గవాక్షకృతంబగు తీర్థంబొండుగలదందు స్నా

నంబుజేసిన నరుండు నరకంబువీక్షింపండు మరియు నంగదకృతంబగు తీర్థంబొండుగల దందుస్నానంబుజేసిన నరుండుదేవేంద్రత్వంబునొందు మరియు నారామసేతువునందు గజ గవయశరభకుముదహరపనసాది వానర కృతంబులగు తీర్థంబులనేకంబుగలవందు మజ్జనం బుజేసిన నరుండమృతత్వంబునొందు మరియు నారామసేతువునందు విభీషణ కృతంబగు తీర్థంబొండుగలదది మహాదుఃఖప్రశమనంబును మహాపాతక కాష్ఠానలోపంబును కుంభీ పాకాది నరకనివారణంబును దుస్స్వప్ననాశనంబును మహాదారిద్ర్యశమనంబునునై వెలయు నందుస్నానంబుజేసిన మానవుండు పునరావృత్తివర్జితంబగు వైకుంఠంబునొందు మరియు విభీషణమంత్రులచే నిర్మితంబులగు నాలుగు తీర్థంబులుగలవు వానియందు మనుజుండు స్నానంబుజేసి సర్వపాపంబులవలనంబాయు మరియు సరయూనది రామనాథుసేవింపం గోరి గంధమాదనంబున కరుదెంచి యందు వర్తించియున్నదాతీర్థంబున మజ్జనంబు జేసిన వారలు సర్వయజ్ఞతపస్తీర్థ సేవాఫలంబులనొందుదురు మరియు నాగంధమాదనంబున దశ కోటిసహస్రతీర్థంబులుగలవు మరియును గంగాదినదులును సప్తసాగరంబులును సకల ఋష్యాశ్రమంబులును పుణ్యవనంబులును హరిశంకరక్షేత్రంబులు నివియన్నియు నాగంధ మాదనపర్వతంబున సాన్నిధ్యంబుజేయుచుండు మరియు త్రయస్త్రింశత్కోటి దేవతలును పితృగణంబులు సిద్ధసాధ్యకిన్నరాదులు సకల మునిగణంబులు శ్రీరామచంద్రుని యాజ్ఞచే నందువసించి యుందురు. ఓ మునీంద్రులారా సర్వతీర్థంబుల వైభవంబు మీకెరుంగించితి యెవ్వండైన నీమహాత్మ్యంబు పఠించు వినునతండఖిల దుఃఖంబులంబాసి పునరావృత్తివర్జి తంబగు కైవల్యంబునొందునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
సర్వతీర్థప్రశంసయను కథగల
నలువదిరెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదిమూడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా శ్రవణమాత్రంబున సకల పాపంబుల నాశనంబుజేయు రామనాథమాహాత్మ్యం బెరుంగించెదవినుండు ఎమనుజుండైన రామప్ర తిష్ఠితంబగు లింగంబు సకృన్మాత్రంబు వీక్షించునతండుశివసాయుజ్యరూపిణియగు ముక్తిం బొందు లోకంబున మనుజుండు కృతయుగంబున దశవర్షంబులొనర్చిన పుణ్యఫలంబును త్రే తాయుగంబున నొక వర్షంబునంబొందు ద్వాపరంబున నొక మాసంబునంబొందు కలి యుగంబున నొకదివసంబునంబొందు నాఫలంబునకు కోటిగుణితంబు నిమిషమాత్రంబున

రామనాథు సేవించినం బొందు రామేశ్వర మహాలింగంబున సకల తీర్థంబులు నివసించి యుండు సకలదేవతలును పితృగణంబులును మునీంద్రులు నధివసించి యుండుదురు యేనరులయిన యేకకాలంబయినను ద్వికాలంబయినను కాలత్రయంబయినను నెల్లప్పుడైనను రామనాథుస్మరింపుచు కీర్తింపుచుందురో వారలు పాపపంజరవిముక్తులై సచ్చిదానందరూపుండును అద్వయితుండును సగురుద్రుం బొందుదురు జనంబులకు రామచంద్రపూజితంబగు రామేశ్వరలింగశ్రవణమాత్రంబున యమపీడాది బాధలుగలుగవు యేనరులైన రామేశ్వరమహాలింగంబును సక్కస్మాత్రంబు సర్చింపుదురో వార్లకు దానవ్రతయజ్ఞతపంబులేల ఏమనుజుండైన రామేశ్వరమహాలింగంబును క్షణకాలంబైన స్మరింపకపోవునతండజ్ఞానియు పాపియు మూకుండును బధిరుండును జడుండును అంధుండునునగు నాతనికెల్లప్పుడు సకలచ్ఛిద్రంబులు ధనక్షేత్రదారాదిహానియుం గలుగు.

ఓ మునీంద్రులారా రామేశ్వరమహాలింగంబు సక్కస్మాత్రంబైన వీక్షించువారికి కాశికయాత్రయాగలవలనం గార్యంబులేదు యేమానవుండు రామనాథునను నమస్కరించి పూజింపుచుండు నాతండు కృతార్థుండు వానిజన్మంబుసఫలంబు అట్లుజేయని మానవులు కృతార్థులుగారు రామేశ్వరలింగంబును పూజించువారలకు బ్రహ్మవిష్ణుశక్రాద్యఖిలామరులవలనం గార్యంబేమికిలదు రామనాథుంబూజింపక యుండువారికి సకల దుఃఖంబులు నరకంబునుం గలుగు రామేశ్వరలింగదర్శన మాత్రంబున బ్రహ్మహత్యా సురాపానాది దోషంబులును జన్మాంతర కృతంబులగు సకల పాపంబులును నశించు యేనరులైన సకల భోగంబుల రాజ్యంబును త్రిదశాలయంబునుం గోరుదురో వారలు రామనాథు సేవింపవలయు మెవ్వరైన సంపర్క కౌతుకలోభభయంబులవలననైన రామనాథుస్మరించు నతండిహపరంబుల దుఃఖభాజనుండుగాడు నరుండు నిరంతరంబు రామేశ్వరమహాలింగంబు నర్చించుచు కీర్తించుచునుండెనేని దేహాంతంబున రుద్రసారూప్యంబునొందు సందియంబులేదు రామేశ్వరదర్శనంబు వీతిహోత్రుండింధనపుంజంబులంబోలె సకలపాపంబుల భస్మంబుజేయు రామేశ్వర మహాలింగ విషయకంబగు భక్తియెట్టిదైన యుండు నదియెట్లనిన తద్భక్తజనవాత్సల్యంబును తత్పూజాపరితోషణంబును స్వయంతత్పూజనంబును తదర్థదేహచేష్టితంబును తన్మాహాత్మ్యకథాశ్రవణాదరంబును స్వరనేత్రశరీర వికారస్ఫురణంబును తల్లింగస్మరణంబును తల్లింగాశ్రయజీవనంబునునై వెలయుచుండు ముక్తిక్షేత్రంబులకెల్ల నాక్షేత్రంబదయాభాజనంబై యున్నదియతులకు బ్రహ్మజ్ఞానంబువలనను వేదాంతశాస్త్రంబువలనను ముక్తియవ్విధంబునం గలుగునది వేదాంతశాస్త్ర శ్రవణంబులేకపోయినను యత్యాశ్రమంబువలన విరక్తింగాంచకపోయినను సకలాశ్రమవంతులగు వర్ణంబులకెల్ల రామేశ్వరసందర్శనంబునం గలుగు నాక్షేత్రంబున దేవతలును మునులును క్రిమికీటాది జంతువులు సర్వంబును రామనాథప్రసాదంబున సమంబై యుండు మానవుండు పాపంబొనర్చితి

ననిభయంబునొందఁదగదు పుణ్యంబొనర్చితినని గర్వంబునొందఁదగదు రామేశ్వరమహాలిం గంబెవ్వండైన భక్తిపూర్వకంబుగ దర్శనంబుగావించు నాతనికి చతుర్వేదంబుల నభ్య సించువాఁడును దుల్యుండుగాఁడు లోకంబున రామనాథభక్తుండగు శ్వపచునకైన దానం బులొసంగందగు యాభక్తిలేని మానవుండు త్రయీవిదుండైన దానార్హుండుగాఁడు యోగయుక్తులును ఊర్ధ్వరేతస్కులైన మహామునీంద్రులకే గతిగల్గు నాగతి రామేశ్వర మహాలింగ సందర్శనంబుగావించు సకల జంతుజాలంబునకుం గల్గు యేనరులైన రామనాథ శివక్షేత్రంబున నెల్లప్పుడు నివసించెదరానరులు త్రినేత్రులును భస్మదిగ్ధాంగులును పంచ వక్త్రులు చంద్రాలంకృతమస్తకులును నానాభరణాన్వితులును వృషభధ్వజులునై మహా దేవసారూప్యంబునొందెద రిందుసందియంబులేదు యేమానవులైనను భక్తియుక్తులగుచు రామేశ్వరంబునకుం బోయెదరో వారలు ప్రతిపదంబునం దశ్వమేధయజ్ఞఫలంబుం జెందెదరు ఏవ్వండేనియు రామనాథతుష్టిం గోరి పి(పుషకాకగ్రామంబొసంగు నాతం డఖిలమహీమం డలదానంబుగావించినవాఁడగు నెవ్వండేనియు రామనాథునకుం బత్రపుష్పఫలతోయంబుల సభక్తికంబుగ సమర్పించు నతనికి రామనాథుండు ప్రీతుండై యహర్నిశంబులు రక్షించు చుండు కరుణాకరుండగు రామనాథునందు భక్తిగల్గుటయు పూజించుటయు స్తుతించుట యు స్మరించుటయు నతిదుర్లభంబగు ఏ మనుజులైనను త్రిలోచనుండగు రామనాథు శర ణంబునొందెదరో వారలిహపరంబులందున లాభజయంబులనొందెదరు యేనరునికైన రామ నాథవిషయకంబగు బుద్ధి నిరంతరంబుగలిగి యుండెడు నతండతిధన్యుండు నెవ్వండైన రా మనాథుం బూజింపకయుండెడు నతండు భుక్తిముక్తిరాజ్యంబులకుం బాత్రుండుగానేరఁడు రామనాథు నెవ్వండేని బూజించు నతండు భుక్తిముక్తిరాజ్యంబులం బొందు రామనాథా ర్చనాసమంబు నధికంబును నగు పుణ్యంబన్యం బెద్దియు గలుగదు రామనాథేశ్వరు నె వ్వండేని మోహితుండై ద్వేషించు నాతం డయుత బ్రహ్మహత్యలొనరించినవాఁడగు వాని తోడ సంభాషించువాఁడును నరకప్రాప్తుండగు, లోకంబున సకలదేవతలు సధ్వరంబులు సర్వంబును రామనాథపరంబులగుచుండు రామనాథునకన్యం బెద్దియులేదు గావున నరుండు సర్వంబునకుం బాసి రామనాథు నాశ్రయింపవలయు నట్లొనరించినవానికి దుర్గతిగలుగదు, శివలోకంబు ప్రాప్తంబగు రామనాథుని సేవించుటవలన ననేకయజ్ఞదానతపస్తీర్థ నిషేవ ణంబులకన్నం గోటిగుణితంబగు ఫలంబుగల్గు, నెవ్వండైనను మధ్యాహ్నకాలంబున రామ నాథదర్శనంబొనరించు నతనికి సురాపానదోషసహస్రంబులు నశియించు, సాయంకా లంబునం దేనరుండేని రామనాథునిదర్శించు నతండు గురుదారగమనపాతకంబులం దొలం గు, నెవ్వండైనను సాయంకాలంబున రామనాథుని స్తోత్రంబు సల్పు నతండు స్వర్ణస్తే యసహస్రంబు నిరసించు, ఏమనుజునకైన ధనుష్కోటితీర్థస్నానంబును రామనాథసం దర్శనంబును గల్గు నతనికి గంగాస్నానంబువలన కార్యంబులేదు, యేమానవుండైన ఘటి

కాద్వయకాలంబు రామనాథునిం జింతించునతం డిరువదియొకకులంబులనుద్ధరించి శివలోకమునసుండు, నెవ్వండేని యొకదినంబున రామనాథునిదర్శించునతం డిహంబున ధనవంతుఁడై యుండి యంతమున రుద్రత్వంబునొందు, రామనాథ మహాలింగసేవవలన గలుగని ఫలం బితరధర్మంబుల నెన్నఁడైనను గలుగదు, ఎవ్వఁడైన జీవితకాలమధ్యంబున నొకానొకప్పుడైన రామనాథదర్శనము సేయనినతండు పితృబీజసంభవుండుగాడు సంకరుండని చెప్పంబడు, యేమనుజుఁడైన ప్రాతఃకాలమున శయనోత్థితుండై త్రివారంబులు రామనాథుని స్మరించునాతండు పూర్వదినంబున చేసిన పాపము నశింపు, భక్తరక్షణదీక్షితంబును ప్రసన్నంబగు రామనాథలింగంబు గల్గియుండు జనులు మూఢులై యాతనల నేలం బొందెదరు, రామనాథమహాలింగసేవవలన సకలక్లేశంబులు సూర్యోదయంబైన హిమంబునుంబోలె నశించు, ఏమానవుండైన ప్రాణోత్క్రమణవేళయందు రామనాథుస్మరించెనేని యాతండు మరల జన్మంబునొందక శంకరుం జేరు, యేమనుజుండైన నిరంతరము వచించుచుండు నాతండు సకలబాధలం బొందడు. మఱియు రామనాథునామంబుల స్మరించు మానవుండు కామక్రోధపీడితుండుగాక పాపశుద్ధిం బొందు యేమనుజుండైన రామనాథాలయంబు దారువులచే నొనర్చునతండు త్రికోటికులసంయుతుండై స్వర్గసుఖంబులం బొందు, యెవ్వండైన యిష్టకంబులచే గావించునతండు వైకుంఠంబునొందు, శిలాసమూహములనొనర్చునతండు బ్రహ్మపదంబునొందు, యెవ్వండైన స్ఫటికాదిశిలాభేదంబులం గావించునతండు విమానవరంబునొంది శివలోకసుఖంబులం బొందు, యేమనుజుండైన తామ్రంబులనొనర్చునాతండు శివధ్యానస్థితుండై శివసామీప్యంబునొందు, యేమనుజుండు రజితంబుల నొనర్చునతండు శివసామీప్యంబునొంది మహాదేవుచందంబున నిరంతరంబు మోదించుచుండు, యెవ్వండైన భక్తియుతుండై స్వర్ణంబుచే నొనర్చునతండు శివసాయుజ్య రూపిణియగు ముక్తింబొందు, లోకంబున హేమంబున నాశివాలయంబునొనర్చిన ధనాఢ్యుండును మృత్సమూహంబుల నాయాలయంబు గావించిన దరిద్రుండును వీరిరువురును సమానఫలంబునొందుదురు, యేమానవుండైన రామనాథమహాలింగస్నానకాలంబున త్రిసంధ్యంబును నాట్యంబును కాహళాదివాద్యంబులం గావించునాతం డఖిలపాపనిర్ముక్తుండయి రుద్రలోకంబునొందు, యెవ్వండైన రామనాథాభిషేక సమయంబున రుద్రాధ్యాయంబును చమకంబును పురుషసూక్తంబును త్రిసుపర్ణంబును పంచశాంతియు పావమానాదికంబును జపించునతండు నరకంబునొందడు యేనరుండైన పంచగవ్యంబుల రామనాథమహాలింగ స్నానంబు గావించునతం డాక్షణంబున కల్పజన్మార్జిత పాపంబులం బొలంగు, మధుస్నానంబు జేయించిన మనుజుండు పాపరాశింబాసి బ్రహ్మలోకంబునొందు, ఘృతస్నానంబు గావించినమనుజుం డఖిలజన్మకృతపాపసమూహంబులం బాయు, క్షీరస్నానంబు గావించినమర్త్యుండేకవింశతికులోద్ధారణంబొనర్చి శివలోకంబునొందు, దధిస్నానంబు జేయించిననరుం డఖి

లపాపవినిర్ముక్తుండై విష్ణులోకంబునొందు, తిలతైలాభ్యంగనం బొనర్చిన మానవుండు కు
బేరగృహంబునవసించు, ఇక్షురసంబుల స్నానంబుచేయించిన మనుజుండు చంద్రలోకంబు
నొందు, లికుచామ్రరసాసారంబున మజ్జనంబుజేయించిన నరుండు పితృలోకంబునొందు,
నారికేళజలంబుల స్నానంబుగావించిన మానవుండు బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతకంబుల నాశ
నంబుజేయు, రంభాపక్వవిమర్దిత స్నానంబుచేయించిననరుం డఖిలపాపంబులంబాసి వా
యులోకంబునొందు, వస్త్రపూతతోయంబున మజ్జనంబుజేయించినజనుడు వరుణలోకం
బునొందు, చందనధారాసమూహంబుల స్నానంబుచేయించిన మానవుండు గాంధర్వలోక
సుఖంబులంబొందు, పుష్పవాసితతోయంబుల స్నానంబుజేయించిన నరుండు మహేంద్ర
సింహాసనంబునొంది దేవేంద్రుంగూడి మోదించుచుండు యేనరుండైన పాటలోత్పలకల్హార
పున్నాగకరవీరకాది పుష్పవాసితంబగు జలంబుచే స్నానంబుచేయించునతం డఖిలపాతకం
బులనంబాయు, మరియు నితరపుష్పవాసితంబులగు తోయంబుల మజ్జనంబుచేయించినమా
నవుండు శివలోకంబునొందు, యేమనుజుండైన విశుద్ధబుద్ధియై గోక్షీరాకర్పూరలామజ్జ వాసి
తంబులగు జలంబుల రామేశ్వరమహాలింగాభిషేకంబు గావించునతం డఖిలకామంబులం
బొంది యాగ్నేయలోకంబునొందు, మరియు రామనాథాభిషేకార్థంబై మృద్ఘటం బేన
రుండొసంగునతం డిహంబున శతాయువై సకలసమృద్ధులంబొందు, తామ్రకుంభంబొసం
గినమనుజుండు దేవేంద్రత్వంబునొందు, రౌప్యకుంభప్రదానంబుగావించిన జనుండు పర
మేష్ఠిలోకంబునొందు, హేమకుంభదానంబుచేసిననరుం డీశ్వరలోకంబునొందు, రత్నకుం
భదానంబుగావించిన మానవుండు శివసారూప్యంబునొందు, ఏమనుజుండైన గోదానం
బుగావించునతం డశ్వమేధఫలంబునొంది దేహాంతంబున ఈశ్వరలోకంబునకరిగి శివరూప
భాజియై వెలయు, నేమనుజుండైన రామసేతువునందు ధనుష్కోటితీరంబునం దెచటనైన
రామనాథుందలంచుచు స్నానంబుసేయునతండు సేతుస్నానఫలంబునొందు, రామనాథా
లయంబున మఘా ప్రతిష్ఠంబుగాచేయు నతనిపుణ్యంబు వచింప నేవర్షశతంబులకైనం
జాల, నూతనంబుగాచేయునతండు బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబుల నిరసించి తత్తత్కృత్యశతగు
ణఫలంబునొందు, రామనాథపురోభాగంబున దీపారోపణంబు సేయునతం డవిద్యాపటలం
బుభేదించి సనాతనంబగు బ్రహ్మత్వంబునొందు, రామనాథునకు ఘృతతైలదుగ్ధ శర్కర
తండులాదులనొసంగునాతండు దేవేంద్రపదంబునొందు, రామనాథమహాలింగదర్శనస్ప
ర్శనంబులం జేసినపాపంబులు తత్క్షణంబ నశించు, రామనాథునకు మహాఘంటయు దర్ప
ణంబును నొసంగువాడు దివ్యవిమానారూఢుండై సంచరించుచు దివ్యభోగంబులంబొం
దు, ననేకయుగపర్యంతం బీశ్వరలోకంబున వసించు, యెవ్వడైన రామనాథుంగూర్చి
స్వల్పంబేసనొసంగిన ననంతఫలంబుగల్గు, యెవ్వడైన మహాక్షేత్రంబగు రామేశ్వరంబున
రామనాథసన్నిధియందు వసించునతండు ముక్తింబొందు, జనంబులకాయుఃప్రత్వరితంబుగ

నరుఁగు, యౌవనమును సంపదలును దారాపుత్త్రాదులన్నియుంబోవు గృహక్షేత్త్రాదికంబు లన్నియు నృపాదులచే బాధితంబులు, సర్వంబును క్షణభంగురములుగాన నరుండు సర్వం బునుమాని ఆపన్నార్తిహరంబగు రామమహాలింగంబు సేవించి కీర్తింపవలయు వినవలయు స్మరింపవలయు రామేశ్వరుంగూర్చి గ్రామములనొసంగువాఁడు ప్రారబ్ధదేహాంతంబున శివ రూపంబునొందు, లోకంబున సర్వపాత్రములయందు రామనాథుం డుత్తమపాత్రుండై వెల యుగాన ద్విజుండా రామనాథునకు స్వల్పంబైననొసంగిన యనంతసుఖంబునొంది సా ర్వభౌముండగు రామనాథుని సేవించునందాక పాపంబులుండు పిమ్మట నాశనంబునొందు, ఏనరులైన రామనాథునకు తాళవృంతధ్వజ ఛత్త్రచందనాదుల తామ్రకాంస్య రజతహేమ మయఘటమ్ముల నొసంగువారలు భవాంతరంబున మండలాధిపతులై యుదయింతురు, యే మానవులైన రామనాథపూజార్థంబై పుష్పోత్పాదంబుజేయుదు రానరులశ్వమేధాది యాగఫలములంబొందుదురు, లోకంబున రామనాథమహాలింగంబు బూజించి వీక్షించిన వినిన స్మరించినవారలకు దుర్లభంబెద్దియులేదు, రామనాథు సేవింపంబోవుచుండు మను జుండాంచిన సకలపాపములు క్షీణింబొందు, రామనాథువీక్షించువారికి వేదములు శాస్త్ర ములు తీర్థయాత్రలేల, ఏనరుండైన చందనకుంకుమకోష్ఠ కస్తూరీ గుగ్గులు సరళాదులను సంగునతండు ధనాఢ్యుండగు ముక్తాభరణవస్త్రాదుల నొసఁగువా డెన్నండును దౌర్గ త్యంబునొందడు, యెవ్వండైన సమాహృతంబులగు గంగాతోయంబుల రామనాథమహాలిం గాభిషేకంబుజేయునతం డీశ్వరునకుం బూజ్యుండు నిందుకు సందియంబులేదు, ఏపర్యం తంబు మనుజులకు జరామరణంబుగల్గు నందాక సకలలోకవంద్యుండును పూజ్యుండును స్తుత్యుండుననగు రామనాథుని భజింపవలయు, సకలపురాణంబుల శాస్త్రములు రామ నాథపూజాసదృశంబగు ధర్మంబులేదు గాన భక్తియుక్తులై మహాకారుణికుండగు రామ నాథేశ్వరుభజించువారలు భూలోకంబున పుత్త్రదారయుతులై బహుభోగంబులం బొంది దేహాంతంబున శాశ్వతంబగు ముక్తింబొందుదురు. ఓ మునీంద్రులారా రామనాథప్రభావం బెరుంగించితి ఎవ్వండైన నీయధ్యాయంబు నిత్యంబును భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునతం డు రామనాథసేవాఫలంబును ధనుష్కోటిస్నానఫలంబునుంబొందు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున

నలువదిమూడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదినాలుగవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు సకలపురాణార్ణవపారగుండును వ్యాసపాదాంబుజ ద్వంద్వాశ్రమసాగర హృతాశుభుండగు సూతుంగాంచి యిట్లనిరి. ఓ మహాత్మా సేతుమాహాత్మ్యశ్రవణంబువలన మేము కృతార్థులమైతిమి పూర్వంబున దశరథా

త్మజుండగు శ్రీరామభద్రుండేల లింగప్రతిష్ఠగావించె నావిధంబంతయు వినంగోరెద మెరుంగింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా గంధమాదనపర్వతంబున రఘునాయకుండు లింగస్థాపనంబొనర్చిన తెరంగెరుంగించెద వినుండు పూర్వంబున దశరథనందనుండు బలియుండగు రావణుచే హృతభార్యుండై కపిసేనలంగూడి సౌమిత్రిసమేతుండై మహేంద్రగిరి సమీపంబునకరిగి భీషణంబగు వారిధింగాంచియందు సేతుబంధనంబుగావించి యామార్గంబున రావణపాలితంబగు లంకాపురింజేరి నిశాముఖంబున కపిసేనలంగూడి సువేలాగిరిపై వసియించియుండ వానరేంద్రుండు సౌధోపరిస్థితుండగు లంకేశ్వరుంగాంచి యాతనిమకుటంబు భూమింబడమోదిన నతండు భగ్నకిరీటుండయి గృహంబునకుంబోయె నంత శ్రీరామచంద్రుండు సానుజుండై యాగిరిపై సేనానివేశనంబుగావించె నంత నిశాచరానీకంబులు రావణప్రేరితులై మహాకాయులును సైన్యసమేతులునగుచు యుద్ధంబునకేతెంచిరంత మహాతేజులగు వానరులానిశాచరానీకంబులంగూడి యుద్ధంబుగావించి వారలనెల్ల విగతాసులంజేయ రావణుండు క్రోధప్రదీప్తుండై యరుదెంచి యావానరులనెల్ల సాయకసమూహంబుల విదళించుచుండ రఘునాయకుండు కోదండంబుగొని యారావణుపై నడరె నంత యారాక్షసవానరానీకంబులకు ద్వంద్వయుద్ధంబయ్యె నదియెట్లనిన దశాననుతో శ్రీరామచంద్రుండును మేఘనాథుతో లక్ష్మణుండును విరూపాక్షుతో సుగ్రీవుండును తారేయుతో కర్పటుండును పౌండ్రునితో నలుండును పుటకునితో పనసుండును మరియు ననేకులంగూడి ద్వంద్వయుద్ధంబుచేయుచుండ భీమబలులగు వానరులచే పీడింపంబడి నక్తంచరులు భీతింబొంది రావణుపాలితంబగు లంకకుబరువిడిన రాక్షసేంద్రుండు స్వపుత్రుండగు మేఘనాథు రణంబునకుంబంప నాతండతిదారుణంబులగు నాగపాశంబులచే రామలక్ష్మణులంబంధించె నంత వైనతేయుండరుదెంచి నామహాత్ములకు బంధవిమోచనంబుగావించిచనియె నంత రావణప్రేరితుండై ప్రహస్తుండరుదెంచి యతిభయంకరంబగు గదచే విభీషణుమోదిన నతండు హిమవంతుంబోలె చలింపక అష్టఘంటాభీషణంబగు శక్తింగొని యాప్రహస్తుపైవైచిన నతండు భగ్నోత్తమాంగుండై వాయురుగ్ణవృక్షంబుకరణి భూమింబడిన యాతనింగాంచి ధూమ్రాక్షుండేతెంచిన వాయునందనుండు ద్రుమంబుగొని యమసదనంబునకుంబంపె నంత హతశేషులగునిశాచరులు పలాయమానులై రావణుసమీపంబునకుంబోయి యాతెరంగెరుంగింప నతండు కుంభకర్ణుని దనివారించి యుద్ధంబునకు బంప లక్ష్మణుండాతనిపై బ్రహ్మాస్త్రంబువైవ నతండు గతాసుండై భూమింబడె నయ్యవసరంబున రావణసదృశులగు దూషణానుజు లిర్వురు హనుమన్నీలులచే నిహతులైరి నలుండు వజ్రదంష్ట్రుం వధించె కుముదుండకంపనుసంహరించె నంత పషియుండు దశవదనుండు పరాజితుండై స్వపురంబునకరిగె నంత లక్ష్మణుచే నతికాయుండును త్రిశిరుండును నిహతులైరి సుగ్రీవుండు కుంభకర్ణపుత్రుల యమునికేతనంబు

నకుంబంపె. విభీషణుండు మకరాక్షుం జంపె నంత రజనీచరనాయకుండు మేఘనాధుం బంప నతండు వానరుల నెల్ల స్వకీయాశుగంబులచే బీడించి రామలక్ష్మణ దృష్టిగతుండుగాక యంతర్ధానగతుండయ్యె నంత విభీషణుండు రామచంద్రు సమీపంబు జేరి ప్రాంజలియై యిట్లనియె.

ఓ మహాత్మా రాజరాజ శాసనంబున తద్భృత్యుం డొకండు జలంబుగొని త్వత్సకాశంబు జేరె నీజలంబుచే స్పృష్టనయనుండవై తివేని అంతర్హిత భూతంబులం గాంచెదవనిన శ్రీరాముం డంగీకరించి లక్ష్మణసహితుండై యావారింగొని నేత్రశౌచంబు గావింప సుగ్రీవుండును జాంబవంతుడును హనుమంతుండును మొదలగు వానరులంద రాజలంబుచే శుద్ధలోచనులై యంతర్హితుండగు రావణతనూజుం గాంచి రంత లక్ష్మణుండు క్రుద్ధుండై కుబేరమంత్రితజలపవిత్రీకృతలోచనుండై యాయింద్రజిత్తుపై గవియ నాయిర్వురకు శక్రశంబరులకుంబోలె నత్యాశ్చర్యకరంబగు యుద్ధంబయ్యె నంత తృతీయ దినంబున మేఘనాధుండు లక్ష్మణునిచే నిహతుండయ్యె నాంతరి రామచంద్రుండు మూలబలంబును నాశనంబు గావించె నంత దశగ్రీవుండు క్రుద్ధుండై రథారూఢుండును సైన్యపరివృతుండునునై విధివశంబున రామచంద్రుం జేరె నంత శక్రప్రేరితుండై మాతలి రథంబుగొని రఘునాధసమీపంబు జేరినథ న్నృశ్రేష్ఠుడగు రామచంద్రుండు రథారోహణంబు గావించి బ్రహ్మాస్త్రంబుచే నా దశవదను శిరంబుల ఖండించి వధించె నంత సిద్ధవిద్యాధరాది సకల సురసంఘంబులు మునీంద్రులు నేక విధంబుల నా రామచంద్రుం బొగడి పుష్పవర్షంబుల వర్షించి రంత శ్రీరామచంద్రుండు సీతాసౌమిత్రిసహితుండును కపిసేనాయుతుండును పుష్పకారూఢుండును నగుచు విభీషణు లంకారాజ్యంబున కభిషిక్తుం జేసి గంధమాదనపర్వతంబు జేరి యందు సీతం బరిశోధించి యందు సమయంబున వానరేంద్రు సమీపంబున నగస్త్యాది మునీంద్రులరుదెంచి యివ్విధంబున బొగడిరి. ఓ రఘునాయకా నీవు లోకానుగ్రహకారివి రావణవధంబు గావింప భూతలంబునం జనించినవాడవు తాటకాదేహసంహారివి గాధిజాధ్వర రక్షకుండవు మారీచ సుబాహుప్రాణహారివి అహల్యాముక్తసంధాయి పాదపంకజరేణుండవు హరకోదండభంజనుండవు మైథిలీపాణిగ్రహణోత్సవశాలివి రేణుకాపుత్రపరాజయకారివి పితృవచనంబు సత్యంబు గావింప వైదేహీలక్ష్మణసహితుండవై యరణ్యంబున కరుదెంచితివి భరతునకు పాదుకాయుగళం బొసంగి శరభంగ మహామునీంద్రునకు కైవల్యం బొసంగితివి విరాధప్రాణనాశనంబు గావించితివి గృధ్రరాజసఖుండవైతివి మాయామృగ మారీచగర్వంబు వారించితివి కబంధుం బరిమార్చితివి శబరీపూజనం బంగీకరించితివి సుగ్రీవసఖ్యంబు గావించి వాలిం బరేతనిలయంబ కనిచితివి మహాగంభీరంబగు సముద్రంబున సేతుబంధనంబు గావించి రావణాది సకల రాక్షసపుంజంబుల వధించి లోకత్రయంబును గాచితివి, మఱియును సంసారాంబుధి సంతారపోతః పాదాంబుజద్వయుండవు భక్తార్తిసంహారివి సచ్చిదానంద రూపుండవు సు

ర్వలోకసృష్టిస్థిత్యంత హేతుభూతుండవు కరుణామూర్తిసభక్తరక్షణదీక్షితుండవు మమ్మం గావవేయని పలువిధంబులం బ్రార్థించి యగస్త్యాదులూరకయుండిరి. ఓ మునీంద్రులారా మహర్షికృతంబగునీస్తోత్రంబుపఠించినవాఁడు భుక్తిముక్తులంబొందు ప్రయాణకాలంబున పఠించువానికి భయంబుగల్గదు యీస్తోత్రపఠనంబువలన భూతభేతాళాదులు సకల రోగంబులు సర్వపాపంబులు నశించు మరియు పుత్త్రుంగోరినవాఁడు సత్పుత్త్రుంబొందు పతింగోరి నవనితసత్పతింబొందు మోక్షంబుగోరి పఠించినవాఁడు మోక్షంబునొందు ధనంబుగోరినవాఁడు ధనంబునొందు సర్వకామంబులంగోరిన మనుజుండీప్సితపరంపరలంబొందు. ఓ మునీంద్రులారా యాసమయంబున శ్రీరామచంద్రుండు అగస్త్యాది మునులంగాంచి ప్రాంజలియై యిట్లనియె.

ఓ తపోధనులారా నేసర్వమానవులచే విశుద్ధికొరకు సేవనీయుండను దృష్టిగోచరంబగు జంతువు మోక్షభాజనంబగు అట్లైనను శాంతులు నిరహంకారులును యథాలాభసంతుష్టులును సర్వభూతదయాళులును ఊర్ధ్వరేతులగు మునీంద్రులకు నిరంతరంబు నమస్కరింపుచుండుగాన బ్రహ్మణ్యదేవుండనైతి మిమ్మొకకార్యంబువేఁడెద రావణవధంబునం గలిగిన పాతకంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తం బెఱుంగింపుఁడనిన మునీంద్రులిట్లనిరి. ఓ జగన్నాథా ఓ సత్యవ్రతా మహాపుణ్యంబును ముక్తిదంబగు నీగంధమాదనపర్వతంబున లోకోపకారార్థంబై శివలింగ ప్రతిష్ఠంగావింపుము దాన నీదశాననవధదోషంబు నశించు లింగస్థాపన పుణ్యంబువచింప చతుర్ముఖుండైన సమర్థుండుగాఁడు యీగంధమాదనంబున నీచేస్థాపితంబగు శివలింగదర్శనంబున జనంబులకు కాశీలింగావలోకన ఫలంబుకన్న కోటిగుణిత ఫలంబుగల్గు నిందుకుసందియంబులేదు మరియు నాలింగంబు భవన్నామంబుచే రామలింగంబని ఖ్యాతింబొంది కాష్ఠపుంజంబుల దహనుండుంబోలె సకల పాపంబుల నాశనంబుజేయుచుండు గానఁ నో కరుణాకర విగ్రహాలింగస్థాపనంబున కాలస్యంబుజేయకుమని మునీంద్రులు పలికిన రామచంద్రుండు ద్విముహూర్తంబగు పుణ్యకాలంబునిశ్చయించి మహాబలుండగు హనుమంతుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ అంజనీపుత్త్రుండా త్వరితంబుగ కైలాసంబునకుంబోయి శివలింగంబుదెమ్మని యాజ్ఞాపింపనతండాక్షణంబ సర్వదేవమునీంద్రులు చూచుచుండవియన్మార్గంబున కెగసి కైలాసంబుజేరి మహాదేవుంగూర్చి కుశాగ్రసమాసీనుండును ఊర్ధ్వబాహుండును నిరాలంబుండును నిరుచ్ఛ్వాసుండును జితేంద్రియుండగుచు, దపంబుగావింప మహేశుండు ప్రీతుండై లింగంబొసంగ దానింగొని మారుతపుత్త్రుండేతెంచుచుండె నాసమయంబున అగస్త్యాదిమునీంద్రులు శ్రీరామచంద్రుంగాంచి యిట్లనిరి. ఓ రఘుప్రవరా హనుమంతుండు రాకమసలె పుణ్యకాలంబరిగెడు గాన శీఘ్రంబున జానకీకృతంబగు సైకతలింగస్థాపనంబు జేయుమనిపలికిన రామచంద్రుడును కృతకౌతుకమంగళుండై జ్యేష్ఠశుక్లపక్షంబునదశమియందు బుధవారంబున హస్తానక్షత్రంబున గరజీవ్యతీపాతలయందు నిశాకరుండు క

న్యాగతుండై యుండ విభావసుండు వృషగతుండై యుండ నిట్టివరయోగంబున మహాపుణ్యప్రదంబగు గంధమాదనపర్వతంబున కృత్తివసనంబును చంద్రకళాధారియగు మహాదేవలింగస్థాపనంబుజేసి పూజింపనాలింగస్థుండగు మహాదేవుండు ప్రీతుండై పార్వతీసహితుండై ప్రత్యక్షంబొసంగి సర్వలోకశరణ్యుండగు రామచంద్రుంగాంచి, ఓ రఘూద్వహా నీచేస్థాపింపంబడిన యీమహాలింగంబే మనుజులైన వీక్షింతురో వారల సకల పాపంబులు నశించు మరియు నీధనుష్కోటిస్నానంబుజేసినను పాపసంఘంబులు నశించు నిందుకుసందియంబు లేదని వరంబొసంగి యంతర్హితుండయ్యె నంతరామచంద్రుండు తదగ్రంబున నందికేశస్థాపనంబు జేసి లింగాభిషేకార్థంబై ధనుష్కోటిచే నొక కూపంబునిర్మించి తజ్జలంబుల లింగాభిషేకంబుగావించె గాన నాకూపంబు కోటితీర్థంబని ఖ్యాతింబొందె తదీయవైభవంబు పూర్వంబున మీకెరుంగించియున్నవాడ పిమ్మట సకల సురసంఘంబులు మునిగణంబులు వానర సమూహంబులు వారువారొక లింగస్థాపనంబు జేసిరి. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున శ్రీరామచంద్రుడు లింగస్థాపనంబుగావించె నేమానవుండైన నీలింగప్రతిష్ఠ భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునాతండు రామనాథప్రసాదంబున రామేశ్వర మహాలింగసేవాఫలంబును శివసాయుజ్యంబునొందునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
రామనాథ ప్రతిష్ఠావిధిగల
నలువదినాలవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియైదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున శ్రీరామచంద్రుండు లింగస్థాపనంబుజేసినయనంతరంబ నాంజనేయుండు లింగద్వయంబుగొని యరుదెంచి శ్రీరామచంద్రునకు వందనంబుగావించి వైదేహిలక్ష్మణ సుగ్రీవాదులకెరగి సీతాకృతసైకతలింగంబుపూజించు రఘూద్వహుంగాంచి క్రోధపరవశుండై అత్యంతఖేదఖిన్నుండును వృథాకృతపరిశ్రముండగుచు సర్వశరణ్యుండగు శ్రీరామచంద్రునితో నిట్లనియె ఓ దేవా నేదుర్జాతుండ లోకంబున క్లేశంబునకై జనించితినే క్రూరకర్ములగు నక్తంచరానీకంబులచే ననేకవిధంబుల ఖిన్నుండనైతి నావంటిపుత్రు నేవనితయుంగాంచకయుండిన మేలు నే భవసాగరనిమగ్నుండనై భవదీయసేవచేతను యుద్ధంబుచేతను బహుప్రకారంబుల ఖిన్నుండనై యనంతదుఃఖంబులనొందితి సుగ్రీవుండు భార్యార్థంబై విభీషణుండు రాజ్యార్థంబై నిన్ను సేవించిరి నే నిర్హేతుకంబుగ నిన్ను సేవించుచున్నవాడ యనేకవానరానీకంబులో

నన్ను కైలాసంబునకుంబోయి లింగంబుదెమ్మని యాజ్ఞాపించితివి నేనునుత్వరితంబుగ కై లాసంబుజేరి పినాకింబొగడి తత్ప్రసాదప్రాప్తంబగు లింగంబుగొనియరుదెంచితి నీవిప్పుడు సైకతలింగస్థాపనంబుజేసి దేవమునిప్రభృతులంగూడిపూజించెదవు నేకైలాసంబుననుంచి దెచ్చినలింగంబు వ్యర్థంబయ్యె నేమందభాగ్యుండ భూభారంబునకైజన్మించితి యీదుఃఖం బుసహింపంజాల నేనేమిసేయుదు నీచేనవమానితుండనై యీ శరీరంబువిసర్జించెదనని య నేకవిధంబులవచించి క్రోధశోకాకులుండైనకుస్సురించిన రఘునాథుండు నవ్వుచు సర్వ దేవమునీంద్రులుచూచుచుండ నాతనినాశ్వాసింపుచు నిట్లనియె ఓ ఆంజనేయా నేను సర్వంబునెరుంగుదు జాతుండును జాయమానుండు మృతింబొందుదురు సర్వజంతువులు స్వకర్మంబులమృతింబొంది నరకంబునొందుదురు పరమాత్ముండు నిర్గుణుండై ప్రకాశిం చుగాన నీతత్వంబెరింగి శోకింపకుము లింగత్రయనిర్ముక్తంబును నిరంజనంబును నిరాశ్రయం బును నిర్వికారంబునగు పరమాత్మ నెరుంగుము తత్వజ్ఞానబాధకంబగుశోకంబునొందకుము యెల్లప్పుడు జ్ఞానంబునొందియుండుము సంతతంబును స్వయంప్రకాశంబగు పరమాత్మం భజింపుము తత్వజ్ఞానవిరోధకంబగు దేహాదులయందు మమతయుంచకుము నిరంతరంబు ధ ర్మంబుభజింపుము ప్రాణిహింసగావింపకుము సజ్జనులసేవింపుము ఇంద్రియంబులనిగ్ర హింపుము ఇతరదోషంబులెంచకుము శివవిష్ణ్వాదులంబూజింపుము అశుభంబులమాని స త్యంబనిరంతరంబు పలుకుము ప్రత్యగ్బ్రహ్మైక్యతాజ్ఞానంబులేకపోవుటవలన వస్తుజాలం బులయందు మోహంబుగల్గెడు శోభనాశోభనంబులభ్రాంతి యథార్థంబుగ గల్పింపంబడు పదార్థంబులందెల్ల మోహాతిశయంబున శోభనంబులధ్యాస్తంబులగు భ్రాంతచిత్తులగువా రలకు రాగంబుజనించు దేవతిర్యఙ్మనుష్యాదులలో రాగద్వేషాదులంగూడు మానవులు ధ ర్మాధర్మవశంగతులై నిరయంబునొందుదురు అతిశోభనంబులగు చందనాగరుకర్పూరాదులే శరీరస్పర్శంబునమలినంబునొందు నాశరీరందెట్లు సుఖకరంబగు మరియు భక్ష్యభో జ్యాది పదార్థంబులే శరీరసంగంబువలనశిష్టంబగు నాశరీరంబెట్లు సుఖకరంబగు మరి యు సుగంధియు శీతలంబగు తోయంబే యంగస్పర్శంబున మూత్రంబగు నాగాత్రం బెట్లు సుఖకరంబగు అత్యంతధవళంబులు పరిశుద్ధంబులగుతోయంబులే వపుస్సంయోగం బున స్వేదంబులగు నాశరీరంబెట్లు సుఖకరంబగు.

ఓ వాయునందనా పరమార్థంబెరుంగించెదవినుము. సంసారగర్తంబున కించి త్సౌఖ్యంబైననులేదు మానవుండజ్ఞానంబుసంజేసి జన్మంబునొంది పిమ్మట వార్ధక్యంబును మరణంబునుంబొంది మరలంబుట్టుచుండు అజ్ఞాననివృత్తిగల్గెనేని సుఖంబుగల్గునది జ్ఞానం బువలనంగలుగుగాని కర్మాదులవలనంగలుగనేరదు వేదవాక్యజంబగు జ్ఞానంబె పరబ్రహ్మం బనియెరుంగుము అజ్ఞానంబు విరక్తునకుంగలుగుగాని యితరునకుంగలుగదు ఆచార్యప్ర సాదంబువలన యాజ్ఞానంబుగలుగు యేమనుజునకైనను మనంబునకామాదులు వర్జించు

చుండు సతంబు మృతుండగు నెవ్వండైన జ్ఞాననిష్ఠుండై యుండునందు పరబ్రహ్మంబు
నొందు లోకంబున మేలుకొనియున్నవానిని నిద్రించువానిని భుజించువానిని చరించువా
నిని కృతాంతుండు క్రూరుడై సంహరింపుచుండు సర్వంబును క్షయాంబులగు నుచ్ఛ్రితంబు
లగుసకలియెల్లను పతనంబునొందు సంయోగంబులు విప్రయోగంబునొందు జీవితంబు నిధ
నంబునొందు లోకంబునపక్వఫలంబునకు పతనంబుకంటె భయంబెట్లులేకయుండు నట్లు
సకలజనంబులకు మరణంబుకంటె మరియొకభయంబుగలుగదు మరియును దృఢస్తంభంబ
గుగృహంబెట్లు కొంతకాలంబునకు జీర్ణంబైనశించునట్లు మానవులు జరామృత్యువశంగ
తులై నాశనంబునొందుదురు లోకంబునసకలమానవుల కహోరాత్రగమనంబున నాయు
ర్వ్రణాయ్యంబగుచుండు ఆత్మంగూర్చిశోచింపు మితరులపైశోచింపనేల లోకంబున మనుజుం
డెచటనున్నను యెక్కడికిబోయినను మృత్యువనుసరించివధించు శరీరంబునవయఃప్రాప్తంబ
గుచుండ శిరోరుహంబులు శ్వేతంబులగు జరయుశ్వాసకాసలునాక్రమించు అర్ణవంబు
న కాష్ఠద్వయంబు సంయోగంబునొంది కొంతకాలంబునకుపిమ్మట వియోగంబునొందు
కరణినిమార్గంబునందు మనుజుండును చరించువాడునతిగలని కొంతదవ్వరిగి పిమ్మట
యథేచ్ఛజనువిధంబునను భార్యాపుత్రక్షేత్ర ధనాదికంబులా సంయోగవియోగంబులం
బొందుచుండునది స్థిరంబుగాదందుకు చింతింపందగదు మనుజుండు జన్మించిన మృత్యువుం
జనించి కాలంబెరింగివధించు నందుకేమియుం బ్రతికారంబులేదు దేహియుకమణావశంబున
నొకశరీరంబువిడిచి మరియొకశరీరంబునొందుచుండునుగాని యొకశరీరంబునన్నైన స్థిరంబుగ
నుండదు శరీరంబులు జన్మమరణంబులునొందుచుండుంగాని యాత్మనొందదుగాన నీకిపి
ప్రపరా శోకంబుచూని యద్వయంబగు జ్ఞానంబుచే దివానిశంబును స్వరూపంబగు పరబ్ర
హ్మంబుజింతింపుము నేగావించినకర్మంబు నీవానర్చినదిగాన నేప్రతిష్ఠించినలింగంబు నీచే
స్థాపింపంబడినదియని భావింపుము సుముహూర్తాతిక్రమణంబైన సీతకృతసైకతలింగస్థాప
నంబుజేసితిని నిందుకుశోకింపకుము బ్రహ్మరాక్షసయూథంబుల నాశనంబులుగావించితిగా
న కైలాసంబుననుండి నీవుదెచ్చినలింగం బీశుభదినంబున స్థాపింపుము యీలింగంబు లోక
త్రయంబున హనూమల్లింగంబని ఖ్యాతింబొందు ఏనరుండైన మహాదేవభక్తుండును భవన్నా
మాంకితంబగు నీలింగంబువీక్షించునతండు కృతకృత్యుండగు నెవ్వండైన యోజనసహస్రం
బులనుండియైన నీలింగంబును మల్లింగంబును స్మరించెనేని సకలక్రతుఫలంబులంబొంది ఈ
శ్వరసాయుజ్యంబునొందు నీశ్వరుండు మదీయంబగు లింగంబును భవల్లింగంబును జానకీ
లింగంబును లక్ష్మణకృతలింగంబును సుగ్రీవలింగంబును నలకృతలింగంబును అంగదలింగంబు
ను జాంబవత్కృతలింగంబును విభీషణస్థాపితరత్నలింగంబును ఇంద్రాదికృతలింగంబును
శేషాదిమహానాగప్రతిష్ఠితలింగంబును యీయేకాదశలింగంబులయందు నేకాదశరూపంబు
లంబొంది సన్నిహితుండై ప్రకాశించుచుండు గాన త్వరితంబుగ స్వకీయహావశాంతింగోరి

లింగస్థాపనంబుజేయుము అట్లుచేయనభీష్టంబులేకపోయిన సీతాకృతంబై నాచేస్థాపింపంబడిన యీలింగోత్పాటనంబుజేసితివేని నీవుదెచ్చిన లింగస్థాపనంబుగావించెద నాచేస్థాపింపంబడిన యీలింగంబు పాతాళ సుతలవితలతలాతలంబుల భేదించియున్నయది దీనిభేదింపనెవరికిందరంబుగాదు శీఘ్రంబున నీలింగోద్వాసనంబుగావించి త్వదాహృతలింగంబు స్థాపింపుము లెమ్మనిన హనూమంతుండు శ్రీరామునకు వందనంబుగావించి తనలావుతానెఱుంగక యీసైకతలింగంబుభేదించుట నాకెంతపనియని మనంబునందలంచుచు సకలదేవమునీంద్రులును శ్రీరామచంద్రుండును లక్ష్మణుండును సీతాదేవియు సుగ్రీవాదివానరులందరుజూచుచుండ యనేకప్రయత్నంబుల స్వహస్తంబులచే నాసైకతలింగంబుబట్టి పెకలింపుచు కిలకిలాశబ్దంబుగావింపుచు గదలింపనేరక వాలంబుజుట్టి యనేకవిధంబుల గదలింపంబోయి చలింపంజేయంజాలక గగనంబునకెగసి సకలచరాచరసహిత భూకంపంబుగనార్చుచు యనేకప్రయత్నంబులుజేసియుం బెకలింపనేరక రుధిరంబుగ్రక్కుచు యాలింగంబునకు క్రోశమాత్రంబున మూర్ఛితుండై ధరాతలంబునంబడిన నాతని వక్త్రనయన నాసాపుటాదిరంధ్రంబుల రుధిరౌఘంబుస్రవించి రక్తకుండంబని నామంబునొందె నంత దేవాసుర మానుషంబగు జగంబంతయు హాహాకారంబునొందె నాతరి రామలక్ష్మణులును సీతయు సుగ్రీవాది కపులును చూర్ణీకృతకళేబరుండై మూర్ఛంబొంది భూమింబడి రుధిరంబుగ్రక్కుచున్న వాయునందనుండగు హనుమంతుంగాంచి పలువిధంబుల విలపించి రాసమయమున సీతాదేవి సదయహృదయ యగుచు నాంజనేయుంగాంచి యోబాలుడా నీకీయవస్థగల్గెంగదాయని కరంబులచే నాతనిశరీరంబు స్పృశించె శ్రీరామచంద్రుండును భూపతితుండగు హనుమంతుంగాంచి దయాళుండై స్వాంకంబుపై నిడికొని కరంబుచే నాతని శరీరంబునిమురుచు కన్నీరిడుచు యివ్విధంబునంబలికెనని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెఱుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
శ్రీరామచంద్రుండాంజనేయునకు జ్ఞానోపదేశంబుజేసెడు కథగల
నలువదయిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియాఱవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా, యివ్విధంబున మూర్ఛితుండగు ఆంజనేయుంగాంచి శ్రీరామభద్రుండిట్లనియె. ఓ వానరోత్తమా నేపంపాతీరంబుననుండు తరి నీవు వచ్చి యనేకవిధంబుల నూరడించి సుగ్రీవుతో సఖ్యంబుగావించితివి నిన్నుంగాంచి

బంధుభృత్యులను తల్లిదండ్రులను స్మరింప నాకనేకవిధంబుల నుపకారంబుజేసితివి నాకొఱకై బహుయోజనాయతంబగు సాగరంబుదాటి తలప్రహారంబున మైనాకుంబీడించి నాగమాతయగు సురసమర్థించి ఛాయాగ్రాహిణివధించితివి పిమ్మట సువేలాద్రిరోహణంబుగావించి సాయంకాలంబున లంకిణిజయించి రావణగృహంబుజేరి రాత్రియందు గతభయుండవై జానకినన్వేషింపుచు పురంబెల్లగుమ్మరియశోకవనంబునవైదర్శనంగాంచి నమస్కరించి యభిజ్ఞానంబొసంగి సీతాదత్తంబగు చూడామణింగొని యాయశోకవనంబంతయు ధ్వంసంబుగావించి రావణప్రేరితులును సత్యశ్వరథసంయుతులగు అనేకసహస్రకింకరుల నాయోధనంబున మదర్థంబై వధించితివి పిమ్మట ప్రహస్తతనయుండగు జంబుమాలియు మంత్రితనయుల సప్తకంబును సేనాపరివృతులై యేతెంచిన వారలంజంపి నక్తంచరేశ్వరనందనుండగు అక్షకుమారుని యమనికేతనంబునంబంపి మేఘనాథుంగూడి మహాయుద్ధంబుగావించి తద్గృహీతుండవై రాక్షసేంద్రసభాసదనంబుజేరి యందు లంకేశ్వరుందృణీకరించి లంకాదహనంబుజేసి ప్రతినివృత్తుండవై ఋశ్యమూకంబుజేరి సీతావృత్తంబు నాకెరుంగించితివి మఱియు ననేకవిధంబులగు దుఃఖంబుల నాకొఱకై యనుభవించితివి వట్టి నీవిప్పుడు శోకంబుగలుగంజేయుచు భూతలంబున శయనించెదవు నీవు హతుండవైతివేని నేప్రాణంబులంబాసెద నీవు లేకపోయిన నాకీసీతతో కార్యంబేమికలదు అనుజులగు లక్ష్మణాదులేల రాజ్యంబేలగాన శీఘ్రంబున లెమ్ము భూతలంబున నేలశయనించెదవు నాకిప్పుడు నిద్రార్థంబై శయ్యంగావింపుము కందమూలాదుల నాహారంబునకై దెమ్ము బ్రహ్మాస్త్రంబున లక్ష్మణుంగూడి నేబద్ధుండనైనంగాచితివి లక్ష్మణుండు మూర్ఛితుండైయుండ నౌషధజాలంబుగొనితెచ్చి రక్షించితివి పౌలస్త్యదర్పధ్వంసంబుజేసితివి మరియు నీసహాయంబున రావణాదిరాక్షసులంజంపి సీతంబొందితి. ఓ ఆంజనేయుండా నన్నును సీతను లక్ష్మణుని అయోధ్యం జేర్చకయెచటికరిగితివని యివ్విధంబున ననేకవిధంబుల వాయునందనుముఖంబు జూచుచు శ్రీరామచంద్రుండు విలపించుచుండ తదీయాశ్రుజాలసేచనంబున వాయుపుత్రుండు మూర్ఛంబాసి లేచిపౌలస్త్యభయంకరుండును లోకరక్షార్థంబై మానుషభావంబునొందిన వాడును నారాయణుండును అజుండును విభుండును జానకీలక్ష్మణ సుగ్రీవాదిపరిసేవితుండును కాలాంబోధర సంకాశుండును రణధూళిసముచ్ఛ్రితజటామండలుండును పుండరీకాయతేక్షణుండును దేవర్షిపితృకిన్నరసేవితుండునగు రఘునాయకుంగాంచి తత్కరస్పర్శపరిపూర్ణగాత్రుండై నమస్కరించి కృతాంజలియై శ్రుతిమనోహరంబుగ నివ్విధంబున స్తుతించె.

ఓ జానకీరమణా నీవాదిదేవుండవు పురాణపురుషుండవు గదాధారివి విష్ణుండవు ప్రభవిష్ణుండవు మహాత్ముండవు ప్రహృష్టవానరానీకతుష్టపాదాంబుజుండవు నిష్పిష్టరాక్షసేంద్రుండవు జగత్సృష్టివిధాయివి సహస్రశిరస్కుండవు సహస్రాక్షుండవు సహస్రపాదుండవు శుద్ధుండవు రాఘవుండవు భక్తార్తినాశనుండవు సీతాపతివి నారసింహరూపుండవు దైత్య

ధాత్రీధారివి వరాహరూపుండవు త్రివిక్రమావతారుండవు బలియజ్ఞవిభేదివి మహామందర ధారివి మత్స్యరూపుండవు త్రయీసంరక్షకుండవు పరశురామావతారంబున క్షత్రవంశం బెల్ల నాశనము గావించినవాడవు శ్రీరాఘవరూపధారివి సకల రాక్షసనాశనకారివి మహా దేవధనుఃకోదండవిభేదివి క్షత్రియాంతకరక్రూరభార్గవత్రాసకారివి అహల్యాసంతాపహా రివి పాపమోచనుండవు మైథిలీమానసాంభోజ భానుండవు లోకసాక్షివి రాజేంద్రుండవు జా నకీనాథుండవు తారకబ్రహ్మస్వరూపుండవు రాజీవలోచనుండవు సుభాత్మకుండవు విశ్వా మిత్రైకరక్షకుండవు ఖరాసురమర్దనుండవు దేవదేవేశుండవు భక్తాభయప్రదాయకుండ వు వేదవాగగోచరుండవు కరుణాసింధుండవు నిన్నుశరణంబునొందెద నన్నుగావుము మోహ వనోదంబుజేయుము జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులయందును సర్వకాలములయందును సర్వకా ర్యములయందును రక్షింపుము నీమహిమ నీవయెరుంగుదువుగాని యెవ్వండును నెరుంగడు నేగొనియాడ నెంతవాఁడనని హనుమంతుండు రామచంద్రు ననేకవిధంబులం బొగడి జాన కీదేవి నిట్లని స్తుతించె ఓ మైథిలీ నీవు సర్వపాపహరణంబు గావించెడిదానవు దారిద్ర్యబుణ సంహారిణివి భక్తాభీష్టప్రదవు విదేహరాజతనయవు రాఘవానందకారిణివి భూపుత్రికవు విద్యాస్వరూపవరాలవు ప్రకృతిరూపంబున శివారూపంబునొందినదానవు పౌలస్త్యైశ్వర్య విదారిణివి విభూతియు సరస్వతియు దుర్గయు నీవ సతీవ్రతధురీణవు అనుగ్రహస్వరూపరా లవు హరిప్రియురాలవు ఆత్మవిద్యాస్వరూపరాలవు ఉమయు లక్ష్మియునీవ చంద్రభగనివి సర్వాంగసుందరివి ధర్మస్వరూపురాలవు వేదంబులకెల్లమాతవు విష్ణువక్షస్థలవాసినివి లో కజననివి రామచంద్రప్రియురాలవు నిన్ననేకవిధంబులం గొనియాడెద. నన్నురక్షింపుము. అని యివ్విధంబున హనుమంతుండు భక్తిపూర్వకంబుగ సీతారాములం బొగడి యాసం తాక్షుకరిక్షిన్నండై యూరకయుండె. ఓ మునీంద్రులారా పాపనాశనంబను హనూమత్కృ తంబగు నీసీతారామస్తోత్రంబు నిరంతరంబు భక్తియుక్తుండై పఠించువిను నతండు మ హైశ్వర్యంబును అనేకక్షేత్రధాన్యాదులను పయస్వినులగు గోవులను ఆత్మవిద్యను బహు పుత్రులను మనోహరయగు భార్యను బొంది సకల సుఖంబుల ననుభవింపుచు బ్రహ్మహత్యాది పాపంబులెల్ల నాశనంబు గావించుచు నెన్నండును నరకంబునొందక దేహాంతంబున ముక్తిం బొందు నంత జగన్నాథుండగు శ్రీరామచంద్రుండు వాయుతనయుం గాంచి యిట్లనియె ఓ వానరోత్తమా అజ్ఞానంబున సాహసంబు జేసితివి బ్రహ్మయు విష్ణువు శక్రాదులైన నాచే స్థాపింపంబడిన నీలింగంబు భేదింప సమర్థులుగారు మహాదేవాపరాధంబు గావించితివి గాన మూర్ఛితుండవైతివి ఇంక నెన్నండు ఈశ్వరునకు ద్రోహంబొనర్పకుము నీవుబడినప్రదే శంబు భవన్నామాంకితంబై హనూమత్కుండంబని భువనత్రయంబున ఖ్యాతింబొందు నందుస్నానంబుగావించినజనంబులకు మహాపాతకంబు నశించు లోకంబున మహాదేవజటా జాతయగు గౌతమీనదియందు స్నానంబు జేసిన అశ్వమేధసహస్రఫలంబుగల్గు నాఫలంబునకు

శతగుణంబు గంగా యమునా సరస్వతులయందు స్నానంబుజేసినంగల్గు యీనదీత్రయం బెచట జేరి ప్రవహించు నచట స్నానంబుచేసిన సహస్రగుణితఫలంబబ్బు నాఫలంబీకుండంబున స్నానంబుగావించినవారలకుంగల్గు సందియంబులేదు లోకంబున దుర్లభంబగు మానుష్యంబునొంది హనూమత్కుండతీరంబున శ్రాద్ధంబుజేయనివాని పితరులు నిరాశులై కోపింతురు మఱియును సకలదేవతలును రోషింతురు యెవ్వండైన హనూమత్కుండతీరంబున తిలోదకంబులు సకలదానంబులంగావించునాతనికి పితృదేవతలు ప్రీతులై ఘృతకుల్యంబుల భుజింపుచుందురు అట్లుగావింపనివానిజన్మంబు నిరర్థకంబాతండు దుఃఖభాజనుండగు ఓమునీంద్రులారా శ్రీరామచంద్రుండు సేతువునందు లింగప్రతిష్ఠగావించిన తెఱంగెఱుంగించితిని ఎవ్వండైన నీయధ్యాయంబు సమాహితచిత్తుండై పఠించు నాకర్ణించునతండు సకలపాపంబుల విడిచి శివలోకంబునొందు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
శ్రీరామచంద్రుండు గంధమాదనంబున లింగప్రతిష్ఠగావించిన కథగల
నలువదియాఱవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియేడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతునకిట్లనిరి ఓ పౌరాణికోత్తమా మహాత్ముండగు రామచంద్రునకు క్రూరుండగు రావణవధంబున బ్రహ్మహత్యయేలగలిగె లోకంబున బ్రాహ్మణవధంబుగావించిన బ్రహ్మహత్యగలుగు దశగ్రీవుండు బ్రాహ్మణుండుగాడు నదియెట్లుగలిగె నవ్విధంబు కరుణాయుతులుండవై యెఱింగింపుమని వేడిన సూతుండిట్లనియె ఓమునీంద్రులారా పూర్వంబున బ్రహ్మతనూజుండగు పులస్త్యుండను విప్రుండొకండుగలండామునీంద్రునకు విశ్రవుండను పుత్రుండుద్భవించి సకలమహత్తరంబగు తపంబుగావింపుచుండె నాకాలంబున సుమాలియను నక్తంచరుండు హేమనిష్కాంగదధరుండును కాలమేఘనిభప్రభుండనగుచు పాతాళలోకంబుననుండి భూలోకంబునకరుదెంచి పద్మవాసినీసదృశయగు తనూజంగూడి సంచరించుచు నొకప్రదేశంబున పుష్పకవిరాజితుండగు ధనేశుగాంచి మనంబున విలసితకుండలుండగు పుత్రుండు మనకుంగలిగిన నిర్భయులమై మనమందరము రాజ్యంబాసనుందగునని నిశ్చయించి నిజపుత్రికయగు కైకసింగాంచి యిట్లనియె.

ఓపుత్రికా యిప్పుడు నీకు యౌవనంబు ప్రాప్తంబయియున్నయది వరునకొసంగు కాలంబు లోకంబున మనుజులు నిజతనూజలందగిన వరులకొసంగకపోయిన దుఃఖమునొందుదురు మానవంతులగు వారలకెల్లం బుత్రికలుగలుగుట దుఃఖంబుకొఱకు నీకుందగిన వరుం

గాన నీవిపుడు పితామహాకులోద్భూతుండును పులస్త్యతనయుండగు విశ్రవసుంజేరి వరింపుము తత్ప్రసాదంబున కుబేరసదృశులగు తనయులు నీకుంగల్గెదరని సుమాలివచించిన కైకసీయు పితృవాక్యం బంగీకరించి సంధ్యాకాలంబున విశ్రవః పర్ణశాలకుంబోయి శుచిస్మితయు పూర్ణచంద్రనిభాననయు అధోముఖియునగుచు నామునీంద్రు సమీపంబున నిలిచి అంగుష్ఠకోటిచే భూమిపై లిఖించుచుండ నాఋషివర్యుం డాతనుమధ్యనుంగాంచి సదయహృదయుండై యిట్లనియె. ఓమనోహరాంగీ నీవెవరి తనూజ విచటికేయరుదెంచియున్నదానవు నిజంబెరుంగింపుమనిన యావనితబద్ధాంజలియు నయసంయుత యగుచు నిట్లనియె. ఓమహాత్మా తపఃప్రభావంబున మదభిప్రాయంబెరుంగుదువు ఐన నన్నడిగితివిగాన నెరుంగించెదవినుము నేనుసుమాలియను నక్తంచరేంద్రునితనూజను కైకసీయను నామంబుగల్గుదాన మజ్జనకుండు త్వదంతికంబునకుం బొమ్మనిన నరుదెంచితి శేషంబు జ్ఞానదృష్టిచే నెరుంగనర్హుండవనిన మునీంద్రుండు క్షణకాలంబు చింతించి యాకైకసీ మనోభిప్రాయంబెరుంగి యిట్లనియె. ఓ వనితా పుత్రులంగోరి మత్సమీపంబుజేరితివి ఐన నతిదారుణంబగు సాయంకాలమున వేతెంచితివిగాన దారుణాకారులును క్రూరకర్ములగు పుత్రులంబడసెద వనిన కైకసీ పులస్త్యనందనుంగాంచి, ఓ మహాత్మా నీవలనదుష్టులగు పుత్రులనెట్లు బొందుదునని వేడిన మునీంద్రుడిట్లనియె. ఓ కామినీ నీకుంజనించిన పుత్రులయందు కడపటివాడు రాక్షసకర్మబులంబొందక మద్వంశానుగుణంబుల ధర్మగుణంబులంబొంది శాంతుండును శాశ్వతుండగుననియె నంత కైకసీ యామునీంద్రు ప్రసాదంబున గొంతకాలంబునకు రక్షోరూపుండును యాకరాకారుండును దశవదనుండును కుమతియు వింశతిభుజుండును తామ్రోష్ఠుండు కృష్ణవదనుండును రక్తశ్మశ్రుశిరోరుహుండును మహాదంష్ట్రిండును లోకసంత్రాసకారియగు రావణుని అతిభయంకర రూపుండగు కుంభకర్ణుని యతిక్రూరయగు శూర్పణఖనుంగాని పిమ్మట లోకవిశ్రుతచారిత్రుండును ధార్మికుండును వేదశాస్త్ర సంపన్నుండగు విభీషణుంగాంచె.

ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున విశ్రవస్సునకు రావణాదులు జనించిరి రావణకుంభకర్ణవధంబున యక్లిష్టచరిత్రుండగు శ్రీరామచంద్రునకు బ్రహ్మహత్యగల్గెంగాన గంధమాదనంబున శివలింగప్రతిష్ఠం గావించె. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున జానకీనాథుండు లింగప్రతిష్ఠగావించి సీతాసౌమిత్రిసహితుండై దన్నుంగృతార్థుంగాదలంచె నెచ్చట నాన్నృపునకు బ్రహ్మహత్య నశించె నచ్చట బ్రహ్మహత్యావిమోచనంబను తీర్థంబయ్యె యెవ్వరైన నందు స్నానముచేసిన బ్రహ్మహత్య నశించు నచ్చట నీదినంబు వరకు రావణుండు ఛాయారూపుండై యగుపడుచున్నవాడు తత్తీర్థాగ్రంబున నాగలోక పర్యంతం బొకలింగంబుగలదందు శ్రీరామచంద్రుండా బ్రహ్మహత్యంద్రోసి యాబిలంబుపై యొకమంటపంబుగావించియందు రక్షార్థంబై భైరవస్థాపనముగావించెంగాన నాభయంకర రూపంబగు

బ్రహ్మహత్యభైరవభీతరై యాబిలంబునుండి బైలువెడలుటకుం జాలక యందడగియున్నయది ఓ మునీంద్రులారా రామనాథమహాలింగంబునకు దక్షిణంబున శివార్ధశరీరిణియగు పార్వతియు పార్శ్వంబుల సూర్యచంద్రులును పురోభాగంబున నందికేశ్వరుండును నున్నవారలు మరియు నారామనాథ మహాలింగంబునకు దూర్పున శతక్రతుండును అగ్నేయంబున వైశ్వానరుండును దక్షిణంబున యముండును నైఋతిదశయందు నైఋతియు పశ్చిమంబున వరుణుండును వాయువ్యదిగ్భాగంబున వాయువు నుత్తరంబున ధనదుండును యీశానంబున మహేశుండును వీరలు సేవకులై నిరంతరంబు సేవింపుచున్నవారు మరియు వినాయకకుమారులును వీరభద్రాదిగణేశ్వరులును నచ్చటచ్చట రామనాథు సేవకులై యున్నవారలు మరియును సిద్ధగంధర్వాది సకల సురసమూహంబులును రామనాథు సేవార్థంబై యచ్చట యథేష్టంబుగ యున్నవారు ఓ మునీంద్రులారా శ్రీరామచంద్రుండు రామేశ్వరంబున రామనాథపూజార్థంబై యనేక బ్రాహ్మణజనంబులనుంచి వారల కనేక గ్రామంబులొసంగి రామనాథమహాదేవ నైవేద్యాదులకై యనేక గ్రామంబులిచ్చి హారకేయూరకటకాద్యాభరణంబుల నేకంబు లొసంగె. ఓ మునిపుంగవులారా రామచంద్రస్థాపితంబగు నారామనాథమహాలింగంబును నిరంతరంబు గంగయు యమునయు సరస్వతియు మొదలగు తీర్థంబుల[illegible]యు స్వకీయ పాపశాంతింగోరి యరుదెంచి సేవింపుచుండు యీయధ్యాయం బేమనుజుండైన భక్తియుక్తుండై పఠించువినునతం డఖిల పాపంబులంబాసి విష్ణుసాయుజ్యంబు నొందునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరిగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమహాత్మ్యంబున
బ్రహ్మహత్యానిరూపణంబను కథగల
నలువదియేడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియెనిమిదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా రామనాథుంగూర్చి పాపనాశనంబగు వృత్తంబెరుంగించెద పూర్వంబున పాండ్యదేశంబున శంకరుండను నృపుండు సత్యసంధుండును ధార్మికుండును యజ్వయు వేదవేదాంగతత్వజ్ఞుండును పరసైన్యవిదారణుండును నగుచు ధర్మమార్గంబుదప్పక చాతుర్వర్ణ్యజనంబులంగాచుచు వైదికాచారంబులొనర్చుచు స్మృతిపురాణంబుల పఠించుచు శివవిష్ణ్వాదిదేవతాపూజలు సేయుచు మహాత్ములగు బ్రాహ్మణులకు సకల దానంబులుగావింపుచు రాజ్యంబుసేయుచుండి యొకానొక

సమయంబున సింహవ్యాఘ్రాది క్రూరసర్వభయానకంబును ఝిల్లికాభీషణ రవంబును సరీసృపసమాకులంబును భీమశ్వాపద పూర్ణంబును దావానలభయంకరంబును నగు మహారణ్యంబును మృగయారతుండై ఆఖేటకుల సమూహంబులంగూడి యనేక సైనికోపేతుండై పాదుకాగూఢచరణుండును రక్తోష్ణీషపరిచ్ఛదుండును మహాఖడ్గధారియు అనేక పదాతిపరివృతుండునునై శ్వేతాశ్వశ్రేష్ఠంబునెక్కి సంచరించుచుండ యామృగంబు వేగంబునం బరువిడుచున్నయది దీనింజంపుము జంపుండని యన్యోన్యంబుసైన్యంబులు పలుకుచుండని లేశుండు సింహవరాహమహిషాది మృగంబులం జంపుచు ఒకానొక ప్రదేశంబున నొకదరియందు వ్యాఘ్రచర్మంబు గప్పుకొని శాంతుండై దపంబు గావింపుచున్న యొక మునీంద్రుం గాంచి వ్యాఘ్రంబనిదలంచి శరంబువైవ నాయాశుగంబావిప్రునితత్పత్నిని యాయిరువుర నిహతులంగావించె నంత వారితనూజుండు నిహతులగు మాతాపితరులంగాంచి యిట్లనివిలపించె. ఓ తండ్రీ నాకికమీద వేదంబులు శాస్త్రంబులును యెవ్వండుపదేశించు ఆచార్యుం డెవ్వండెరింగించు. ఓజననీ నాకికమీద సోపదంశకంబగు భోజనంబెవ్వరిడుదు రెవ్వరులాలనంబుగావింపుదురేమిసేయుదురు నిరపరాధులగు మీయిరువురనే పాపుండు సాయకంబున హింసించెనని యాబాలుండు ముక్తకంఠుండై రోదనంబుగావించె నంత నాధ్వనివిని నృపుండచటికరుదెంచి వారలంజూచుచుండ యాసమీపంబున నుండు మునీంద్రులందరు శరహతులై భూమింబడియున్నవారలను ధనుర్ధరుండైయున్న నరేంద్రుని విలపించుచున్న బాలకుం గాంచి దయాళువులై యాబాలకు ననేక విధంబుల నూరడింపుచు నిట్లనిరి.

ఓబాలకా ఆఢ్యుండైనను దరిద్రుండైనను మూర్ఖుండైన పండితుండైనను దీనుండైనను కృపణుండైనను యెవ్వండైనసమవర్తి సంహరించుపట్టణంబులును గ్రామంబులును పర్వతాగ్రంబులను యచటనుండినను మృత్యువేతెంచు మరియును గర్భస్థులు జనించువారలు పవిత్రదేహావంతులు వృద్ధులు వర్ణాశ్రమాచారవంతులు మరియు నెటువంటివారలైనను యమపట్టణంబునకుబోవుదురుగాని స్థిరంబుగనుండరు మరియు బ్రహ్మాదిసురమునిసంఘంబులును సకలజంతునిచయంబులను సర్వంబును నాశనంబునొందు నిందుకు చింతింపకుము సచ్చిదానందంబును ఉపనిషద్గతంబగు పరబ్రహ్మమొక్కటియ శాశ్వతంబైయుండు దాని కెన్నండును నాశనంబులేదు మరియును మలభాండంబును నవద్వారంబును పూయాసృక్శోణితాలయంబును బుద్బుదాకారంబును క్రిమియూథసమాకులంబును కామలోభభయక్రోధమోహ మాత్సర్యకారియు పరదార పరద్రవ్య పరక్షేత్ర లోలుపంబును హింసానూయాశుచి వ్యాపంబును విణ్మూత్రభాజనంబును సగుభిద్రంబగు నీదేహంబు శోభనంబని యెవ్వండుదలంచు నతండు మూఢుండు యీశరీరంబున ప్రాణంబులు స్థిరంబుగనుండవు ఇది నిశ్చయంబుగాన తల్లిదండ్రులంగూర్చి చింతింపకుము వారలు స్వకర్మవశంబున దేహంబు విడిచిరి నీవును కర్మవశంబున భూతలంబుననున్నవాడవు నీవును కర్మక్షయం

త్తైనను మరణంబునొందెదవు మీజననీజనకు లెప్పుడుజనించిరి నీవెప్పుడుత్పన్నుండవైతివి వారలకును నీకును గతిభిన్నంబయ్యె వారలు మరణంబునొందిరి నీకును గతి తుల్యంబైన వారలతోఁగూడి జనుదువు లోకంబున మృతులగువారలంజూచి బంధువులు కన్నీరిడుచు దుఃఖించినం బ్రయోజనంబేమికలదు గాన నీవు శోకంబువిడిచి ధైర్యంబునొంది సమాహితచిత్తుండవై జననీజనకులకుం బ్రేతకార్యంబులం గావింపుము మరియును నీతల్లిదండ్రులు శరానూతంబుచే మరణంబునొందిరి గాన యపమృత్యుదోషశాంత్యర్థంబై వారియస్థులంగొని విముక్తిదంబగు రామనాథశివక్షేత్రంబునకుంబోయి యందుస్థాపించి యచ్చట సపిండీకరణాదికృత్యంబులం గావింపు మట్లుగావించితివేని భవజ్జననీజనకులపమృత్యుదోషంబునుం బాయుదురని మునీంద్రులు పలికిన జాంగళుండును నాబాలకుండియ్యకొని జననీజనకులకుం బితృమేధకర్మణంబులుగావించి పరదివసంబున వారియస్థులంగొని హాలాస్యక్షేత్రంబునకుంబోయి యచటనుండి రామేశ్వరంబుజేరి మునిప్రోక్తవిధానంబునయందస్థిస్థాపనంబును ప్రథమాబ్దికపర్యంతంబుజేయందగిన శ్రాద్ధంబులనుగావించి ఆబ్దికాంతదినంబున రాత్రియందు స్వప్నంబున శంఖచక్రగదాధరులును గరుడోపవిష్టులును పద్మమాలావిరాజితులును తులసీదామశోభితులును కౌస్తుభాలంకృతారస్కులును పీతాంబరవిరాజితులునై యొప్పు నిజజననీజనకులంగాంచి సంతుష్టచిత్తుండై యామునిపుత్రకుండు స్వాశ్రమంబునకేతెంచి యచటి బ్రాహ్మణజనంబుల కాతెరంగంతయు నెరింగించి సుఖంబుండె పిమ్మట నాయాశ్రమంబుననుండు మునీంద్రులు శంకరనరేంద్రుంగాంచి యిట్లనిరి వోరి పాండ్యాధమా నీవు మహామూర్ఖుండవు క్రోధంబున బ్రహ్మహత్యయు స్త్రీహత్యయుంగావించితివిగాన నగ్నియందు శరీరపరిత్యాగంబుజేయుము ప్రాయశ్చిత్తాయుతంబులు చేసినను నీకు శుద్ధిగలుగదు త్వత్సంభాషణంబుజేసిన పాపంబుగలుగును గాన మాసమీపంబుననుండకు మెచటికైనంబొమ్మని మునీంద్రులుపలికిన నృపుండు వారలంగాంచి ఓమునీంద్రులారా నే బ్రహ్మహత్యావిశుద్ధికై భవత్సన్నిధానంబున హవ్యవాహనునందు దేహత్యాగంబుజేసెద ననుగ్రహంబుజేయుండని పలికి తనమంత్రివరులంగాంచి యిట్లనియె.

ఓమంత్రిపుంగవులారా నేయజ్ఞానంబున బ్రహ్మహత్యయు స్త్రీహత్యయుంగావించితిం గాన మునివచనంబున యీపాపనాశనంబునకై ప్రదీప్తంబగు హుతాశనునందు దేహంబువిడిచెద కాష్ఠంబులంగొనిరండు యగ్నిం బ్రజ్వాలింపంజేయుండు మత్పుత్రునకు రాజ్యాభిషేకంబుజేయుండు శోకంబునొందకుండు దైవంబు దురతిక్రమణీయుండునని శంకరధరాధిపుండుపలికిన సచివోత్తములతనింగాంచి యిట్లనిరి ఓ పాండ్యమహీనాథా నీవు మహారాజవు శత్రువులయందైన వాత్సల్యత్వంబుగలవాడవు మేము నిరంతరంబు పుత్రులంబోలె మీచేఁబరిపాలింపంబడితిమి నిన్నుంబాసి పురంబునకుంబోవనేరము నీతోడన నేమును యగ్నింబ్రవేశించెదమని మంత్రివరులు దుఃఖించుచుండ వారలననునయింపుచు ఓ

యమాత్యులారా నేమహాపాతకంబులుం గావించితి సింహాసనంబెక్కి నపుడఁ గాను మత్పుత్రకు చతురర్ణవధరాపాలనంబునకై యభిషేకంబుగావింపుడు శీఘ్రంబునంబొందు కష్టంబులందెం దాలస్యంబుగావింపకుండుసిన యాతనియాజ్ఞచే మంత్రులట్లొనర్చిరంత శంకరభూనాయకుం డాచమనంబుజేసి విశుద్ధాత్ముండై యామునీంద్రులకును ప్రజ్వలించు నగ్నిహోత్రునకును ప్రదక్షిణంబుజేసి నమస్కరించి మహాదేవుమనంబునదలంచుచు ధైర్యంబువదలక యగ్నింబ్రవేశించుట కుద్యుక్తుండయ్యె నాసమయంబున సకలమునీంద్రులు వినుచుండ నశరీరవాణి మహానాదంబుగ నిట్లనియె ఓమహీపాలా యనలంబు ప్రవేశించకుము బ్రహ్మహత్యకై భీతినొందకుము వేదసంహితంబగు రహస్యంబెరింగించెద నవహితుండవై విని దానింగావింపుము దక్షిణసముద్రతీరంబున గంధమాదనపర్వతంబున రామసేతువునందు శ్రీరామచన్ద్రప్రతిష్ఠితలింగం బొకటికలదు నీవచట నొకసంవత్సరంబుండి త్రికాలంబుల భక్తియుక్తుండవై ప్రదక్షిణనమస్కారంబులుగావింపుచు మహాభిషేకంబుజేయుచు రామనాథుసేవింపుము మరియునాలింగంబునకు దినదినంబును వివిధంబులగు నైవేద్యంబులొసంగుము చందనాగరుకర్పూరాదులం బూజింపుము గవ్యంబును భారద్వయ పరిమితంబగు ఆజ్యంబునభిషేకింపుము మరియును ద్విభారసమ్మితంబగు గోక్షీరంబు నభిషేకింపుము మరియును మధుద్రోణంబుచే నభిషేకింపుము ప్రత్యహంబును పాయసాన్నంబు నైవేద్యంబునొసంగుము తిలతైలంబుచే దీపారాధనంబుగావింపుము ఇట్లొనర్చిన రామనాథుండు ప్రీతుండగు దాననీ బ్రహ్మహత్యయు స్త్రీహత్యయునశించు రామనాథుదర్శనంబుచే భ్రూణహత్యాశతంబులు బ్రహ్మహత్యాయుతంబులు స్వర్ణస్తేయాయుతంబులుగురుస్త్రీగమనాయుతంబులు తత్సంసర్గకోటులు సకలంబునునశించు లోకంబున జనంబులకు మహత్తరంబగు రామనాథసేవకలిగెనేని గంగాగయాప్రయాగాధ్వరంబుల కార్యంబేమిగలదు గాన శీఘ్రంబున నీవచటికిం బోయి దివానిశంబు రామనాథుసేవింపుమని యశరీరవాణిపలికినవిని మునీంద్రులు శంకరభూపతింగాంచి ఓమహారాజా రామనాథప్రభావంబెరుంగక అగ్నింబ్రవేశంబుజేసి దేహత్యాగంబుజేయ నియోగించితిమి నీవిపుడు శీఘ్రంబున విముక్తిదంబగు రామసేతువునకుంబొమ్మని పలికిన నరేంద్రుండు ప్రహృష్టాంతరంగుండయి సైన్యపరివృతుండై బహుధనంబుగొని కతిపయదివంబుల గంధమాదనంబుచేరి యచటరామసేతువునందు ఏకభుక్తుండును జితేంద్రియుండగుచు త్రిసంధ్యంబు రామనాథుసేవింపుచు పూజంగావించుచు ప్రతిదినంబును ధనుష్కోటియందు స్నానంబుగావింపుచు బ్రాహ్మణులకన్నంబొసంగుచుండి రామనాథదేవునకు దశభారధనంబొసంగి యిట్లుండ వత్సరంబయ్యె నంతవత్సరాంతంబున అశరీరిణీ ప్రోక్తప్రకారంబునపూజంగావించి తుష్టమానసుండై కృపానిధియగు మహేశ్వరునిట్లని పొగడె ఓ రామనాథా ఓ యుమానాయకా నన్నుంగావుము కృపాళుండవై బ్రహ్మహత్యనివారింపుము స్త్రీహత్యామోచనము

జేయుము ఓత్రిపురనాశకా నీవుమహాదేవుడవు కాలకూటవిషాశివి దయాసింధుండ వీస్త్రీ
హత్యంబాపుము ఓవిరూపాక్షా నన్నుంగృపాదృష్టింనవలోకించి మదియ్యంబులగు పాపంబుల
నాశనంబుజేయుము ఓకామాంతకా ఓరాఘవేశ్వరాత్వత్కటాక్షవీక్షణంబున నన్నుం
బరిశుద్ధుగాజేయుము ఓమార్కండేయభయత్రాణా ఓమృత్యుంజయా ఓయవ్యయా నన్ను
నిష్పాపుంజేయుము వోశంకరా నన్నువేదోక్తాచారయోగ్యుంగాజేయుము వోదేవా
నీవు సూర్యదంతంబులహరించితివి రామదేవుండవు దేవదేవుండవు అనంతసచ్చిదానంద
రూపుండవు వృషభధ్వజుండవు రామనాథుండవు నీకనేకవందనంబులుగావించెద మదియ్యా
పాతకంబులహరించి నన్నుంగావవేయని స్తుతించు నాభూపాలకుముఖంబుననుండి యతిభ
యంకరరూపంబును రక్తశిరోరుహయు నీలవస్త్రధరయు క్రూరయగు బ్రహ్మహత్యవెడలినం
గాంచి భైరవుండు రుద్రశాసనంబున శూలంబుగొని దానినిర్జించె నంతరామనాథుండు
ప్రీతుండయి యానృపునకుం బ్రత్యక్షుండయి యిట్లనియె వోపాండ్యమహీపాలా నీవొనర్చిన
స్తోత్రంబునకు బ్రీతుండనయి వరంబొసంగనేతెంచితి నీవొనర్చినస్త్రీహత్య బ్రహ్మహత్యలు
నశించె నీకిష్టంబగువరంబువేడుము విశుద్ధపాపుండవైతివీగానే రాజ్యపాలనంబు పూర్వంబు
వలెజేయుము యెవ్వరైన భక్తియుక్తులై నన్నుసేవింపుదురో వారల బ్రహ్మహత్యాది సకల
పాపంబుల నాశనంబుగావించి సాయుజ్యంబునొసంగుదు నిందుకు సందియంబులేదు యే
మానవులైన భక్తిపురస్సరంబుగా నీస్తోత్రంబుపఠింపుదురో వారలపాపంబులనెల్ల నాశనం
బుజేయుదు నీస్తోత్రంబునకు భక్తికిమెచ్చితి నిష్టంబగువరంబులువేడుమని మహాదేవుండుపలి
కిన నృపపుంగవుండిట్లనియె.

ఓశంకరా వోకరుణాకరా నేయుష్మద్దర్శనమున కృతార్థుండనైతి ప్రార్థనీయం
బగు వరంబేమిగలదు మరియును మృకండుభయసంతాపహారియగు త్వత్పాదయుగళము
గాంచితి దీనికంటె వరంబేమికలదు త్వత్పాదయుగళమున నిశ్చలంబగు భక్తినొసగి పునర్జ
న్మములేకయుండునట్లు గ్రహింపుము యేనరులైన మత్కృతంబగు నీస్తోత్రము పఠింపుదు
రో వారలకుపాపనిర్ముక్తులై త్వత్సేవాఫలమునొందునట్లు అనుగ్రహింపుమని వేడిన రామనా
థుండట్లయగునని వరంబొసంగి తిరోహితుండయ్యె. వోమునీంద్రులారా యివ్విధమున శం
కరభూనాథుండు రామనాథానుగ్రహమునొంది యాదేవదేవునకు నమస్కరించి కృతా
ర్థుండయి స్వసేనాపరివృతుండగుచు స్వనగరముజేరి యామునీంద్రులకు దనవృత్తాంతంబె
రుంగింపవారలును ప్రీతచిత్తులయి యానరేంద్రునకు రాజ్యాభిషేకము జేసిరి అంత శంకర
భూనాయకుండును మంత్రిసహితుండై పుత్రదారయుతుండై యనేక దినములు పృథివీపాల
నము జేయుచుండి యొకానొకవసంతకాలమున రామేశ్వరుమనమునదలంచుచు సంత్యక్త
దేహుండై రామనాథసాయుజ్యమునొందె. వోమునీంద్రులారా శంకరభూపాలకు చరిత్ర

ము మీకెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయము భక్తియుక్తుండై పఠించు వినువతండు సర్వపాపనిర్ముక్తుండై రామనాథుంజేరునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెఱుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
రామనాథప్రశంసయు పాండ్యశంకర బ్రహ్మహత్యా
స్త్రీహత్యా దోషశాంతియను కథలంగల
నలువదియెనిమిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదితొమ్మిదవ అధ్యాయము.

మహానియగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండైన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా స్తోత్రాధ్యాయం బెరుంగించెద శ్రద్ధాయుతులరైవినుండు శ్రీరామచంద్రునిచే ప్రతిష్ఠింపంబడిన రామనాథునిజానకీజాలియు లక్ష్మణుండును సుగ్రీవాదివానరులును బ్రహ్మదేవమరులును కుంభజాది మహామునులును ప్రత్యేకప్రత్యేకంబుగా ననేకవిధంబుల స్తుతించిరని విస్తరించెద వినుండు శ్రీరామచంద్రుండిట్లని పొగడె. ఓ మహాత్మా ఓ రామనాథా నీవుమహామయుండవు స్వపదాంబుజ భక్తార్తిహారివి దేవాదిదేవుండవు వేదాంతవేద్యుండవు యోగీంద్రతత్త్వదాయకుండవు సర్వానందపూర్ణుండవు విశ్వనాథుండవు భక్తభయభేదవఖిలనాథుండవు పరాత్పరుండవద్భుతవీర్యుండవు మహాపాతకనాశకుండవు కాలకాలుండవు కాలాతీతుండవు విద్యానిహంతవు సంసారతాపత్రయనాశకుండవు బ్రహ్మహత్యానాశనకారివి విషనాశకుండవు పార్వతీనాథుండవు కైలాసనిలయుండవు గంగాధారివి విరూపాక్షుండవు పినాకహస్తుండవు మదనహారివి నీకనేక వందనంబులు జేసెద నన్నునిరంతరంబుగాపుమని స్తుతించె లక్ష్మణుండిట్లనియె ఓ రామనాథా త్రిపురనాశకుండవు శంభుండవు ఉగ్రుండవు భీముండవు మహాదేవుండవు సర్వజ్ఞుండవు పరేశ్వరుండవు వరదుండవు శ్రీకంఠుండవు పంచపాతకభేదివి సత్యజ్ఞానరూపుండవు భవరోగవిదారివి తస్కరపతివి గణపతివి మార్కండేయ భయవిదారివి సృష్టిస్థిత్యంత హేతుభూతుండవు నాకనారతంబునుం ద్వత్పాదయుగళంబందు భక్తిం బ్రసాదించి యసన్మార్గంబునొందనీయక వైదికాచారనిరతుంగాపింపుమని వేడెను శ్రీసీతాదేవియిట్లనియె. ఓ ధూర్జటి ఓ శంకరా నీవు పార్వతీస్తనకుంకుమ పరిశోభితుండవు గంగాధరుండవు నీలలోహితుండవు కరుణానిధివి దేవదేవుండవు భవభీతిభీతివిమర్దనుండవు త్వత్పాదాంబుజదంతనంబున మార్కండేయుండు యముని వలన భయంబువాసి నిత్యుండయ్యె నిన్నాశ్రయించు వారల కలభ్యంబెద్దియునులేదు నాకెల్లప్పుడు పాతివ్రత్యంబును త్వత్పాద భక్తియుం బ్రసాదింపుమని ప్రార్థించెను అంగదుండిట్లనియె ఓ రామనాథా నీజగంబుల

న్నియు నీకాంతిచే ప్రకాశింపుచున్నది నది లేకపోయిన జనంబులు శూన్యంబులగు అట్టి నీకువందనంబొనర్చెదననియె జాంబవంతుం డిట్లనియె. ఓ రామనాథా సర్వానందుండవు పరమానందరూపుండవగు నీకు నమస్కరించెదనని వేడెను నీలుండిట్లనియె. ఓ రామనాథా దేశకాలాది భేదములవలన భిన్నంబును నిరంతరంబద్వయంబగు రూపుహొందిన నీకు నమస్కరించెదననియె నలుండిట్లనియె. ఓ రామనాథా నీవు బ్రహ్మవిష్ణుపూజితుండవు విద్యావిజృంభితుండవు విద్యావిహీనుండవు నీకు అనేక వందనంబులనియె కుముదుం డిట్లనియె ఆసిక్తమంతావలంబులగు తార్కికులు భవత్స్వరూప పరిజ్ఞానంబువలన కార్యంబులకు పరమాణురూపంబులు గలిగింతురట్టి పరమానందస్వరూపుండవగునీకువందనంబనియెగవాక్షుం డిట్లనియె ఓరామనాథా అజ్ఞానపాశబద్ధులై పశుప్రాయులగువారల పాపంబులనెల్ల వారించెడు శాంతమూర్తివి నన్నుంగావవేయని వేడెను గవయుండిట్లనియె ఓపార్వతీనాథా నీవుచంద్రచూడుండవు సమస్తజగదాధారుండవు సంసారవినాశకుండవు నన్నుగావవేయనివేడెను శరభుండిట్లనియె ఓరామనాథా పరమాత్మయగునీకు నమస్కరించెద లోకంబున అజ్ఞానమోహితులగువారలు నినుంగానక అంతఃకరణంబే పరమాత్మయని వచింపుదురు నన్నుంగావవేయనిప్రార్థించెను గంధమాదనుండిట్లనియె ఓరామనాథ ఓ ఉమాపతీ ఓగణనాథా సర్వపాపములనివర్తించి నన్నుంగావుమని వేడెను సుగ్రీవుడిట్లనియె వోరామనాథా ఓగిరిజాపతీ జన్మమృత్యు జరాప్రహదంబును పుత్రదారవిచిమాలాసమాకులంబును నగు సంసారాంబుధియందుమునిగి విషయవ్యాళభీతుండనయి విలపించెదునన్నుంగావుము నీకనేకవందనములొనర్చెదనని వక్కాణించెను విభీషణుండిట్లనియె ఓరామనాథా వ్యాధిఘోరయుతంబును సింహేభజన్మవ్యాఘ్రగానలోరగంబును బాల్య యావన వార్ధక్య మహాభీషణాంధకూపమును క్రోధేపార్శ్యభయవహ్నియు విషయప్రహార పర్వతమునునగు సంసారవనమధ్యమున నివిష్టుండనై మార్గంబుగానక అనాథుండనై భీతుండనగునాకు శుభకరంబైనమార్గంబొసంగి రక్షింపుమనివేడెను సర్వవానరులిట్లనిరి ఓరామనాథా ఓశంకరా ఓదయానుకారీ నింద్యానింద్యంబులగు అనేకయోనులం జనించి కుంభీపాకాది నరకంబులంబడి మరలంబుట్టుచు జచ్చుచు సంసారపతితులమై యనాథులమగు మమ్ముంగావవేయనివేడిరి బ్రహ్మదేవుండిట్లనియె ఓరామనాథా ఓలోకనాథా ఓసర్వేశా అవిద్యానాశనంబుగావించి నన్నుంగావవేయని వినుతించెను ఇంద్రుండిట్లనియె వోరామనాథా వోపార్వతీపతీ జగన్మాతయగు పార్వతీదేవి నీశక్తియై వెలయు నీవు మహాదేవుండవు అనుస్తుతించెను యముండిట్లనియె వోరామనాథా నీవు సదాశివుండవు. గణేశ్వర స్కందు లిరువురు యుష్మత్పుత్రులు నీకు వృషభమువాహనమైయుండు నినుంబూజించినకతంబున మార్కండేయమహామునీంద్రుండు మృత్యువుంజయించె అట్టినీవు నన్నుంగావవేయని ప్రార్థించెను కుబేరుండిట్లనియె వోరామేశ్వరమహాదేవా నీవు అఖిలవిలసత్కారణకుండవా

ధరుండవు లాక్షారుణశరీరుండవు నన్నుంగావవేయని వినుతించెను ఆదిత్యుండిట్లనియె హోరామనాథా హోదక్షాధ్వరవినాశకా నన్నుంగావవేయనివేడెను సోముండిట్లనియె హో రామనాథా నీవు భస్మోద్ధూళితాంగుండవు మహాశూలివి దయాసింధుండవు శ్మశాననిలయుం డవు నన్నుంగావవేయని ప్రార్థించెను అగ్నియిట్లనియె హోరామనాథా హోదిగంబరా నీవు శుద్ధస్వరూపివి ఇంద్రాద్యమరపూజితపదాంబుజుండవు నన్నుంగావవేయనివేడెను వా యుదేవుండిట్లనియె హోహరా నీవువ్యాఘ్రచర్మధరుండవు మదీయాభీష్టంబులనొసంగి న న్నుగావవేయనివేడెను బృహస్పతియిట్లనియె హోరామనాథా ప్రత్యగద్వయవస్తురూపుండవు లోకహంతవు లోకసాక్షివి నీకువందనంబులు నాయజ్ఞానంబుహరింపవేయనివేడెను శు క్రుండిట్లనియె ఓరామనాథా నీవుమహామంత్రార్థరూపివి శంభుండవు తత్వవిహీనుండవు నంతకాలఘ్నుండవు నీకు వందనంబులనియె అశ్వినీదేవతలిట్లనిరి ఓరాఘవేశ్వరా నీవుని రంతరంబును యోగీంద్రులమనంబుల ఆత్మరూపంబుచే వసింతువు అనన్యభావవేద్యుడవు నీకనేకవందనములనియె అగస్త్యుండిట్లనియె ఓరామనాథా నీవు ఆదిదేవుండవ్యయుండవు విశ్వేశుండవు అంబికాపతివి వృషభధ్వజుండవు నాయపరాధసహస్రంబులవహించి పు త్రాదులయందలిమోహంబువారింపుమనివేడెను సుతీక్ష్ణుండిట్లనియె హోరామనాథా క్షేత్ర ములు రత్నములు ధనములు దారలు మిత్రులు పుత్రులు వస్త్రగృహాదులన్నియు నస్థిరం బులుగాన నీకనేకవందనములు విరక్తింబ్రసాదింపవేయని ప్రార్థించెను విశ్వామిత్రుడిట్లని యె హోరామనాథా సకలవేదములు సకలశాస్త్రములభ్యసించినను నీయందు భక్తిలేకపో యిన నిష్ఫలంబులగునట్టి నీకువందనములనియె గాలవుండిట్లనియె హోరామనాథా నీకునమ స్కారంబులుజేయనిమానవులు దానములు యజనములు నియమములు తపములు గంగాది తీర్థనిషేవనంబులుజేసినను నిష్ఫలంబులని వక్కాణించెను వసిష్ఠుండిట్లనియె హోరామ నాథా నీయందుభక్తిగలమానవుం డఖిలపాపంబులొనర్చినను సూర్యుడంధకారపుంజంబు లంబోలె సకలపాపముల నిరసించునని వేడెను అత్రియిట్లనియె హోరామనాథా యెవ్వండై న నొకానొకసమయంబునందైన నినుంగాంచినను స్పృశించిన నమస్కరించిన మరల గర్భంబునొందక అద్వయంబగు నీస్వరూపంబునొందునని వేడెను అంగీరసుండిట్లనియె హోరామనాథా యేమనుజుండైన బంధుపరివృతుండై నిన్నుంజూచి నమస్కరించునాతని బంధుయుక్తంబుగాబ్రోతువని వక్కాణించెను గౌతముండిట్లనియె హోరామనాథా యే మనుజులయిన త్వత్పాదభజనంబుసేయుదురో వారలసేవించినవారలుధన్యులిదిగూఢంబు ను అవ్యక్తభూతంబునునగు పరమేశ్వరతత్వంబనియె శతానందుండిట్లనియె హోరాఘవేశ్వ రా వేదాంతవిజ్ఞానరహస్యవేదులగు ముముక్షువులకెల్ల సకలశాస్త్రఫలంబని నిన్నుసే వించుటయే ముఖ్యంబని వక్కాణించెను భృగుమహామునియిట్లనియె హోరామనాథా త్వ త్పాదకమలభజనుండగు నరుండు విధూతపాపుండై స్వయంప్రభుండును నిర్భయుండు

సు అద్వయుండును చిద్ఘనస్వరూపుండునునగు నినుంబొందుననియె కుత్సుండిట్లనియె నోరామనాథా భోగమోక్షవరదంబును రౌరవాదినరకప్రకాశకంబునునగు భవత్పాదసేవనంబేమనుజుండు గావించకయుండు నతండు వ్యర్థుండనియె కాశ్యపుండిట్లనియె నోరామనాథా త్వత్పాదంబులుసేవించువారలకు వ్రతములు తపము లధ్వరములు వేదశాస్త్రములు స్వర్గసింధుజలంబులేలననియె అంగిరసుండిట్లనియె నోరామనాథా నీవుమత్ప్రాణోత్క్రమణకాలంబున భవానీసహితుండవై యరుదెంచి మోహంబును విశోకంబును చిత్స్వరూపంబునునగు త్వత్పాదకమలంబులు జేర్చుకొనవేయని వేడెను గంధర్వులిట్లనిరి నోరామనాథా అపారంబును దుఃఖకల్లోలంబగు భవసాగరంబునమునింగెడు మాకు నీవుదప్ప గతిలేదనిరి కిన్నరులిట్లనిరి నోరామనాథా వ్యాధివ్యాఘ్రభయానకంబగు భవారణ్యమునందు నీవుదప్ప పదవీదర్శకుడెవడులేడని వక్కాణించిరి యక్షులు నోరామనాథా యతిదుస్సహంబును బాధకంబగు యింద్రియారాతిసమూహంబు జయింప మాకుసహాయుడవగుమని వేడిరి నాగులు నోరామేశ్వరా అల్పబుద్ధులమగుమే మచింత్యమహిమంబుగల నిన్నుస్తోత్రంబొనర్ప నెట్లుసమర్థులమగుదుమని స్తుతించిరి కింపురుషులు రామనాథా యజ్ఞానంబున నానాయోనులందు జననమరణంబులంబొందెడు మాయజ్ఞానంబుబాపి మమ్ముగావవేయని ప్రార్థించిరి విద్యాధరులు ఓయంబికానాయకా యసంకాయసంగుండవగునీవు మమ్ముబ్రోవవేయని వేడిరి విశ్వేదేవులు ఈశాజ్ఞప్తిమాత్రైకనిష్ఠులగు యోగివరులకు ముక్తినొసంగుచు నంబాసహితుండవై వెలయు నీవు మమ్మురక్షింపుమనిరి వసువులు ఓరామనాథా గణేశా గంగాధరా శర్వా మమ్ముంగావవేయని వేడిరి మరుతులు ఓరామనాథా నీవు స్వస్వభావుండవు పరతత్వరూపుండవు మహాత్ముండవు మీకు వందనంబనివేడిరి. సాధ్యులు నో రామనాథా. నీవు స్వాతిరిక్తవిహీనుండవు జగత్సృష్టిదాయకుండవు దేవాదిదేవుండవు అవిద్యాభేదివి మమ్ముంగావవేయని నమస్కరించిరి. సకలవానరులు నో రామనాథా నీవు సచ్చిదానందసంపూర్ణుండవు ద్వైతవస్తుహీతుండవు బ్రహ్మాత్ముండవు స్వయంభాసుండవు ఆదిమధ్యాంతరహితుండవు అవిక్రియుండవు అసంగుండవు పరిశుద్ధుండవు సనాతనుండవు ఆకాశాదిప్రపంచసాక్షిభూతుండవు పరావృతుండవు ప్రమాణాతీతుండవు బోధప్రదాయకుండవు అవిశ్వావతిరోధానకోచరహితుండవు నీయందుండు ప్రపంచంబునకు సాక్షివి నిర్లేపుండవు పరమానందుండవు నిరస్తసకలక్రియుండవు మహాత్ముండవు చిద్రూపుండవు భోగవర్జితుండవు సంసారనివారివి స్వకీయంబగు మాయచే బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిరూపంబుల విభిన్నుండవైయొప్పు మిమ్ము నిరంతరంబు సేవించెదము. మమ్ము సకలపాపంబులంబాపి రక్షింపవేయనినమస్కరించిరి. విభీషణమంత్రులు నోరామనాథేశ్వరా నీవు వరదుండవు వరేణ్యుండవు త్రినేత్రుండవు శూలధారివి యోగిధ్యేయుండవు నిత్యుండవు నీకు వందనంబులనిప్రార్థించిరి, ఇవ్విధంబున రామాదులనేకవిధంబుల స్తుతించిన సంప్రీతుం

దై పాతలంగాంచి రామనాథుండిట్లనియె. హో జానకీనాథా హో సౌమిత్రీ హో సుగ్రీవాది హనుమలారా హో బ్రహ్మాదిసురమునీంద్రులారా శ్రద్ధాయుతులరై వినుండు యెవ్వారైనను యుష్మత్కృతంబగు నీస్తోత్రాధ్యాయం బాదరంబుగ పఠింపుదు రాకర్ణింపుదు రామను జాలు నన్నుం బూజించిన ఫలంబును రామచంద్రధనుష్కోటిస్నానఫలంబును రామసేతు పుసందొకవత్సరంబుండిన ఫలంబును గంధమాదనసిద్ధతీర్థస్నానఫలంబునుబొంది జరామర ణనిర్ముక్తులయి సకలదుఃఖంబులంబాసి మదియ్యసాయుజ్యంబునొందుదు రిందుకు సంది యంబులేదనివచించి యంతర్హితుండయ్యెనని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండువక్కా ణించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
శ్రీరామచంద్రాదులు శ్రీరామనాథస్తోత్రంబుగావించిన కథగల
నలువదితొమ్మిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఏ భ ది య వ అ ధ్యా య ము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓమునీంద్రు లారా పుణ్యంబును పాపహరణంబును శుభకరంబగు సేతుమాధవవైభవం బెఱుంగించెద శ్రద్ధాయుతులరై వినుండు పూర్వంబున పుణ్యనిధియను నరేంద్రుండు సోమకులంబున జన్మించి హలాస్త్యేశ్వర భూషితంబగు మధురంబాలింపుచు నొకానొకసమయంబున చ తురంగబలంబులంతఃపురజనంబులుతోడరా నిజపుత్రు రాజ్యధురంధరుంగావించి రామసేతు పునకుంబోయి యచట గంధమాదనంబున నివసించి ధనుష్కోటియందును మరియుంగల తీర్థంబులందును నిత్యంబును స్నానము గావింపుచు బహుకాలంబుండి పిమ్మట విష్ణుప్రీతి కరంబగు యజ్ఞంబుజేసి తదంబునందవభృథస్నానంబొనర్చి సపరివారుండును భార్యా సమేతుండై రామనాథుం బూజింపుచుండె నాకాలంబున నిందిరాదేవి విష్ణుదేవునితో వి నోదకలహంబుగావించి యొక సమయముజేసి యాపుణ్యనిధినరేంద్రుభక్తిబరీక్షింపంగోరి విష్ణుప్రేరితయై వైకుంఠంబునుండి గంధమాదనంబున నేతెంచె యష్టవర్ష కన్యారూపంబు నొంది ధనుష్కోటితీరంబున సంచరించుచుండె నాసమయమున నరేంద్రుండు ధనుష్కో టిస్నానంబుజేయంగోరి సబలుండై యరుదెంచి స్నానంబుజేసి తులాపురుషాది దానంబులు గావించి మరలిస్వకీయగృహంబునకుంబోపుచుండి అష్టవర్షయుశుచిస్మితయు చారువిలో చనయు బింబోష్ఠియు తనుమధ్యమయునగు నొకకన్యకంగాంచి, ఓ బాలికామణీ నీవెవ రిహాతుర వేలయిచటనున్నదాన వెరుంగింపుమని యడిగిన నాకన్యయిట్లనియె. ఓ నరేం

ద్రా నాకుందల్లిదండ్రులు బాంధవులులేరు నేను భర్తృరహితనైయున్నదాన నెవ్వండైన
నన్నుం బలాత్కారంబునంగ్రహించునాతని శిక్షించెదవేని నీగృహంబున నిన్ను జనకుంగాఁ
దలంచుచు బుత్రికనైయుండెదననిన నృపుండట్లానర్చెదనని నంగీకరించి నాకొకపుత్రుండు
గలడుగాని పుత్రికలులేరు ఓకన్యామణీ మద్గృహంబునకరుదెంచి యంతఃపురంబున నా భా
ర్యకుం బుత్రికవై యుండు మేపురుషునియందు నీకిష్టంబుగల్గు నాతనికొసంగెదనని యాకన్య
లలోచననొడంబరచి స్వగృహంబునకుంగొనిపోయి వింధ్యావళియను స్వభార్యాహస్తంబున
నిడి యీపతివ్రతనీవీకన్యను నిరంతరంబును మనకుం బుత్రికయనిభావించి రక్షింపుమనిన నది
యునంగీకరించె నిట్లాకన్య పుణ్యనిధినరేంద్రునిచే రక్షింపంబడుచు సుఖంబుండె నంత
గొంతకాలమునకు జగన్నాథుండగు విష్ణుదేవుండు గరుడారూఢుండై వైకుంఠంబు వెడలి
రమాదేవిని వెదకుచు సకలదేశంబులసంచరించి ఎందుంగానక గంధమాదనంబుజేరి సేతు
సమీపంబున సంచరించుచుండె నపుడా కన్యారత్నంబు సఖిసమేతయగుచు యాభవనో
ద్యానంబున పుష్పంబులంగోయుచుండంగాంచి విష్ణుదేవుండు విప్రరూపమునొంది గంగా
జలము స్కంధంబునందును దక్షిణకరంబున కుశగ్రంధిపవిత్రంబును ఛత్రంబును వహింపు
చు భస్మోద్ధూళిత సర్వాంగుండును త్రిపుండ్రావళిశోభితుండును ధృతరుద్రాక్షమాలికుండు
ను శివనామపారాయణుండును శోత్రీయుండునునగుచు గంగాస్నానంబు గావించు విప్ర
వేషంబు ధరించి యచటనుండ నాకన్య యావిప్రుంగాంచి భీతినొందె నంత వాసుదేవుం
డు పుష్పంబులం గోయుచున్న నిజవల్లభంగాంచి సత్వరుండై కరంబులంగ్రహింప నాకన్య
యు సఖిపరివృతయై యాక్రోశింప నారవంబాలించిన నరేంద్రుండు పరివారసమేతుండై
యేతెంచి యాకన్యంగాంచి యోకన్యామణీ సఖులంగూడి యేలవిలపించెద వెవ్వడు నిన్ను
బరిభవించె నెరుఁగింపుమన నాకన్యకకన్నీరొడుచు నోతండ్రీ నన్నీవిప్రుండు బలాత్కారంబు
నగ్రహించి నిర్భయుండై వృక్షమూలంబున నున్నవాడు వీనింజూడుమనిన నృపుండావి
ప్రుంగాంచి యాతని మహిమంబెరుంగక బలాత్కారంబున రామనాథాలయంబునకుం
గొనిపోయి యచట మంటపంబున నిగళపాశబద్ధుంజేసి యాత్మపుత్రి నూరడించి యంతః
పురంబుజేరి యారాత్రినిద్రంబొంది స్వప్నంబున నావిప్రునిశంకచక్రగదాపద్మవనమాలావి
రాజితుండును కౌస్తుభాలంకృతోరస్కుండును పీతాంబరధారియు కాలమేఘ ఛవియు
గరుడోపరిసంస్థితుండును చారుస్మితుండును మకరకుండలవిరాజితుండును విష్వక్సేనప్ర
భృతిపరిచారసేవితుండును శేషశాయియు నారదాదిస్తుతుండునునైన విష్ణుంగాఁజూచి నిజ
పుత్రికను ధృతపంకజహస్తయునీలకుంచితమూర్ధయు విష్ణువక్షస్థలయు సమున్నతపయోధర
యు దిగ్గజాభిషిక్తాంగియు శ్యామయు పీతాంబరావృతయు స్వర్ణపంకజమాలాలంకృతమూర్ధ
యు అనర్ఘ్యరత్నఖచిత దివ్యాభరణవిరాజితయు హారతారభూషితయునై వెలయు రమా
దేవింగాఁగాంచి తల్పంబుననుండి లేచి కన్యాగృహంబుజేరి తాను స్వప్నంబుగనినవిధంబున

సుందు పుత్రింగాంచి సూర్యోదయంబున మంటపంబుజేరి యచట హరిరూపుండగువిప్రుం గాంచి యాదేవదేవు నిర్వ్యథంబునంబొగడె.

ఓరమానాయకా నీవుగరుడధ్వజుండవు శార్ఙ్గపాణివి పుండరీకాక్షుండవు శ్రీపతివి కౌస్తుభాలంకృతుండవు శ్రీవత్సలక్షణుండవు దైత్యసంఘవిదారివి అశేషభువనావాసనాభిపంకజశాలివి మధుకైటభవిదారివి రావణాంతకుండవు ప్రహ్లాదరక్షకుండవు ధరిత్రీపతివి నిర్గుణుండవప్రమేయుండవు బుద్ధిసాక్షివి శ్రీనివాసుండవు పరాత్ముకుండవు నారాయణశబ్దవాచ్యుండవు పంకజనేత్రుండవు పంకజశాలివి పంకజాంఘ్రివి సకలలోకనాథుండవు దయామూర్తివి నిన్నెరుంగకనిగళపాశబద్ధుంజేసి యపరాధంబుగావించితి దయాళుండవై రక్షింపుమని యనేకవిధంబులవేడి రమాదేవి యిట్లనిస్తుతించె. ఓ దేవీ నీవువిష్ణువక్షస్థల నివాసినివి అబ్ధిజవు హరిప్రియురాలవు సిద్ధిపుష్టిస్వధాస్వాహాప్రభాభా శ్రీభూతిరూపురాలవు శ్రద్ధయుమేధయు సరస్వతియు నీవయజ్ఞవిద్యాగుహ్యవిద్యాత్మవిద్యారూపిణివి ముక్తిదాయినివి త్రయీరూపవు జగన్మాతవు సృష్టిస్థిత్యంతకారిణివి నీకనేకవందనంబులు నన్నురక్షింపుమని రమాదేవిం బ్రార్థించి విష్ణుదేవుంగాంచి యిట్లనియె. ఓరమానాయకా యజ్ఞానంబున నిగళపాశబద్ధుంజేసి యపరాధంబొనర్చితి లోకంబులెల్ల నీశిశువులు సుతాపరాధంబు క్షమింపందగు మఱియును నీకపరాధులగు దైత్యులకు స్వరూపంబొసంగితివి నిన్నుం జంప వచ్చిన పూతనంగాచితివి నాయపరాధంబుసహించి నన్నుగృపాదృష్టిచే రక్షింపుమని యనేకవిధంబులంవేడినం బ్రీతుండై విష్ణుదేవుండు మేఘగంభీరరవంబుగా నిట్లనియె. ఓ రాజేంద్రా నన్నుబంధించినందుకై భీతిబొందకు నేభక్తుల వశ్యుండనై యుండుదు నీవు పత్రప్రతికరంబగు యజ్ఞంబుగావించి నాభక్తుండవైతివిగాన నీకు వశ్యుండనైపాశబద్ధుండనై నెనిరంతరంబుభక్తాపరాధంబుల సహించియుందునీభక్తిబరీక్షింప నీలక్ష్మింబంపితి నీవురక్షించితివిగాన నీకుప్రీతుండనైతి యీదేవి మత్స్వరూపయై యుండు నెవ్వడీలక్ష్మికింభక్తుండాతండు మద్భక్తుండు యెవ్వండు విముఖుండగు వాఁడు మద్ద్వేషియగు నీవుభక్తియుతుండవై యీరమంబూజించితివిగాన నాకపరాధముజేసియు నన్నుంబూజించినవాఁడవు పూర్వంబు నాకును నీదేవికిని యొకసంకేతంబుగలిగె దానలక్ష్మీదేవింభవత్సవిలాసంబునకుం బంపితి నీవును సంరక్షించితివి భీతింబొందకు ప్రీతింబొందితి మీవనిత సత్యంబుగ లక్ష్మీదేవియని వచించె నంత రమాదేవియు సంప్రీతచిత్తయై నరేంద్రుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ రాజేంద్రా నేనీకుంబ్రీతనైతి త్వద్భక్తిశోధనార్థంబై వినోదకలహవ్యాజంబున నేనును విష్ణుదేవుడును నరుదెంచి నీభక్తికిమెచ్చితిమి నీకు మత్కృపచే సకలశుభంబులు సర్వభౌముండవై యైశ్వర్యంబును మదీయపాదభక్తియు గలిగి దేహాంతంబున నశ్వత్వాయుజ్యంబునుం గః గు కెన్నడును పాపకార్యంబులయందు బుద్ధికలుగదు నిరంతరంబును ధర్మకార్యంబు

లందు భక్తిగలుగునని వచించి లక్ష్మీదేవి విష్ణువక్షస్థలంబుఁజేరె వో మునీంద్రులారా యాసమ యంబున విష్ణుదేవుండు రాజుం గాంచి మరల నిట్లనియె. వో నరేంద్రోత్తమా నీవెట్లు నన్ను నిగళంబుసంబంధించితివట్టిరూపంబునొంది నిరంతరంబును సేతుమాధవ సంజ్ఞాండనై యీ ప్రదేశమున పూర్వమున నాచేనిర్మింపఁబడిన సేతురక్షార్థంబై నిరంతరంబు భూతరా క్షస సంఘంబులవలన జనంబులకు భయంబులనుపశాంతిఁబొందింపుచు వసించి యుండెద చ తుర్ముఖుండును సేతురక్షార్థం బచటనయుండు శంఖరుండును రామనాథాఖ్యుండై యుండు ఇంద్రాది లోకపాలకులు నిచట నివసించి యుందురు యెవ్వరైన నిగళబద్ధుం డగు నన్ను సేవింపుదురో వారలు పాపనాశనంబును సర్వాభీష్టంబులం బొంది మత్సాన్ని ధ్యంబు నొందుదురు యేమనుజులైన మదీయచరిత్రంబును లక్ష్మీచరిత్రంబును భవత్కథయు పఠింపుదురో వారలుదరిద్రంబులం బొందక సకలైశ్వర్యంబులఁబొందుదురు ఎవ్వండైన నీచే జేయంబడిన లక్ష్మీస్తోత్రంబును మదీయస్తోత్రంబును నిశాత్యయంబున పఠించినను స్మరించిన నువినినను లిఖించినను నతండు పునరావృత్తిరహితంబగు మదీయలోకంబునొందునని రమా నాయకుండువచించి యామంటపంబున సేతుమాధవరూపంబున నుండె. ఓ మునీంద్రులారా పిమ్మట పుణ్యనిధియు నా సేతుమాధవరూపియగు విష్ణుదేవునకు నమస్కరించి యనేకవిధంబు లం బూజించి రామనాథునకు పూజావందనాదులొనర్చి స్వభవనంబునకుం బోయి నిజపు త్రు మధురారాజ్యాధానిరక్షకుంగావించి యా సేతువునం దనేకదినంబులు నివసించి దేహాం తంబున ముక్తిం బొందె. పిమ్మట తత్పత్నియగు వింధ్యావళియు కొన్నిదినంబులకు దేహము విడిచి సద్గతిం బొందె. ఓ మునీంద్రులారా నిరంతరంబు రామనాథు సేవించుచుండు వారలు కైలాసంబున నిరంతరంబును నుందురు యేమనుజులైన సేతుమాధవుం బూజింపక పోదు రో వారలు రామనాథసేవాఫలంబు బొందఁజాలరు యెవ్వండైన గంగాస్నానము జేయఁగోరు నాతండు సేతుమాధవ సన్నిధానంబున సంకల్పంబు గావించి యరిగెనేని నాయాత్ర సఫలం బగు వో మునీంద్రులారా సేతుమాధవప్రభావం బెఱింగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునతండు వైకుంఠంబు నొందునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెఱింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
సేతుమాధవప్రభావప్రశంసయు పుణ్యనిధిచరిత కథనంబునుగల
ఏబదియవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఏబదియొకటవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా సకల పాపహరంబగు సేతుయా

త్రాక్రమంబెట్టులనిన బుద్ధిమంతుండగు మానవుండు స్నానముజేసి యాచమనంబుగావించి నిత్యకృత్యంబులు నిర్వర్తించుకొనినవాఁడై రామనాథప్రీత్యర్థంబును రామచంద్ర ప్రీత్యర్థంబునుంగా దవ ఱుంగలకొలంది వేదపారగులగు విప్రులకన్నంబిడి భస్మోద్ధూళిత సర్వాంగుండును త్రిపుండ్రాంకిత మస్తకుండును గోపీచందనలిప్తుండును ఊర్ధ్వపుండ్రాంకితుండును రుద్రాక్షమాలాభరణుండును సపవిత్రకరుండును శుచియునై భక్తిపూర్వకంబుగ సేతుయాత్రకుం బోయెదనని సంకల్పంబొనరించి స్వగృహంబువెడలి మౌనియై పంచాక్షరమంత్రంబయిన అష్టాక్షరమంత్రంబయిన నియతుండై జపించుచు ఏకవారంబు హవిష్యాశియు జితక్రోధుండును జితేంద్రియుండును పాదుకాఛత్రరహితుండును తాంబూలతైలాభ్యంగస్త్రీసంగాదిహీనుండును శౌచాద్యాచారయుక్తుండును సంధ్యోపాస్తిపరాయణుండును నిరంతరంబు రామచంద్రచింతకుండునునై పోవుచు మార్గమధ్యంబున నాదరంబున సేతుమహాత్మ్యంబును పఠింపవలయును మరియును రామాయణంబయిన పురాణాంతరంబులనైన పఠింపుచుబోవలయుగాని వ్యర్థవాక్యంబు లాడంజనదు మరియు శిష్టాచారంబుల విడువంజనదు ప్రతిగ్రహంబు జేయంగూడదు మార్గంబున యథాశక్తిగ శివవిష్ణ్వాది పూజనంబును వైశ్వదేవాది కర్మంబులను బ్రహ్మయజ్ఞాదులను నగ్నిపూజనంబును అతిథి అభ్యాగత పూజనంబును యతిభిక్షయును విత్తలోభంబులేకంజేయుచుంబోవలయు యతులకు స్వర్ణంబును వానప్రస్థునకు వసనంబులు గృహస్థునకు భిక్షయు బ్రహ్మచారికి తాంబూలంబును నొసంగదగు అట్లువిచారించక నొసంగిన మానవుండు నరకంబునొందు మరియును మార్గంబున శివవిష్ణ్వాదుల నామస్తోత్రంబుజేయవలయు నెల్లప్పుడు ధర్మంబుగావింపవలయు నిషిద్ధకర్మంబుల నివర్తించవలయు యివ్విధంబు నియతుండై సేతుమూలంబుజేరి యచ్చట సమాహితచిత్తుండై ప్రథమంబున పాషాణదానంబుజేసి యందు సముద్రావాహనంబు గావించి నమస్కారంబొనరించి యనుజ్ఞంగొని మహోదధియందు స్నానంబుజేసి మనంబున హరిం దలంపుచు ఋషిదేవకపిపితృతర్పణంబులుం గావింపవలయు వోమునీంద్రులారా పాషాణంబొక్కటియైన సప్తకంబైన నొసంగవలయు పాషాణదానంబు గావించినంగాని స్నానంబుసఫలంబుగా నేరదు. పాషాణదానమంత్రము ॥ పిప్పలాదిసముత్పన్నేకృత్యేలోకభయంకరి । పాషాణాంతేమయాదత్త మాహారార్థంప్రకల్పితం ॥ అను మంత్రంబు పఠించి పాషాణదానంబు జేయవలయు॥ సాన్నిధ్యప్రార్థనమంత్రము ॥ విశ్వాచీశ్వం ఘృతాచీత్వం విశ్వయోనేవిశాంపతే । సాన్నిధ్యంకురుమేదేవ సాగరేలవణాంభసి ॥ అను మంత్రంబు పఠింపుచు సాన్నిధ్యప్రార్థనంబు జేయవలయు॥ నమస్కారమంత్రము ॥ నమస్తే విశ్వగుప్తాయ నమోవిష్ణవపాంపతే । నమోహిరణ్యశృంగాయ నదీనాంపతయేనమః ॥ సముద్రాయవయునాయేతి ప్రోచ్చార్య ప్రణమేత్తదా॥ అనుమంత్రంబుపఠింపుచు నమస్కారంబొనర్పవలయు॥ అర్ఘ్యమంత్రః॥సర్వరత్నమయశ్రీమన్ సర్వరత్నాకరాకర। సర్వరత్నప్రధా

తస్త్వంగృహాణ తార్ఘ్యం మహోదధే॥ అనుమంత్రోచ్చారణంబు జేసి యర్ఘ్యంబొసంగవలయు॥ అనుజ్ఞాపనమంత్రః॥ అశేషజగదాధార శంఖచక్రగదాధర। దేహి దేవ మమానుజ్ఞాం యుష్మత్తీర్థనిషేవణే॥ అనుమంత్రంబు జపించుచు అనుజ్ఞాపనంబు గావింపవలయు॥ ప్రార్థనామంత్రః॥ ప్రాచ్యాందిశి చ సుగ్రీవం దక్షిణస్యాం నళం స్మరేత్। ప్రతీచ్యాం మైందనామానముదీచ్యాం ద్వివిదం తథా। రామం చ లక్ష్మణం చైవ సీతామపి యశస్వినీం। అంగదం వాయుతనయం స్మరన్మధ్యే విభీషణం। పృథివ్యాం యాని తీర్థాని ప్రావిశంస్త్వాం మహోదధే। స్నాతస్య మే ఫలం దేహి సర్వస్మాత్త్రాహి మామంహసః। హిరణ్యశృంగమిత్యాభ్యాం ద్వాభ్యాం నారాయణం స్మరేత్। ధ్యాయేన్నారాయణం దేవం స్నానాదిషు చ కర్మసు। బ్రహ్మలోకమవాప్నోతి జాయతే నేహ వై పునః। సర్వేషామపి పాపానాం ప్రాయశ్చిత్తం భవేత్తతః॥ ప్రహ్లాదం నారదం వ్యాసమంబరీషం శుకం తథా। అన్యాంశ్చ భగవద్భక్తాన్ చింతయేదేకమానసః. అను మంత్రంబు పఠించుచు ప్రార్థనంబు జేయవలయు॥ స్నానమంత్రః॥ వేదాదయో దేవవసిష్ఠయోనిస్సరిత్పతిస్సాగరో రత్నయోని। అగ్నిశ్చ వాయుశ్చ యిళా చ తేజో రేతోభవిష్ణోరమృతస్య యోనిః॥ ఇత్థం తే హ్యన్యాధికశమనమద్భిర్వ్యాః కాశ్చ సింధుం ప్రవిశంత్యాపః। సర్పోజీర్ణామివత్వచం జహామి పాపం శరీరాత్స్వశరీరస్థో అభ్యుపేత్య. అని స్నానంబు జేయవలయు॥ అందు ప్రథమస్నానమంత్రః॥ సముద్రాయ వయునాయేతి నమస్కుర్యాత్సునద్విజాః। సర్వతీర్థమయం శుద్ధం నదీనాంపతిమంబుధిం॥ అను మంత్రంబు పఠించుచు ప్రథమస్నానంబు జేయవలయు॥ ద్వితీయస్నానమంత్రః॥ ధ్వాసముద్రావితి పునః ప్రోచ్చార్య స్నానమాచరేత్। బ్రహ్మాండోదరసంస్థాని కరస్పృష్టాని తే రవే॥ తేన సత్యేన మే సేతో తీర్థం దేహి దివాకర॥ అను మంత్రంబు పఠించుచు ద్వితీయస్నానంబు జేయవలయు॥ తృతీయస్నానమంత్రః॥ ప్రాచ్యాందిశి చ సుగ్రీవ మిత్యాదిక్రమయోగతః। స్మృత్వా భూయో ద్విజాస్సేతౌ తృతీయం స్నానమాచరేత్॥ అనుచు తృతీయస్నానంబు జేయవలయు॥ దేవీపట్టణమార్గంబున బోయిన మానవుండును దర్భశయ్యామార్గంబున బోయినవాడును స్వపాప విశుద్ధికై సేతువునందు నవపాషాణమధ్యంబున సముద్రంబున స్నానంబు జేయవలయు॥ యివ్విధంబున స్నానత్రయంబు జేసి॥ తర్పణమంత్రః॥ పిప్పలాదం కలింకణ్వం కృతాంతం జీవితేశ్వరం। మన్యుం చ కాళరాత్రిం చ విద్యాం చాహర్గణేశ్వరం। వసిష్ఠం వామదేవం చ పారాశర్యముమాపతిం। వాల్మీకం నారదం చైవ వాలఖిల్యాన్మునీన్ తథా। నలం నీలం గవాక్షం చ గవయం గంధమాదనం। మైందం చ ద్వివిదం చైవ ఋషభం శరభం తథా। సుగ్రీవం చ హనూమంతం వేగదర్శినమేవ చ। రామం చ లక్ష్మణం సీతాం మహాభాగాం యశస్వినీం॥ అనుమంత్రంబు పఠించుచు మున్మారు తర్పణంబు జేయవలయు॥ తర్పణంబు జేయునెడల తత్తన్నామంబుల ద్వితీయాంతంబులు గాని చతుర్థ్యంతంబులు గాని వచించుచు దేవ ఋషి పితృతర్పణంబులం గావింపవలయు తర్పణంబు జేయునెడల సపవిత్రుండును ప్రసన్నబుద్ధియునైన తీర్థస్నానఫలంబు నొందు యివ్విధంబున తర్పణంబు జేసి నమస్క-

రించి యార్ద్రవస్త్రంబువిడిచి శుష్కవస్త్రంబుగట్టుకొని యాచమనంబుజేసి విధిప్రకారం బున తిలతండులాదులచే పితృదేవతకు శ్రాద్ధంబుజేసి పిండదానంబుజేయవలయు, అట్లుగా వింప నశక్తుండయ్యేనేని ధనాఢ్యుండగువాడు షడ్రసోపేతాన్నదానంబు జేయవలయు, గో భూ తిల హిరణ్యాది దానంబులనైనను జేయవలయు ఓమునీంద్రులారా యివ్విధంబున మనుజుండు సేతుమూలంబున పాషాణదానపూర్వంబులు తర్పణాంతంబులగు కర్మంబుల విధిపూర్వకంబుగ గావించి పిమ్మట చక్రతీర్థంబునకుంబోయి యందు స్నానంబుచేసి సేతు నాయకుండగు నారాయణుంబూజించి పశ్చిమమార్గంబునంబోవు మనుజుండు పర్ణశయ నుండగు దేవుంబూజించి పిమ్మట కపితీర్థంబుచేరి యందు స్నానంబుచేసి సీతాసరంబును చేరి మజ్జనంబొనరించి యనంతరంబ ఋణమోచనతీర్థంబుజేరి యందు స్నానంబుగావిం చి రామచంద్రునకెరగి లక్ష్మణతీర్థంబుజేరి కంఠంబుమీద వపనంబుగావించుకొని పూర్వం బున తానొనర్చిన దుష్కృతంబులం దలంచుచు స్నానంబుచేసి రామతీర్థంబున కరిగి పిమ్మట రామేశ్వరాలయంబుచేరి యచ్చట పాపవినాశనంబునందును గంగా యమునాతీ ర్థంబులందును సావిత్రీ సరస్వతీ గాయత్రీ తీర్థంబులయందును హనూమత్కుండంబు నందును బ్రహ్మకుండంబునందును విధిపూర్వకంబుగ స్నానంబుచేసి యనంతరంబ సకలపా పనాశనకరంబగు నాగకుండంబుచేరి యందు స్నానంబుగావింపవలయు నాతీర్థోత్తమం బనంతాదినాగశ్రేష్ఠులచే నిర్మింపంబడియె నందు గంగాదిసర్వతీర్థంబులు స్వాభూశాం తింగోరి వసించియుండు పిమ్మట మనుజుం డందుండి యగస్త్యతీర్థంబునకుంబోయి యం దుస్నానంబుచేసి యచటనుండి యగ్నితీర్థంబుచేరి సంకల్పపూర్వకంబుగ స్నానంబుచేసి విధివత్ప్రకారంబుగా పితృదేవతలకు శ్రాద్ధంబుగావించి బ్రాహ్మణజనంబులకు దనకుంగల కొలది గో భూ హిరణ్య ధాన్యాది దానంబులం గావింపవలయు. మనుజుండగ్నితీర్థతీరం బున దానంబుచేసిన సర్వపాపవిముక్తుండగు. ఓ మునీంద్రులారా సకలపాపహరంబులు చక్రతీర్థప్రముఖంబులు అనుక్రాంతంబులగు తీర్థంబులనెల్ల ననుపూర్వకంబుగ స్నా నంబుచేసి పిమ్మట రామేశ్వరంబుచేరి రామనాథుంబూజించి సేతుమాధవుం గొనియాడి యచ్చటనుండు తీర్థంబులందెల్ల స్నానంబుచేసి రామలక్ష్మణ సీతా హనుమదాదులనెల్లం గొనియాడి ధనుష్కోటింజేరి పాషాణదానపూర్వక పూర్వోక్త నియమప్రకారంబున స్నా నంబుచేసి విత్తానుసారంబున భూసురులకు క్షేత్రాదిదానంబుచేసి పిమ్మట కోటితీర్థం బుచేరి యందు స్నానంబుచేసి రామనాథుంబూజించి ధూపదీపనైవేద్యాదులొసంగి బ్రా హ్మణజనంబులకు విత్తలోభంబులేక సకలదానంబులుగావించి రామేశ్వరదేవునకువందనం బులుచేసి స్తుతించి తదనుజ్ఞగొని సేతుమాధవసన్నిధిం చేరి యాదేవునకు ధూపదీపాదులొ సంగి పూర్వోక్తనియమోపేతుండై మరలి స్వగృహంబుచేరి బ్రాహ్మణజనంబులకు షడ్రసో పేతాన్నం బొసంగవలయు నివ్విధంబునంగావించిన మానవునకు రామనాథుండు ప్రీతుండై

సర్వాభీష్టంబులనొసంగు, నాతని కెన్నండును దారిద్ర్యనరకంబులు లేవు సంతతివృద్ధినొందు సాయుజ్యప్రాప్తియుంగల్గు నట్లు గావించుటకు జనుండశక్తుండయ్యెనేని శ్రుతిస్మృతి పురాణంబులయందుండు సేతుమాహాత్మ్యంబును భక్తిపురస్సరంబుగా బఠించిన దాన సేతుస్నానఫలంబునొందు నిందుకు సందియంబు లేదు ఆవిషయంబు పాదహీనులగు వారలకసెయెరుంగవలయు. ఓ మునీంద్రులారా సేతుయాత్రాక్రమం బెరుగించితి ఏమనుజుండైన నీయధ్యాయంబు బఠించు వినునాతండు సర్వదుఃఖంబులం బాయునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
సేతుయాత్రాక్రమంబుగల
ఏబదియొకటవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఏబదిరెండవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె, ఓ మునీంద్రులారా సేతువైభవంబెరుంగించెద నాదరంబుచే వినుండు సకల తీర్థస్నానంబులకెల్ల నచ్చట స్నానంబు శ్రేష్ఠంబా సేతువునందు జపతపహోమదానంబు లక్షయఫలదంబులగు నామహాస్థానంబున ధనుష్కోటియందు స్నానంబబ్బిన కాశీస్థలంబున దశసంవత్సరంబులు వాసంబు జేసిన ఫలముగల్గు నరుండా ప్రదేశంబున ధనుష్కోటియందు త్రిదినంబులు భక్తియుక్తుండయి స్నానము జేసి రామేశ్వరమహాదేవు నర్చించెనేని పుండరీకపురంబున దశసంవత్సరంబులుండిన ఫలంబుగల్గు సకల పాపంబులు నశించు మరియు నాసేతువునందు ఆద్యంబగు త్ర్యంబకమహామంత్రం బష్టోత్తరసహస్రంబు జపించిన నరుండు శివసాయుజ్యంబు నొందు మరియు మనుజుండా సేతువున ధనుష్కోటియందు మాఘమాసమున స్నానంబొనర్చిన మధ్యార్జునంబు కుంభకోణంబు మాయూరంబు శ్వేతకాననంబు హాలాస్యంబు గజారణ్యంబు వేదారణ్యంబు నైమిశంబు శ్రీపర్వతంబు శ్రీరంగంబు వృద్ధాచలంబు చిదంబరంబు వల్మీకంబు శేషాద్రియు వరుణాచలంబు నీపక్షిణకైలాసంబు వెంకటాద్రియు కాంచీపురంబు బ్రహ్మపురంబు వైద్యనాథంబు మొదలగు శివవిష్ణుస్థానంబులయందెల్ల వర్షకాలంబు వాసంబు జేసిన ఫలము నొందు, ఓ బ్రాహ్మణోత్తములారా సనాతనంబగు ద్వాసముద్రావలియను స్మృతియు యథారణియును తద్విష్ణోః పరమం పదమను శ్రుతియు సకల స్మృతీతిహాసపురాణంబులు సర్వమునందును నేకవాక్యంబుగ సేతుమహాత్మ్యం బెరుంగించియున్నయది మరియును చంద్రసూర్యగ్రహణకాలముల నచ్చట స్నానము జేసిన నరుండు వీముక్తిక్షేత్రంబున దశవర్షములుండి గంగాస్నానము జేసిన ఫల

మును కోటిజన్మకృతపాపనాశనమును అశ్వమేధ సహస్రఫలంబునుం బొందు, ఓ మునీంద్రులారా విషువాయనంబును సంక్రాంతియు శశివారమును పర్వంబునుం జేరిన దినంబున నా సేతుదర్శనము గావించిన మనుజుండు సప్తజన్మార్జితపాపంబుల నాశనము జేసి స్వర్గలోకము నొందు మరియును మాఘమాసమున సూర్యుండు మకరగతుండై యుండ సూర్యోదయ కాలంబున ధనుష్కోటియందు త్రిదినంబులు స్నానము జేసిన మనుజుండు విపాతకుండై గంగాది సర్వతీర్థస్నాన ఫలమును అశ్వమేధపుణ్యంబునుం బొందు మరియును మాఘమాసము నం దా క్షేత్రంబున ధనుష్కోటియందు దశదినములు స్నానం బొనర్చిన మనుజుండు చాంద్రాయణాది కృఛ్రవ్రతానుష్ఠానఫలంబును చతుర్వేదపారాయణ ఫలంబునుం బొందు పంచదశదినములు స్నానము జేసిన బ్రహ్మహత్యాయుతంబు నశించు వైకుంఠవాసంబునుం బొందును మరియు నిర్వదిదినములు స్నానం బొనర్చిన శివసారూప్యంబు నొంది శివుం గూడి మోదించు నిరువదియైదుదినంబులు స్నానం బొనర్చిన శివసామీప్యంబు నొందు ముప్పది దినంబులు స్నానం బొనర్చిన శివసాయుజ్యంబు నొందు సందియంబు లేదు గాన వో మునీంద్రులారా పండితుండగు జనుండు మాఘమాసంబునం దవశ్యంబు నా ధనుష్కోటియందు స్నానము జేయవలయు మరియును చంద్రసూర్యోపరాగంబులయందును అర్ధోదయ మహోదయ పుణ్యకాలములయందును సేతుస్నానము జేసిన జనుండు సకల పాపనాశనంబు గావించి నరకబాధలం బొందక ఇంద్రాదిసర్వలోకభోగంబులం బొందు మరల జన్మంబు నొందడు మానవుండె చటనైన తటాకాదులయందు రావణ వినాశార్థంబై శ్రీరామచంద్ర నిర్మితంబును సిద్ధచారణ గంధర్వకిన్నరోరగసేవితంబును బ్రహ్మర్షిదేవర్షిరాజర్షిపూజితంబును బ్రహ్మాదిసేవితంబును పుణ్యంబగు రామసేతువు మనంబునం దలంచుచు స్నానము జేసె నేని యాతని కెన్నండును దుష్కృతంబు కలుగదు మరియు సేతుమధ్యతీర్థంబుల ముష్టిమాత్రంబేనియు దానము జేసిన సకలరోగంబులు భ్రూణహత్యాదిపాపంబులం బాసి పునరావృత్తిరహితంబగు వైకుంఠము నొందు యే మనుజుండైన నాతీర్థమున స్నానము జేసి భక్తియుక్తుండై బ్రాహ్మణజనంబులకు గోభూతిలతండుల ధాన్యవస్త్రభూషణదానములు మాషాపూదనదధిఘృతవారిశాకాదిదానములు శర్కరసస్యమధుమోదకాపూపాదిదానములు జేసిన సర్వాభీష్టంబులం బొందు రామసేతువునందు ధనుష్కోటితీరంబున జపతపోహోమంబులు గావించిన మనుజుం డనంతఫలము నొందు నాతనికి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాది దేవతలును నాగకింపురుషయక్షాదులును పితృదేవతలును, ప్రీతులై యుందురు మరియు నా ధనుష్కోటి దర్శనంబు జేసిన మానవుండు తక్షణంబున పంచమహాపాతకంబుల నాశనంబు చేసి పరిశుద్ధుండై యనేక క్లేశసంపూర్ణంబగు గర్భవాసంబు నొందడు సీతాదేవి యే ప్రదేశంబున యనలుం బ్రవేశించె నచ్చట స్నానము గేసిన జనుండు భ్రూణహత్యాది పాపంబుల నెల్ల నాశనంబు జేయు రామచంద్రుని విధంబున సేతువును హరికరణి గంగయును ప్రకాశింపుచుండు యే మనుజుం

డైన నాగంగారామసేతువుల స్మరింపుచు నెచ్చట నేతీర్థంబునందైన స్నానముజేయు నతండు పరమగతిం బొందు.

ఓ మునీంద్రులారా అర్ధోదయకాలమున నచ్చట పితృదేవతలంగూర్చి యేనరులయిన సర్షపమాత్రంబులగు పిండంబులదానంబుజేసిన పితృదేవతలు చంద్రదివాకరులుండు పర్యంతంబు తృప్తింబొందుదురు మరియు శమీపత్రసమానములగు పిండంబులిడిన పితరులు స్వర్గగతులైయుండరేని ముక్తింబొందుదురు నరకగతులైయున్నదివంబునొందుదురు సేతువునందును పద్మనాభక్షేత్రంబునందును గోకర్ణపురుషోత్తమంబులయందును సింధుస్నానంబు సర్వకామంబుల నొసంగు శుక్రాంగారక భానువాసరంబులయందు సేతువునందు లవణార్ణవంబున సంతానముగోరువారలు స్నానముజేయవలయు నితర ప్రదేశములయందెల్లనొకానొకప్పుడు జేయవలయుంగాని నెల్లప్పుడు జేయందగదు మరియును పితృకార్యంబులంజేయనివారు గర్భిణీపతియు సముద్రస్నానంబున కర్హులుగారు వారలును సేతువందు స్నానము జేయందగుదురు సేతువుదప్ప నితర ప్రదేశంబులయందు వారతిథ్యాదినియంబులుగల నచ్చట నెల్లప్పుడు స్నానము జేయందగు మనుజుండు స్నానము జేయునెడల ప్రసన్నమానసుండై కుశప్రకృతింగావించి కుశోసీయను మంత్రముపఠింపుచు గ్రంధిస్నానము చేయించి తానునమునుంగవలయు సేతువునందును సింధ్వబ్ధిసంయోగంబునందును గంగాసాగరసంగమంబునందును గోకర్ణంబునందును పురుషోత్తమంబునందును యీప్రదేశంబులనిరంతరంబు స్నానముజేయందగదు నితర ప్రదేశంబుల జేయందగదు శ్రీరామచంద్రుండు సకలదేవమునీంద్రులు వినుచుండనేజేసిన సేతువునందు స్నానముజేసిన వారలు విధూతపాపులై మత్ప్రసాదంబున కూరల జన్మంబులంబొందరు రామనాథమహాత్మ్యంబును మత్సేతువుకన్నధికంబైయుండు దానింబోగడ నేవర్షశతంబులకైనంజాలనని ప్రతిజ్ఞాపూర్వకంబుగవచించిన విని సురముని సంఘంబులనేకవిధంబులంబ్రశంసించిరి. ఓ మునీంద్రులారా రామనాథాజ్ఞచే చతుర్ముఖుండును పద్మనాభుండును గంధర్వాది నిలింపులును సకలమునిసంఘంబులును సేతుమధ్యమున వసించియున్నవారుగాన నాసేతువు సకల పాపంబుల హరించు మరియునచ్చట నర్ధోదయ పుణ్యకాలంబుల స్నానంబొనర్చిన మానవుండు సకల నరకబాధలంబొందక ఆనందకారిణియగు ముక్తింబొందు పుష్యమాఘసంధియందు సూర్యుండుదయించుచుండ వ్యతీపాతయు భానువాసరంబును శ్రవణక్షంబునుంగూడ నర్ధోదయంబనియు నిందుకొకించుక గొరంతయయ్యెనేని మహోదయంబని వచింపంబడు వ్యతీపాతసహస్రంబులకొక యమావాస్యతుల్యంబగు దర్శాయుతంబులలోపల భానువారయుతంబగు నమావాస్యయుత్తమంబునందును శ్రవణక్షంబుజేరిన నధికంబన్యోన్యసంయోగంబున నివియొకటొకటి పుణ్యప్రదంబగు మరియును సకలక్షంబులయందు శ్రవణంబును తిథులయందమావాస్యయు యోగంబులలో వ్యతీపాతయు వారంబులయందెల్ల రవివారంబును ఉత్త

మంబులివినాలుగు మకరంబునంజేరిన అర్ధోదయ మహాయోగంబగు నిది సకల పాపంబుల నిరసించునట్టి కాలమున రామసేతుమజ్జనంబుగావించిన నరుండు మరల జన్మంబునొందడు మహోదయకాలమును నట్లపుణ్యప్రదంబై వెలయు లోకంబున ఆచారంబును తపంబును వేదాంతశ్రవణంబును పురాణార్థప్రవర్తనయు శివవిష్ణ్వాదిపూజనంబులుగలద్విజుండు దానార్హుండు, ఓ మునీంద్రులారా సేతువునందు మనుజుండట్టి సత్పాత్రంబువిచారించి దానంబుగావింపవలయు నట్టి పాత్రంబు లభించకపోయెనేని సత్పాత్రంగూర్చి సంకల్పం బొనరించి స్వగ్రామంబుజేరి పిమ్మట నొసంగవలయుంగాని అసత్పాత్రంబునకొసంగం దగదిందుకొక యితిహాసంబెరుంగించెద వినుండు రవివంశజుండగు దిలీపుండు చతురానన నందనుండగు వసిష్ఠుంగాంచి దానపాత్రంబెరుంగంవలంచి, ఓ మహాత్మా లోకంబున నెట్టివా నికి దానంబుసేయందగు నెరింగింపవేయనిన మునీంద్రుండిట్లనియె.

ఓ నృపాలకా దానార్హులలో వేదాచారపరాయణుండుత్తముండు వానికన్న శూద్రాన్నంబు భుజింపని మానవుండధికుండు వేదములు పురాణములు మంత్రములు శివ విష్ణ్వాదిదేవతాపూజలు వర్ణాశ్రమాద్యనుష్ఠానంబులు గలిగి దరిద్రుండును కుటుంబియగు విప్రుండు సత్పాత్రంబని వచింపంబడునట్టివానికి పుణ్యస్థలములనొసంగిన విశేషఫలప్రదం బగునట్టిదానంబు సేయకదుర్దానంబుజేసిన మానవుండు కృకలాసుండై పదిజన్మంబులు పి మ్మట జన్మత్రయంబుగార్దభంబును రెండు జన్మంబులు మండూకంబునునై పుట్టి మరల చండాల శూద్రవైశ్యక్షత్రియోనులందవతరించి పిమ్మట బ్రాహ్మణుండై పుట్టి దరిద్రుండును బహురోగియగు నిట్టిదోషంబులు దుష్టపాత్రదానంబునంగల్గుగాన సత్పాత్రదానంబుజేయ వలయు సత్పాత్రంబు పుణ్యస్థలంబుల లభింపకపోయెనేని సత్పాత్రంబుగూర్చి సంకల్పం బొ నరించి పిమ్మట నొసంగవలయు నతండు మరణంబు నొందెనేని యాతనిపుత్రునకొసంగ వలయు నతండునుపంచత్వంబునొందిన నాద్రవ్యంబు మహాదేవార్పణంబు జేయవలయునని వసిష్ఠమహామునీంద్రుండు దిలీపధరాధిపున కెరుంగించెగాన ఓ మునీంద్రులారా నెవ్వరైన పుణ్యస్థలంబుల సత్పాత్రదానంబె జేయవలయు నట్లుగావించిన మనుజులదు దీర్ఘాయువు బొంది పిమ్మట శివసాయుజ్యమునొందు కుంభకోణమును సేతుమూలమును గోకర్ణంబు ను నైమిశంబును అయోధ్యయు దండకారణ్యంబును విరూపాక్షంబును వేంకటాచలంబు ను సాలగ్రామంబును ప్రయాగయు కాంచియు ద్వారావతియు మథురయు పద్మనాభంబు ను కాశియుమొదలగు క్షేత్రములయందెల్ల ఉపవాసంబును ముండనంబునుగావింపవలయు నట్లు మోహంబున జేయక స్వగృహంబునకేతెంచిన మానవుంగూడి పాపంబులరుదెంచు గం ధమాదనంబునగల చతుర్వింశతి తీర్థంబులలో లక్ష్మణతీర్థతీరంబున శివాజ్ఞచే శిరోమాత్రము వపనంబుజేసి లక్ష్మణేశ్వరదర్శనంబుజేసిన మానవుండు సర్వపాపవిముక్తుండై శంకరుంజేరు ఓ మునీంద్రులారా యర్ధోదయపుణ్యకాలమున సేతువునందు స్నానముజేయవలయు నా సే

తువునకు తీర్థతపోదానాది పుణ్యంబులెవ్వియు సమంబులుగావు ఉపరాగసహస్రంబుల కర్ధోదయంబు సదృశంబగు నాకాలంబుకన్న సంసారమోచక పుణ్యకాలంబులేదట్టి కాల మున సేతువునందు స్నానముజేసిన వానిపుణ్యంబునకు సదృశంబెద్దియునులేదు షష్టివర్ష సహస్రంబులు భాగీరథీస్నానంబుగల్గుఫలం బేకవారంబు రామసేతుస్నానంబునంగల్గు నిశ్చ యంబు మరియు మాఘమాసంబున సూర్యుండు మకరగతుండైయుండ ప్రయాగక్షేత్రం బున సహస్రవారంబులు స్నానంబుచేసిన పుణ్యంబు త్రైలోక్యంబునంగల తీర్థంబులయం దెల్ల స్నానఫలంబు సేతువునం దర్ధోదయకాలంబున స్నానంబుచేసినంగల్గు బ్రహ్మజ్ఞానహీ నులును కృతఘ్నులును దురాత్ములును మరియును సకలపాపకారులును సేతువునం దర్ధోద యకాలంబునన్ స్నానంబుచేసిన శుద్ధింబొందుదురు. మరియును కృతఘ్నులగువార లెట్టి క్షే త్రంబులకుంబోయిన నేప్రాయశ్చిత్తంబుచేసిన నిష్కృతిగలుగదు అట్టివారలు సేతువునం దర్ధోదయకాలంబున స్నానంబుచేసిన పాపశాంతింబొందుదురు. యేనరులైన మూఢులయి యర్ధోదయకాలంబున నచ్చట స్నానంబుచేయకపోవుదురో వారలు నిరంతరంబు సంసార కూపంబున మునుంగుచుందురు. స్నానంబుచేసినవాడు భాస్కరమండలంబుభేదించి బ్రహ్మ లోకంబుచేరు నిందుకు సందియంబులేదు. మనుజుం డర్ధోదయకాలంబున విముక్తిదంబగు రామసేతువుచేరి స్నానంబుచేసి సీతాసమేతుండగు శ్రీరామచంద్రుని రామేశ్వరమహాదే వుని సుగ్రీవాదికపులను మనంబులం దలంపుచు దారిద్ర్యవిముక్తింగోరి దేవమునిపితృతర్ప ణంబులాచరించి అర్ధోదయాఖ్యుండగు జగన్నాథుం బూజించి దివాకరయసమంత్రంబు పఠించి యర్ఘ్యప్రదానంబుగావించి పదునలుగురినైన పన్నిద్దరునైన నెనిమిదిమందినైన నేగురినైన నార్వురినైన నైదుగురినైన యథాశక్తిప్రకారంబుగ విప్రులంబూజించి వారి యుపకంఠంబున పయఃపూరితంబును సఫలంబును సగుడంబును యజ్ఞోపవీతసహితంబును సతాంబూలంబునునగు కాంస్యపాత్రంబిడి నవత్సయగు ధేనువు నొసంగి శ్రవణార్కయ ను మంత్రంబుపఠించి పార్వణశ్రాద్ధంబైనను ఆమశ్రాద్ధంబైనను పాకశ్రాద్ధంబైననుం గా వించి వస్త్రభూషణాదులచే నాచార్యుంబూజించి యాతనికిం బ్రతిమను గోభత్రోవాహ నంబుల నొసంగవలయు. ఇవ్విధంబున నర్ధోదయకాలంబున వ్రతంబుచేసినవాడు కృతకృ త్యుండగు వానికి పిమ్మటచేయందగినకార్యం బెద్దియునులేదు. ఎవ్వరైనను స్థలాంతరంబు లనైన స్నానకాలంబున రామకృతంబగు సేతువును స్మరింపుదురో వారలు తత్క్షణంబున సకలపాపంబుల నాశనంబుచేసి యచ్యుతపదంబునొందుదురు. మరియును నిమిషంబయిన నిమిషార్ధంబయిన యేమనుజుండు సేతువునవసించు నాతనికి యమకింకరులు దృష్టిగోచ రులుగారు. యెవ్వండైన నిరంతరంబును రామసేతువును ధనుష్కోటిని రామచంద్రసీతా లక్ష్మణులను రామనాథుని హనుమత్సుగ్రీవాదివానరులను విభీషణనారద విశ్వామిత్రఘటో ద్భవ వసిష్ఠవామదేవ జాబాలికశ్యపాది రామభక్తులను స్మరించునతండు సర్వదుఃఖంబులం

శాని పరమగతిం బొందు. ఓ మునీంద్రులారా సత్యక్షేత్రంబు నైమిశంబు సాలగ్రామంబు బదరికావనంబు హస్తిశైలంబు వృషాచలంబు శేషాద్రియు చిత్రకూటంబు లక్ష్మీక్షేత్రంబు కుంభకోణంబు మోహనీపురంబు వింధ్యంబు శ్వేతాచలంబు పద్మనాభంబు ఫుల్లాఖ్యంబు ఘటికాద్రియు సారక్షేత్రంబు శ్రీనివాసంబు ఆళిందాఖ్యంబును మధురయు శ్రీరంగంబు పురుషోత్తమంబు యివి మొదలగు పుణ్యక్షేత్రంబుల స్నానంబు చేసినం బోని పాతకంబులు సేతుస్నానంబున నశించు నిశ్చయంబు. నచ్చట స్నానంబు గావింపని వారలకు సంసారనివృత్తి గలుగనేరదు. యెవ్వారైనను పంచాక్షర షడాక్షర అష్టాక్షర మహామంత్రంబు జపింపక స్మరింపకయుందురో వారలయిన సేతుస్నానంబు చేసినం బరిశుద్ధులగుదురు. యేమను జులైన నేకాదశ్యుపవాసంబు చేయక జాబాలోపనిషదుక్తక్రమంబున త్రిపుండ్రధారణంబు చేయక శివకేశవాది దేవతల ధూపదీప చందన పుష్పాదులం బూజింపక శ్రీరుద్రాదులచే నభిషేకింపక ప్రదక్షిణనమస్కారంబులు సేయక ధనుర్మాసంబున నుషఃకాలంబున శివవిష్ణ్వాదులకు నైవేద్యంబొసంగక వారల నామంబులం గొనియాడకయుందురో అట్టివారలు సేతుస్నానంబు చేసినం బరిశుద్ధులగుదురు. యెవ్వారైనను సాలగ్రామంబులం బూజింపక రుద్రాక్షతులసీకాష్ఠల ధరింపక ప్రాతఃకాలంబున సంధ్యావందనాదులం జేయక గాయత్రీజపంబు చేయక ఔపాసనములు చేయక బ్రహ్మయజ్ఞంబు గావింపక అతిథిపూజనంబు చేయక యతులం బూజింపక అధిక వేదంబుల వేదాంగంబుల స్మరింపక మాతృపితృ సమూహంబులకు నిత్యనైమిత్తికాది శ్రాద్ధంబులం జేయక లోభంబున చైత్రమాసంబున పానకాదులచే చిత్రగుప్తతుష్టిం జేయకయుందురో వారల పాపములెల్ల ధనుష్కోటిమజ్జనమున నశించు. మను జుండు వృత్తుండైన సువృత్తుండైన సేతుసేవకుండైన నాతనికి సంసారవృత్తి గల్గుంగాన సంసారసాగరంబు దరింపంగోరువాడు ధనుష్కోటికిం బోవలయు నందు స్నానము జేయక ముక్తిగల్గను పాయంబెద్దియును లేవందు స్నానంబొనర్చిన వారలు యత్నంబు జేయక సంసారభయము నాశనము జేసి సనాతనంబగు పరబ్రహ్మంబు నొందుదురు నిందుకు సందియంబు లేదు ఓ మునీంద్రులారా మహాపుణ్యప్రశమనంబును మహారోగనిబర్హణంబును దుస్స్వప్ననాశనంబును అపమృత్యునివారణమును మహాశాంతికరమును స్వర్గాపవర్గదంబును పుణ్యమును సర్వతీర్థఫలప్రదంబగు సేతుమహాత్మ్యం బెరుగించితి నెవ్వండైన నీయుపాఖ్యానంబు సమాహితచిత్తుండై పఠించు వినునతండు అశ్వమేధాదియజ్ఞంబుల ఫలమును సాంగంబులగు వేదంబుల శతావృత్తి పారాయణము జేసిన ఫలమును బొందు మరియు నీ సేతుమహాత్మ్యమున నొకయధ్యాయంబు పఠించిన వినిన నఖండాశ్వమేధఫలంబు నొందు అధ్యాయద్వయంబు పఠించిన మానవుండు గోమేధాఖ్యఫలంబు నొందు దశాధ్యాయపాఠకుండు వినినవాడు స్వర్గలోకము నొంది శక్రుంగూడి సకల సుఖముల బొందుదురు మానవుండు నిరువది యధ్యాయంబుల పఠించిన వినిన విష్ణులోకంబు నొందు నలువదియధ్యాయ

బులు పఠించినమనుజుండు రుద్రలోకంబున రుద్రుంగూడి మోదించుచుండు నేబదియ
ధ్యాయంబులు పఠించినను వినినమనుజుండు చంద్రార్ధశేఖరుంబొందు నెవరుండైన నీ
సేతుమాహాత్మ్యంబు సమగ్రంబుగ పఠించు వినునతండు శివసాలోక్యంబునొందు ద్వివా
రంబులుపఠించువాడును వినునతండు విమానవరసంస్థితులై శివసామీప్యంబునొందుదురు
త్రివారంబులు పఠించిన వినినజనుండు శివరూపంబునొందు చతుర్వారంబులు పఠించిన
వినినమానవుండు శివసాయుజ్యంబునొందు ఏ మనుజుండు దినదినంబును శ్లోకంబైన శ్లో
కార్థంబయిన పాదంబయిన నొకపర్ణంబయిన పఠించెనేని యాదినకృతపాపంబు నశిం
చు మానవుండు సమగ్రమంబుగ సేతుమాహాత్మ్యంబు పఠనంబుజేసిన వినిన నాగ్రంథంబు
నె నెన్నివణకింబులుగలవన్ని బ్రహ్మహత్యా సురాపానాదిదోషంబులు నశించు లోకంబు
నంగల సకలపుణ్యంబులు సేతుమధ్యస్థిత చతుర్వింశతి తీర్థస్నానఫలంబులునుంగల్గు నిందు
కు సందియంబులేదు యెవ్వండైన భక్తియుతుండై నీసేతుమాహాత్మ్యంబు లిఖించునతం
డజ్ఞానహీనుండై శివసాయుజ్యంబునొందు యేనరుని గృహంబున నీసేతుమాహాత్మ్య పు
స్తకంబుండు నాతనికి భూతభేతాళాది భయంబు వ్యాధిపీడలు చోరబాధలు శన్యంగార
కాది గ్రహోపద్రవంబులు గలుగవు నాతనిగృహంబు రామసేతుసమంబని యెరుంగుండు
నందు చతుర్వింశతితీర్థంబులు గంధమాదనపర్వతంబులు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాది దేవగణం
బులు వసించియుండుదురు బహుభాషణంబులేల యాతనిగృహంబున లోకత్రయంబువసిం
చు యెవ్వండైన శ్రాద్ధకాలంబున నీమాహాత్మ్యంబునం దధ్యాయంబైన శ్లోకంబైన వినిన
నాతండు జేయుశ్రాద్ధంబునకు వైకల్యం[illegible]లుగదు పితృదేవతలును ప్రీతులగుదురు యెవ్వం
డైన పర్వకాలంబున నీమాహాత్మ్యంబునందొక యధ్యాయంబైన నొకశ్లోకంబైన విప్రు
నివలన వినునతని కెన్నండును నుపద్రవంబుగలుగవు సకల సమృద్ధులుంగల్గు వోమునీంద్రు
లారా యీమాహాత్మ్యంబును దేవాలయంబునందైన నది తటాకతీరంబులనందైన అర
ణ్యంబునందైన శ్రోత్రియగృహంబునందైన మరియెచటనైన పఠనంబుజేయవలయు మరియు
ను విషువాయన సంక్రాంతులయందును పుణ్యంబగు హరివాసరంబునందును అష్టమీచ
తుర్దశిదినంబులయందును శ్రావణభాద్రపద ధనుమాసములయందును ఉత్తరాయణంబున
ను నియమపూర్వకంబుగ పఠనంబుజేయవలయు వినువారలును నియమసంయుతులై యుం
డవలయు నీమహాత్మ్యంబున బ్రహ్మవిష్ణు మహేశులు కీర్తింపబడియున్నవా రీమాహాత్మ్యం
బు సకలశ్రుతిబృందోప బృంహితంబును సకలధర్మసమ్మతంబును కృష్ణద్వైపాయన ము
నీంద్ర విరచితంబునై వెలయుచుండుగాన శ్రేయంబుగోరువారలందరు పఠనంబుజేయవల
యు వినవలయు ఓమునీంద్రులారా యీగ్రంథంబు వినువారలు శ్రావకునకు స్వశక్తిలో
పంబుజేయక గోభూహిరణ్యాది దానంబులుగావించి పూజింపవలయు నతండు పూజితుం
డయిన త్రిమూర్తులు పూజింపంబడుదురు వారలుపూజితులయిన లోకత్రయంబును పూ

జితంబగు లోకంబున యీమాహాత్మ్యంబు పఠనంబుజేయువారలకును వినువారలకును శ్రీరామచంద్రుండు ప్రీతుండై సకలసుఖంబులనొసంగి యంతంబున ముక్తియునిచ్చు పూర్వంబున ధర్మనందనుండు వ్యాసమునీంద్ర ప్రణీతంబగు నీమహాగ్రంథంబు వారియనుజ్ఞచే నిరంతరంబును స్వపురోహితువలన వినుచుండు.

ఓమునీంద్రులారా సకలశ్రుతి స్మృతంబును పుణ్యంబగు సేతుమహాత్మ్యంబెరుంగించితి మీరలు నియమయుతులరై నిరంతరంబు సాదరంబుగా బఠింపుచు శిష్యులకుపదేశింపుచు నుండుండు అని యివ్విధంబున పౌరాణికోత్తముండగు సూతుండుపలికి మనంబున వ్యాసమహామునీంద్రుం దలంపుచు రోమాంచితకళేబరుండై యుండె నాసమయంబున శ్రీకృష్ణద్వైపాయనుండు శిష్యానుగ్రహాకాంక్షచే నచటికరుదెంచిన సూతుండును నైమిశారణ్యవాసులగు మునీంద్రులంగూడి వ్యాసచరణాంభోజంబుల కెరగి యానందాశ్రుపరిప్లుతనేత్రుండై యుండ సత్యవతీసుతుండును ప్రియశిష్యునాలింగనంబుజేసి యాశీర్వదించి నైమిశారణ్యవాసులచే పూజితుండై యాసనంబునంగూర్చుండియుండి వారలనెల్ల గూర్చుండనియమించి యిట్లనియె. ఓ నైమిశారణ్యవాసులారా మచ్ఛిష్యుండగు నీసూతుండు సేతుమాహాత్మ్యంబు సమగ్రంబుగ మీకెరుంగించె యామాహాత్మ్యంబు సకలశ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాదులయందెల్ల బహుతరంబును సకలజగద్ధితంబై యుండు నీమహాత్మ్యంబు మాయాజ్ఞచే యుధిష్ఠిరుండు నిరంతరంబు వినుచుండు మీరలును భక్తియుతులరై పఠనంబుజేయుచు శిష్యులకుపదేశింపుచుండుండని వచించిన వారలందరియ్యకొని రంత వ్యాసమునీంద్రుండు శిష్యుండగు సూతుంగూడి కైలాసంబునకుంబోయె పిమ్మట నైమిశారణ్యవాసులగుమునీంద్రులు పరమసమ్మద పరిపూరిత హృదయులై ప్రత్యహంబును పఠింపుచు వినుచుండిరి.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
సేతుస్నానప్రభావమాహాత్మ్య పఠనాదిఫలితంబులుగల
యేబదిరెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

సేతుమాహాత్మ్యము - సమాప్తము.

శ్రీరామవిలాసముద్రాక్షరశాలయందు వెలకుదొరుకుగ్రంథములు.

		రూ.	అ.	పై.
శ్రీమదాంధ్రభాగవతము, దశమస్కంధపూర్వభాగము. టీకాతాత్పర్య విశేషార్థప్రతిపదసహితముగలది.	...	4	8	0
డిటో దశమస్కంధము-ఉత్తరభాగము.	...	3	12	0
డిటో నవమస్కంధము.	...	2	0	0
డిటో అష్టమస్కంధము.	...	2	4	0
టీకాతాత్పర్యప్రతిపదసహిత- సీతారామాంజనేయసంవాదము.		1	4	0
తాత్పర్యసహిత సీతారామాంజనేయ సంవాదార్థ సంగ్రహము		0	10	0
శ్రీవాసిష్ఠరామాయణము-ఈయోగశాస్త్రమునందు 50ఉపాఖ్యానములున్నవి.		0	12	0
శ్రీభగవద్గీత-ఇందులో, శ్రీ.కృష్ణాష్టక, శ్రీకృష్ణాష్టోత్తర, శతనామస్తోత్ర, శతనామావళి, అష్టాదశశ్లోకీగీతా, గీతామహాత్మ్య, అధ్యాయానుక్రమణిక కరన్యాస హృదయన్యాస శ్లోకపాదానుక్రమణిక మొదలగువాటిని నిమిడ్చి హస్తకోశముగా మంచిబైండుచేయబడినది,		0	4	0
వేమనపద్యములు-ఇందులో 1600 పద్యములున్నవి.	...	0	8	0
ఆత్మారామశతకము - వేదాంతపద్యములు.	...	0	1	0
మనసానందశతకము. డిటో	...	0	1	0
భూమానందశతకము. డిటో	...	0	1	0
పురూరవచక్రవర్తిచరిత్రము ప్రతిపదసహితము	...	0	3	0
శశిరేఖాపరిణయమను అభిమన్యువివాహము వచనము.	...	0	3	0
ఇందువదనయను సుందరాంగికథ.	...	0	3	0
కాశీరామేశ్వరమజిలీకథలు,	...	0	12	0
ధన్వంతరినిఘంటువు	...	1	8	0
శతకంఠరామాయణము పదము- ఇదేసీతావిజయము.	...	0	8	0
కుసలాయకము. పదము.	...	0	4	0
కుశలవకుచ్ఛలచరిత్ర, పదము.	...	0	4	0
లక్ష్మణమూర్ఛ, పదము.	...	0	2	0
లంకాయాగము. పదము.	...	0	2	0
భిక్షునియజ్ఞము, పదము.	...	0	1	0

		రూ.	అ.	పై.
గజేంద్రమోక్షము. పదము.	...	0	1	0
ధర్మాంగదజననము పాముపాట.	...	0	1	0
శ్రీరాఘవకల్యాణము.	...	0	1	0
శృంగారవేడుకపాటలు.	...	0	1	0
దీపావళిప్రభావము.	...	0	0	6
రుక్మిణీకల్యాణనాటకము.	...	0	1	0
నలనాటకము-జంగముకథ.	...	0	4	0
గోపికావస్త్రాపహరణము-ఇదిహరికథా కాలక్షేపయుక్తవిశేషార్థములతోను అనేకఉపమానములతోనున్నవి.	...	0	4	0
ప్రతిమాసహితవ్రతకల్పము.	...	0	2	0
వ్రతరత్నావళి.	...	0	4	0

1. పుస్తకములు తెప్పించుకొనువారు అర్ధరూపాయి కరీదుకు పైబడియే యుండవలెను. లేనియెడల- వి. పి. గా పంపబడదు.

2. వలయువారలు ఈక్రిందివిలాసమునకు విడిఅక్షరములతో పైవిలాసము పోష్టాఫీసు మొదలగునవి స్పష్టముగా వ్రాయవలయును.

3. ఒకరూపాయకు పైబడు పుస్తకములను యేకకాలములో తెప్పించుకొనువారికి ప్రతిరూపాయి 1-కి 1-అణావంతున కమిషన్ యివ్వబడును.

4. ఇదిగాక నేదైననూతనగ్రంథములుగాని యిదివరలో ముద్రించిన గ్రంథములుగాని ముద్రించవలసియుండినయెడల పండితులచే పరిష్కారింపించి శుద్ధప్రతిగాను తక్కువచార్జిలకు ముద్రించి యివ్వబడును.

ఇట్లు,

[illegible] పెసల - నమ్మాళ్వారు శెట్టి.

శ్రీరామవిలాసము ప్రాకురశాలాధికారి,

నెం. 16 రెడ్డిరామునివీధి, మద్రాసు.